

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI**

**İSRAİL'İN MAVİ MARMARA BASKININI KAMU DİPLOMASİSİ
ARACILIĞIYLA MEŞRULAŞTIRMA ÇABALARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Erhan SIRT**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Mehmet Akif OKUR**

Ankara 2013

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI**

**İSRAİL'İN MAVİ MARMARA BASKININI KAMU DİPLOMASİSİ
ARACILIĞIYLA MEŞRULAŞTIRMA ÇABALARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

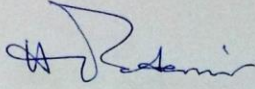
**Hazırlayan
Erhan SIRT**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Mehmet Akif OKUR**

Ankara 2013

ONAY

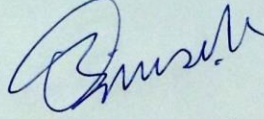
Erhan Sirt tarafından hazırlanan "İsrail'in Mavi Marmara Baskınına Kamu Diplomasisi Aracılığıyla Meşrulaştırma Çabaları" başlıklı bu çalışma, 30/04/2013 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Uluslararası İlişkiler Anabilim dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hakan TAŞDEMİR (Başkan)

Doç. Dr. Mehmet Akif OKUR (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Osman ŞİMŞEK

ÖNSÖZ

Bu tezin yazılma amacı, 21. yüzyıl uluslararası ilişkiler literatüründe önemli bir yer işgal eden kamu diplomasisi kavramı üzerine değerlendirmelerde bulunmak ve seçilen örnek olay üzerinde kavramı analiz etmektir. Bir ülkenin devlet ve devlet dışı örgütlerinin yabancı halklar nezdinde yaptıkları çalışmalar, kamu diplomasisinin konusunu oluşturur. Bu çerçevede ülkelerin kendilerini, politikalarını açıklamak amacıyla yaptıkları bilgilendirme çalışmaları, kültürel, sanatsal faaliyetleri ve eğitim programları gibi yabancı kamuoylarına temas edilebilecek kanalları kullanmak suretiyle insanların gönüllerini ve kalplerini fethederek dış politikada arzu edilen çıktılar elde edebilmesi hususu yoğun mesai gerektiren bir sürece işaret etmektedir. Bu noktadan hareketle kavramın açıklanması, benzer kavramlar ile ilişkisinin ortaya konması ve uygulama araçlarının tanıtılması büyük önem arz etmektedir. Çalışmamız ayrıca kamu diplomasisini aktif kullanan belli başlı ülkelerin politikalarına eğilerek bu ülkelerin sistemlerini ortaya koymayı ve seçtiğimiz örnek olaya benzer krizlerde yaptıkları çalışmaları analiz etmeyi hedeflemektedir. Son olarak İsrail'in Mavi Marmara baskını sonrasında yaptığı kamu diplomasisi çalışmaları analiz edilerek İsrail'in eylemini meşrulaştırmada başvurduğu kamu diplomasisi araçlarının gözler önüne serilmesi amaçlanmaktadır.

Bu alanda çalışmam için beni teşvik eden ve seçtiği örnek olay ile konuya farklı bir bakış açısından yaklaşmamı sağlayan ve bu tezin hayat bulmasında ana aktör olan tez danışmanım Mehmet Akif Okur'a, tashih çalışmalarında yardımını esirgemeyen meslektaşım Demet Aydın'a ve harcadığım mesai süresince manevi desteğini benden esirgemeyen eşime teşekkür etmeyi borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR	iv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM KAMU DİPLOMASİSİ

I. KAMU DİPLOMASİSİ NEDİR?	5
II. KAMU DİPLOMASİSİ VE DİĞER KAVRAMLAR	18
A. Kamu Diplomasisi ve Propaganda	18
B. Kamu Diplomasisi ve Ulusal Marka	20
C. Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler	24
III. KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMA ARAÇLARI	28
A. Medya ve İletişim	28
B. Eğitim	32
C. Kültür ve Sanat	35
D. Ekonomi	38
E. Diğer Araçlar	39

İKİNCİ BÖLÜM FARKLI ÜLKELERDE KAMU DİPLOMASİSİ

I. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE KAMU DİPLOMASİSİ	41
A. Tarihsel Süreç	41
B. Mevcut Kurumsal Yapı ve Faaliyetler	44
C. 11 Eylül Olaylarına Cevaben Amerikan Kamu Diplomasisi ve "Paylaşılan Değerler" Stratejisi	48
II. ÇİN HALK CUMHURİYETİ'NDE KAMU DİPLOMASİSİ	52
A. Tarihsel Süreç	52
B. Mevcut Kurumsal Yapı ve Faaliyetler	54
C. 2008 Pekin Olimpiyatları Öncesi ve Sonrasında Tibet Sorununa Yönelik Kamu Diplomasisi Girişimi	58
III. BİRLEŞİK KRALLIK'TA KAMU DİPLOMASİSİ	61
A. Genel Bakış	61
B. Birleşik Krallık Kamu Diplomasisinin 11 Eylül Olaylarına Tepkisi: İletişim Atağı	67

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM İSRAİL'DE KAMU DİPLOMASİSİ VE MAVİ MARMARA BASKINI

I. İSRAİL'DE KAMU DİPLOMASİSİ	71
A. Genel Bakış	71
B. Kurumsal Yapı	72

1. Devlet Örgütleri.....	72
2. Devlet Dışı Örgütler.....	78
II. MAVİ MARMARA BASKINI.....	83
III. MAVİ MARMARA BASKININDAN SONRA İSRAİL KAMU DİPLOMASİSİ.....	87
A.Devlet Aktörlerinin Faaliyetleri.....	87
B.Devlet Dışı Aktörlerin Faaliyetleri.....	112
IV. MAVİ MARMARA BASKINI SONRASI ÖNEMLİ GELİŞMELER.....	127
SONUÇ.....	135
KAYNAKÇA.....	140
EKLER.....	160
ÖZET.....	164
ABSTRACT.....	166

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ADALAH	The Legal Center for Arab Minority Rights in Israel
ADL	Anti Defamation League (Anti Hakaret Ligi)
BM	Birleşmiş Milletler Örgütü
CAMERA	Committee for Accuracy in Middle East Reporting in America
CIA	Central Intelligence Agency (Merkezi Haberalma Teşkilatı)
CPAFFC	Chinese People's Association for Friendship with Foreign Countries
İHH	İnsan Hak ve Hürriyetleri ve İnsani Yardım Vakfı
İKÖ	İslam İşbirliği Teşkilatı
NATO	North Atlantic Treaty Organization (Kuzey Atlantik Paktı Örgütü)

GİRİŞ

19. yüzyıl ile birlikte devletlerarası ilişkiler ve iletişim kanalları belli kurallara bağlanarak bir düzene oturtulmuş, diplomasi deyimi uluslararası ilişkilerin temel ögesi olmuştur. 20. yüzyılda ise uluslararası ilişkilerin parametreleri arasında kamuoyları da kendisine yer edinmeye başlamıştır. Bu durum, dünya üzerindeki demokratik devletlerin artışına önemli ölçüde bağlı olmakla birlikte küreselleşme süreci ile gelişen teknoloji ve uluslar arasında iletişimin saniyeler içerisinde kurulabilmesinin de bir sonucudur. Zira artık insanlar, dünyanın herhangi bir yerindeki yaşanan bir hadiseyi çok kısa bir sürede öğrenebilmekte, halkların kültürel, sosyal ve politik öğeleri çok kolay bir şekilde birbirlerine iletilebilmektedir. Dolayısıyla devletlerin karar alıcıları iç meselelerde olduğu gibi dış meselelerde de kendi kamuoylarının tepkilerini dikkate almak durumunda kalmaktadır. Bunun sonucu olarak bir başka devlet de diğer devletlerin kamuoylarını etkilemeye çalışmakta ve böylelikle hedef devletin kararlarını kendi istediği doğrultusunda değiştirmeye çabalamaktadır. İşte bu basit tarif, bizi kamu diplomasisi kavramı ile tanıştırmaktadır.

Bir ülkenin dış politikada etkin olabilmek ve uluslararası ilişkileri yönetmek noktasında yabancı kamuoylarına erişerek onların fikir ve kanaatlerine etki etmeyi hedefleyen kamu diplomasisi faaliyetlerinin aktörü günümüzde yalnızca devletler değildir. Demokratik yönetimlerin önemli bir parçası olan devlet dışı örgütler de bugün kamu diplomasisi çalışmalarını yürütmektedir. Ayrıca günümüzde kamu diplomasisi, tek yönlü iletişim faaliyetlerini içermekle yetinmemekte çok daha karmaşık faaliyetler zincirini bünyesinde barındırmaktadır. Böylelikle Soğuk Savaş döneminin kalıplarını aşarak çok yönlü bir ilişkiler yumağının vazgeçilmez bir unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır.

İletişim yolu ile yabancı kamuoylarına etki etme kamu diplomasisi faaliyetlerinin kısa vadeli araçlarını temsil etmektedir. 21. yüzyıl dünyası iletişim alanındaki gelişmelerin baş döndürücü bir hıza ulaştığı dönemi bizlere sunmaktadır. Geleneksel medya araçları yanında gelişen internet teknolojisi ile sosyal medya bugün bireyler arasındaki iletişim kanallarını çeşitlendirmekle kalmamış, kişiler için vazgeçilmez bir yaşam alanı olmuştur. Dolayısıyla bu yönüyle kamu diplomasisi çalışmalarının en önemli araçlarından biridir. Çünkü bu durum bilginin hızlı ve doğru bir şekilde kaynağa iletilmesi ile yabancı kamuoylarına etki etme imkanı sunmaktadır.

Bununla birlikte uzun vadeli bir takım araçlar, 21. yüzyıl kamu diplomasisi perspektifinin kaçınılmaz uygulama araçlarıdır. Bir ülkenin diğer bir ülkenin kamuoyuna etki etmesinin yolları, kültür, sanat etkinlikleri ve eğitim faaliyetlerini de içermektedir. Bu tip faaliyetler, etkisini belli bir sürede gösteren ve yabancı halkların gönlünü fethetmede daha kalıcı izler bırakan faaliyetlerdir. Ancak maliyeti de bir o kadar fazladır. Zira, kendi kültürel değerlerinizi yabancı ülkelere aktarmak çok yönlü faaliyetleri bünyesinde barındırmaktadır. Bu yönde izlenen politikalar her zaman beklenen sonucu da vermeyebilecektir. Bu sebeple seçilmiş hedef kamuoylarına yönelik politika karması oluşturarak belli mesajlar belli toplumlara iletilmelidir. Böylelikle kaynak israfının önüne geçilebilir.

Günümüzdeki anlamıyla kamu diplomasisi faaliyetlerini eskiden beri uygulayan başlıca devlet Amerika Birleşik Devletleri'dir. Soğuk Savaşın ideolojik kamplaşması kültürel ve sosyal değerlerin farklı halklara aşılarmaya çalışıldığı bir süreci içermektedir. Ancak bu dönemin 1990'lı yıllar ile sona ermesi, kamu diplomasisi kavramının belli bir süre unutulmasına yol açmış gibi görünmüştür. 2001 yılında Amerika Birleşik Devletleri'ne yönelik Dünya Ticaret Merkezi ikiz kulelerine gerçekleştirilen terör saldırısı bu alandaki çalışmalarda yeniden kıpırdanma yaratmıştır. Amerika için temel soru, neden böylesine bir nefretin kendilerine yöneltildiğine ilişkin olmuştur. Bu tarihten

itibaren özellikle Müslüman halklara yönelik kamu diplomasisi faaliyetleri yoğunlaştırılmıştır.

Kamu diplomasisi faaliyetlerinin sonuçları üzerindeki olumlu değerlendirmeler ise çok kırılğan bir yapıya sahiptir. Zira devletlerin yaptığı en ufak bir hata yıllar süren çalışmaların boşa gitmesine neden olabilmektedir. Bu durumun en önemli sebeplerinden biri de devletlerin sert güç olarak tabir edilen askeri güce sarılmalarıdır. Nitekim Amerika'nın 2003 yılında başlattığı Irak savaşı ile yüzbinlerce Müslümanın hayatını kaybetmesi, Amerika'nın kamu diplomasisi faaliyetlerinin zarar görmesine neden olmakla kalmamış, bölgede Amerika'ya ve politikalarına duyulan nefreti de arttırmıştır.

İşte bu sebeple, dünya konjonktürü sert gücün yanında yumuşak gücün de uluslararası ilişkilerde uygulamaya sokulduğu bir devri işaret etmektedir. Amerikalı akademisyen Joseph Nye tarafından ortaya konulan yumuşak güç kavramı, devletlerin uyguladıkları politikalar ve kültürel öğelerle yabancı kamuoylarının kalplerini fethetmeye ve gönüllerini kazanmaya yönelik faaliyetleri içeren bir güç kullanma yöntemidir. Yumuşak güç, bu yönüyle kamu diplomasisini aracı kullanarak yabancı kamuoylarını, kendi politikalarına ikna etmenin kavramsallaştırılmış halidir. 21. yüzyıl devlet yönetimi ile dış politika karar alma süreçlerinin en önemli parçalarındandır.

Anlatılan gerekçelerle 21. yüzyıl dış politika yönetiminin önemli araçlarından biri olduğu varsayılan kamu diplomasisinin, tanımlamasının yapılması, bu yüzyılda ne anlam ifade ettiği ile hangi uygulama araçları ile devreye sokulduğu bilgisi bu çalışmada ilk bölümün konusunu oluşturmaktadır. Kamu diplomasisini tanımlamaya çalışırken bu kavrama yakın benzer kavramlar ile olan ilişkisine de değinilecektir. Çünkü yabancı kamuoylarına tek taraflı bilgilendirmenin yapıldığı, özellikle iki dünya savaşı arasında yoğunlukla kullanılan propaganda araçları ile kamu diplomasisi kavramlarının ayrıştırılması büyük önem arz etmektedir. Yine, 20. yüzyılda bir ulusu markalaştırmak maksadıyla yapılan ve ulus markalama ya da ulusal

marka olarak bilinen kavram ile kamu diplomasisi çalışmalarının örtüştüğü pek çok nokta bulunmaktadır. Öte yandan daha çok devletlerin iç kamuoylarına yönelik yaptığı halkla ilişkiler çalışmalarının da kamu diplomasisi çalışmaları ile benzeştiği noktalar bulunmaktadır. Hatta pek çok halkla ilişkiler uygulaması, dış kamuoylarına yönelik olarak kamu diplomasisi uygulamasına dönüşebilmektedir.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise ülke örnekleri üzerinden kamu diplomasisi kavramı açıklanmaya devam edilecektir. Bu noktada en iyi örneklerinden biri olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin kamu diplomasisi ile ilgili kurumsal yapısı ve genel olarak çalışmalarına değinilecektir. Akabinde yükselen yeni büyük güç Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki çalışmalardan bahsedilecek son olarak da bir Avrupa ülkesi olarak Birleşik Krallığın bu alandaki çalışmaları analiz edilecektir. Ayrıca her ülke için tezin örnek olayına benzer örnek olaylar seçilerek ülkelerin bu olaylarda iletişim kanalını kullanarak ürettikleri kamu diplomasisi çalışmaları ortaya konulacaktır.

Üçüncü bölüm örnek olay üzerinde detaylı incelemeyi içerecektir. İsrail'in kamu diplomasisi potansiyeli ile kurumsal yapısına değinildikten sonra Mavi Marmara olayı öncesi ve sonrası hakkında bilgi verilecek ardından İsrail'in Mavi Marmara baskınını meşrulaştırabilmek amacıyla uyguladığı kamu diplomasisi politikaları analiz edilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAMU DİPLOMASİSİ

I. KAMU DİPLOMASİSİ NEDİR?

Dış politika araçlarından birisi olan diplomasi, geniş anlamda bir devletin tüm dış ilişkilerini nitilemekte iken, dar anlamda bir hükümetin çeşitli konulardaki düşünce ve görüşlerini doğrudan doğruya diğer devletlerin karar alıcılarına iletmesi süreci olarak tanımlanmaktadır.¹ Devletin resmi görevlilerinin, o devletin dış politika hedefleri doğrultusunda diğer devletin görevlileri ile iletişime geçmesi, bu yolla iki devlet arasında çeşitli anlaşmaların yapılması diplomatik faaliyetlerin başlıcası olarak öne çıksa da, bunun yanında bilgi toplama, niyet açıklama ve iyi ilişkiler oluşturma gibi çeşitli etkinlikleri içeren diplomasi terimi, bir dış politika aracı olarak 1796 yılında İngiliz parlamenter Edmund Burke tarafından kullanılmıştır.²

Geçmiş zamanlarda devletlerin birbiri aralarında karşılıklı olarak geçici süreyle elçiler görevlendirdikleri bilinen bir hadisedir. Daha çok bilgi taşıma vazifesi gören bu elçiler ad hoc diplomasi anlayışının yansımalarıdır. Günümüzde bilinen anlamıyla diplomasi faaliyetleri ise ilk kez 12. ve 13. yüzyıl Kuzey İtalya'daki şehir devletleri arasında söz konusu olmuştur. Zira Kuzey İtalya'daki şehir devletleri birbirlerine eşit güce sahip, aralarında klasik güç dengesi bulunan devletler iken savaşlar genellikle prestij amacıyla yapılmakta ve sorunların çözümünde diplomasi önemli bir araç olarak devreye sokulmaktaydı. İlk sürekli elçiliğin Venedik tarafından Cenova'da açıldığı, Rönesans İtalya'sında yerleşik diplomatik kurumların oluşturulduğu ve bunların günümüzdeline benzer görevleri yerine getirdiği bilinmektedir.³

¹ Faruk Sönmezoğlu, **Uluslararası İlişkiler Sözlüğü**, 4. Baskı, Der Yayınları, 2010, s.226.

² G.R. Berridge, **Diplomacy: Theory and Practice**, 4. Baskı, Palgrave Macmillan, 2010, s.1.

³ Tayyar Arı, **Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika**, 9. Baskı, Mkm Yayıncılık, 2011, s.340-341.

Katolik ve Protestan çekişmesi üzerine Alman topraklarında sürdürülen bir dizi iç savaş ve uluslararası mücadeleyi bünyesinde barındıran Otuz Yıl Savaşlarının ardından 1648 yılında toplanan Vestfalya Kongresi ise modern anlamda ilk çok taraflı diplomasi örneği olarak karşımıza çıkmaktadır.⁴ Avrupa tarihinde devletlerin karşılık olarak kalıcı bir şekilde diplomatik temsilcileri ataması bu tarihten itibaren görülür. Ulus devlet olgusunun önem kazanmaya başladığı bu süreç, kalıcı nitelikteki diplomatik temsilciliklerin egemen ulus devletlerin standart araçlarından biri olarak görüldüğü zaman dilimini göstermektedir.⁵

Diplomasi kavramının uluslararası ilişkilerde önemli bir araç haline gelerek diplomasiin altın çağı olarak nitelenmesinde yaşanan en önemli olaylardan biri de 1815 yılında gerçekleştirilen Viyana Kongresidir. Bu kongre, diplomatik teamüllerin, belli kuralların ve statülerin belirlendiği çok önemli bir kongredir. Bu kongrede kurulan diplomatik düzen bugün dahi ufak değişikliklerle de olsa sürdürülmektedir.⁶ Artık devletler karşılıklı olarak diplomatik temsilcilerini değiştirmekte, bu temsilcileri aynı yollarla atamakta ve görevden almaktaydılar. Aynı zamanda devletler, dış politika ile ilgili gelişmeler konusunda düzenli olarak temsilcilerinden haberler almakta ve şiddete başvurmadan önce diplomatik kanallar yoluyla iletişim kurmaya çalışmaktaydılar. Bu iletişim kurma çabası ise Viyana Kongresinde hükme bağlanmış ortak diplomatik protokol kurallar çerçevesinde gerçekleştirilmekteydi.⁷

19. yüzyılda Avrupa diplomasisi daha çok gizlilik üzerine kuruluydu. Dışa kapalı olarak yürütülen bu faaliyetlerde devletlerin kendi toplumlarının dahi haberdar olmadığı bir iletişim yürütülmekteydi. Birinci Dünya Savaşına kadar süren bu dönemde temel parametre devletler arasındaki güç

⁴ Meltem Ünal Erzen, **Kamu Diplomasisi**, Derin Yayınları, 2012, s.32.

⁵ Geoffrey Allen Pigman, **Contemporary Diplomacy: Representation and Communication in a Globalized World**, Polity Press, 2010, s.20.

⁶ Erzen, **a.g.e.**, s.33.

⁷ Pigman, **a.g.e.**, s.21.

mücadelesi olmuştur.⁸ Gizli anlaşmalarla toprak paylaşımları bu dönemin ürünüdür. Örneğin, Birinci Dünya Savaşına girmeden önce Batılı Devletlerin Osmanlı Devleti topraklarını kendi aralarında gizli anlaşmalarla paylaştıkları bilinmektedir.

Ancak Birinci Dünya Savaşının ardından gizli diplomasi anlayışı itibarını kaybetmiştir. Bunda dönemin Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Woodrow Wilson'ın payı büyüktür. Wilson prensipleri olarak hayat bulan ilkeler, dönemin uluslararası ilişkilerine damgasını vurmuştur. Bu ilkelerden birisi de "gizli anlaşmaların terk edilmesi" ilkesidir.⁹ Hiç kuşkusuz açık diplomasiye geçişi zorlayan faktörlerden birisi katılımcı demokrasilerin artmasıdır. 20. yüzyılın başlarında kararların halkın temsilcilerinin bulunduğu meclislerde alındığı birçok devlet bulunmaktaydı. Baskı grupları ve hükümeti denetleme kanalları oluşmakta iken kamuoyu da dış politika yapım sürecinde bir aktör olma yolunda ilerlemeye başlamıştır. Sistemin demokratikleşmeye başlaması ve siyasal katılımın artması, kamuoyunun dış politika analizlerinde dikkate alınmasında önemli bir faktör olmuştur. Kamuoyunun, halkın genel kanaati olduğu varsayılırsa dış politika ile ilgili konularda bu genel kanaatin de karar alma süreçlerinde etkinleşmeye başladığı kabul edilmelidir. Ancak pek tabii ki kamuoyunun dış politika konularına ilgisi iç politika konuları gibi sıklıkla olmamaktadır. Bu da karar alıcıların kamuoyunu kolay manipüle edebilmesine yol açmaktadır. Ama yine de kamuoyu tepkisinden kaçınma özellikle demokratik ülkelerde dış politika açısından hükümetlerin karar verebilme alanını daraltmaktadır. Kimi zaman bu durum hükümetler için bir avantaj olmakta ve diğer ülkelere karşı bir baskı ve ikna aracı olarak kullanılabilir.¹⁰

Günümüzde Türkiye'nin Avrupa Birliğine (AB) üyelik süreci bu sava örnek olarak sunulabilir. Avrupa Birliğine üye olma konusunda kamuoyu

⁸ Erzen, **a.g.e.**, s.39.

⁹ Baskın Oran, **Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, Cilt 1, 7. Baskı, İletişim Yayınları, 2003, s.100.

¹⁰ Arı, **a.g.e.**, s. 206.

desteğinin artışı ya da azalışının kimi zaman Türk hükümetlerince Avrupa'ya karşı koz olarak kullanıldığı bilinmektedir. Ama kimi zamanda Türk hükümetlerinin kamuoyu görüşlerini göz ardı ederek üyelik yolunda ileri adımlar attığı da bilinen bir gerçektir. Aynı şekilde AB üyesi kimi ülke hükümetlerinin de kendi kamuoylarında Türkiye'nin üyeliğine olan desteğin çok az olduğunu bahane etmek suretiyle Türkiye'yi oyaladıkları ortadadır. Yine konuya ilişkin bir başka örnek Türkiye Azerbaycan ilişkileri ile ilgili olarak verilebilir. Her iki devletin toplumlarının da birbirlerini kardeş olarak görmesi ülkelerin Ermenistan ile ilişkilerine doğrudan etkide bulunmaktadır. Örneğin Türk hükümetinin Azerbaycan'ı üzebilecek şekilde Ermenistan ile ilişkiler geliştirmeye çalışması, Türk kamuoyunda müthiş bir tepkinin oluşmasına sebebiyet vererek hükümeti geri adım attırabilecek kadar kuvvetli bir sonuca yol açabilecektir. Dolayısıyla kamuoyu görüşünün dış politika karar alma süreçlerinde 20. yüzyılda artan önemi, 21. yüzyılda da devam etmekte ve devletlerin dış politika kararlarını belirlerken gerek kendi kamuoylarını gerekse diğer devletlerin kamuoylarını dikkate almasını gerektirmektedir. İşte bu husus, ileride tanımı yapılacak Kamu Diplomasisinin temelini oluşturmaktadır.

20. yüzyıl, diplomatik aktörlerin ve kültürün değişikliğe uğrayarak başkalaştığı ve artan aktör sayısı ile etkileşim alanlarının varlığı sebebiyle karmaşık bir diplomasi anlayışının hâkim olmaya başladığı bir çağ olmuştur. İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu gibi uluslararası kuruluşlar, Uluslararası Af Örgütü, Greenpeace gibi sivil toplum kuruluşları, hatta Microsoft, Apple gibi küresel şirketler günümüz uluslararası ilişkilerinde etkin rol oynayan uluslararası aktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Durumun bu noktaya gelmesinde kuşkusuz 20. yüzyıl ile başlayan ve baş döndürücü bir hızda hayatımızın her alanını etkileyen teknolojik gelişmeler önemli bir rol oynamıştır. Bilginin paylaşımının saniyeler sürdüğü günümüz dünyasında devletlerin karar alma süreçleri de bir çok açıdan etkiye maruz kalmaktadır. Nitekim Nicholas J. Cull'a göre diplomasi, bir uluslararası aktörün diğer bir uluslararası aktör ile

anlaşmak suretiyle uluslararası ortamı yönetme çabasıdır. Cull yine söz konusu uluslararası aktörün, devlet olabileceği gibi çok uluslu şirketler, uluslararası örgütler ve sivil toplum kuruluşları hatta terörist örgütler dahi olabileceğini ifade etmiştir.¹¹

Devlet hala diplomatik faaliyetlerin ana aktörü olmakla birlikte yukarıda sayılan diğer aktörler de devletin egemenlik alanını zorlamaktadır. İkinci Dünya Savaşının ardından kurulan ve dünya barışının tesisini hedefleyen Birleşmiş Milletlerin en önemli organı olan Güvenlik Konseyi kararları üye ülkeler için bağlayıcı kararlar almakta, dünya ticaretine koyduğu kurallar ile yön veren Dünya Ticaret Örgütü üye ülkelerin ekonomik hayatlarında daha fazla öneme sahip olmaktadır. Keza sivil toplum kuruluşları dünya çapında yaptıkları faaliyetler ile diplomatik kanalların çeşitliliğinde önemli roller oynamaktadırlar. Bugün Dünya Ekonomik Forumu, her yıl düzenlediği etkinlikler ile devletleri, devlet başkanları ile birlikte ağırlayarak çok yönlü diplomatik iletişim kanallarının açılmasını sağlamaktadır. Aynı şekilde küresel şirketler çeşitli ülkelerde yaptıkları yatırımlar ile teknoloji transferlerini yoğunlaştırmakta, yatırım yaptıkları ülkelerde potansiyel iş gücüne kendi kültürel değerlerini tanıtmakta ve yarattıkları kültürel etkileşimle farklı halklar arasında ilişkilerin yoğunlaşmasına yardımcı olmaktadır.

Sonuç olarak, 20. yüzyılın özellikle ikinci yarısından itibaren görülen teknolojik gelişmeler, toplumsal bilinç ile karar alıcılara etki etme mekanizmalarının artması, geleneksel diplomatik kurumların değişimine yol açmış, çok yönlü ve çok amaçlı bir politika karması oluşturarak farklı kanallar aracılığıyla farklı etkileşim süreçlerinin yaşanmasına sebebiyet vermiştir. İşte tam da bu noktada uluslararası aktörlerin yabancı kamuoyları nezdinde yürüttükleri faaliyetler, devletlerin dış politikalarına doğrudan etki eder hale gelmiştir. Bu etkinin boyutu kimi zaman devletlerin dış politikada manevra

¹¹ Nicholas J. Cull, **Public Diplomacy: Lessons From the Past**, Figueroa Press, 2009, s.12, (Çevrimiçi), <http://uscpublicdiplomacy.org/publications/perspectives/CPDPerspectivesLessons.pdf>, 18 Mart 2012.

alanını daraltacak kadar önemli olmuş, kimi zaman da devletler için açmazla giren sorunların yegâne çözüm kanalı olarak belirlemiştir.

Uluslararası aktörlerin sayısındaki artış ve kamuoyunun olayları inceleme ve yönlendirmede artan etkinliği, bilgi çağı olarak tanımlanan 20. ve 21. yüzyıl dünyasındaki diplomatik formların da değişmesine ve gelişmesine yol açmıştır. Artık uluslararası aktörler, yabancı kamuoylarına yönelik kendi imajlarını arttırma ve onları yönlendirme noktasında daha etkin çalışmalar yürütmeye başlamışlardır. İşte genel anlamıyla bir uluslararası aktörün yabancı kamuoyu ile kurduğu ilişki vasıtasıyla uluslararası ortamı yönetme çabası bizi kamu diplomasisi ile tanıştırmaktadır.¹²

Kamu diplomasisi kavramı günümüzde tanımlanan anlamı ile ilk kez aynı zamanda Fletcher School of Law and Diplomacy dekanı olan eski diplomat Edmund Gullion tarafından 1965 yılında kullanılmıştır. Gullion, kurmuş olduğu Edward R. Murrow Center of Public Diplomacy tarafından sunulan broşürde, kamu diplomasisi ile ne kastettiği konusunda fikirler vermiştir. Buna göre kamu diplomasisi dış politikanın oluşturulmasında ve yürütülmesinde kamuoyu davranışlarını etkileme çabasıdır. Geleneksel diplomasiinin de ötesinde uluslararası ilişkilerin farklı boyutlarını saran, diğer ülkelerdeki kamuoyu fikirlerini yönlendiren, bir ülkeden diğerine bireylerin etkileşime girmesini sağlayan, izlenen dış politikanın kamuoyundaki yansımalarını rapor eden, diplomatların ve resmi görevlilerin iletişimi ile kültürlerarası diyalog sürecini içeren geniş kapsamlı faaliyetler kamu diplomasisi deyince akla ilk gelenlerdir.¹³ Aslında kamu diplomasisi terimi yeni olmakla birlikte ileride açıklanacak olan ve kamu diplomasisinin temel bileşenlerini oluşturan dinleme, savunma, değişim ve kültür programları ile uluslararası yayıncılık ilkelerinin çok eski çağlardan beri zaman zaman kullanıldığı bilinmektedir. Romalıların, komşuları olan dost kralların oğullarına

¹² Cull, a.g.e., s. 12.

¹³ Nicholas J. Cull, "Public Diplomacy before Gullion: The Evolution of a Phrase", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2008, s.19.

eğitim vermesi, değişim programlarının ilk uygulamaları gibidir; Yunanlıların İskenderiye’de kurduğu büyük kütüphane bugünün British Council örgütü veya Konfüçyus Enstitüsü gibidir; Büyük Roma İmparatoru 2. Frederick zamanında çıkartılan haber bültenleri orta çağın dünya haber servisi olarak görülebilir.¹⁴ Dolayısıyla bugün kamu diplomasisi kavramı altında incelediğimiz politikaların ipuçları, çok eski yıllardan beri karşımıza çıkmaktadır. Fakat bu politikaların bir kavram altında toplanması ancak 20. yüzyılda olabilmıştır.

Özellikle iki dünya savaşı arasındaki zaman dilimi, yabancı kamuoyu algısını yönetmenin önemli hale geldiği bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde devletler, askeri ve ekonomik gücün yanında fikirleri yönetmenin öneminin de farkına varmışlardır. İkinci Dünya Savaşının ardından başlayan Soğuk Savaş döneminde söz konusu anlayışın gittikçe yaygınlaştığı görülmektedir.¹⁵ Çünkü Soğuk Savaş dönemi, bir tarafta ABD’nin, diğer tarafta ise Sovyetler Birliği’nin başı çektiği yaygınlaşan nükleer silahları dengeleme mücadelesini içermekte iken, aynı zamanda her iki tarafın kendi fikir ve ideolojilerini diğer halklara yaymak suretiyle yandaş toplama faaliyetlerini kapsamaktadır. Dolayısıyla gerek liberal dünya bakış açısını toplumlara aşılama faaliyeti içerisine giren ABD gerekse sosyalist ideallere bağlı kendi ideolojisini yaymak isteyen Sovyetler Birliği, başka ülkelerin halklarına yönelik çalışmalar yapmaktan geri durmamıştır.

Kamu diplomasisi teriminin tanımlarının artan teknolojik gelişmeler ile iletişim kanallarının çeşitlenmesi neticesinde zamanla değişime uğradığı görülmektedir. Kullanılan araçlar, aktörler ve amaçlar bakımından çok farklı tanımlamalar birbirini takip etmektedir. Günümüzde kullanılan anlamına göre kamu diplomasisi tanımının oluşumunun çok değişik süreçlerden geçtiği izlenmektedir. İlk tanımlamalar, devleti kamu diplomasisi faaliyetlerinin

¹⁴ Nicholas J. Cull, “Public Diplomacy: Seven Lessons for its Future from its Past”, **Place Branding and Public Diplomacy**, Cilt 6, Sayı 1, 2010, s.12.

¹⁵ Jan Melissen, **The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations**, Palgrave Macmillan, 2007, s.4.

yegâne aktörü olarak görmektedir. Örneğin Hans Tuch, kamu diplomasisini hükümetlerin kendi ulusunun düşünce ve ideallerini, kendi kurumlarını ve kültürünü ve aynı zamanda ulusal hedefleri ile güncel politikalarını yabancı halklara anlatma çabası olarak tanımlamıştır.¹⁶

Hans Tuch'un devleti başlıca aktör olarak oturttuğu tanım haricinde amaçları belirginleştiren tanımların ortaya çıktığı görülmektedir. Örneğin Malone, 1985 tarihli tanımında kamu diplomasisini, düşüncelerine etki etmek ve nihayetinde devletlerini yönlendirebilmek amacıyla yabancı kamuoyları ile doğrudan iletişime geçmek olarak ifade etmiş; benzer şekilde Frederick de kamu diplomasisinin yabancı bir hükümeti vatandaşları aracılığıyla etkileyebilmek için bilgi, eğitim ve kültür alanında dışarıda yapılan faaliyetleri kapsadığını belirtmiştir.¹⁷ Görüldüğü gibi bu tanımlarda yazarlar, kamu diplomasisinin amaçları üzerinde durmuş ve amacı yabancı devletleri, kendi kamuoylarına erişmek suretiyle etkileme olarak tanımlamışlardır.

1990'lı yıllara gelindiğinde Signitzer ve Coombs adlı iki akademisyen, uluslararası ilişkiler ve iletişim alanlarındaki gelişmeler üzerine kamu diplomasisi tanımını genişletmişlerdir. İkiliye göre kamu diplomasisi, yabancı devletlerin dış politika kararlarını etkilemek için devletlerin özel birey ve gruplarla kamuoyu tutum ve düşüncelerini doğrudan veya dolaylı olarak etkileme çalışmalarıdır.¹⁸ Dolayısıyla bu tanım, devlet dışı aktörlerin de kamu diplomasisi kapsamına girdiği ve ayrıca aktörlerin birbirine bağımlı olduklarını sergileyen bir tanım olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı şekilde Cull, kamu diplomasisini, bir uluslararası aktörün yabancı kamuoyları ile ilişki kurmak suretiyle uluslararası ortamı yönetme çabası¹⁹ olarak görmektedir ki daha önce de vurgulandığı üzere burada uluslararası aktör ile kastedilen yalnızca

¹⁶ Emine Akçadağ, "Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi", (Erişim) <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/emineakcadag.pdf>, 25 Şubat 2012, s.1.

¹⁷ Eytan Gilboa, "Searching for a Theory of Public Diplomacy", **The Annals of the American Academy of Political and Social Science**, Sayı 616, 2008, s.57, (Çevrimiçi), <http://ann.sagepub.com/content/616/1/55>, 8 Kasım 2011.

¹⁸ Gilboa, **a.g.m.**, s.57.

¹⁹ Cull, **Public Diplomacy: Lessons From the Past**, s.12.

devlet değildir. Yine Eytan Gilboa, 1990'lı yılların sonunda ve 2000'li yılların başında yazdığı makalelerde kamu diplomasisini devlet ve devlet dışı aktörlerin medya ve diğer iletişim kanallarını kullanarak yabancı kamuoylarının fikirlerini etkilemek olarak tanımlamış, Jan Melissen'de dış politikayı etkileme ve kamu diplomasisinde rol alma noktasında devlet dışı örgütleri aktör konumuna yerleştirmiştir.²⁰ 20. yüzyılda gelişen teknolojinin 21. yüzyılda baş döndüren bir hıza eriştiği bir dönemde, dünya çapında uluslararası örgütlerin ve çok uluslu şirketlerin faaliyetlerini düşündüğümüzde artık kamu diplomasisi aktörleri arasına devlet dışı örgütleri de yerleştirmek kaçınılmaz bir durumdur. Öyle ki artık uluslararası örgütler, sivil toplum kuruluşları ve devlet aygıtları bir araya gelerek uluslararası sözleşmelerin yazımında birlikte çalışabilmektedir. Mayınların yasaklanması ile ilgili Ottawa Sözleşmesi ile Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin kuruluşuna ilişkin çalışmalar sayılan aktörleri bir araya getirmesi bakımından önemli birer örnektir.²¹

Yukarıda bahsi geçtiği üzere kamu diplomasisi yalnızca bir aktörün başka bir aktörle tek yönlü iletişime geçtiği bir süreci ifade etmemektedir. Karşılıklı etkileşim de kamu diplomasisinin günümüz modern dünyasında kaçınılmaz bir ayağıdır. Yani kamu diplomasisi yalnızca monolog halinde işlemez, diyalog da kamu diplomasisinin temelini oluşturmaktadır. Yabancı halkları dinlemek, düşüncelerini öğrenmek ve buna göre hali hazırda sürdürülen politikaları yeniden formüle etmek de kamu diplomasisinin bir parçasıdır. Nitekim özel birey ve kuruluşların da kamu diplomasisinin aktörlerinden olduklarını belirtmiştik. Özel kişilerin sınırların dışına çıkarak yabancı topraklarda herhangi bir eyleme girişmesi, aynı zamanda o topraklarda yaşayan halklarla diyaloga geçmesi demektir. Bu özel girişimler, devletin resmi kamu diplomasisi stratejilerinin birer tamamlayıcısı gibi

²⁰ Gilboa, **a.g.m.**, s.58.

²¹ Melissen, **a.g.e.**, s.12.

olmaktadırlar.²² Dolayısıyla yönetilmesi zorlaşan bir iletişim ağı, günümüzde devletlerin karşısında durmaktadır.²³ Amerikan Dışişleri Bakanlığınca yapılan tanım yukarıdaki argümanı destekler niteliktedir. Buna göre kamu diplomasisinin amacı yabancı aktörleri bilgilendirmek, cezbetmek ve etkilemektir. Aynı zamanda bir takım özel politikaların ve toplumsal konuların da karşılıklı saygı ve anlayış bağlamında yönetilebileceği bir güven ilişkisi kurmak hedefler arasındadır.²⁴

Bir görüşe göre yabancı ülkelerin vatandaşları ile diyaloga geçilmesi noktasında yapılan faaliyetlerin kamu diplomasisi olarak görülebilmesi için mutlaka devletin doğrudan ya da dolaylı bir etkisinin olması gerekmektedir. En nihayetinde kamu diplomasisi resmi bir amaç için yapıldığından devlet dışı aktörlerin bir takım faaliyetlerinin kamu diplomasisi sayılması için bir şekilde devlet desteğini içermesi gerektiği vurgulanmaktadır.²⁵ Bu görüşe göre bir sivil toplum örgütünün faaliyetlerinin kamu diplomasisi çalışmaları kapsamında görülebilmesi için en azından devletin bu faaliyetlere sponsor olmak suretiyle destek çıkması gerekmektedir. Ancak bu durumda firmaların ya da sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları kamu diplomasisi olarak algılanabilir. Fakat tam da bu noktada yukarıda açıklanmaya çalışılan uluslararası ortamın ve ilişkilerin karmaşıklığı, devletlerin, devlet dışı

²² Kimi yazarlar ve akademisyenler, İkinci Dünya Savaşı'ndan Soğuk Savaşın sonuna kadar geçen evre ile Soğuk Savaşın sonraki evreyi birbirinden ayırarak Soğuk Savaşın sonraki evreyi "Yeni Kamu Diplomasisi" olarak adlandırmaktadırlar. Bahsi geçen ilk evre daha çok devletlerin aktörü olduğu ve tek taraflı olarak yabancı toplumları yönlendirme ve etkileme faaliyetlerini içeren kamu diplomasisi faaliyetlerinden ibaret iken, değişen dünya koşulları ve teknolojik gelişmeler ile artan etkileşim sonucu kamu diplomasisinin potansiyel aktörlerinin çoğaldığı, tek taraflı etkileme ve yönlendirme çabalarından diyalog ve işbirliğinin etkinlik kazandığı süreç ise ikinci evreyi oluşturmaktadır. Ancak bu çalışmaların 21. yüzyılın başına rastladığı ve henüz net bir şekilde ayırım yapmanın zorluğu sebebiyle biz, gerek geçmiş öğeleriyle gerekse bugünkü araçları ile tek bir kamu diplomasisinden bahsederek çalışmamızı sürdüreceğiz.

²³ Geoffrey Cowan, Amelia Arsenault, "Moving from Monologue to Dialogue to Collaboration: The Three Layers of Public Diplomacy", **The Annals of the American Academy of Political and Social Science**, Sayı 616, 2008, s.12, (Çevrimiçi), <http://ann.sagepub.com/content/616/1/55>, 23 Kasım 2011.

²⁴ Tuğçe Ersoy Öztürk, "Dış Politikadaki Etkin Unsur: Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Etkinliği", (Erişim) <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/tugceersoyozturk.pdf>, 3 Mart 2012, s.2.

²⁵ Evan, H. Potter, **Branding Canada: Projecting Canada's Soft Power through Public Diplomacy**, McGill –Queen's University Press, 2009, s.33.

aktörlerin faaliyetlerine etki edişinin boyutlarını incelememizi zorlaştırmaktadır.

Güç, istediğini elde edebilmek için başkalarının davranışlarını değiştirebilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası ilişkilerde öteden beri devletler isteklerini savaşlar yoluyla elde etmişlerdir. Savaşlar ya da ekonomik yaptırımlar yoluyla isteklerin elde edilmesi sert gücün kullanılması olarak görülürken, isteklerin ikna ve cezbetme yoluyla elde edilmesi yumuşak güç olarak tanımlanmıştır. Yumuşak güç terimi ilk kez Soğuk Savaşın ardından Prof. Dr. Joseph S. Nye tarafından gündeme getirilmiştir. Nye, yumuşak gücü, istenilen sonuçları elde edebilmek için başkalarını cezbederek ve onların kalplerini ve akıllarını kazanarak etkileyebilmek olarak tanımlamıştır. Yukarıda bahsedilen küresel süreç, askeri gücün ve ekonomik yaptırımların etkisinin bir yere kadar etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Amerika'nın 2003 yılında Irak'a yaptığı müdahale bu argümanın en iyi örneklerinden biridir. Dünyanın en büyük askeri gücüne sahip Amerika, Irak'ın kitle imha silahlarına sahip olduğu ve Saddam rejiminin El Kaide ile işbirliği yaptığı gerekçeleri ile Irak'a demokrasi götürme bahanesiyle askeri müdahaleye girişmiş ve Irak'taki hükümeti devirmiştir.²⁶ Fakat o tarihten itibaren yüz binlerce insanın hayatını kaybetmesi, Guantanamo üssünde savaş esirlerine yapılan kötü muamele ile Ebu Gureyb cezaevindeki işkenceler, müdahalenin dünya çapında Amerika'nın ününü ve prestijini ciddi şekilde zedelemesine yol açmıştır.²⁷ Dolayısıyla sert gücün kullanımı söz konusu olayda Amerika'nın aleyhine işlemiş, bölge devletleri nezdinde itibarının kaybolmasına ve işgal ile amaçladıklarına ulaşamamasına yol açmıştır. Sonuç olarak sert güce nazaran yumuşak gücün kullanımının dünya politikasındaki öneminin giderek arttığı değerlendirilmektedir.

²⁶ Mehmet Akif Okur, **Emperyalizm, Hegemonya, İmparatorluk**, Binyıl Yayıncılık, 2010, s.299.

²⁷ Okur, **a.g.e.**, s. 333.

Yumuşak gücün unsurları o ülkenin kendi kültürü, politik değerleri ve kurumlarıdır. Nye, kamu diplomasisini de yumuşak gücün uygulanmasında önemli bir araç olarak görmektedir. Kamu diplomasisi, söz konusu unsurların kullanılarak yabancı halklarla iletişim kurma ve cezbetme aracı olarak görülmektedir. Yani kamu diplomasisi, o ülkenin kültürünün, kendi politik değerlerinin uluslararası yayıncılık, değişim programları ve kültür faaliyetleri gibi çeşitli yollarla başka milletlere aktarılması sürecini içerir.²⁸ Eski bir Fransız Dışişleri Bakanı, Amerikalıların çok güçlü olmasının sebebinin onların rüyalara ilham olabilmesi, filmleri ve televizyon yayınları ile küresel imajlara hakim olabilmelerinden geçtiğini söylemiş ve aynı sebeplerle bir çok öğrencinin eğitim almak için Amerika Birleşik Devletlerini tercih etmesinin de yine bu güce bağlı olduğunu ifade etmiştir.²⁹

Sonuç olarak kamu diplomasisinin uluslararası ilişkilerde özellikle İkinci Dünya Savaşından itibaren önemli bir şekilde var olmasının sebebi çeşitli taraflarca farklı şekillerde açıklanmaya çalışılmıştır. Kimi zaman Soğuk Savaş ortamının yarattığı politik düzene atıfta bulunulmuş, kimi zamanda teknolojik gelişmelerin vardığı nokta ile anlamlandırılmaya çalışılmıştır. İkinci Dünya Savaşı sırasında savaşın cepheden sivillere yönelmesi ve savaşın yorgun düşürdüğü ülkelerin güvenliklerini sağlama noktasında anlaşmaya varmak istemesinin kamu diplomasisinin etkinliğini artırdığı³⁰ iddia edilmekteyken, Soğuk Savaşın ideolojik kampaşmasının da yabancı kamuoyları üzerindeki etkinlikleri artırdığı ortadadır.

Teknolojik gelişmelerin kamu diplomasisi üzerindeki etkisi ile ilgili olarak ise ABD eski Başkanı Ronald Reagan'ın şu sözü dikkat çekicidir: "Bu bilgi çağında, kitle iletişimi ve mikroçip çağında, telekomünikasyon uyduları ve yeraltındaki fiber optik kablolar ile bu yeniçağda tek başına geleneksel

²⁸ Joseph S. Nye, "Public Diplomacy and Soft Power", **The Annals of the American Academy of Political and Social Science**, Sayı 616, 2008, s.95, (Çevrimiçi), <http://ann.sagepub.com/content/616/1/55>, 23 Kasım 2011.

²⁹ Nye, **a.g.m.**, s.95.

³⁰ Erzen, **a.g.e.**, s.61.

diplomasi yeterli değildir. Birleşik Devletler, toplayabildiğimiz tüm beceri ve kaynaklar ile kamu diplomasisine eğilerek sadece yabancı hükümetlere değil, onların halklarına da hitap edebilmelidir. İnanıyorum ki ülkemizin kamu diplomasisi büyük bir güç, dünya tarihine şekil verebilecek olan elimizdeki en büyük güçtür.”³¹ Bu mantığa 21. yüzyılda da özellikle dünyada söz sahibi olmak isteyen devlet yetkililerinin söylemlerinde rastlanmaktadır. Türk Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu “Siyasi liderler ne kararlar alırsa alsınlar, diplomatlar bunları ne kadar başarılı uygulamaya geçirirlerse geçirsinler, eğer sağlıklı bir kamu diplomasisi gerçekleşmediyse bu kararların toplum katında itibar görmesi, hayata geçirilmesi mümkün değildir.” demiştir. Yine, Davutoğlu bir başka konuşmasında 21 . yüzyıl dış politika anlayışına dair yaptığı saptamada “Ulusal söylemimizle evrensel söylemimiz arasında bir bütünlük olması lazım. Kamu diplomasisi önem kazanmakta, diplomasi dilinin halkla bütünleşmesi gerekmektedir. Dış politika stratejisi belirlenirken ilgili kurumlar arasındaki koordinasyon önem kazanmıştır. Türk dış politikası yeni bir güçlendirilmiş yapıya kavuşmuştur. Hattı diplomasi yoktur, sathı diplomasi vardır. Satıh ise bütün dünyadır. Türk diplomasisi, bütün dünyada etkin olarak bulunmak zorundadır.” demek suretiyle, kamu diplomasisi ve halkla diplomasi dilinin bütünleşmesi öğelerine önemli bir atıfta bulunmuştur.³²

İnsanların kalplerini kazanmak ya da gönül dünyalarına girmek 21. yüzyılda en az silahlı güç kullanmak kadar önemlidir; çünkü bilinmektedir ki silahlar ve bombalar ile şehirleri yakıp yıkabilirsiniz ancak düşünceleri değiştiremezsiniz. Dolayısıyla günümüz dünyasında askeri gücün yanında yumuşak güç de uluslararası ilişkilerin yürütülmesinde önemli ve gereklidir. Kamu diplomasisi bu mantığın işlerlik kazanmasında önemli bir politik araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak yukarıda da açıklanmaya çalışıldığı üzere kamu diplomasisi yalnızca yumuşak gücün bir aracı olarak görülmemelidir. Kamu diplomasisinin pek çok amacı vardır. Ticari

³¹ Akçadağ, **a.g.m.**, s.3.

³² Ece İnan, “Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Eksenî”, **Kamu Diplomasisi**, Ed. Abdullah Özkan, Tuğçe Ersoy Öztürk, Tasam Yayınları, 2012, s.65.

işbirliklerinin sağlanması, yabancı yatırımların artırılması, sivil toplum örgütleri arasında etkileşimin çoğaltılması, hatta bazen sert güç amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için dahi kamu diplomasisinden faydalanılmaktadır.^{33 34}

II. KAMU DİPLOMASİSİ VE DİĞER KAVRAMLAR

A. Kamu Diplomasisi ve Propaganda

Propaganda, bireyler ve gruplar aracılığıyla diğer grup kanılarını, görüşlerini ve davranışlarını iletişim araçlarını kullanarak propaganda yapıcının istekleri doğrultusunda etkileme, değiştirme veya kontrol altında tutmaya yönelik bilinçli bir davranıştır.³⁵ Geleneksel olarak propaganda beyaz ve siyah propaganda olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Beyaz propaganda bilginin kaynağının da belirtildiği propaganda çeşidi iken, siyah propaganda kaynağı belli olmayan propagandadır. Kimi yazarlar kamu diplomasisini beyaz propagandaya benzetmektedir.³⁶ Propaganda, İkinci Dünya Savaşı sırasında özellikle Nazi Almanyası tarafından sıklıkla kullanılan bir metot olmuştur. Bu yönüyle de negatif çağrışımları bulunmaktadır. Özellikle totaliter rejimlerce kullanılması terimin yabancı halkları aldatmak olarak öne çıkmasına sebep olmuştur.

Propaganda olgusu incelendiğinde kamu diplomasisi ile karıştırılabilir ihtimalinin arttığı gözlemlenebilir. Özellikle kamu

³³ Melissen, **a.g.e.**, s.14.

³⁴ Kamu Diplomasisinin yalnızca yumuşak gücün aracı olarak değil sert gücün aracı olarak da kullanılabilmesine dair tezler epeyce fazladır. Dolayısıyla kamu diplomasisi, yumuşak güç ve sert güç ayrımının ötesinde bir noktada durmaktadır. Ancak yine de kamu diplomasisinin kaynakları ortaya konduğu zaman görülecektir ki bir çok kamu diplomasisi kaynağı, yumuşak gücün unsurları ile örtüşecektir. Fakat yine de uluslararası yayıncılık , bilgilendirme ve brifing gibi monolog şeklindeki kamu diplomasisi faaliyetleri, sert gücün kullanılması öncesinde, kullanılması sırasında ve sonrasında ortaya çıkabilecektir. Askeri Psikolojik Operasyonları ve kamu diplomasisi ilişkisini açıklaması bakımından önemli bir makale için: Mark Kilbane, "Military Psychological Operations as Public Diplomacy", ", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2008.

³⁵ Arı, **a.g.e.**, s.389.

³⁶ Berrigge, **a.g.e.**, s.179.

diplomasisine tek yönlü iletişim kanalı açısından baktığımızda propaganda ile eş değer tutulabileceğini görmekteyiz. Çünkü propaganda faaliyetleri kesinlikle tek yönlü iletişim üzerinden yürümektedir. Kamuoyunu kendi isteğine göre şekillendirme amacı taşıyan aktör, propagandaya başvurabilecektir. Ancak kamu diplomasisinin çift yönlü iletişimi de kapsadığı ve işbirliği şeklinde yürütüldüğü göz önünde bulundurulduğunda propagandadan kolaylıkla ayrıştırılabilecektir. Çünkü modern anlamda kamu diplomasisi için kritik ayırım onun geri bildirim mekanizmasına sahip olmasıdır.³⁷ Dolayısıyla kamu diplomasisi ile propagandanın temel amacının aynı olduğu düşünülebilir. Bu amaç yabancı kamuoyunu ikna etmektir. Fakat kamu diplomasisi, insanların ne söylediğini de dinlemektedir.³⁸ Bilginin taşınması sürecinin ve olumlu imaj yaratma çalışmalarının kamu diplomasisinin bir parçası olmasının yanında, uzun dönemli bir ilişki kurmak suretiyle devletin politikalarını uygulayabileceği uygun bir ortam yaratmak tam da kamu diplomasisi faaliyetleri ile ulaşılması hedeflenen sonuçtur.³⁹

Bir görüşe göre, propagandanın kötü çağrışımları barındırmasından kaynaklı olarak kamu diplomasisi kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Öyle ki, özellikle Soğuk Savaş döneminde ortaya çıkan enformasyon kurumlarının kılıf değiştirerek yeni bir söylemle ortaya çıktıkları düşünülmektedir. Dolayısıyla bu görüşe göre, kamu diplomasisi terimi bir kamufraj olarak kullanılmıştır.⁴⁰ Bu eleştirilerin haklılık payına sahip olduğu düşünülebilir. Bugün dahi bazı devletlerin yabancı kamuoylarını manipüle etmek için propaganda yöntemlerine başvurdukları ve bunu kamu diplomasisi adı altında icra ettikleri görülmektedir. Fakat günümüz kamu diplomasisinin, ileride de irdelenecek bileşenleri incelendiğinde tek taraflı olarak yabancı toplumlara bir şeyler anlatmanın çok daha ötesine geçtiği görülmektedir. Değişim programları, kültürel aktiviteler ve artan karşılıklı etkileşim alanları kamu diplomasisini, propagandadan kolayca ayıran özellikler olarak

³⁷ Pigman, **a.g.e.**, s. 123.

³⁸ Melissen, **a.g.e.**, s.19.

³⁹ Nye, **a.g.m.**, s.101.

⁴⁰ Berridge, **a.g.e.**, s.180

karşımıza çıkmaktadır. Ancak kamu diplomasisinin tek yönlü iletişimi içeren yöntemlerinin devletlerce propaganda niyetleri ile kullanıldığı ve bu durumda çoğu zaman birbirlerinden ayırt edilmesinin zorluğu gözlerden kaçmamaktadır.

B. Kamu Diplomasisi ve Ulusal Marka

Marka, bir işletmenin mal ve/veya hizmetlerini bir başka işletmenin mal ve/veya hizmetlerinden ayırt etmeyi sağlaması koşuluyla, kişi adları dahil, özellikle sözcükler, şekiller, harfler, sayılar, malların biçimi veya ambalajları gibi çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edilebilen, baskı yoluyla yayımlanabilen ve çoğaltılabilen her türlü işarettir.⁴¹ Tanımından anlaşılacağı üzere ayırt etme, farklılık ve farkındalık yaratma gibi işlevlere sahip marka daha çok özel sektörün ürettiği mal ve hizmetler için kullanılmaktadır. İngilizcesi “Nation Branding” olarak bilinen ve Türkçe’ye “Ulusal Marka” ya da “Ulus Markalama”⁴² olarak çevrilen kavram ise bir ulusun imajını yükseltmek için markalama ve pazarlama iletişimi tekniklerinden faydalanılması şeklinde görülmektedir.⁴³ Dolayısıyla amaç ulusun imajını yükseltmek ve bir nevi bir ulusu, marka bir ulus yapmaktır. Bu yolla, ülke yatırımları çekebilecek, çok sayıda turisti ağırlayabilecek, ihraç ürünlerini arttırabilecek ve yüksek yaşam standartlarına ulaşabilecektir.⁴⁴

Bu doğrultuda bir ülkenin marka olabilmesi için, marka ürünler ihraç edebilmesi, dış ülkelere direk yatırım yapabilmesi ve turizme önem vermesi gerekmektedir.⁴⁵ Dolayısıyla devlet, ulusal marka yaratım sürecinin baş

⁴¹ “Marka”, (Erişim) <http://www.tpe.gov.tr/portal/default2.jsp?sayfa=220>, 22 Mart 2012.

⁴² Görüldüğü üzere kavram çok yeni olduğu için Türkçe’ye çevirisi noktasında literatürde tam bir uzlaşma bulunmamaktadır. Bundan dolayıdır ki yazılan makalelerde kavramın İngilizcesinin kullanılması daha çok tercih edilmektedir. Biz ise çalışmamızda ‘Ulusal Marka’ çevirisini kullanacağız.

⁴³ Gyorgy Szondi, “Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences”, (Erişim) <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/nationbranding.pdf>, 20 Mart 2012, s.4.

⁴⁴ Gilboa, **a.g.m.**, s.67.

⁴⁵ Erzen, **a.g.e.**,s.113.

aktörüdür. Fakat özel sektör ile işbirliği halinde bu süreci yönetmesi gerektiği açıktır. Hatta tüm vatandaşların katılımı ile bu sürecin yönetilmesi o ulusun markalaşma sürecine daha büyük katkı sağlayacaktır. O halde ulusal marka çalışmalarının yabancı kamuoylarına yönelik bir pazarlama tekniği olarak karşımıza çıktığı; fakat her şeyden önce o ülkenin vatandaşlarının da o markayı sahiplenmesi gerektiği iddia edilebilir. Dolayısıyla ülke devletleri önce kendi kamuoylarını ikna ederek sürece dahil etmenin yollarını aramalı, ardından yabancı kamuoylarına yönelik faaliyetlerine başlamalıdır. Bu sayede bir ulusun ortak bir gaye çerçevesinde birleşmesine de imkan tanınmış olur ki bu yönüyle ulusal marka, devletin vatandaşları ile işveren işçi ilişkilerinden ziyade birer paydaş ilişkisi içerisine girmesini sağlar.⁴⁶ Böylelikle bir ülkenin vatandaşlarının da ulusal marka çalışmalarının birer aktörü ve yurtdışında marka elçisi olarak devletlerini temsil etmeleri sağlanmış olur.

Çeşitli yazarlar, ulusal markanın amacını siyasi, kültürel, iş ve spor etkinliklerini içine alarak ulusal kimlikleri yeniden biçimlendirmek, rekabet edebilirliği arttırmak, içeride ve dışarıda bir ülkenin siyasi ve ekonomik çıkarlarını savunmak ile ulusun ün ve imajını değiştirmek, geliştirmek ve yükseltmek olarak göstermişlerdir.⁴⁷ Bu sürecin ise belli bir sıralamanın takip edilmesi ile tamamlanacağı iddia edilmektedir. Marka çalışmalarına başladıklarında uluslar, kendi kimliklerini tanıma ve ortak bir gaye etrafında şekillendirme çabalarına girecek ki bu safha ulusal kimlikleri yeniden tanımlama gereksinimine yol açabilecek, ardından ulusun imajının başkaları tarafından nasıl algılanabileceğinin tespiti ile ulusal kimliğin marka çalışmaları ile dışarıda tanıtılması aşamasına geçilebilecektir.⁴⁸ Bu görüş, ulusal kimlik ile ulusal marka arasında ilişki kurmaya çalışan ve ulusal marka çalışmalarını, salt imaj çalışmalarına indirgemeye karşı çıkan bir anlayışı temsil etmesi bakımından önemlidir.

⁴⁶ Szondi, **a.g.m.**, s.12

⁴⁷ Ying Fan, "Branding The Nation: Towards A Better Understanding", **Place Branding and Public Diplomacy**, Cilt 6, Sayı 2, 2010, s.100.

⁴⁸ Fan, **a.g.m.** s.100.

Ulusal marka çalışmalarına birkaç örnek verilebilir. “Malezya: Gerçek Asya” bunlardan birisidir.⁴⁹ Malezya’nın turist potansiyelini arttırmak için ortaya atılan bu marka ile başlatılan kampanya süreci sonrasında ülkenin turizm gelirlerinin önemli bir artış gösterdiği bilinmektedir. 90’lı yıllarda İngiltere Başbakanı Tony Blair önceliğinde başlayan Birleşik Krallığın sanatta, modada ve medyada uluslararası imajını arttırmak amacıyla ortaya konulan “Cool Britannia” sloganı konuya ilişkin bir diğer örnek olarak verilebilir.⁵⁰ Amaç, İngiltere’nin modern, genç ve liberal özelliklerini vurgulamaktı. Tony Blair’in öncülüğünde iktidarda bulunan Yeni İşçi hareketinin 1997 yılında hazırlamış olduğu bir raporda yeni Britanya için altı slogan bulunmuştu. Bunlardan ilki adada çok çeşitli etnik grupların yaşadığını vurgulamak için türetilen “United Colours of Britain” (Britanya’nın Birleşik Renkleri) idi. Diğerleri ise, “Dünyanın Kavşağındaki Britanya”, “Yaratıcı Ada”, “Açık Ekonomi”, “Sessiz Devrim: Britanya” ve “Adil Oyun Sahibi Ulus” olarak gösterilmiştir.⁵¹

Bazı yazarlar, Osmanlı İmparatorluğu’nun yıkılmasından sonra Atatürk inkılapları neticesinde kurulan Türkiye’nin de benzer bir Ulusal Marka sürecinden geçtiğini, sadece bunun ulusal marka kavramı çerçevesinde ele alınmadığını söylemektedir.⁵² Yani Osmanlı İmparatorluğu’nun yıkılması sonucunda kurulan yeni Türkiye, bir Cumhuriyet devleti olarak devrimleri bir bir gerçekleştirerek modern bir devlet olarak kendisini yeniden tanımlamıştır. Dolayısıyla yeni bir ulusun inşası ile içeride ve dışarıda bu kimliğin ortaya konması noktasındaki tanıtım faaliyetleri, ulusal marka kavramı içerisinde ele alınabilir.

⁴⁹ Fan, **a.g.m.**, s.101.

⁵⁰ Gilboa, **a.g.m.**, s.67.

⁵¹ Charlotte Werther, “Rebranding Britain: Cool Britannia, the Millennium Dome and the 2012 Olympics”, (Erişim) <http://ojs.ub.gu.se/ojs/index.php/modernasprak/article/viewFile/664/616>, 20 Mart 2012, s.3.

⁵² Wally Olins, “Making a National Brand”, **The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations**, Ed. Jan Melissen, Palgrave Macmillan, 2007, s.171.

Kamu diplomasisi ve ulusal marka kavramlarının bir takım benzerliklere sahip olduğu gör÷lmektedir. Bunlar, imaj ve sembol yönetimi, ilişki kurma, kitle iletişimini yoğun kullanma olarak göze çarpmaktadır. Ancak kamu diplomasisini yalnızca sembol ve imaj yönetimine indirgeyemeyiz. Kamu diplomasisi, bu anlatılanların da ötesinde karmaşık faaliyetleri içermektedir.⁵³ Kamu diplomasisi, ÷lkelerin dış politika kararlarını etkileyen hatta bazen doğrudan dış politika yapım sürecinin önemli bir parçası olan politikalar bütününü oluşturmaktadır. Dolayısıyla kamu diplomasisinin ulusal marka çalışmalarını da içine aldığı söylemek yanlış olmayacaktır.

İki çalışmada da devlet baş aktör olmakla birlikte, devlet dışı aktörlerin etkinlikleri büyük önem taşımaktadır. Hatta bazen iki politikanın da aynı kaynaklara başvurduğunu görmekteyiz. Örneğin spor, kamu diplomasisi faaliyetleri için büyük önem taşımaktadır. Uluslararası spor organizasyonları, çeşitli ÷lke ve milletlerden insanları bir araya getirerek bir kültürel etkileşim sağlama noktasında kamu diplomasisinin önemli araçlarından biri iken aynı zamanda ulusal marka politikası açısından da bir ÷lkenin marka çalışması için vazgeçilemez bir fırsat sunmaktadır.

2008 yılında Pekin'de düzenlenen Olimpiyat Oyunlarını Çin'in ulusal marka çalışması olarak kullanması verilebilecek en iyi örneklerden biridir. Eski bir komünist devlet olan Çin, açık ekonomiye geçiş noktasında yaptığı atılımlar ile dünyanın önemli bir ticaret devi hatta süper gücü olma yolunda ilerlerken, bir takım politikalarından dolayı da uluslararası toplumda yeterli saygınlığa sahip olamadığını düşünmekteydi. İnsan haklarına gösterdiği özensizlik, düşük kaliteli ürünleri ve çevre korunmasına gösterdiği ilgisizliği nedeniyle tüm dünya tarafından eleştirilmekteydi. İşte bu amaçla Çin Devleti, Olimpiyat organizasyonunu uluslararası toplumun kabulünü alma noktasında önemli bir fırsat olarak görmüş ve hemen marka çalışmalarına başlamıştı. Bu amaçla ÷lkenin Olimpiyat Komitesi, yukarıda sayılan sorunlara üç slogan ile

⁵³ Gilboa, a.g.m., s.68.

cevap vermişti. Bunların ilki “Halkın Olimpiyatları” ki burada insan hakları problemlerinin ülke için artık bir problem olmadığı vurgulanmaya çalışılıyordu. Bir diğeri “İleri Teknoloji Olimpiyatları” idi. Olimpiyat Oyunları, yeni inşa edilen ve Kuş Yuvası adı verilen bir stadyumda oynandı. Burada üretim, Çin’in yenilikçi imalatı ile sağlandı. Son slogan ise çevre sorunlarına gönderme yapıldığı anlaşılan “Yeşil Olimpiyatlar” idi. Bu noktada da Çin, çevre sorunlarına duyarlı olduğunu göstermeye çalışılıyordu.⁵⁴

Verilen örneklerden de anlaşılacağı üzere ulusal marka faaliyetleri daha çok tanıtma faaliyetlerini içine alan ve dışarıda ülke imajının artmasını sağlayan çalışmaları kapsamaktadır. Ancak kamu diplomasisi, yukarıda sayılanların yanında yabancı kamuoylarını bilgilendirerek, kendi fikir ve ideallerini benimsetme, kendi ekonomik ve siyasal sistemine uygun bir şekilde ülke karar alıcılarının fikirlerine etki etme gibi karmaşık bir sürece dair faaliyetler zincirini içermektedir. Ayrıca kamu diplomasisi faaliyetleri, yabancı kamuoyları ile diyalog sürecine girerek karşılıklı etkileşim yaratma etkinliklerini de içermekte; hatta işbirliği sağlanması konusunda politikalar üretme çabasıdır. Bu noktadan bakıldığında ulusal marka faaliyetlerinin kamu diplomasisi deyince akla gelen faaliyetlerin küçük bir kısmını oluşturduğu iddia edilebilir.

C. Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler

20. yüzyılın başından itibaren kapitalist ekonomik düzenin yaygınlaşmaya başlaması ile bugünkü anlamıyla halkla ilişkiler kavramı ortaya çıkmış ve giderek önem kazanmıştır. Halkla ilişkilerin ne olduğu sorusu ile ilgilendiğimizde ise özellikle tarihsel süreç içerisinde değişen pek çok tanım ile karşılaşmaktayız. Ancak gelinen noktada mutabık kalınan bir takım tanımlar görmekteyiz. Bunlardan ilki, halkla ilişkileri, bir organizasyon

⁵⁴ Pere Berkowitz vd., “Brand China:Using the 2008 Olympic Games to Enhance China’s Image”, **Place Branding and Public Diplomacy**, Cilt 3, Sayı 2, 2007, s.171-172.

ve bu organizasyonun hitap ettiği kitle arasında iyi niyet ve anlayışa dayalı bir ilişki oluşturmaya yönelik planlı ve sürekli bir çaba olarak gören tanımdır.⁵⁵ Daha ayrıntılı bir diğer tanım ise şu şekildedir: Halkla ilişkiler, bir kuruluşu ya da işletmeyi kendi çalışanlarına, hedef kitleyi oluşturan tüm müşterilerine benimsetme, onların desteklerini kazanma amacıyla somut veriler ışığında strateji oluşturma bilimi, yine bu stratejiler doğrultusunda politikalar geliştirip etkinlik planlayıp uygulama sanatı ve tüm bu çalışmaları yeniden değerlendirme bilimidir.⁵⁶ Her ne kadar tanımlarda bir kuruluş ya da örgütün halkla ilişkilerinden bahsedilse de halkla ilişkiler kavramının, kapitalist ekonominin yaygınlaşması neticesinde özel sektörün ihtiyaçları doğrultusunda ortaya çıktığı bilinmektedir. Fakat devletlerin kendilerini ve faaliyetlerini halka tanıtmaya, halkla iletişime geçerek politika oluşturmaya duyduğu ihtiyaç devlet bünyesinde de halkla ilişkiler birimlerinin oluşturulmasını gerektirmiştir. Bugün kamuda halkla ilişkiler, yönetim fonksiyonunun bir parçası olarak devlet yönetiminde yerini almıştır.

Halkla ilişkiler kavramını kamu diplomasisi ile karşılaştırdığımızda ilk olarak halkla ilişkilerin daha çok iç kamuoyuna yönelik olduğu, kamu diplomasisinin ise dış kamuoyuna yönelik çalışmaları içerdiği görülmektedir.⁵⁷ Kamu diplomasisi faaliyetleri planlanırken halkla ilişkiler çalışmalarından faydalanılması gerekmektedir. Zira kamu diplomasisi ile hedeflenen, yabancı kamuoyları iletişime geçmektir. Bu iletişimin teknikleri konusunda ise halkla ilişkiler yöntemlerinden örnekler alınabilmektedir. Kamu diplomasisi çerçevesinde yürütülecek faaliyetlerde halkla ilişkiler yöntemleri kullanıldığı takdirde hedef kitlenin özelliklerine ve ihtiyaçlarına yönelik hazırlanan mesaj, söz konusu kitleye uygun iletişim araçları ile iletilebilecektir.⁵⁸ Bu noktadan

⁵⁵ Alison Theaker, **Halkla İlişkilerin El Kitabı**, Çev: Murat Yaz, 2. Baskı, Mediacat, 2008, s.17.

⁵⁶ Ceyda Aydede, **Teorik ve Uygulamalı Halkla İlişkiler Kampanyaları**, 6. Baskı, Mediacat, 2009, s.14.

⁵⁷ Ken S. Heller, Liza M. Persson, "The Distinction Between Public Affairs and Public Diplomacy", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2008, s.226.

⁵⁸ Erzen, **a.g.e.**, s.107.

bakıldığında ise kamu diplomasisi ile halkla ilişkilerin ayrışmaktan çok birbirini tamamlayıcı ve benzer iki disiplin olarak görüldüğü anlaşılmaktadır.

Halkla ilişkiler tekniklerinin ulus devletlerin, ülkelerin ve toplumların yabancı kamuoyları ile kuracakları ilişkilere önemli katkı sağlayabileceği ilk kez 1992 yılında Signitzer ve Coombs adlı iki akademisyen tarafından ortaya atılmıştır.⁵⁹ Bu iki akademisyene göre halkla ilişkiler ve kamu diplomasisi aynı amaçlar ve araçlar peşinde koşmaktadır. Hatta ikili, devletin kamu diplomasisinin yürütücüsü olduğundan bahsederken firmaların ve özel kişilerin faaliyetlerinin “Uluslararası Halkla İlişkiler” kapsamında olduğundan bahsetmiş ve onların da yabancı kamuoyları ile karşılıklı ve faydalı ilişkiler kurabileceğine değinmişlerdir.⁶⁰

Grunig ve Hunt, mevcut halkla ilişkiler uygulamalarını dört grupta toplamıştır. Bunlar basın ajansı/tanıtma modeli, kamu bilgilendirme modeli, iki yönlü asimetric model ve iki yönlü simetric modeldir. Kamu diplomasisi faaliyetlerini incelediğimizde de halkla ilişkilerin dörtlü modeline uyan bir sistematiğe karşı karşıya kalmaktayız. Kısaca bahsedecek olursak basın ajansı/tanıtma modeli, örgütü iyi tanıtmak için kitle iletişim araçları yoluyla mesajların tek yönlü olarak hedef kitleye ulaştırılmasıdır. İletilen bilgilerin doğru olup olmadığı önemli değildir. Kamu bilgilendirme modeline göre ise yine tek yönlü bir iletişim perspektifi çerçevesinde doğru bilgilerin aktarılması hedeflenir. İki yönlü asimetric modelde bilimsel yöntemler kullanılır, araştırma ve değerlendirme safhaları sürece dâhil edilir. Amaç, kamuoyuna etki ederek onları ikna etmektir. Geri bildirim almak sürecin bir parçasıdır. Son model olan iki yönlü simetric model ise karşılıklı yarar çerçevesinde birbirini anlamaya önem veren dengeli bir iletişim modeline işaret etmektedir.⁶¹

⁵⁹ Jacquie L’Etang, “Public Relations and Diplomacy in a Globalized World: An Issue of Public Communication”, **American Behavioral Scientist**, Cilt 53, Sayı 4, 2009, s.616, (Çevrimiçi), <http://ann.sagepub.com/content/53/4/607>, 23 Kasım 2011.

⁶⁰ Gilboa, **a.g.m.**, s.58.

⁶¹ Aslı Yağmurlu, “Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi”, **İletişim Araştırmaları Dergisi**, s.20, (Çevrimiçi), <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/halkla-iliskiler-ve-kamu-diplomasisi.pdf>, 20 Mart 2012.

Bu çerçeveden bakıldığında kamu diplomasisi kapsamında ele alınan siyasal bilgilendirme faaliyetleri, kitle iletişim araçlarını kullanmak suretiyle niyet ve isteklerin, yabancı kamuoylarına aktarılması şeklinde tezahür ederken, geri bildirim sürecinin olup olmamasına göre kamu bilgilendirme ve iki yönlü asimetrik modelle örtüşmektedir.⁶² Karşılıklı yarar ve kültürel etkileşim sağlamayı hedefleyen bazı kamu diplomasisi faaliyetlerinin ise iki yönlü simetrik model ile örtüştüğü görülmektedir. Bunun en tipik örneği ise değişim programlarıdır. Dolayısıyla, kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler, iletişim kurmayı temellerine oturtmaları sebebiyle birbiri ile etkileşim içerisinde bulunan kavramlardır.

Kamu diplomasisi ve halkla ilişkilerin en önemli kesişim alanlarından biri de kriz yönetimidir. İstenmeyen ya da negatif sonuçlar yaratma potansiyeline sahip olaylar olarak tanımlanan kriz, genel anlamda üç safhada gelişir. Bunlar, kriz öncesi dönem, kriz süresi ve kriz sonrası dönemdir. Kriz oluşmadan önlem almak kriz anında alınan önlemler kadar değerlidir. İyi bir kriz yönetiminin bileşenleri, muhtemel krizlere hazırlanmayı, kriz esnasında etkilerini azaltıcı kararlar almayı ve kriz sonrası dönemde kriz öncesi döneme ulaşabilmeyi içerir.⁶³ Uluslararası politikada ortaya çıkan krizlerin benzer bir takım bileşenleri bulunmaktadır. Kriz yönetimini gerektiren uluslararası kriz ortamlarında ülkelerde askeri hareketlenmeler artmaktadır. Ayrıca ulusal ve uluslararası seviyede ortaya çıkan beklenmedik gelişmeler çoğu zaman krizin ana kaynağıdır. Beklenmedik gelişmelerin ortaya çıktığı dönemlerde karar vericilerin hızlı ve acil kararlar vermeleri beklenir. Bu tür krizler devletlerin gerçek ve algılanan çıkarlarına zarar verebilir. Son olarak beklenmedik gelişmeler oldukları için krizlerin devletlerin çıkarlarını tehdit eden esas gelişmeler olduklarının önceden tahmin edilememesi muhtemeldir.⁶⁴ İşte bu

⁶² Yağmurlu, **a.g.m.**, s.21.

⁶³ Osman Çelikkan, "Uluslararası Kriz Yönetimi", **Krizler ve Kriz Yönetimi**, Ed. Mehmet Seyfettin Erol, Ertan Efegil, Barış Kitabevi, 2012, s.6.

⁶⁴ Ömer Göksel İşyar, "Definition and Management of International Crisis", **Perceptions**, 2008, s.10, (Çevrimiçi), <http://sam.gov.tr/wp-content/uploads/2012/02/OmerIsyar.pdf>, 20 Kasım 2012.

noktada krizle baş etmek için önlemler almak ya da krizin etkilerini azaltmak amacıyla yapılan çalışmalar kriz yönetiminin bir parçasını oluşturur.⁶⁵

Uluslararası ortamda çıkan krizlerin çatışmaya dönüşmemesi için etkili bir kriz yönetimi gerekmektedir. Kamu diplomasisi de bu yönü ile devletlerin kriz yönetimi çabalarına katkı sunabilir. Krizlere acil müdahale edilmesi noktasında kamu diplomasisi araçları devreye sokulabilir. Hatta devletlerin krizlere acil müdahalesi evresinde kamu diplomasisinin kullanılması kaçınılmazdır. Bu sebeple kamu diplomasisi politikalarının kriz yönetimi planlarını içermesi gerekmektedir. Medya ve iletişim araçları ile yabancı kamuoylarını kriz hakkında sağlıklı bilgilendirme gerekliliği, uluslararası politikada kriz yönetiminde kamu diplomasisinin vazgeçilmez bir araç olduğunu ortaya koyması bakımından yeterlidir.

III. KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMA ARAÇLARI

A. Medya ve İletişim

Kamu diplomasisi politikalarının yürütülmesinde medya araçlarının önemi yadsınamaz. Çünkü klasik kamu diplomasisi anlayışında ülkelerin yabancı kamuoylarını, kendi politikaları hakkında bilgilendirmesi faaliyetleri, yabancı kamuoylarına etki etmede kullanılan başlıca yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda başvuru olan yol ise uluslararası yayıncılık olarak adlandırılmaktadır. Kitle iletişim araçları, 20. yüzyıl ile birlikte insan hayatında çok önemli bir yer teşkil edince uluslararası yayıncılığın önemi giderek artmıştır. Teknolojik gelişmeler arttıkça insanların bilgiye ve dünyanın dört bir yanından habere ulaşması da gittikçe kolaylaşmıştır. Bu doğrultuda gerek Dünya Savaşları gerekse Soğuk Savaş döneminde ülkeler, yabancı kamuoylarını bilgilendirmek suretiyle onları etkilemeye çalışmıştır. Bu durum monolog olarak işleyen kamu diplomasisinin ilk başlangıç noktasını

⁶⁵ Çelikkan, a.g.m., s.11.

oluşturmaktadır. Ancak bu yöntem, baş döndürücü teknolojik gelişmeler ile ortaya çıkan yeni kitle iletişim araçları sayesinde bugün dahi kamu diplomasisi olarak görülen faaliyetlerin en önemli kısmını oluşturmaktadır. Zira mesajların hedef kitleye doğru bir şekilde ulaşması medya araçlarının kullanımı ile sağlanmaktadır. Bu yüzden devletler, uluslararası yayıncılığa büyük önem vermişlerdir.

İlk yayınlar radyolar aracılığıyla hedef kitleye ulaştırılmıştır. Farklı kurumsal yapılara sahip olmakla birlikte devlet tarafından finanse edilen Amerika'nın Voice of America Radyosu, İngiltere'nin BBC Dünya Servisi ve Rusya'nın Radyo Moskovası bu yapıların başında gelmiştir.⁶⁶ Adı geçen örgütler, pek çok ülkeye yönelik farklı dillerde yaptıkları yayınlarla bilgilendirme faaliyetlerini en etkin şekilde kullanmışlardır. Ancak gelişen teknoloji ve internet olanakları ile birlikte geçmişin önemli radyo yayınlarının bugün sonlandığı ya da internet üzerinden yaptıkları yayınlar ile hayatlarını sürdürdükleri bilinmektedir. Televizyon teknolojisinin yaygınlık kazanması ve televizyon programcılığının başlaması ile özel ve devlet kanallarının çeşitli ülkelerde yayınlara başladığını görmekteyiz. Bu kanallar uydu yayını aracılığıyla dünyanın çeşitli ülkelerindeki evlere kadar girmektedir. Amerika'nın CNN International kanalı bu duruma iyi bir örnektir. Ayrıca Arap dünyasının El-Cezire televizyonu da Arap ülkelerindeki gelişmeleri dünyaya aktarması açısından önemlidir.⁶⁷

Bugün neredeyse her devletin kendi televizyonu farklı dillerde yayınlar yaparak ülkesindeki gelişmeleri yurt dışına iletmektedir. Ülkeler arasında haber akışını sağlayan en önemli araçlar ise haber ajanslarıdır. Reuters, UPI ve AP gibi önemli haber ajansları, dünyanın çeşitli yerlerinde yaşayan muhabirleri aracılığıyla haberleri dünyaya servis etmektedirler. Ancak bu ajans ve kanalların doğdukları ülkelerin değerlerini göz önünde bulundurarak yayın yapmak durumunda kaldıkları, kimi zaman kendi hükümetlerinin yayın

⁶⁶ Potter, a.g.e., s.153.

⁶⁷ Potter, a.g.e., s.154.

organı olarak görev yaptıkları, sonuç olarak dünyanın çeşitli yerlerinde ve kendi ülkelerindeki haberleri kendi bakış açıları çerçevesinde servis ettikleri bilinmektedir.⁶⁸ Ancak bunların içerisinde haber yazma noktasında bir şekilde bağımsızlığa sahip olanlar da bulunmaktadır.

Uluslararası yayıncılık yalnızca mesajların hedef kitleye ulaştırılması amacıyla kullanılmamakta; aynı zamanda ileride değineceğimiz diğer kamu diplomasisi araçlarının hedef kitleye iletilmesi de bu yolla gerçekleştirilmektedir. Yapılan televizyon yayınları ile bir ülkenin kültürel değerlerinin de yabancı kamuoylarına tanıtılması sağlanmaktadır. Böylece insanların, tanıtımı yapılan kültürel değerleri bir şekilde benimseyerek tanıtımı yapan ülkeye sempati beslemesi beklenmektedir. Duyulacak potansiyel sempatinin, siyasal konularda karar alma süreçlerini etkileyebileceği tasavvur edilmektedir.

Günümüzün gelişen teknolojisi ve internetin her geçen gün daha çok hayatımıza girmesi, kitle iletişim araçlarının da şekil değiştirmesine ve bilinen medya kavramının farklılaşmasına yol açmıştır. Bugün yayıncılığın mutlaka internet ile desteklenmesi gerekmektedir. Çünkü internet ile mesajlar, geleneksel medya araçlarını yasaklayan ülkelerdeki evlere dahi ulaşabilmektedir.⁶⁹ Gerçi bazı ülkeler internete erişimi de yasaklamaktadır. Fakat internete erişimin kısmen sağlanması bile haberlerin yayımı için uygun ortamı sağlamaktadır. İnternette paylaşılan pek çok şey, farklı siteler ve kanallar yolu ile alıcıya ulaşabilmektedir.

İnternet ile bugün bilgilendirme ve monolog halinde yürüyen kamu diplomasisi faaliyetlerinde diyalog kanalı da açılabilmiştir. İnternet, insanların kendi paylaşımlarını yapabildikleri, kendilerini tanıtabildikleri ve kendilerinin oluşturdukları içerikleri paylaşabildikleri pek çok yeni kanal açmıştır. Blog adı verilen ve insanların kendi düşüncelerini paylaşmak amacıyla yazdıkları yeni

⁶⁸ Erzen, **a.g.e.**, s.148.

⁶⁹ Nye, **a.g.m.**, s.104.

siteler oluşturulmuştur. Facebook, Twitter gibi sosyal medya siteleri kurulmuştur. Bu sitelerde insanlar, görüşlerini paylaşmakta ve diyalog kurmaktadır. Youtube gibi video paylaşım siteleri ile de milyonlarca görüntü dünyanın dört bir tarafına aynı anda ulaştırılmaktadır.⁷⁰ İşte bu baş döndürücü dünya ve birbirine eklemlenmiş iletişim kanalları, yönetilmesi zor bir ağı karşımıza çıkarmaktadır.

Doğru bilgi kadar yanlış bilginin de hızla yayıldığı dünyayı yönetebilmek artık devletlerin bir görevi haline gelmiştir. Bu yüzden ki devlet görevlileri, kurumsal sayfalar oluşturarak Facebook, Twitter gibi sosyal paylaşım sitelerinde mesajlarını dünyaya yaymakta ve çeşitli milletler ile etkileşime girmektedir. Öyle ki günümüzde bazı haberler önce sosyal paylaşım sitelerinde yayınlanmakta ardından da uluslararası kanallarda yer almaktadır.⁷¹ Örneğin İsrail'in New York Konsolosluğu, Twitter adlı sosyal paylaşım sitesinde düzenlediği basın konferansı etkinliği ile Gazze işgali hakkında büyük bir tartışma ortamı doğmasını sağlamıştır. Medyanın geniş ölçüde dikkatini çeken bu olayda binlerce blog yazarı konu hakkında paylaşımda bulunmuştur. Konsolosluk bu girişimi bir Facebook sayfası ve İsrail hakkında politik ve kültürel konuları içeren blog sayfaları ile genişletmiştir. İsrail tüm bu kamu diplomasisi girişimlerini Gazze işgalini meşrulaştırmak ve destek toplamak amacıyla gerçekleştirmiştir.⁷² Söz konusu sosyal paylaşım siteleri kamuoyu yaratma noktasında da çok önemlidir. Zira günümüzde Arap devrimleri olarak görülen süreçte de sosyal medya araçlarının muhalefetin örgütlenmesi bakımından çok önemli roller oynadığı iddia edilmektedir.⁷³

Sonuç olarak günümüzde kamu diplomasisi faaliyetlerinin yürütülebilmesi için medya araçlarının yoğun bir şekilde kullanımı

⁷⁰ Nicholas J. Cull, "Wikileaks, Public Diplomacy 2.0 and The State of Digital Public Diplomacy", **Place Branding and Public Diplomacy**, Cilt 7, Sayı 1, 2011, s.3.

⁷¹ Erzen, **a.g.e.**, s.150

⁷² Iskra Kirova, "New Developments in Public Diplomacy", (Erişim) <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/newdevelopments.pdf>, 20 Mart 2012, s.7.

⁷³ Erzen, **a.g.e.**, s.151

gerekmektedir. Televizyon, gazete, dergi ve radyo gibi geleneksel medya araçlarının yanında, sosyal medya dediğimiz ve internet ile hayatımıza giren yeni araçların da ihmal edilmemesi gerekmektedir.

B. Eğitim

Eğitim, günümüz kamu diplomasisinin en önemli uygulama alanlarından biri olup bu alanda kullanılan araçlar, uzun vadeli perspektifleri içeren katılımcı bir anlayışla ülkelerin yumuşak gücüne aktif katkı sağlamaktadır. Özellikle gelişmiş ülkeler yaptıkları yatırımlar ile önemli bir eğitim altyapısı sağlayarak başka ülkelere kendi ülkelerine ciddi bir öğrenci akışı sağlamaktadır. Bu uygulamanın kökleri de çok eski tarihlere gitmektedir. Değişim programları sayesinde öğrenciler kendi ülkelerinden farklı bir ülkede eğitim alabilmekte, gittiği ülkenin kültürünü siyasal ve sosyal yapısını bizzat yaşayarak öğrenebilmektedir.

Değişim programlarının temel hedefi ileride kendi ülkelerinde önemli kademelerde görev alabilecek gençlerin, eğitim gördüğü ülkeye yönelik politikalarda daha ılımlı ve daha istenen düzeyde olmasını sağlamaktır. Nitekim ABD Dışişleri eski Bakanı Colin Powell, 2001 yılında yaptığı bir konuşmasında “Ülkemiz için, burada eğitim gören, geleceğin dünya liderlerinin dostluğunu kazanmaktan daha iyi bir servet düşünmüyorum.” diyerek konunun önemini vurgulamıştır.⁷⁴ Ancak tabii ki böyle bir hedef ancak uzun vadede gerçekleşebileceği için değişim programları sonuçlarını en uzun vadede gösteren kamu diplomasisi araçlarındandır. Değişim programları kapsamında bir ülkeden diğerine gidenler yalnızca öğrenciler olmamakta; aynı zamanda öğretim görevlileri de yurtdışında akademik çalışmalar yapmak üzere bu programlara dâhil olmaktadır.

⁷⁴ Bekir Aydoğan, “Kamu Diplomasisi-2”, (Erişim) <http://politikadergisi.com/okur-makale/kamu-diplomasisi-2>, 30 Mart 2012.

Değişim programlarının gerçekleştirilmesinin ardında kültürel etkileşim sağlamanın yanında politik sorunlara yönelik çözüm çabasının da izleri görülebilir. Örneğin değişim programları ile sınır ötesi ile iyi ilişkiler geliştirmek, potansiyel çatışma konularını azaltmak gibi bir hedef izlenebilir. Nitekim İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Fransız ve Alman liseleri arasında yapılan öğrenci değişimleri bu argümana örnek olarak verilebilir. Zira 1997 yılına kadar beş milyon civarında öğrencinin değişim programı çerçevesinde iki ülke arasında gidip gelmesinin politik ilişkilerin de normalleşmesine katkı sağladığı iddia edilmektedir.⁷⁵ Dolayısıyla değişim programlarında karşılıklılık ilkesi çerçevesinde katılımcı, her iki tarafın faydalandığı bir süreç ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple monolog halinde işleyen bir süreç yerine diyalogu içeren bir anlayış hâkim olmaktadır.

Bu kapsamda değişim programları ile ilgili en önemli örnek, Amerikan Hükümeti tarafından 1946 yılında uygulamaya sokulan Fulbright Değişim Programıdır. Programa, yaklaşık 60 yıllık süreçte bu programa yüz elli ülkeden iki yüz elli binden fazla öğrenci ve çeşitli seviyelerdeki akademisyenin katıldığı belirtilmiştir.⁷⁶ Söz konusu program, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki evrede Amerika'nın liderliğini meşrulaştıran ve yumuşak gücüne katkı sağlayan Amerikan kamu diplomasisinin en önemli araçlarından biri olarak görülmüştür. Ayrıca programa Soğuk Savaşın ideolojik kampaşmasında komünizm ile mücadelede büyük önem atfedilmiş, Amerikan fikir ve ideallerinin Sovyetler Birliği'nin kontrolündeki ülkelerde yayılması hedeflenmiştir.⁷⁷ Soğuk Savaş sonrasında Amerika tarafından programa verilen önemin azaldığı görülse de 11 Eylül saldırılarının ardından özellikle Müslüman dünyaya yönelik olarak programın yeniden aktifleştirildiği görülmektedir.⁷⁸ Ancak bu programların devreye sokulması, yumuşak gücün kullanımı açısından başarıyı garantilememektedir. Zira bu politikaların

⁷⁵ Giles Scott-Smith, "Exchange Programs and Public Diplomacy", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2008, s.50.

⁷⁶ Antonio F. Lima, "The Role of International Educational Exchanges in Public Diplomacy", **Place Branding and Public Diplomacy**, Cilt 3, Sayı 3, 2007, s.250.

⁷⁷ Lima, **a.g.m.**, s.248.

⁷⁸ Lima, **a.g.m.**, s.247.

Ülkelerin dış politikaları ile uygun olması gerekmektedir. Yani dış politikada sert gücü kullanmayı yeğleyen, şiddet yoluyla ve savaşla mücadeleye girişen devletlerin, değişim programları ile elde edilebilecek potansiyel kazanımları geri dndrebileceği ve işe yaramaz hale getirebileceği ifade edilmelidir. Örneğin, Amerika'nın Irak'ı işgali ve sonrasında yaşanan gelişmeler, Amerikan yumuşak gücünü tehdit eder niteliktedir.

Eğitim alanında kamu diplomasisi aracı olarak kullanılan bir diğer araç dil eğitimleridir. Bugün Amerika'nın, İngiltere'nin ve Çin'in dünyanın farklı ülkelerinde kendi dillerini öğreten kurumları bulunmaktadır. Örneğin Çin'in Konfcys Enstitüleri, Çin dili ve kültürünü yaymakla görevlidir.⁷⁹ Aynı Şekilde Amerikan Kültür Dernekleri ve İngiliz Kültür Dernekleri de benzer kaygılarla çeşitli ülkelerde faaliyet göstermektedir. 2007 yılında faaliyete geçen Yunus Emre Enstitüsü de Türkçe'nin bir dünya dili olarak yabancı ülkelerde öğretilmesi hususunda faaliyetlerde bulunmak, eğitim-ğretim sürecinde kullanılacak ders araç gereçlerini hazırlamak ve Türkçe zerinden Türkiye'nin tanıtım faaliyetlerine katkıda bulunmak üzere kurulmuştur.⁸⁰

Sonuç olarak eğitim faaliyetleri günümüzde yabancı kamuoylarına erişmek için kullanılan en önemli araçlardandır. Bu araçlar daha ziyade uzun vadeli ve masraflı yatırımları içermektedir. Zira hem kendi ülkenizde insanları ağırlamak hem de başka ülkelerde çeşitli eğitim merkezleri kurmak, bunları kurumsallaştırarak sürdürülebilir bir konuma getirmek hem zahmetli hem de külfetli bir süreci gerektirmektedir. Ayrıca etkileşimi maksimum seviyeye çıkarmasına rağmen faydasız olduğu durumlar da görülebilmektedir. Ancak bu durum hiçbir zaman bu çalışmaların önemini azaltmamaktadır. Günümüzde milyonlarca insan çeşitli ülkeler arasında bahsi geçen programlar çerçevesinde hareket etmektedir.

⁷⁹ Erzen, a.g.e., s.131.

⁸⁰ "Yunus Emre Türkçe Eğitim ve ğretim Merkezi (YETEM)", (Erişim) http://yunusemreenstitusu.org/turkiye/index.php?lang=tr&page=66&anIicat_1=0&anIitm_1=1, 24 Mart 2012.

C. Kültür ve Sanat

Kültür ve sanat etkinlikleri, kamu diplomasisi faaliyetlerinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Yabancı kamuoylarına erişerek kültürel etkileşimi sağlamak, kamu diplomasisi denilince devletlerin akla ilk getirdikleri hedef olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültürel diplomasi olarak da adlandırılan bu sürecin kültürel açıdan birbirine yakın olan tarafların siyasal etkileşiminin daha kolay olacağı varsayımı üzerine oturduğu söylenebilir.⁸¹ Kültürel diplomasi, kamu diplomasisinin bir ayağı olarak görülmektedir.⁸²

Kültürel faaliyetlerinin önemli bir ayağını, dil eğitimi oluşturmaktadır. Zira dil, kültür aktarımının en önemli aracıdır. Ancak konuya eğitim başlığı altında yer verildiğinden bu noktada söylenebilecek tek şey, dil eğitiminin pek çok ülkede kültür merkezleri aracılığıyla yapıldığıdır.

Kültürel araçlardan bahsedilince sanata ayrıca değinilmesi gerekmektedir. Çünkü sanatsal faaliyetler, bir ülkenin kültürünü yansıtan araçların başında gelmektedir. Özellikle müzik, film, dans, resim ve sergiler bu alanda başvurulan başlıca araçlardır. Müziğin evrenselliği, farklı din ve dile sahip insanları bir arada toplayabilme özelliği, onu yabancı toplumlar ile iletişim noktasında özgün bir noktaya taşımaktadır. Örneğin jazz ve rock'n roll, Batı'nın kendine has özgürlük dünyasının önemli temsilcileri olarak görülmüştür. Yurtdışında bu müzik türleri, özgürlüğün tınısı olarak algılanmıştır. Soğuk savaş yıllarında Voice of America'da jazz müziğini içeren gece programları yapan Willis Conover'ı dinleyen Rus bir dinleyici, her akşam kapıları ve pencereleri kapatıp Conover'ın programını açtıklarını ve iki saat süren özgürlüğe kavuştuklarını ifade etmiştir.⁸³ Conover ise jazz müzisyenlerinin tempoya ve akorda uyum sağladıklarını fakat kendilerini

⁸¹ Faruk Sönmezoglu, a.g.e., s.438.

⁸² Cull, **Public Diplomacy: Lessons From the Past**, s.19.

⁸³ Cynthia P. Schneider, "Culture Communicates: US Diplomacy That Works", **The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations**, Ed. Jan Melissen, Palgrave Macmillan, 2007, s.153.

ifade etmede de özgür olduklarını ve jazz müziğinin Amerika'da olup bitenlerin müzikal bir yansıması olarak görülmesi gerektiğini belirtmiştir. Bununla birlikte diğer ülkelerde bu müziği dinleyenlerin özgürlük duygusunu hissettiklerini ifade etmiştir.⁸⁴ Hatta bu dönemde Louis Armstrong, Dizzy Gillespie ve Charlie Parker gibi jazz müziğinin önemli temsilcileri adeta kültürel elçi olarak Dışişleri Bakanlığınca görevlendirilmiş ve dünyanın çeşitli yerlerinde konserler vermiştir.⁸⁵ Bu olay devlet sponsorluğunda kültürel etkinliklerin nasıl birer diplomasi aracı olarak kullanıldığını net bir şekilde göstermektedir.

Aynı şekilde rock'n roll müziği de dünyadaki gençleri özgürlük fikri altında toplayan önemli bir ifade aracı olmuştur. Dünyanın çeşitli yerlerinde milyonlarca insan tarafından takip edilen bu müzisyenlerin giyim şekillerinden hayat tarzlarına kadar her ögesi gençler tarafından taklit edilmiş, bu müzik tarzına duyulan hayranlık, Amerikan tarzı yaşama da duyulan hayranlığı arttırmıştır.⁸⁶ Andras Simonyi adlı eski bir Macar elçi, rock'n roll müziğini 1960 ve 1970'li yılların interneti olarak tanımlamış, özellikle komünist toplumlara özgürlük mesajlarının iletilmesinde ve onları özgürlük dünyasına yaklaştırmada bu müziğin çok önemli bir konuma sahip olduğunu ifade etmiştir.⁸⁷

Film endüstrisi, kamu diplomasisinin kültürel araçları arasındadır. Uluslararası yayıncılık konusunda televizyon programlarının öneminden bahsedilmişti. Aynı şekilde belgeseller ve sinema eserleri uluslararası yayıncılığın bir parçası olarak farklı toplumlara iletilebilmektedir. Ancak film endüstrisi deyince bu noktada filmlerin içerikleri, nasıl kendi ülkelerinin kültürlerini başka toplumlara aktardıkları ve kültürel etkileşimin önemli bir aracı haline geldiklerine dikkat çekmek gerekmektedir. Bugün Amerika'nın Hollywood film endüstrisi dünya eğlence sektörünün bir numarası

⁸⁴ Schneider, **a.g.m.**, s.153.

⁸⁵ Schneider, **a.g.m.**, s.153.

⁸⁶ Erzen, **a.g.e.**, s.134.

⁸⁷ Schneider, **a.g.m.**, s.154.

durumundadır. Hollywood'da macera, duygusal, savaş ve komedi gibi alanlarda üretilen filmler, Amerikan yaşam tarzı ve kültürel kodlarını içermekte; bu durum ise farklı ülkelerde farklı şekillerde etkileşime neden olmaktadır. Birleşik Devletlerin başlangıçta Hollywood film endüstrisini desteklediği bilinmektedir. Özellikle 1950'lerde film sektörünün ideolojik öneminin farkına varan Washington, Hollywood ile mümkün olduğu ölçüde işbirliği yapmıştır.⁸⁸ Bunun yanında Soğuk Savaş yıllarında Amerika'nın Birleşik Devletler Enformasyon Ajansı eliyle komünizmle mücadele noktasında ideolojik filmler yaptırdığı ve bu filmlerde komünist rejimin uyguladığı baskının insan hayatına olumsuzluğu gibi konuları işlediği bilinmektedir.⁸⁹

Dolayısıyla devlet eliyle özel sektörün desteklediği ve yabancı kamuoylarına etki etmede önemi kavranan film endüstrisinin savaş yıllarından itibaren kamu diplomasisi aracı olarak işlev gördüğü anlaşılmaktadır. Bugün özel sektör eliyle yürütülüyor olsa bile Hollywood film endüstrisinin Amerikan yaşam tarzını yansıtması bakımından yabancı halklar üzerinde bıraktığı etki gözden kaçmamaktadır. Benzer şekilde Hindistan'ın Bollywood film endüstrisi Hintli yaşam tarzını yansıtmaktadır. Çin, sinema sektörünün önemini son yıllarda kavrayan ve bu alana yatırım yapan bir devlettir. Geleneksel kıyafetler ile örf ve adetler Çin yapımı filmlerde gösterilmekte ve kültürel öğelerin sunumu sağlanmaktadır.⁹⁰

Tüm bunların yanında edebiyat, tiyatro, resim ve bunların sergilendiği uluslararası sergiler ile fuarlar yine kamu diplomasisi faaliyetlerinin kültürel ve sanatsal araçları olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültürel ve sanatsal faaliyetler, insanlar üzerinde unutulması güç duygular bırakırlar. Bu duygular ise her insanın kendine özgü olarak hissettiği duygulardır ve bundandır ki

⁸⁸ Nicholas J.Cull, "Film As Public Diplomacy", **The United States and Public Diplomacy: New Directions in Cultural and International History**, Ed. Kenneth A. Osgood, Brian C. Etheridge, Martinus Nijhoff Publishers, 2010, s.282.

⁸⁹ Cull, **a.g.m.**, s.261.

⁹⁰ Erzen, **a.g.e.**, s.136.

insanların hafızalarında kazınmış deneyimler bırakırlar.⁹¹ İşte bu yüzden kültürel diplomasi bugünün en önemli kamu diplomasisi araçlarından biridir.

Bu başlık altında bahsedeceğimiz son unsur ise spor faaliyetleridir. Spor faaliyetleri, uluslararası spor organizasyonlarının gerçekleştirildiği ülkelerde sağladığı kültürel etkileşim bakımından kamu diplomasisi faaliyetleri içerisinde kendine yer edinebilmektedir. Olimpiyat oyunları, Dünya Futbol Şampiyonası gibi büyük uluslararası organizasyonlara ev sahipliği yaparak ülkeler, onlarca farklı ülkeden sporcuyu ve izleyicileri ağırlamaktadır. İşte bu durum, organizasyon sahibi ülke için muhteşem bir tanıtım olanağı sağlamaktadır. Ülkeler böyle büyük organizasyonlar ile kendi kültürlerini, şehirlerini ve yaşam tarzlarını başka ülke vatandaşlarına tanıtarak büyük bir kültürel etkileşim yaratabilmektedir. Ayrıca bu tür organizasyonlar sivil diyalogu arttırmakta ve farklı kültürler arasında birleştirici unsurların açığa çıkmasını sağlamaktadır.⁹² Bu organizasyonlar sayesinde pek çok ülke vatandaşı doğrudan organizasyon sahibi ülke vatandaşları ile diyaloga girebilmekte ve o yerin devlet yönetimi, özel sektörü ve kültürü hakkında kendi fikrini oluşturabilmektedir.⁹³ Ülkeler için bu tarz büyük spor organizasyonlarının altından kalkmak büyük bir prestij meselesidir. Farklı ülkelerin insanlarına yönelik olarak açmış olduğu kültürel paylaşım, diyalog ve iletişim kanalları bakımından spor faaliyetleri günümüzde sık başvurulan kamu diplomasisi çalışmaları içerisinde girebilmektedir.

D. Ekonomi

Ekonomik araçlar genellikle sert güç kullanımının bir tezahürü olarak yaptırımlar şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Ancak ekonomik araçlar, kimi zaman kamu diplomasisi araçları olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bunun en

⁹¹ John Brown, "Arts Diplomacy", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2008, s.59.

⁹² Erzen, **a.g.e.**, s.139.

⁹³ Pigman, **a.g.e.**, s.136.

somut örneği ise devletlerin başka ülkelere yaptıkları kalkınma yardımlarıdır. Bu yardımlar ekonomik ve sosyal konuları içerebileceği gibi sağlık alanında da bir ülkedeki projelere yapılan yatırımları kapsayabilir. Örneğin AIDS'le mücadele gibi projeler yürütüldükleri ülkelerdeki halklar ile doğrudan iletişim kurmayı sağlar. Bunun haricinde bir doğal afet sonucunda başkaya bir ülkeye gönderilen yardımlar yine kamu diplomasisi çerçevesinde o ülkenin yumuşak gücünün gelişimine katkı sağlar. Bu konuda verilebilecek örnek ise geçtiğimiz yıllarda Pakistan'da gerçekleşen depremin ardından büyük can kayıplarının ve yıkımların yaşandığı ülkeye gerek dünya devletleri gerekse Türkiye tarafından yapılan yardımlardır. Bu tip yardımları yapan ülkeler yabancı kamuoylarına herhangi bir sorunları olduğunda yanlarında olduğunu göstermelerine ve aralarındaki ilişkilerin gelişimine yol açmaktadır. Pek tabii ki bunların politik anlamda geri dönüşlerinin olumlu olduğu varsayılmaktadır

E. Diğer Araçlar

Yukarıda günümüz kamu diplomasisinin en önemli araçları, belli başlıklar altında toplanarak açıklanmaya çalışılmıştır. Ancak bunların yanında yabancı kamuoylarına yönelik pek çok farklı etkinlik de bulunmaktadır. Liderlerin konuşmaları, kaleme aldıkları makaleler, nutuklar bunlardan bazılarıdır. 2011 yılında Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "Somali'nin Gözyaşları" başlığı ile ABD'nin önde gelen yayın organlarından Foreign Policy'de yayınlanan makalesi bu duruma örnektir. Bu makalede Başbakan, tüm dünyaya Somali'de yaşanan açlık ve kuraklığı anlatarak toplumların bu konuya dikkatini çekmeye çalışmıştır. Aynı şekilde uluslararası örgüt toplantıları da bir çok ülkenin diplomatik temsilcilerini bir araya getirmesi bakımından liderlerin konuşmalarının etki alanını genişletmede kendi duruşlarını yabancı kamuoylarına anlatmada önemli organizasyonlar olarak belirlemektedir.⁹⁴

⁹⁴ Pigman, a.g.e., s.135.

Kamu diplomasisi faaliyetleri bakımından hedeflenen ülkeler ile ilgili kamusal etkinliklere ev sahipliği yapmak ya da bu ülkelerdeki benzer etkinliklere katılmak da yine diğer başlığı altında bahsedilebilecek araçlardandır. Konferanslar, sempozyumlar, paneller, yuvarlak masa toplantıları ve akademik seminerler sağladıkları diyalog ve bilgi alışverişi ortamı ile fikirlerin paylaşımına ve gelişimine katkı sunmaktadır.⁹⁵

Kimi yazarlar, askeri gücün bile kamu diplomasisi faaliyetleri içerisinde yer alabileceğini söylemektedirler. Bu noktada ise örnek olarak askeri barış operasyonlarını vermektedirler.⁹⁶ NATO'nun Kosova'ya müdahalesi akabinde görev alan Türk Barış Gücü askerlerinin bölgede büyük bir sevinçle karşılandığı ve askeri kuvvetlerin vatandaşlar ile doğrudan temas kurduğu hatta bölgede imar faaliyetlerine yardımcı oldukları düşünüldüğünde bu tip operasyonların kamu diplomasisi faaliyetlerine dolaylı da olsa katkı sağlayacağı düşünülebilir. Askeri gücün, yumuşak gücün bir unsuru olabileceğine dair olarak Joseph Nye, "Silahlı kuvvetler de yumuşak gücün oluşturulmasında önemli bir rol oynayabilir. Sert güç yeteneğinin oluşturduğu kapasitenin yanı sıra, barış zamanlarında silahlı kuvvetlerin, diğer ülkelerle çok sayıda değişim, ortak tatbikat ve yardım programları vardır." demektedir.⁹⁷ Bu noktadan bakıldığı zaman askeri birliklerin benzer operasyonları, yumuşak gücün bir unsuru olarak kamu diplomasisi çalışmalarının bir parçası olarak görülebilir.

⁹⁵ Pigman, **a.g.e.**, s.125.

⁹⁶ Abiodun Williams, "The U.S. Military and Public Diplomacy", **Toward a New Public Diplomacy: Redirecting US Foreign Policy**, Ed. Philip Seib, Palgrave Macmillan, 2009, s.222.

⁹⁷ Emine Akçadağ, "Yükselen Güç Çin'in Kamu Diplomasisi", (Erişim) <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/cinkamudip.pdf>, 25 Mayıs 2012.

İKİNCİ BÖLÜM

FARKLI ÜLKELERDE KAMU DİPLOMASİSİ

I. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE KAMU DİPLOMASİSİ

A. Tarihsel Süreç

Amerikan kamu diplomasisini, Amerikan devriminin ve bağımsızlık savaşının ardından ilan edilen Özgürlük Bildirgesine dek götüren görüşler bulunmaktadır.⁹⁸ Ancak günümüzdeki anlamıyla kamu diplomasisinin kurumsal anlamda ilk örneği, Birinci Dünya Savaşı yıllarında ortaya çıkmıştır. 1917 yılında Birleşik Devletler Başkanı Woodrow Wilson “Committee on Public Information” (Kamusal Bilgi Komitesi) adlı örgütü kurmuş ve başına gazeteci George Creel geçmiştir. Bundandır ki literatürde “Creel Committee” olarak da bilinmektedir. Organizasyonun kurulmasındaki amaç, Amerika'nın Birinci Dünya Savaşındaki hedeflerini tüm dünyaya ilan etmektir.⁹⁹ Böylelikle Amerika'da Birinci Dünya Savaşı ile birlikte kurulan organizasyonların dünya kamuoyunu bilgilendirme ile geleneksel kamu diplomasisi yöntemlerini uyguladıkları görülmektedir.

İkinci Dünya Savaşı sırasında dönemin Birleşik Devletler Başkanı Franklin Roosevelt, bu defa “Office of War Information” (Savaş Bilgilendirme Ofisi) adı altında yeni bir örgüt kurmuş ve hem iç hem de yabancı kamuoylarına yönelik olarak Amerika'nın savaş politikası, amaçları ve eylemleri hakkında bilgi sağlamayı hedeflemiştir.¹⁰⁰ Aynı yıl uluslararası yayıncılığın bir ayağı olarak Amerika'nın Sesi Radyosu faaliyete başlamıştır.

⁹⁸ Nicholas J. Cull, “How We Got Here”, **Toward a New Public Diplomacy: Redirecting US Foreign Policy**, Ed. Philip Seib, Palgrave Macmillan, 2009, s.25.

⁹⁹ Tuğçe Ersoy Öztürk, **a.g.m.**, s.4.

¹⁰⁰ Kennon H. Nakamura, Matthew C. Weed, “U.S. Public Diplomacy: Background and Current Issues”, (Erişim) <http://www.fas.org/sgp/crs/row/R40989.pdf>, 25 Mart 2012, s.9.

Savaşın bitiminin ardından yine bahsedilen örgüt lağvedilmiş, Amerika'nın Sesi Radyosu ise Dışişleri Bakanlığı bünyesine katılarak denizaşırı ülkelere yayın yapan resmi bir organ haline gelmiştir.¹⁰¹ 1946 yılı ise Fulbright Değişim Programının devreye sokulduğu yıldır. Programın amacı gençleri, akademisyenleri değişim yolu ile Amerikan değerleri ile tanıştırmak ve eğitimlerini sağlamaktadır.

1953 yılı Birleşik Devletlerin kamu diplomasisinin yeniden kurumsallaşması için önemli bir yıldır. Dönemin Başkanı Eisenhower, birçok yönetim komisyonunun tavsiyesini dikkate alarak bağımsız şekilde örgütlenen Birleşik Devletler Enformasyon Ajansını kurmuştur. Ajans, Birleşik Devletlerin dış politikasını desteleyecek şekilde devletin uluslararası bilgi ve değişim programlarını yürütmek için kurulmuştur. Yabancı kamuoylarını bilgilendirerek onları Amerikan çıkarları doğrultusunda etkilemek ve Amerikalılar ile yabancı kamuoyları arasında diyalogu sağlamak ajansın başlıca görevi olmuştur. Yine Amerikan politikalarının yabancı kültürlerde ne anlama geldiğini açıklamak, Amerika'nın resmi politikaları ile bu politikaları oluşturan kurumlar, değerler ve insanlar hakkında bilgi akışını sağlamak, Amerikan vatandaşları ve örgütleri ile onların yabancı muhatapları arasında uzun süreli güçlü ilişkiler geliştirmek ve Başkan ile Birleşik Devletler karar alıcılarına belirtilen konularda danışmanlık etmek ajansın açıklanan resmi görevlerindedir.¹⁰²

Ajans, 1999 yılında tamamen kapatılarak görevlerinin Dışişleri Bakanlığına devredilmesine kadarki süreçte Amerika'nın Soğuk Savaş yıllarındaki kamu diplomasisi faaliyetlerinin şemsiye örgütü gibi olmuş, gerek Amerika'nın Sesi gibi uluslararası yayıncılık organları gerekse Fulbright Programı gibi uluslararası değişim programları Ajans tarafından yürütülmüştür. Dolayısıyla, Amerika Birleşik Devletleri'nin Soğuk Savaştan

¹⁰¹ Nakamura, **a.g.m.**, s 9.

¹⁰² Nakamura, **a.g.m.**,s 10.

galip çıkmasında önemli paya sahip araçların yönetimi bu örgüt vasıtasıyla sağlanmıştır.

Ajans, dağılmadan önce 1994 yılında kurulan “Broadcasting Board of Governors” (Yayın Kurulu Başkanlığı) adlı organizasyondan da bahsetmeliyiz. Zira bu Kurul bugün de varlığını sürdürmektedir. Ajans kapatılmadan önce ona bağlı olarak çalışan Kurul, Ajans kapatıldıktan sonra özerkleşmiştir. Kurul, Dışişleri Bakanını içeren, üyeleri Başkan tarafından atanan toplam 9 kişiden oluşmaktadır. Kurul, Amerikan uluslararası yayıncılık organlarını tek bir çatı altında toplayarak onların faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi için gerekli kuralları ve altyapıyı tespit edebilmek amacıyla kurulmuştur. Aynı zamanda devlet sponsorluğunda faaliyet gösteren yayınların güvenilir, kesin, tarafsız ve kapsamlı bir şekilde sunulup sunulmadığı ile Amerikan kültür ve yaşamının çoğulculuğunu yansıtan ve Birleşik Devletler politikalarının açık ve etkili bir şekilde sunumunu içeren yayınların etkin bir şekilde iletilmesini gözetmektedir.¹⁰³

Kurul bünyesinde Amerika'nın Sesi, Özgür Avrupa Radyosu, Özgür Asya Radyosu, Kübalı vatandaşlar için Marti Radyo ve Televizyonu ile Ortadoğu Yayın Ağı (Alhurra TV ve Radyo Sawa) gibi yayıncılar faaliyet göstermektedir. Bu yayınların çoğunun Soğuk Savaş döneminden beri faaliyet gösterdiği düşünüldüğünde günümüz kamu diplomasisinde uluslararası yayıncılığın öneminin artan şekilde sürdüğü anlaşılmaktadır. Sonuç olarak Kurul bünyesindeki yayınların 2011 yılında 59 farklı dilde yüzden fazla ülkeye ulaştığı ve bir haftada 187 milyon kişi tarafından takip edildiği görülmektedir. Yine Kurul tarafından yayınlanan raporda, Kurul bünyesindeki faaliyetlere 2011 yılında ayrılan toplam bütçenin 746,9 milyon dolar olduğu belirtilmiştir.¹⁰⁴ Dolayısıyla Birleşik Devletlerin uluslararası yayıncılık faaliyetlerine büyük bir bütçe ayırarak 2000'li yıllarda kamu

¹⁰³ Nakamura, **a.g.m.**, s.7.

¹⁰⁴ “Broadcasting Board of Governors 2011 Annual Report Part 2”, (Erişim) http://www.bbg.gov/wp-content/media/2012/06/BBGAnnualReport_LoRes_Part2.pdf, 12 Temmuz 2012, s.47.

diplomasisinin bilgilendirme ayağına büyük önem verdiği anlaşılmaktadır. Dışişleri Bakanının Kurulda yer alması ile Kurulun yayın politikalarının dış politika hedefleriyle uygun hale getirilmesinin hedeflendiği anlaşılmaktadır.

Birleşik Devletler Enformasyon Ajansının dağılmadan önce 1999 yılında toplam bütçesinin bir buçuk milyar dolara yaklaştığı, yurt içi ve yurtdışında çalışan personel sayısının ise 6772 olduğu belirtilmiştir.¹⁰⁵ Soğuk Savaşın bitimiyle ajansın misyonunu tamamladığı düşünülmüş ve bu sebeple ajans kapatılarak birimleri Dışişleri Bakanlığı bünyesine alınmıştır. Böylelikle 21. yüzyıla girildiğinde Amerikan kamu diplomasisi için yeni bir perde açılmıştır.

B. Mevcut Kurumsal Yapı ve Faaliyetler

Birleşik Devletler Enformasyon Ajansı'nın kapatılarak görevlerinin Dışişleri Bakanlığına aktarılmasını müteakip Bakanlık bünyesinde Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Müsteşarlığı kurulmuştur. Bakanlığın internet sitesinde Müsteşarlığın görevleri, kamu diplomasisinin genel hedeflerini içerecek şekilde tanımlanmıştır. Buna göre Birleşik Devletlerin dış politika hedefleri doğrultusunda ulusal çıkarları gözeterek, yabancı kamuoylarını bilgilendirip etkileyerek ulusal güvenliğin gelişimine katkı sağlamak, Amerikan halkı ve devleti ile diğer ülke vatandaşları arasındaki ilişkileri güçlendirmek Müsteşarlığın başlıca görevi olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda Müsteşarlık, yabancı kamuoyları ile iletişim kurarak kültürel programlar, değişim programları ve uluslararası ziyaretçiler programı gibi etkinlikleri doğrudan yönetmekte, terörizmle mücadele noktasında da hükümete destek olmaktadır.

¹⁰⁵ Nakamura, **a.g.m.**, s.15.

Müsteşarlık bünyesinde Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu, Halkla İlişkiler Bürosu ve Uluslararası Enformasyon Programları Bürosu ile Politika, Planlama ve Kaynaklar Ofisi ve Özel Sektör Hizmet Sağlama Ofisi bulunmaktadır. Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu, tüm eğitim ve kültür değişim programlarını yönetmektedir. Uluslararası Enformasyon Programları Bürosu, klasik anlamda yabancı kamuoyları ile iletişim kurabilmek için gerekli kanalların bulunması noktasında faaliyet göstermektedir. Halkla İlişkiler Bürosu, bu alanda Amerikan vatandaşlarına yönelik bilgilendirme faaliyetlerini yürütmektedir. Politika, Planlama ve Kaynaklar Ofisi, kamu diplomasisi alanında uzun dönemli stratejik planlama yapma ve programların performansını ölçme ile görevlidir. Son olarak Özel Sektör Hizmet Sağlama Ofisi ise özel sektör temsilcileri, üniversite ve sivil toplum örgütleri ile kamu diplomasisi alanında yapılacak işbirliklerini koordine ve yönlendirme görevini ifa etmektedir. Bugün Müsteşarlık bünyesinde yaklaşık üç bin personel çalışmakta olup Müsteşarlığın 2011 yılı bütçesi 1,2 milyar dolardır.¹⁰⁶

Hemen belirtmelidir ki kamu diplomasisi faaliyetleri yalnızca bahsi geçen Müsteşarlık tarafından yürütülmemektedir. Dışişleri Bakanlığı'nın başka birimlerince de doğrudan ya da dolaylı olarak bu faaliyetlere katılım sağlanmaktadır. Örneğin tüm yurtdışı elçiliklerinde kamu diplomasisi birimleri bulunmaktadır. Bunun dışında Birleşik Devletler Uluslararası Kalkınma Ajansı (United States Agency for International Development-USAID) yine Bakanlık ile koordineli faaliyet gösteren önemli kamu diplomasisi oluşumlarından biri olarak görülmektedir. Dışişleri Bakanlığı bünyesinde doğrudan faaliyet göstermemekle birlikte kurulan işbirliği konseyi ile Bakanlık politikalarına uyumlu faaliyetlerde bulunmaktadır. Ajansın kökeni İkinci Dünya Savaşının ardından Amerika'nın Avrupa'yı yeniden yapılandırma projesi kapsamında Marshall Planına dayanmaktadır. 1961 yılında ise John F. Kennedy imzaladığı bir yasa ile ajansın kuruluşunu ilan etmiştir.¹⁰⁷ Sosyal ve ekonomik yardımların koordinasyonunu kurulduğu günden bu yana yapmaktadır.

¹⁰⁶ Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Müsteşarlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.state.gov/r/>

¹⁰⁷ Erzen, a.g.e., 63.

Demokratik bir dünyanın oluşumu, serbest pazar ekonomisinin genişlemesi ve insani yardımlar ile daha hür bir şekilde daha iyi yaşam koşullarında yaşanabilir bir dünya oluşturulması ve doğal afetler ile mücadele gibi konular ana hedefleri arasında yer almaktadır.¹⁰⁸ Dolayısıyla ajans, 21. yüzyılda da Amerika'nın yabancı halklara yönelik yaptığı çalışmalar ile kamu diplomasisi alanındaki en önemli örgütlerden biri olma özelliğini korumaktadır.

Sonuç olarak, Amerikan kamu diplomasinin önemli yapısal taşları Dışişleri Bakanlığı bünyesinde oluşturulmuştur. Bakanlığın diğer birimleri ile birlikte uluslararası yardımlardan kültür programlarına ve yayıncılığa kadar çok geniş alanda devasa bir bütçe ile kamu diplomasisi faaliyetlerinin yürütüldüğünü görmekteyiz. Bakanlığın 2012 yılı için ayrılan toplam bütçesinin 50 milyar dolar civarında olduğu göz önüne alındığında tüm fonksiyonları ile bu bütçenin yaklaşık üçte birinin kamu diplomasisi faaliyetleri ile bu alanda görev yapan personele ayrıldığı görülmektedir.¹⁰⁹

Yayın Kurulu Başkanlığı özerk bir yapıya sahip olmakla birlikte, Dışişleri Bakanının Kurula üye olması sebebiyle Amerikan dış politikasına uyumlu bir yapı ile kamu diplomasisi faaliyetlerinin önemli bir parçasıdır. Bunun haricinde Amerikan Savunma Bakanlığı da yine Amerikan kamu diplomasisi faaliyetleri içerisinde kendine yer edinmektedir. Savunma Bakanlığı, yabancı kamuoyları ile iletişime geçmek, eylemlerinin, sözlerinin ve askeri operasyonlarının yabancı kamuoylarında nasıl algılandığını ölçmek ve değerlendirebilmek amacıyla kendi bünyesinde kamu diplomasisi birimleri oluşturmuştur. Bu kapsamda stratejik iletişim konseptine geçilmiş ve insani yardım müdahaleleri yabancı kamuoyları ile etkileşim için en önemli araç olarak görülmüştür. Ayrıca Bakanlığın stratejik iletişim konsepti çerçevesinde yabancı kamuoyları hakkında daha fazla bilgi sahibi olabilmek amacıyla 2007 yılında sosyal bilimciler ve antropologlardan oluşan bir heyet kurduğu

¹⁰⁸ Birleşik Devletler Uluslararası Kalkınma Ajansı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.usaid.gov/>

¹⁰⁹ "Executive Budget Summary: Fiscal Year 2012", (Erişim) <http://www.state.gov/documents/organization/156214.pdf>, 15 Temmuz 2012.

görülmektedir. Bu heyet özellikle Irak ve Afganistan'da yerel halkın adetleri ile değerlerini anlama noktasında Bakanlığa bilgi sağlamak ile görevlendirilmiştir. Yine bu konsept çerçevesinde Bakanlık internet ile birlikte yeni nesil iletişim araçlarının etkin kullanımını hedeflemiştir.¹¹⁰

Sonuç olarak görülen o ki Amerikan Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı bünyesinde yürütülen faaliyetlere ek olarak kendi askeri faaliyetlerini anlatma ve operasyonların yöneltildiği ülkelerdeki kamuoyu görüşlerini anlama çabalarına büyük önem vermiştir. Bu da kendi bünyesinde farklı bir kamu diplomasisi faaliyeti yürütülmesini gerektirmiştir. Bu çalışmaların özellikle ABD'nin Irak'ı işgali sonrasında aldığı eleştiriler neticesinde yapılmaya ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Son olarak Beyaz Saray bünyesinde de kamu diplomasisi faaliyetlerinin yürütüldüğü ve özellikle Başkan Obama'nın yabancı kamuoyları ile iletişimini sağlayacak çalışmaların ön plana alındığı görülmektedir.

Birleşik Devletlerin kamu diplomasisi faaliyetlerinin yürütülmesinde görevli devlet kuruluşları ile devlet destekli kuruluşlarının tek bir yönetim etrafında toplanmamış olması eleştiri konusu olmaktadır. Bu durumun etkinliği azalttığı ve koordinasyon sorunlarına yol açtığı hususunda ayrıntılı analizler bulunmaktadır.¹¹¹ Genel olarak bakıldığında ise kamu diplomasisi faaliyetlerinin günümüzdeki anlamıyla en yoğun olarak yürütüldüğü birimlerin Dışişleri Bakanlığı bünyesinde toplandığı görülmektedir. Dolayısıyla Amerikan kamu diplomasisi deyince akla gelen ilk ve en önemli kuruluş Dışişleri Bakanlığı'dır.

Bakanlık 21. yüzyıl kamu diplomasisine "Public Diplomacy 2.0" konsepti ile yeni bir bakış açısı getirmiştir. 2008 yılında açıklanan strateji ile yeni nesil iletişim araçlarının etkin şekilde kullanımı hedeflenmektedir. Diyalog ortamını geliştirecek araçların kullanımı ve fikirlerin paylaşımını

¹¹⁰ Nakamura, **a.g.m.**, s.29.

¹¹¹ Cull, **How We Got Here**, s.43., ayrıca Nakamura, **a.g.m.**, s.34-53.

sağlayacak platformları oluşturmak için çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Örneğin, <connect.state.gov> adresinde Amerikan değişim programları ile ilgilenen gençler için bir sosyal paylaşım sitesi oluşturulmuştur. Yine Youtube adlı video paylaşım sitesinde demokrasi ve kültürler arası diyalogun geliştirilmesi konularında yarışmalar düzenlenmesi planlanmıştır. Ayrıca yine Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Müsteşarına doğrudan soru sorulabilecek bir Blog Forumu kurulmuştur.¹¹² Bu strateji ile Facebook, Twitter gibi sosyal paylaşım sitelerinin aktif kullanımı sağlanarak paylaşımcılar ile doğrudan temasa geçmenin hedeflendiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Amerika'nın söz konusu stratejisini yeni nesil araçların kamu diplomasisi ile bağdaştırılması olarak algılamalıyız.

C. 11 Eylül Olaylarına Cevaben Amerikan Kamu Diplomasisi ve “Paylaşılan Değerler” Stratejisi

Amerika'nın özellikle 11 Eylül sonrasında yaşadığı travma ile kamu diplomasisi araçlarına sıkı sıkıya sarıldığını görmekteyiz. Dünya Ticaret Merkezi'nin ikiz kulelerine gerçekleştirilen saldırı ile binlerce insanın yaşamını kaybetmesi sonrasında Amerika'da terörün neden acımasız bir şekilde kendilerini hedef aldığı ve neden kendilerinden bu kadar nefret eden insanların olduğu gibi soruların cevabı aranmaya başlandı.¹¹³ Dolayısıyla bu tarihten itibaren Amerikan kamu diplomasisi açısından özellikle Müslüman dünyaya yönelik mesajların arttırıldığı bir döneme girilmiştir. Saldırılarından sonra ilk olarak yeni bir Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Müsteşarı atandı. Atanan kişi özel sektörde halkla ilişkiler alanında uzman olan Charlotte Beers idi.¹¹⁴ Beers, Amerika'nın demokrasi ihracı projesi ile Irak'ın işgali öncesinde görev yapmış ve bu alanda kamu diplomasisi projelerini hayata geçirmiştir. Beers'in bu göreve getirilmesi ile özel sektör pazarlama anlayışının adeta dış

¹¹² Kirova, **a.g.m.**, s.6.

¹¹³ Philip M. Taylor, “Public Diplomacy and Strategic Communications”, **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2008, s.12.

¹¹⁴ Pigman, **a.g.e.**, s.131.

politikayla bütünleşmesi amaçlanmıştır. Nitekim dönemin Dışişleri Bakanı Colin Powell, bir mülakatında bir ürünün nasıl pazarlanacağını bilen birinin göreve getirilmesinde bir yanlışlık olmadığını, Amerikan politikasını yeniden markalaştıracak birine ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir.¹¹⁵

Bu projeler içerisinde en çok bilinenlerden biri ise “Paylaşılan Değerler” projesidir. Bu proje, Amerika’nın Müslüman dünyaya onların inanç ve aile değerlerini paylaştığını ilan eden, Amerika’da yaşayan Arap kökenli vatandaşların ferahlık ve hoşgörü içerisinde yaşadıklarını gösteren bir dizi TV ve gazete reklamlarını içermekteydi.¹¹⁶ “Islam in the US” (Birleşik Devletlerde İslam) ve “Muslim Life in America” (Amerika’da Müslüman Yaşam) gibi programlar ve internet sayfaları ile Müslüman dünyasına Amerika’da yaşayan Müslümanların hayatlarının ne kadar iyi olduğu mesajı verilmeye çalışılmıştır. Yine Arap gençlerine yönelik değişim programları arttırılmış, Amerika destekli televizyon kanalı Alhurra ile Radyo Sawa aracılığıyla medya kampanyası başlatılmıştır.¹¹⁷

Amerika’da İslami yaşamı anlatmaya yönelik Dışişleri Bakanlığı resmi internet sitesinden makaleler ile fotoğraflar ve videolar yayınlanmıştır. Seçilen bir Müslüman ailenin günlük yaşantısına dair ve ibadetlerini özgürce yerine getirdiklerini belirtir namaz kıldıkları ana ilişkin fotoğraflar internet sitesinde yayınlanmıştır.¹¹⁸ Yine çeşitli Müslüman toplumların ibadetlerini nasıl özgürce yerine getirdikleri ve eyaletler bazında camii sayıları erişime sunulmuştur.¹¹⁹ Ayrıca Amerika’da yer alan Müslüman okullarında öğrenim gören başörtülü kızların fotoğrafları yayınlanarak Müslümanların eğitimlerini kendi inançları

¹¹⁵ Patrick Lee Plaisance, “The Propaganda War on Terrorism: An Analysis of the United States Shared Values Public Diplomacy Campaign After September 11, 2001”, **Journal of Mass Media Ethics**, Cilt 20, Sayı 4, 2005, s.253.

¹¹⁶ Cull, **Public Diplomacy: Lessons From the Past**, s.43.

¹¹⁷ Akçadağ, **Dünya’da ve Türkiye’de Kamu Diplomasisi**, s.12.

¹¹⁸ “Family Life: The Tagouris One Family’s Story”, (Erişim) <http://infousa.state.gov/education/overview/muslimlife/tagouris.htm>, 24 Temmuz 2012.

¹¹⁹ “Number of Mosques in the United States by State”, (Erişim) <http://infousa.state.gov/education/overview/muslimlife/musmap.htm>, 24 Temmuz 2012.

çerçevesinde alabildikleri vurgulanmaya çalışılmıştır.¹²⁰ Yine bu çerçevede çeşitli meslek gruplarından Amerika'da yaşayan Müslümanlarla yapılan röportajların yer aldığı videolar yayınlanmıştır.¹²¹ Müslümanların oruç ibadetlerini gerçekleştirdikleri Ramazan ayında yayınlanan bu videolar ile Amerika'da Müslümanların günlük yaşamlarını sürdürürken karşılaştıkları dini hoşgörü ile sahip oldukları olanaklar görselleştirilerek anlatılmaya çalışılmıştır. Ayrıca 15 milyon dolara mal edilen bu videolar ile Amerikalı Müslümanların ayrımcılığa ve zulme uğradıkları yönündeki imaj kırılmak istenmiştir.¹²²

Bunların haricinde, istatistikler ile Müslüman yaşamına dair bazı anket sonuçları bu çalışmalar kapsamında gösterilmiştir. Amerika'da 1200'den fazla camii olduğu, iki milyona yakın Müslümanın bu camilerde ibadet ettiği, Müslümanların yüzde yetmişinin kendilerinin Amerikan kuruluşlarına katılarak politika yapım sürecine dahil olması gerektiğini düşündüğü belirtilerek Amerika'daki Müslümanların etnik kökenine dair bilgilere yer verilmiştir. Buna göre Amerika'daki Müslümanların yüzde 33'ü Pakistan, Afganistan, Hindistan ve Bangladeş gibi Güney Asya ülkelerinden gelmekteyken yüzde 30'u Afrika, yüzde 25'i Arap kökenlidir. Kalan grupta ise Boşnak, Türk, İranlı, Kosovalı vatandaşlar yer almaktadır.¹²³ Tüm bu istatistiksel ve görsel veriler, dönemin ABD Başkanı George W. Bush'un İslama atıf yaptığı konuşmaları ile zenginleştirilmeye çalışılmıştır.¹²⁴

Görüldüğü üzere "Paylaşılan Değerler" stratejisi reklamcılık tekniklerine dayalı özel sektör anlayışı ile yürütülmeye çalışılan kamu diplomasisinin bir çıktısı olarak politika sürecine dahil edilmiştir. Ancak bu

¹²⁰ "Education: Muslim Schools", (Erişim) <http://infousa.state.gov/education/overview/muslimlife/education2.htm>, 24 Temmuz 2012.

¹²¹ "Shared Values", (Erişim) <http://archive.org/details/SharedValues>, 24 Temmuz 2012.

¹²² Plaisance, **a.g.m.**, s.250.

¹²³ "Varieties of Worship: Demographic Facts", (Erişim) <http://infousa.state.gov/education/overview/muslimlife/demograp.htm>, 24 Temmuz 2012.

¹²⁴ "Into the Mainstream: In the Words of President W. Bush", (Erişim) <http://infousa.state.gov/education/overview/muslimlife/bushword.htm>, 24 Temmuz 2012.

strateji, asıl problemleri alana bir cevap niteliğinde olamamıştır. Zira, sorun Amerika'da yaşayan Müslümanların nasıl iyi yaşam koşullarına sahip olup olmadıkları değil, Amerika'nın genel olarak Müslüman dünyaya ve Ortadoğu'ya yönelik izlediği politikaların bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.¹²⁵ Dolayısıyla yapılan araştırmalar, 11 Eylül sonrası başlatılan ve büyük ölçüde medya ve reklamcılık üzerine oturtulan faaliyetlerin başarısız olduğunu gözler önüne sermiştir. Zira bu çalışmaların halkın bütününe kapsayamadığı, gerekli araştırma ve analizden yoksun olduğu, ayrıca bu faaliyetleri yürütenlerin halkın dil ve kültürünü bilmediği gibi hususlar konuyla ilgili getirilen başlıca eleştiriler olmuştur.¹²⁶ Bu durum kamu diplomasisi faaliyetlerinin başarısının, bir ülkenin izlediği genel dış politikaya ne kadar bağımlı olduğunu da göstermektedir.

Obama döneminde ise bu alandaki kamu diplomasisi faaliyetlerinin başında bizzat Başkan Obama'nın kendisi gelmiştir. Müslüman dünyaya kendisinin Hristiyan olduğunu fakat babasının kuşaklar boyu Müslüman olan bir aileden geldiğini anlatmıştır. Kenyalı Müslüman bir babanın oğlu olması, Müslüman kökenli Hussein ismini taşıması, dünyanın en kalabalık Müslüman nüfusa sahip ülkesi Endonezya'da eğitim almış olması Obama'nın özellikle Müslüman ülkelere yönelik kamu diplomasisi çalışmalarında elini güçlendiren unsurlardan olmuştur. Bu yüzden İslam Dünyasına Amerika'nın düşman olmadığını göstermeye çalışmıştır.¹²⁷ Bu şekilde Amerika'nın 21. yüzyılda halen geleneksel kamu diplomasisi yöntemlerini etkin bir şekilde kullanmaya çalıştığını görmekteyiz.

Sonuç olarak Amerikan kamu diplomasisi bugün pek çok alanda durmaksızın dünyaya etki etmektedir. Dönem dönem başarısız olmak ile eleştirilse de bu durum genel olarak ülkenin izlediği dış politikanın havasından kaynaklanmaktadır. Amerikan yaşam tarzını yansıtan kültürel ve

¹²⁵ Cull, **Public Diplomacy: Lessons From the Past**, s.43.

¹²⁶ Akçadağ, **Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi**, s.13.

¹²⁷ Emine Akçadağ, "ABD'nin Kamu Diplomasisi Stratejisi: Akıllı Güç...", (Erişim) <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/abdkdstratejisi.pdf>, 25 Mart 2012, s.4.

sosyal ögeler ile bu ögeleri yansıtan özel sektör temsilcileri Amerikan kamu diplomasisinin besleyici kaynaklarıdır. Bugün Hollywood film endüstrisi ile dünyaya güçlü mesajlar verilmekte, Mc Donalds, Kentucky Fried Chicken gibi hazır yiyecek mamullerini içeren ve dünyanın dört bir yanında açılan restoranlar, NBA gibi büyük basketbol organizasyonları ile yabancı kamuoylarının yaşam tarzlarına etki edilmektedir. Haftada 185 milyon insana ulaşan dünyanın dört bir tarafına dağılan uluslararası yayıncılık ağı, her kesimi kucaklayan dünyanın bir numarası olarak süre gelen kültürel değişim programları ve ekonomik ve sosyal yardımları ile Amerika Birleşik Devletleri kamu diplomasisi faaliyetlerini en yoğun şekilde sürdüren ülkelerin başında gelmektedir.

II. ÇİN HALK CUMHURİYETİ'NDE KAMU DİPLOMASİSİ

A. Tarihsel Süreç

Çin Halk Cumhuriyeti, tek parti yönetimi altında komünist ideoloji üzerine inşa edildiği 1949 yılından beri dışarıda olumlu bir imaj yaratma çabası içerisinde olmuştur. Seçtiği bazı yabancı gazeteci ve akademisyenlerin ülkesinde belli bölgeleri gezmesini sağlamıştır. Yine bu dönemde İngilizce, Fransızca ve İspanyolca gibi dillerde yayınlar çıkarmıştır.¹²⁸ Örneğin 1950 yılında yayın hayatına başlayan People's China, 1951'de China Construction ve 1958'de yayınlanan Pekin Dergisi aracılığıyla Çin Devleti hakkındaki bilgiler ile Çin'in siyaset, kültür ve ekonomi alanındaki haberleri dünyaya yayılmıştır.¹²⁹

¹²⁸ Ingrid d'Hooghe, "Public Diplomacy in the People's Republic of China", **The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations**, Ed. Jan Melissen, Palgrave Macmillan, 2007, s.91.

¹²⁹ Yiwei Wang, "Public Diplomacy and the Rise of Chinese Soft Power", **The Annals of the American Academy of Political and Social Science**, Sayı 616, 2008, s.259, (Çevrimiçi), <http://ann.sagepub.com/content/616/1/55>, 9 Nisan 2012, s.267.

Çin'in bu dönemde özellikle kendi ideolojik devrimini, geliştirmekte olan dünyaya ihraç etmek amacıyla bir politika yürüttüğü ve 1955 yılında Bağlantısızlar Hareketinin gayri resmi lideri olduğu yıllarda bu durumun artarak devam ettiği görülmektedir. Bu noktada kullandığı tekniklerin ise kamu diplomasisinden ziyade propagandaya dayandığı söylenebilir.¹³⁰ Fakat hemen belirtmek gerekir ki Çin için propaganda terimi kendi açısından olumlu bir manaya sahiptir. Hatta kendisi merkezi ve otoriter bir rejim olduğu için propagandayı hem iç hem de dış kamuoyuna olmak üzere iki ayrı koldan yürütmüştür.¹³¹ Bu dönemde yurtdışı okuyucusuna da ulaşan aylık dergiler Çin'in imajını barışsever bir ülke, yabancı şiddetinin kurbanı, sosyalist ülke, anti-hegemon güç ve geliştirmekte olan bir ülke şeklinde oluşturmaya çalışmıştır.¹³²

1970'li yıllar Çin'in uluslararası alanda izole şekilde sürdürdüğü yaşamını sonlandırmaya çalıştığı yıllardır. 70'li yılların sonunda göreve gelen Deng Xiaoping, "Açık Kapı Politikası" ile ekonomik reformları hayata geçirmeye başladığında yabancı iş adamları ve turistler Çin'in kapısını aşındırmaya başlamıştır. Öyle ki 1985 yılında lider Deng, Time Dergisinde Yılın Adamı seçilmiştir.¹³³ 1994 yılında Dışişleri Bakanlığı'na bir sözcü atanması ve bu sözcünün düzenli basın konferansları vermesi, 1991 yılında bugün de faaliyetine devam eden Devlet Konseyi Enformasyon Ofisi'nin kurulması ve Komünist Parti Propaganda Departmanı'nın adının Tanıtım Departmanı olarak değiştirilmesi Çin'in kamu diplomasisine gösterdiği hassas yaklaşımın tezahürü olarak görülmektedir.¹³⁴

¹³⁰ Gary D. Rawnsley, "China Talks Back: Public Diplomacy and Soft Power for the Chinese Century", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2008, s.285.

¹³¹ Wang, **a.g.m.**, s.259.

¹³² D'Hooghe, **a.g.m.**, s.91.

¹³³ D'Hooghe, **a.g.m.**, s.92.

¹³⁴ Rawnsley, **a.g.m.**, s.282.

B. Mevcut Kurumsal Yapı ve Faaliyetler

Öncelikle belirtmek gerekir ki Çin'in hala merkezi ve otoriter bir yönetime sahip olması, onun kamu diplomasisi araçlarını da devlet tekelinde tutması sonucunu doğurmuştur. 21. yüzyılda devlet dışı aktörler kamu diplomasisi faaliyetlerinde rol alsa da bahsi geçen örgütlerin devletten tamamen bağımsız hareket etmedikleri anlaşılmaktadır.

Devletin kamu diplomasisini yönlendiren aktörlerinin başında Komünist Parti Tanıtım Departmanı gelmektedir. Kamu diplomasisini geliştirmek noktasında kararlar alan Departman, gizli bir yapıya sahip olup Komünist Partinin kıdemli üyelerince idare edilmektedir.¹³⁵ Daha çok hükümet kontrolünde olan Devlet Konseyi Enformasyon Ofisi ise kamu diplomasisi faaliyetlerinin bir diğer önemli örgütüdür. Bu ofis, 90'lı yıllarda kurulduğu için Çin'in dışa açılım politikası ile birlikte yürümektedir. Ana hedefi de bu süreçte tanıtım yapmaktır. Bahsi geçen iki örgüt arasındaki iş bölümü tam olarak bilinmemekte fakat parti örgütünün kamu diplomasisindeki ana kararları aldığı ve yapılacak işler ile ilgili son söze sahip olduğu tahmin edilmektedir. Sonuç olarak bu iki örgütün görevi, kamu diplomasisi alanında yapılacak faaliyetleri belirlemek ve yol haritalarını çıkarmaktır. Ayrıca yurtdışı medyayı takip ederek gerektiğinde içeride yayın yasağı getirebilmektir.¹³⁶

Dışişleri Bakanlığı, Çin'in kamu diplomasisinde bir diğer önemli organdır. Yukarıda bahsi geçen iki örgütün aldığı kararların yürütücüsü olarak görev yapmaktadır. 2000 yılında Bakanlık, ilk medya basın merkezini kurmuş ve böylelikle yabancı basın ile ilişkileri geliştirmeyi hedeflemiştir.¹³⁷ 2004 yılında Bakanlığın Enformasyon Departmanı altında ayrı bir kamu diplomasisi

¹³⁵ Ingrid d'Hooghe, "Rise of China's Public Diplomacy", (Erişim) http://www.clingendael.nl/publications/2007/20070700_cdsp_paper_hooghe.pdf, 25 Mart 2012, s.21.

¹³⁶ D'Hooghe, "Rise of China's Public Diplomacy", s.21.

¹³⁷ D'Hooghe, "Public Diplomacy in the People's Republic of China", s.99.

bölümü kurulmuştur. Bu bölüm ile gerek iç kamuoyu gerekse dış kamuoyları ile etkileşim ve iletişimin ilerletilmesi hedeflenmiştir.¹³⁸

Bir diğer önemli örgüt ise Eğitim Bakanlığına bağlı ve HANBAN olarak adlandırılan Uluslararası Çin Dili Konseyi Ofisi bünyesinde kurulan Konfüçyüs Enstitüsüdür. Kuruluşun amacı Çin dilinin yabancı milletler tarafından öğrenilmesi ile Çin kültürünün yaygınlaştırılmasını sağlamak ve çok kültürlü bir dünyanın inşasına katkı sunmak olarak açıklanmıştır.¹³⁹ Bugün dünyada Çin dili ve kültürünü yaymakla görevli 2011 yılı Ağustos ayı itibariyle 104 ülkede 353 Konfüçyüs Enstitüsü ve 473 Konfüçyüs dersliği bulunmaktadır.¹⁴⁰ Ayrıca <www.chinese.cn> adlı internet sitesinde “İnternet Konfüçyüs Enstitüsü” yer almakta ve bu siteden 46 dilde online eğitim materyaline erişilebilmektedir.

Yine Çin devletinin kontrolünde bulunan ve İngilizce olarak yaptığı haber servisleri ile Çin Haber Ajansı Xinhua, Çin’in Voice of China’sı olarak bilinen 43 dilde yayın yapan China Radio International ve son olarak Çin Devlet Televizyonu’nun İngilizce kanalı CCTV 9, Çin kamu diplomasisi kaynaklarının uluslararası yayıncılık kısmının örgütleridir.¹⁴¹ Aynı kanalın 2004 yılında CCTV E adlı İspanyolca ve CCTV F adlı Fransızca yayınları da başlamıştır.¹⁴² Ayrıca Çin, “White Paper” aracılığıyla kendi politikaları hakkında ayrıntılı bilgileri hükümetin resmi sitesinde vermektedir.¹⁴³ Yine İngilizce basılan broşürlerle de ekonomik, sosyal ve politik pek çok konuda makalelere yer verilmektedir.

¹³⁸ Wang, **a.g.m.**, s.260.

¹³⁹ “Hanban: About Us”, (Erişim) http://english.hanban.org/node_7719.htm, 27 Temmuz 2012.

¹⁴⁰ “About Confucius Institutes”, (Erişim) http://english.hanban.org/node_7716.htm, 27 Temmuz 2012.

¹⁴¹ Wang, **a.g.m.**, s.265.

¹⁴² Rawnsley, **a.g.m.**, s.286.

¹⁴³ “White Papers”, (Erişim) http://english.gov.cn/official/2005-08/17/content_24165.htm, 28 Temmuz 2012.

Diğer yandan pek çok devlet dışı örgüt de kamu diplomasisi alanında faaliyet göstermektedir. Bu örgütlerin devletin resmi ideolojisi dışında faaliyet göstermeleri mümkün olmamakla birlikte çoğunun devlet tarafından kurulmadığı, devletin doğrudan yönetimi altında olmadığı ve kendi toplumsal ve ticari çıkarları doğrultusunda faaliyet gösterdikleri bilinmektedir.¹⁴⁴ Bu kapsamda faaliyet gösteren ve adı sık duyulan iki örgütten ilki dış ülkelerle dostluk için kurulmuş olan “Chinese People’s Association for Friendship with Foreign Countries” (CPAFFC) iken diğeri Dış Politika Enstitüsüdür. İki örgüt de halktan halka iletişimin yürütücüsüdür. CPAFFC adlı dernek, kardeş şehir projeleri ile yerel yönetimler ve iş dünyası için farklı ülkelerle işbirliği ve fikir paylaşımı sağlamaktadır.¹⁴⁵ Son olarak Çin’in 130 ülkede yaşayan 40 milyondan fazla vatandaşından oluşan diasporası da Çin kamu diplomasisinde aktör konumundadır.¹⁴⁶

Çin Halk Cumhuriyeti, bir milyarı aşkın nüfusu ile dünyanın hâlihazırda ikinci büyük ekonomisi olan devasa bir ülkedir. Her ne kadar ekonomik açıdan serbest pazar ilkelerine sahip olsa da bu piyasa, Komünist Parti önderliğindeki yönetim tarafından merkezi ve otokratik bir biçimde yönetilmektedir. Bahsi geçen ekonomik büyüme ve bünyesinde barındırdığı toplumlara yönelik insan hakları ihlalleri nedeniyle Çin devletinden, çevresindeki ve dünyadaki pek çok ülke tedirginlik duymaktadır. Çin ise bu endişeleri ortadan kaldırma amaçlı bir kamu diplomasisi stratejisi kurmuştur. Buna göre özellikle komşu ülkelerin ekonomik büyümesi hakkında tedirginlik duymasını engellemek için “Çin’in Barışçıl Yükselişi” sloganı ile güvenilir, sorumlu ve komşularına faydalı bir toplum olduğu imajını çizmeye çalışmıştır.¹⁴⁷

Bu kapsamda Çin, uluslararası örgütlere aktif katılım sağlamaktadır. Aynı zamanda oldukça önemli miktarlarda dış yardımda bulunmaktadır.

¹⁴⁴ D’Hooghe, “Rise of China’s Public Diplomacy”, s.25.

¹⁴⁵ D’Hooghe, “Rise of China’s Public Diplomacy”, s.26.

¹⁴⁶ D’Hooghe, “Rise of China’s Public Diplomacy”, s.26.

¹⁴⁷ D’Hooghe, “Public Diplomacy in the People’s Republic of China”, s.93.

Örneğin, 2000 ila 2007 yılları arasında Afrika'ya 5 milyar dolar civarında yardımda bulunmuş ve 10 milyar dolar civarında borcu da silmiştir.¹⁴⁸ Yıllık net rakam bilinmemekle birlikte Çin'in yaptığı dış yardımların önemli derecede arttığı görülmektedir. Çin barış operasyonlarına ciddi katkı sağlamaktadır. Sudan, Batı Sahra, Fildişi Kıyıları, Etiyopya ve Kongo gibi ülkelere gönderdiği barış gücü birlikleri bulunmaktadır. Ayrıca Somali'deki deniz haydutluğu sorunu üzerine bölgeye üç gemiden oluşan bir filo göndermiştir.¹⁴⁹ Tüm bu politikalar pek tabii ki Çin'in genel dış politikasına uyumlu ve kamu diplomasisi açısından dikkat çeken hususlardır.

Çin, değişim programlarına da büyük önem vermektedir. 2006 yılında 185 ülkeden 162 bin civarında öğrenci Çin'de eğitim görmeye gelmiştir. Gelenlerin büyük çoğunluğu ise Asya kıtasındadır.¹⁵⁰

Çin, son yıllarda büyük organizasyonlara ev sahipliği yapmaktadır. 1990'lı yıllarda Asya oyunlarına ev sahipliği yapmış, aynı şekilde Birleşmiş Milletler Uluslararası Kadın Konferansı bu ülkede gerçekleştirilmiştir. 2001 yılında Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği Örgütü zirvesine ve nihayet 2008 yılında Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapmıştır. Expo 2010 Dünya Fuarı da Çin'in Şangay kentinde düzenlenmiştir. Yine dünyanın değişik şehirlerinde kültürel organizasyonlar Çin tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu yolla Çin kültürünün tanıtımı sağlanmıştır. 2001 yılında Berlin'de yapılan Çin Kültür Haftası, aynı şekilde 2003'te St.Petersburg'da da gerçekleştirilmiş, 2005 yılında Washington D.C.'de Çin Festivali düzenlemiştir.¹⁵¹

Son dönemde atağa kalkan Çin sineması da Çin kültürünün yabancı kamuoylarına tanıtılmasında büyük öneme sahiptir. Kaplan ve Ejderha

¹⁴⁸ Rawnsley, **a.g.m.**, s.284.

¹⁴⁹ Emine Akçadağ, "Yükselen Güç Çin'in Kamu Diplomasisi", (Erişim) <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/abdkdstratejisi.pdf>, 25 Mayıs 2012.

¹⁵⁰ Rawnsley, **a.g.m.**, s.288.

¹⁵¹ D'Hooghe, **Rise of China's Public Diplomacy**, s.33.

(Crouching Tiger Hidden Dragon) ve Hero gibi filmler ile Jet Li, Gang Li gibi oyuncular tüm dünyada bilinir hale gelmiştir.¹⁵²

C. 2008 Pekin Olimpiyatları Öncesi ve Sonrasında Tibet Sorununa Yönelik Kamu Diplomasisi Girişimi

Tibet sorunu, insan hakları çerçevesinde dünya kamuoyunun tepkisini çeken bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Tibet, Himalayaların üstünde denizden 4500 metre yükseklikte yüksek sıra dağlar ve zorlu tabiat şartları ile erişimi zor bir coğrafyadır.¹⁵³ Tibet-Çin ilişkileri yüzyıllar boyunca inişli ve çıkışlı olmuş, Tibet kimi zaman Çin hâkimiyeti altına girmiş kimi zaman da bağımsızlığını sağlayabilmiştir. 1949 yılında Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasından önce Tibet özerk bir ülke olarak yönetilmekteyken Çin, egemenlik haklarını saklı tutmuştur. Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra ise Tibet'in bu bağımsızlığına son verilmiş, Tibet'in yardım çağrılarına ise hem bölge ülkeleri hem de Birleşmiş Milletler cevap vermemiştir.¹⁵⁴ Tibetlilerin bağımsızlık yönündeki isyanlarını Çin kanlı bir şekilde bastırmış, bunun üzerine 1959 yılında Tibet'in ruhani lideri Dalay Lama Hindistan'a kaçmıştır.¹⁵⁵ Dalay Lama, Nobel Barış ödülüne sahip, pek çok ülke tarafından desteklenen sürgünde bir lider olarak Tibet'in özerkliği için bugüne dek süren müzakereleri yürütmektedir.

2008 yılında 1959 yılındaki ayaklanmaların yıldönümünde yapılan protesto gösterilerini Çin yine kanlı bir şekilde bastırmış, konu yeniden dünya gündemine girmiştir. Aynı yıl Çin, başkenti Pekin'de düzenlenecek olan olimpiyat oyunlarını dünyaya pozitif mesajlar verme noktasında önemli bir organizasyon olarak görmüştür. Olimpiyat oyunları için olimpiyat meşalesi,

¹⁵² Emine Akçadağ, **Yükselen Güç Çin'in Kamu Diplomasisi**, 25 Mayıs 2012.

¹⁵³ Yıldırım Turan "Tibet: Dünyanın Çatısında Özgürlük Mücadelesi", **Dünya Çatışmaları Çatışma Bölgeleri ve Konuları**, Ed. Kemal İnat vd., Cilt: 2, Nobel, 2010, s.486.

¹⁵⁴ Turan, **a.g.m.**, s.488.

¹⁵⁵ Turan, **a.g.m.**, s.489.

birçok ülkeyi gezerek Çin'e gelecek iken meşalenin geçtiği her ülkede Tibet yanlısı gösteriler yapılmış, bu durum ise Çin'in imajını zedelemiştir.¹⁵⁶ İşte bu olay sonucunda bir kriz yönetimi edasıyla Çin, kamu diplomasisi atağına geçmiştir.

Resmi gazeteler ve haber ajansı kullanılarak konuya ilişkin pek çok haber İngilizce formatta dünyaya sunulmuştur. Örneğin, Tibetli bir kadının olimpiyat meşalesini taşıyacağı duyurularak kadın ile yapılan röportaja haberde yer verilmiştir. Röportajda kadın, Pekin Olimpiyatları için meşaleyi taşıyacak olmaktan büyük heyecan duyduğunu, bunun Çin'in diğer yüzünü özellikle de Tibet'i dünyaya göstermede onur verici bir şey olduğunu ifade etmektedir.¹⁵⁷ Olimpiyat meşalesinin Tibet'in bölgesel başkenti olan Lhasa kentine geleceği günden öncesinde Çin gazetelerinde konuya ilişkin yapılan haberlerde şehrin, Olimpiyat meşalesini heyecan içinde beklediği, meşalenin şehir merkezinde çiçeklerle ve halk dansları ile karşılanacağı ifade edilmiş, ayrıca şehrin ana caddelerinde konuya ilişkin asılan pankartlarda "Rüyayı Paylaş", "Tutkuyu Ateşle", "Olimpiyatları Neşeyle Karşıla" ve "Büyük Etnik Birlik" gibi mesajların yer aldığı belirtilmiştir. Aynı haberde birkaç ay önce Tibet'te gerçekleşen isyanlara atıfta bulunulmuş ve Tibet'te her şeyin normale döndüğü anlatılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla mikrofon uzatılan bazı Tibetlilerin başarılı bir olimpiyat, daha güçlü bir Çin ve dünyada barışın tesisini dilediklerine değinilmiştir. Bir başka Tibetlinin ise etnik birliği sabote etmeye çalışanlara karşı iyi ilişkilerin pekiştirilmeye çalışılması gerektiğini ifade ettiği yine bu haberde verilmiştir.¹⁵⁸

Olimpiyatlar öncesinde Tibet'teki havayı yansıtmaya çalışan bu haberlerin yanında Halkın Günlüğü gazetesinde sözde olarak ifade edilen "Tibet Sorunu" ile ilgili bilgilere yer verildiği görülmektedir. ABD Temsilciler

¹⁵⁶ Turan, a.g.m., s.493.

¹⁵⁷ "Tibetan Woman Carries Torch for Third Time in 18 Years", (Erişim) http://news.xinhuanet.com/english/2008-06/21/content_8411866.htm, 28 Temmuz 2012.

¹⁵⁸ "China Focus: Tibet Ready to Greet Olympic Torch", (Erişim) http://news.xinhuanet.com/english/2008-06/19/content_8402031.htm, 28 Temmuz 2012.

Meclisi ve Avrupa Parlamentosu'nda sırasıyla Tibet sorunu hakkında geçen düzenlemeler eleştirilerek sorun olarak görülebilecek herhangi bir problemin olmadığı vurgulanmaya çalışılmıştır. Örneğin Tibet sorununun dinsel bir sorun olmadığı, Tibetlilerin dini ibadetlerini özgürce yerine getirebildikleri, yine sorunun etnik bir sorun olmadığı, zira Çin'in Tibet kültürünün korunmasına maddi katkılar sağladığı, neticede ortada bir insan hakları sorunu olmadığı anlatılmaya çalışılmıştır. Ancak esas sorunun, Batı tarafından konunun istismar edilmesi ile Çin'in toprak bütünlüğü ve egemenliği ile ilgili olduğu ifade edilmiştir.¹⁵⁹ Bu dönemde dünyanın çeşitli yerlerinde Tibet sorunu hakkında etkinlikler düzenlenirken Çin diasporasının da boş durmadığı gözlemlenmektedir. Nitekim Kanada'da yaşayan Çinliler düzenledikleri protesto gösterilerinde “Tek Çin, Tek Aile” sloganı ile birlikte spor ve politikanın birbirine karıştırılmaması ve Batılıların Tibet'te gerçekte neler yaşandığını yerinde görmeleri gerektiğini vurgulamıştır.¹⁶⁰

Çin Devlet Televizyonunun İngilizce sayfasında yine Lhasa ayaklanmalarının aslında Tibet halkına nasıl zarar verdiği videolar ile anlatılmaya çalışılmıştır. Göstericilerin şehrin içindeki dükkanlara nasıl zararlar verdikleri, polisleri nasıl yaraladıkları ve Çin polisinin halkı ayaklanmalara karşı nasıl koruduğu videolar ile gösterilmiştir. Yine aynı sitede göstericilerin halka verdikleri zarar neticesinde ölen masum vatandaşlar için yas tutulabilmesi amacıyla fotoğrafları ve bilgilerinin yer aldığı birer sayfa oluşturulmuştur.¹⁶¹ Böylelikle Çin'in olaylar karşısında duyduğu üzüntü vurgulanmış ve videolar ile haklı oldukları ifade edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Çin'in Olimpiyat oyunları sırasında göstericilerin yasal olarak protesto yapabilmeleri için özel alanlar oluşturduğu görülmektedir. Bu yolla Çin, ifade özgürlüğüne önem verdiğini dünyaya göstermeye

¹⁵⁹ “What Issue is Tibet Issue?”, (Erişim) <http://english.people.com.cn/90001/90780/91342/6393934.html>, 29 Temmuz 2012.

¹⁶⁰ “Chinese Canadians Protest against Tibet Riots, Media's Distorted Coverage”, (Erişim) http://news.xinhuanet.com/english/2008-04/14/content_7973357.htm, 29 Temmuz 2012.

¹⁶¹ “March 14: The Lhasa Riots”, (Erişim) <http://www.cctv.com/english/special/tibetriots/01/index.shtml>, 29 Temmuz 2012.

çalışmıştır.¹⁶² Olimpiyat oyunları başladığı sırada Çin tarafından yapılan bir diğer hamle, Tibet ile ilgili bir operayı sahnelemek olmuştur. 7. yüzyılda Tibetli bir kral ile evlenen Çinli prensesin hikayesini anlatan operanın Tibet ve Çin kültürel öğelerini içermesi ve Çin ile Tibet'in uyumunu yansıtması sebebiyle sahneye koyulduğu anlaşılmaktadır.¹⁶³ Tüm bu uygulamalar Tibet sorunu üzerinden Çin'e yöneltilen eleştirileri göğüslemeye yönelik kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında görülmelidir.

Sonuç olarak Çin Halk Cumhuriyeti'nin büyüyen ekonomisi ile birlikte kamu diplomasisine ciddi bir kaynak aktardığı görülmektedir. Bu kaynağın önümüzdeki yıllarda da artacağı aşikârdır. Çin Halk Cumhuriyeti, her ne kadar demokratik bir rejime sahip olmasa, bünyesinde Doğu Türkistan, Tayvan ve Tibet gibi bölgelerde yaşanan insan hakları sorunlarını barındırsa ve aynı zamanda işçi hakları ve yaşam koşulları noktasında ciddi eleştiriler olsa da tüm bu sorunların yanında etkili bir kamu diplomasisi projesi yürütmeyi ihmal etmemektedir.

III. BİRLEŞİK KRALLIK'TA KAMU DİPLOMASİSİ

A. Genel Bakış

İngilizce'nin bir dünya dili olması, Birleşik Krallığa kamu diplomasisi açısından büyük bir avantaj sağlamaktadır. Kolay bir şekilde dünyaya erişebilen Büyük Britanya,¹⁶⁴ kamu diplomasisi faaliyetleri ile ulusal marka çalışmalarını bir arada yürütmektedir. Birleşik Krallığın kamu diplomasisi

¹⁶² "Beijing Olympics: China Designates Special Protest Zones", (Erişim) <http://www.telegraph.co.uk/sport/olympics/2529489/Beijing-Olympics-China-designates-special-protest-zones.html>, 28 Temmuz 2012.

¹⁶³ "Beijing Olympics: China Stages Tibet Opera During Games", (Erişim) <http://www.telegraph.co.uk/sport/olympics/2587550/Beijing-Olympics-China-stages-Tibet-opera-during-Games.html>, 28 Temmuz 2012.

¹⁶⁴ Dünyada yaygın şekilde kullanıldığı şekliyle bu tezde de Birleşik Krallık ile Büyük Britanya birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Birleşik Krallığı oluşturan devletler, İngiltere, İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda'dır.

çalışmalarının bugünkü çatısına baktığımızda 20. yüzyılın başlarında kurulan yapının özgünlüğünü koruduğunu görmekteyiz. Dışişleri Bakanlığı, British Council ve BBC Dünya Servisi ana çatısı altındaki kamu diplomasisi faaliyetleri bugün de ilk kurulduğu günkü gibi etkinliğini sürdürmektedir. 2000’li yıllar ile söz konusu yapının daha koordineli yürütülebilmesi amacıyla çeşitli çalışmaların hayata geçirildiği anlaşılmaktadır. Dünya çapında bir uluslararası yayıncılık örgütü olan BBC Dünya Servisi ile Büyük Britanya’nın kültürel faaliyetleri ve dil eğitimini sırtlanan British Council, Birleşik Krallığa yabancı kamuoylarına erişmede büyük bir avantaj sağlamaktadır.

Dışişleri Bakanlığınca kamu diplomasisi, yabancı kamuoyu ve düşünce kuruluşları ile ortaklıklar ve işbirlikleri kurmak suretiyle Birleşik Krallığın uluslararası stratejik önceliklerini gerçekleştirmek olarak görülmektedir.¹⁶⁵ Bakanlık, hedef gruplar olarak devlet dışı örgütleri, düşünce kuruluşlarını, gençleri ve iş dünyasını göstermiştir. Ayrıca Bakanlığın hedefleri arasında yalnızca geleneksel kamu diplomasisinin unsuru olan mesaj iletme dışında, diyalog kurma, yabancı kamuoylarını dinleme ve onlardan öğrenme gibi 21. yüzyıl kamu diplomasisi araçlarını kullanmak olduğunu görüyoruz. Bakanlık, temel kamu diplomasisi ortakları olarak British Council, BBC Dünya Servisi ve Wilton Park’ı göstermiştir. Bu kuruluşlar, operasyonel ve editoryal bağımsızlığa sahip olmakla birlikte kamu diplomasisi hedefleri doğrultusunda Bakanlık tarafından fonlanmaktadır.

Ayrıca Bakanlık, burslar yolu ile de eğitime katkı sağlamakta, geleceğin liderlerini, akademisyen ve gençleri Britanya’da ağırlamaktadır. Chevening Bursları bu kapsamda hazırlanmış bir programdır. Doğrudan Bakanlık ve ortak kuruluşları tarafından fonlanmaktadır. Geleceğin kanaat önderleri, liderleri ve karar vericilerine yönelik Birleşik Krallık üniversitelerinde bir yıllık master programının tüm masraflarını içermektedir. 1983 yılında uygulamaya konulan program çerçevesinde 41 bin öğrenci burs hakkı

¹⁶⁵ Birleşik Krallık Dışişleri Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.fco.gov.uk/en/about-us/what-we-do/public-diplomacy/>

kazanarak bu üniversitelerden mezun olmuştur.¹⁶⁶ Bakanlık bünyesinde 2012 Londra Olimpiyatları gibi uluslararası organizasyonlar ile Britanya'nın marka olması noktasında aktif çalışmalar yürütülmektedir.

Dünyanın en bilindik uluslararası yayıncılık örgütü BBC, dünya servisi yayınlarına 1932 yılında başlamıştır. İkinci Dünya Savaşı başlamadan önce Arapça, Almanca, İtalyanca ve Fransızca gibi dilleri içeren yedi farklı dilde yayın yapmaktaydı.¹⁶⁷ Bugün ise 27 farklı dilde 180 milyon takipçisi olan bir yayıncılık kuruluşu olarak faaliyetlerine devam etmektedir.¹⁶⁸ BBC Dünya Servisinin Dışişleri Bakanlığı ile arasındaki ilişki ikili anlaşmalarla yürümektedir. Bunlardan ilki Yayıncılık Anlaşmasıdır. BBC Dünya Servisinin amaçları ve hedefleri bu anlaşmaya göre belirlenmektedir. Bakanlık, hangi dillerde yayın yapılacağına dair sürecin içerisinde dahi yer almaktadır. Yine Finansal Memorandum ile finansal ilişki belirlenmiştir. BBC Dünya Servisi her iki anlaşmaya da uymakla yükümlüdür.¹⁶⁹ 2011 yılında Servisin tam zamanlı çalışan 2021 personeli olduğu yine 2011/2012 yılı faaliyet raporunda belirtilmiştir. Servisin 2010/2011 dönemi bütçesinin ise 256 milyon sterlin olduğu açıklanmıştır. Görüldüğü üzere BBC Dünya Servisinin operasyonel ve editoryal açıdan bağımsız olduğu ilgili tüm dokümanlarda vurgulanmıştır. Fakat Bakanlık ile Servis arasındaki ilişkinin hukuki bağının sağlam olduğu ve başta yayın yapılacak dillerin belirlenmesi olmak üzere ana hedeflerin belirlenmesi noktasında devlet politikasının etkin olduğu söylenebilir.

Birleşik Krallığın bir diğer önemli kamu diplomasisi kuruluşu olan British Council ise 1934 yılında faaliyetlerine başlamıştır. Britanya kültür ve medeniyetinin yabancı ülkelerde yayılması ile eğitim ve kültür alanında

¹⁶⁶ “Chevening Scholarships: Frequently Asked Questions”, (Erişim) <http://www.chevening.org/faqs#What%20are%20Chevening%20Scholarships>, 3 Ağustos 2012

¹⁶⁷ “BBC World Service The 1930s”, (Erişim) http://www.bbc.co.uk/worldservice/history/story/2007/02/070123_html_1930s.shtml, 3 Ağustos 2012

¹⁶⁸ “BBC World Service”, (Erişim) <http://www.fco.gov.uk/en/about-us/what-we-do/public-diplomacy/world-service>, 3 Ağustos 2012.

¹⁶⁹ “BBC World Service Annual Review 2011/12”, (Erişim) <http://downloads.bbc.co.uk/worldservice/annual-review/bbc-world-service-annual-review-2011-12.pdf>, 3 Ağustos 2012.

değişim programlarının yürütülmesi noktasında etkinlikler gerçekleştiren bu kurumun bugünde aynı görevi yapmaya devam ettiği görülmektedir.¹⁷⁰ British Council'in kültür ve dil eğitim merkezi şeklinde yürüyen çalışmaları üç ana başlık altında toplanmaktadır. Bunlardan ilki, kültürler arası diyalogu sağlamaktır. Bir diğeri, iklim değişikliği ile mücadele etme noktasında karar alıcılar ve onlara etki edenler ile geleceğin liderlerine erişmektir. Son olarak ise Birleşik Krallığın girişimci ve yaratıcı ekonomisini desteklemektir.¹⁷¹

British Council bir kamu kuruluşu olmakla birlikte tıpkı BBC Dünya Servisi gibi operasyonel bağımsızlığa sahiptir. Ancak Dışişleri Bakanlığı ile ana hedeflerin belirlenmesi ve kaynak sağlama noktasında bağları bulunmaktadır. Kurumun bütçesinin üçte ikisi, kendi faaliyetlerinden sağlanmaktadır. Bunların çoğu da dil eğitimi ile sınav düzenlenmesinden gelmektedir. Kalan bütçe ise Bakanlıkça sağlanmaktadır.¹⁷² British Council, İngilizce dil eğitimini 49 ülkede 2000'den fazla öğretmen ile yaklaşık beş yüz bin kişiye verebilecek noktada organize olmuş önemli bir örgüttür. Ayrıca yılda iki yüz binden fazla insan kurumun değişim programlarına katılmaktadır.¹⁷³ Kurum, Birleşik Krallık sanatçılarına büyük destek sağlamakta, yurtdışındaki ortakları ile işbirlikleri yapmalarını ve yurtdışında sergiler ile performanslarını sergilemelerine yardımcı olmaktadır. Bu kapsamda 2010-2011 döneminde seksen dört bin sanatçı ve kültür elçisi ile on dört milyon insana ulaşan çalışmalara imza atmıştır.¹⁷⁴ Sonuç olarak bakıldığında British Council, Birleşik Krallığın uzun vadeli kamu diplomasisi hedeflerine ulaşmada eğitim ve kültürel faaliyetler noktasında çok önemli bir yere sahiptir. Milyonlarca insana İngilizce dilinin sağladığı avantaj ile

¹⁷⁰ "British Council: Our History", (Erişim) <http://www.britishcouncil.org/about/history>, 04 Ağustos 2012.

¹⁷¹ "British Council", (Erişim) <http://www.fco.gov.uk/en/about-us/what-we-do/public-diplomacy/british-council/>, 04 Ağustos 2012.

¹⁷² "British Council: Management and Structure", (Erişim) <http://www.britishcouncil.org/about/management>, 04 Ağustos 2012.

¹⁷³ "Learn English in Your Country", (Erişim) <http://www.britishcouncil.org/learning-learn-english-your-country.htm>, 04 Ağustos 2012.

¹⁷⁴ "British Council: Annual Report 2010-11", (Erişim) <http://www.britishcouncil.org/new/PageFiles/13001/2010-11%20Annual-Report2.pdf>, 4 Ağustos 2012.

ulaşabilmekte ve ada kültürü pek çok yabancı ülkede kendisini hissettirebilmektedir.

Dışişleri Bakanlığı'na bağlı bir ajans olarak faaliyet gösteren Wilton Park da son dönemde Birleşik Krallık kamu diplomasisi faaliyetlerinin bir parçasını oluşturmaktadır. Her yıl hem Birleşik Krallık'ta hem de dış ülkelerde konferanslar düzenleyen örgüt, politika, ekonomi, iş dünyası, sivil toplum, güvenlik ve medya gibi pek çok alanda uzmanlaşmış kişileri bir araya getirmektedir.¹⁷⁵ Amacı, küresel bir forum oluşturarak farklı fikirlerin tartışılmasını sağlamaktır.

Söz konusu kurumlar, Birleşik Krallıkın kamu diplomasisi faaliyetlerinin ana çatısını oluşturan kurumlar olmakla birlikte pek çok Bakanlık ve kurum yine kamu diplomasisi politikalarına katkı sağlamaktadır. Bunların başında da 2012 Londra Olimpiyatlarının düzenlenmesinde sorumlu, Kültür, Medya ve Spor Departmanı gelmektedir. Kültür, Turizm ve Spor faaliyetlerini içeren üç ayrı Bakanlık aracılığıyla faaliyetler koordine edilmektedir. Yine uluslararası yardımların gerçekleştirilmesinden sorumlu Uluslararası Kalkınma Departmanı ve yurt içi ve yurtdışında yatırımcıları teşvik etmekle görevli Birleşik Krallık Ticaret ve Yatırım Kurumu da kamu diplomasisi faaliyetlerinin parçalarıdır.¹⁷⁶

2000'li yıllara girildiğinde Birleşik Krallık kamu diplomasisi faaliyetlerinde koordinasyon kurma ve bu amaçla yeni yapılar oluşturma çabaları ön plana çıkmıştır. Bu maksatla 2002 yılında Kamu Diplomasisi Strateji Kurulu, kamu diplomasisi faaliyetlerini yürüten kurumlar arasında uyum sağlamak ve daha etkin ve etkili bir kamu diplomasisi stratejisi oluşturabilmek amacıyla kurulmuştur. Bu kapsamda Dışişleri Bakanlığı, BBC

¹⁷⁵ "About Wilton Park", (Erişim) <http://www.wiltonpark.org.uk/en/about-wilton-park/>, 4 Ağustos 2012.

¹⁷⁶ Ali Fisher "Four Seasons in One Day: The Crowded House of Public Diplomacy in the UK", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2008, s.257.

Dünya Servisi, British Council, Uluslararası Kalkınma Departmanı, Ticaret ve Yatırım Kurumu, VisitBritain (Eski Britanya Turist Kurumu) temsilcileri bir araya gelmiştir. Kurul bünyesinde Birleşik Krallık ile ilgili yabancı kamuoyu düşüncelerini anlama ve olumlu algılar geliştirme noktasında yeni bir kamu diplomasisi stratejisi oluşturulmuştur. Bu çerçevede hedef gruplar belirlenmiş, Çin, Brezilya ve Hindistan gibi yükselen ekonomik güçlere, Avrupa Birliği üye ülkelerine, Amerika Birleşik Devletlerine ve kilit İslami ülkelere yönelik ayrı çalışmalar yürütülmesi hedeflenmiştir.

2003 yılında Çin'e yönelik gerçekleştirilen "Birleşik Krallığı Düşün" (Think UK) yeni stratejinin bir parçası olarak hayata geçirilmiştir. Çin'in ihtiyacı olan yaratıcı düşünce ve inovasyonda Birleşik Krallığın başarılı olduğu vurgulanarak bu alanda işbirliğinin artırılması hedeflenmiştir. Planın bir parçası olarak TV şovları, bilimsel sergiler ve değişim programları gerçekleştirilmesi planlanmıştır.¹⁷⁷ İki yıl sonra 2004 yılında Lord Carter, yeni bir kamu diplomasisi raporu hazırlamak için Dışişleri Bakanlığınca görevlendirilmiştir. Bir yıl sonra tamamlanan raporda 2002 yılından beri gerçekleştirilen faaliyetlerin başarılı olduğu ancak daha fazlasının yapılması gerektiği vurgulanmıştır.¹⁷⁸ Aynı raporda Birleşik Krallık açısından kamu diplomasisi, Birleşik Krallık politikalarının anlaşılabilmesi ve devletin orta ve uzun vadeli amaçları ile uyumlu bir şekilde ilerleyebilmesi için yabancı kamuoylarını bilgilendirme ve onlarla etkileşim kurmayı amaçlama çalışması olarak tanımlanmıştır.¹⁷⁹ Lord Carter'ın raporundan sonra Kamu Diplomasisi Strateji Kurulu, Dışişleri Bakanlığı ile BBC Dünya Servisi ve British Council temsilcilerinden oluşan bir yapıya dönüştürülmüş, diğer bahsi geçen kurumlar ise bir danışma organı şeklinde Kamu Diplomasisi Ortaklar Grubunun üyeleri

¹⁷⁷ "Developments in the Year to May 2003", (Erişim) <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200203/cmselect/cmcaff/859/85906.htm>, 6 Ağustos 2012.

¹⁷⁸ Lord Carter of Coles, "Public Diplomacy Review", (Erişim) <http://www.britishcouncil.org/home-carter-report>, 6 Ağustos 2012.

¹⁷⁹ "Public Diplomacy", (Erişim) <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200506/cmselect/cmcaff/903/90305.htm>, 6 Ağustos 2012.

olmuştur.¹⁸⁰ Tüm bu çabaların kamu diplomasisi faaliyetlerini Dışişleri Bakanlığı önceliklerine göre belirlemek ve devletin orta ve uzun vadeli hedefleri ile uyumlaştırmak maksadıyla yapıldığını görmekteyiz.

2009 yılına gelindiğinde ise adı geçen kurul, Dışişleri Bakanı başkanlığında toplanan British Council ve BBC Dünya Servisini içerecek şekilde Stratejik İletişim ve Kamu Diplomasisi Forumuna dönüştürülmüş ve yılda iki kez toplanan bir yapı haline gelmiştir. Kamu Diplomasisi Ortaklar Grubu ise 6 haftada bir toplanan ve spesifik konular üzerinde kararlar alarak günlük faaliyetleri gerçekleştirilen bir yapı haline dönüşmüştür. Grup, 2012 Londra Olimpiyatları, Şangay Expo gibi eğitim, spor, bilim gibi alanlardaki projeler hakkında değerlendirmelerde bulunmaktadır.¹⁸¹ Sonuç olarak bakıldığı zaman Birleşik Krallığın dünya çapında etkili ve bilinen kamu diplomasisi örgütleri bulunmaktadır. 2000’li yıllar ile birlikte bu örgütler arasında bir eşgüdüm ve işbirliği oluşturabilme çabaları hep gündemde olmuştur. Temel amaç ise kamu diplomasisi faaliyetlerini Birleşik Krallığın dış politika vizyonu ile uyumlu hale getirmektir.

B. Birleşik Krallık Kamu Diplomasisinin 11 Eylül Olaylarına Tepkisi: İletişim Atağı

Dünya Ticaret Merkezi ikiz kulelerine yapılan saldırılar ile kulelerin yıkılması ve binlerce insanın hayatını kaybetmesi neticesinde ABD’nin teröre karşı savaş ilanına en yakın desteği veren devlet İngiltere olmuştur. Nitekim en büyük müttefiki olarak, Afganistan’da Taliban hükümetini devirmek için

¹⁸⁰ “Public Diplomacy”, (Erişim) <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200506/cmselect/cmcaff/1371/137110.htm>, 6 Ağustos 2012.

¹⁸¹ “Letter to the Chairman of the Committee from Chris Bryant MP, Parliamentary Under-Secretary of State, Foreign and Commonwealth Office”, (Erişim) <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200910/cmselect/cmcaff/145/145we26.htm>, 6 Ağustos 2012.

yapılan operasyonda ABD'den sonra en çok askeri kuvveti yine bu ülke göndermiştir. Teröre karşı savaşta aynı safta olduğu her fırsatta dile getirilmiş ve saldırı kendilerine yapılmış gibi tepki verilmiştir. Operasyon öncesinde ve sonrasında Birleşik Krallık kamu diplomasisi örgütlerinin aktif faaliyetleri gözlemlenmektedir. Özellikle BBC Dünya Servisi, tecrübesi ile operasyon öncesi ve sonrasında sürecin önemli bir parçası olmuştur.

ABD ve İngiltere'nin oluşturduğu koalisyon ile 11 Eylül saldırılarından sonra "Koalisyon Bilgi Merkezleri" oluşturulmuştur.¹⁸² Burada amaç, özellikle saldırılar sonrasında artan ve saldırının mimarı Usame Bin Ladin'in lideri olduğu El-Kaide örgütü tarafından yayılan videolara karşılık verebilmektir. Bu merkezler, Washington, Londra ve İslamabad'da faaliyetlerine başlamıştır. Merkezler, verilecek mesajları koordine ederek Arapça olarak doğrudan bilgi akışını sağlamıştır. Zaman farkından dolayı Taliban'ın haber gündemini etki altına almasını önlemek amacıyla Birleşik Devletler ve Birleşik Krallık dışişleri yetkilileri arasında internet ağı aracılığıyla online bilgi akışı sağlanmış ve duyuruların, stratejik mesajların verilmesi için gerekli zamanlama yapılabilmıştır.¹⁸³ Merkezdeki uzmanlar ayrıca stratejik iletişimi sağlamak, işlerin iyi gittiğini göstermek adına olumlu haberleri hikâyeleştirerek kendi kamuoyları ve dünya kamuoyunun bilgisine sunmuşlardır. Örneğin Afganistan'da görev yapan İngiliz askerlerinin kendi aralarında yaptıkları bir futbol maçı, Afganistan Devlet Başkanı Hamid Karzai'nin 11 Eylül olaylarının altıncı ayında Londra'ya yaptığı ziyaret, yukarıda bahsedilen maksatla hikâyeleştirilerek dünya kamuoyuna servis edilmiştir.¹⁸⁴ Aslında müdahale öncesinde destek arayışlarını içeren bu iletişim çabası, "Terörizmle Küresel Savaş" gayesinin en temel parçasını oluşturmuştur.

Birleşik Krallık Dışişleri Bakanlığınca faaliyete geçirilen "Never Again" (Bir Daha Asla) adlı yayın da yine bu dönemde düzenli haber akışı radyo ve

¹⁸² Mark Leonard vd., **Public Diplomacy**, Foreign Policy Centre, 2002, s.34.

¹⁸³ Leonard, **a.g.m.**, s.41.

¹⁸⁴ Leonard, **a.g.m.**, s.76.

uydu yayınları aracılığıyla devreye sokulmuştur. BBC Dünya Servisi ise 11 Eylül saldırısının ardından 45 saatlik yayın yaparak olayın tüm boyutlarını dünyaya ulaştırmaya çalışmıştır. Saldırı sonrası üç ay içerisinde Urduca, Farsça, Peştuca, Özbekçe ve Arapça dillerinde yaptığı yayınları yüzde yirmi ile yüzde yüz arasında arttırmıştır.¹⁸⁵ BBC Dünya Servisinin yaptığı yayınlar diğer tüm yayınlardan daha önemlidir. Zira BBC Dünya Servisinin bölgede çok uzun yıllara dayanan faaliyetleri bulunmaktadır. Bu durum ise bölgede BBC yayınlarına duyulan güveni arttırmıştır. 1938 yılından beri Arapça yayınlarını sürdüren BBC'nin, Farsça ve Peştu dillerindeki yayınları da yıllardır devam etmektedir. BBC yayınları, Ortadoğu'da haftalık on milyon dinleyici kitlesine ulaşmıştır. Ayrıca BBC'nin Arapça haber sitesi aylık sekiz milyon takipçi sayısına ulaşmıştır.¹⁸⁶

BBC'nin Afganistan'daki kamu diplomasisi faaliyetleri bu yayınlar ile sınırlı kalmamıştır. Operasyon sonrasında dağılan Afgan yayın ağının onarılması ve yeniden faaliyetlerine başlaması noktasında teknik altyapıyı BBC sağlamıştır. Radyo Afganistan'ın yayınlarını yürütebilmesi amacıyla kendi stüdyolarını açmış, gazeteciler ile teknik personelin eğitimini sağlamış, Afgan Acil Durum Radyosu'nun kurulmasına öncülük etmiş ve Afgan kadınları için sağlık programları gibi yeni eğitim programlarının yayınlarına başlamıştır.¹⁸⁷

Sonuç olarak 11 Eylül saldırılarının ardından Afganistan'a düzenlenen operasyon öncesinde ve sonrasında kendi kamuoyları ile yabancı kamuoylarının desteğini sağlamak, teröre karşı savaş mantığını daha iyi yansıtmak ve 11 Eylül saldırılarının mimarları olan kişilerin propaganda faaliyetlerine karşı önlem almak amacıyla ABD ve Birleşik Krallık iletişim atağına geçmiştir. Birleşik Krallık, bu noktada kendi araçlarını kullanmaktan çekinmemiştir. Özellikle operasyonel bağımsızlığa sahip olduğu açıklanan

¹⁸⁵ Leonard, **a.g.m.**, s.34.

¹⁸⁶ Leonard, **a.g.m.**, s.42.

¹⁸⁷ Potter, **a.g.e.**, s. 158.

BBC Dünya Servisinin aktif katılımı gözlerden kaçmamaktadır. Birleşik Krallığın bir diğer büyük kuruluşu British Council aynı şekilde bölgedeki etkinliğini arttırmıştır. Müslüman ve Hristiyan dünya gençleri arasındaki bağlantıyı arttırarak, karşılıklı anlayış çerçevesinde birbirlerinin kültürlerini öğretmeyi amaçlayan “Connecting Futures” adlı programa yapılan yatırım artmış ve programın bölgede etkin kullanımı sağlanmıştır. Ayrıca Pakistan’da rutin bir şekilde devam eden burs programları ile dil sınavları başarı ile uygulanmaya devam etmiştir.¹⁸⁸ Birleşik Krallık, Müslüman dünya ile diyalogunun iyi olduğunu ve Müslüman değerlerini anladığını göstermek amacıyla kendi Müslüman vatandaşlarının Hac ibadetlerini yerine getirebilmesi için de özel bir yardım programı düzenlemiştir.¹⁸⁹ Ancak bu kamu diplomasisi atağının operasyona dünya desteği sağlamada ne kadar başarılı olduğu tartışma konusudur.

¹⁸⁸ Leonard, **a.g.m.**, s.34.

¹⁸⁹ Leonard, **a.g.m.**, s.59.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSRAİL'DE KAMU DİPLOMASİSİ VE MAVİ MARMARA BASKINI

I. İSRAİL'DE KAMU DİPLOMASİSİ

A. Genel Bakış

İsrail'de kamu diplomasisi, kavram olarak uzun yıllar boyunca unutulmuş ve üzerinde pek durulmamış bir çalışma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yalnızca 1970 yılından itibaren kullanılmaya başlanan, kelime anlamı “açıklama”¹⁹⁰ olmakla birlikte ifade ettiği anlam bakımından tam olarak İngilizce çevrimi yapılamayan Hasbara kavramı, kamu diplomasisi çalışmalarının geleneksel yönüyle İsrail dış politikasında kendine yer edinebilmiştir.¹⁹¹ Ancak bu noktada unutulmaması gereken Hasbara kavramının, günümüz kamu diplomasisinin sınırlı bir alanını ifade etmek için kullanılabileceği ve daha ziyade savunmacı bir anlayışı temsil ettiğiidir. Bu durum kuşkusuz İsrail politika yapıcılarının konuya yaklaşımlarının bir tezahürüdür. Örneğin İsrail'in Cumhurbaşkanı Şimon Peres bir konuşmasında “Eğer bir ülke iyi politikalara sahip ise onun halkla ilişkiler çalışması yapmasına gerek yoktur; eğer politika kötü ise, en iyi halkla ilişkiler çalışmasının bile faydası olmaz.” şeklinde açıklamalarda bulunmuştur. Hâlbuki en iyi olarak görülen politikalar bile çoğunlukla izah edilmeye muhtaçtır.¹⁹²

İsrail, Ortadoğu coğrafyasında kurulduğu günden bugüne savaşlar ve şiddet sarmalı içerisinde yaşamıştır. İsrail-Filistin mücadelesi bugün dünyanın

¹⁹⁰ Harriet Straughen, “Image is Everything: The Importance of Public Diplomacy in the Israel-Palestinian Conflict”, (Erişim), http://www.miftah.org/Doc/SpecialStudies/2011/Image_is_everything.pdf, 20 Mart 2012, s.3.

¹⁹¹ Eytan Gilboa, “Public Diplomacy: The Missing Component of Israel's Foreign Policy”, **Israel Affairs**, Cilt 12, Sayı 4, 2006, s.735.

¹⁹² Gilboa, **a.g.m.**, s.735.

çözüm bekleyen başlıca sorunlarından. İşte bu mücadelede Arap tezlerine karşılık olarak kendi tezlerini doğru bir şekilde dünyaya anlatmayarak işgalci ve savaşçı bir devlet kimliği ile anıldığı gerekçesiyle İsrail devleti gerek yurtiçinde gerekse yurtdışında ciddi bir şekilde eleştirilmiştir. Bu eleştiriler sonrasında özellikle 2000'li yıllar ile birlikte İsrail'de kamu diplomasisi faaliyetlerinde kıpırdanmalar görülmüştür. Başta Başbakanlık ve Dışişleri Bakanlığı olmak üzere İsrail devleti kendi politikalarını anlatmada gerek geleneksel araçlar gerekse yeni medya araçlarını etkin bir şekilde kullanmaya başlamıştır. Bunun haricinde değişim programları ve tanıtım faaliyetleri ile ulusal marka ve kamu diplomasisi çalışmalarını bir araya getirmeye çalışmıştır.

2009 yılında ise hükümet yeni bir hamle yapmış ve Kamu Diplomasisi ve Diaspora Bakanlığı kurulmuştur. Ancak bu durum, kamu diplomasisi faaliyetlerinin bütünüyle bu Bakanlığa bırakıldığı şeklinde algılanmamalıdır. Halen politikaların yabancı kamuoylarına iletilmesi noktasında Başbakanlık, Dışişleri Bakanlığı ve İsrail Savunma Kuvvetlerinden oluşan üçlü yapının ilgili birimleri çalışmalarına devam etmektedir. Tüm bunların haricinde İsrail'in çok ciddi bir diaspora gücünün olduğu bilinmektedir. Özellikle Amerika Birleşik Devletlerindeki diasporanın varlığı Amerikan politika yapıcılarına etki edecek derecede güçlü lobi faaliyetlerini yürütmektedir. Bu diasporanın kurduğu sivil toplum örgütleri de yine İsrail devletinin kamu diplomasisinin önemli bir ayağını oluşturmaktadır.

B. Kurumsal Yapı

1. Devlet Örgütleri

İsrail Başbakanlığı, sahip olduğu araçlar ile yabancı kamuoylarını bilgilendirme ve hükümet politikalarını açıklama faaliyetlerini yürütürken kamu diplomasisi politikalarının önde gelen aktörüdür. Başbakanlık sözcüsü mesajların iletilmesinde önemli bir rol oynar. Öte yandan 2006 yılında İkinci

Lübnan Savaşından sonra Başbakanlık bünyesinde kurulan Milli Enformasyon Müdürlüğü de devlet mesajlarının iletilmesinde görev alan bir kuruluş olarak karşımıza çıkmaktadır. Farklı birimlerden gelen mesajların koordineli bir şekilde iletilmesi ile iletişim ve kamu diplomasisi alanında yetkili birimler arasında işbirliği oluşturulması Müdürlüğün esas görevi olarak belirtilmiştir.¹⁹³ Bunun dışında Başbakanlığın sosyal medyada aktif olarak yer aldığını görmekteyiz. Facebook hesabından¹⁹⁴ yoğunlukla Başbakan Netanyahu'nun açıklamalarının video ve fotoğraf gibi görsel araçlar kullanılmak suretiyle yayınlandığını, yaklaşık elli bin takipçili resmi twitter hesabından¹⁹⁵ ise faaliyetler hakkında bilgiler verildiğini görmekteyiz. Başbakanlığın Youtube video paylaşım sitesinde ise resmi bir kanalı¹⁹⁶ bulunmakta ve buradan başbakanın konuşmaları ile ülke gündemi hakkında haberler yayınlanmaktadır.

İsrail Dışişleri Bakanlığı, kamu diplomasisi faaliyetlerinin doğal yürütücüsü olarak karşımıza çıkmaktadır. Resmi açıklamaya göre İsrail Dışişleri Bakanlığı'nın İsrail Devletinin dış politika duruşunu tüm dünyaya açıklamak, Diaspora toplulukları ve tüm İsrail vatandaşları ile ilişkileri geliştirmek, aynı zamanda dünya toplumları ile kültürel, sosyal ve bilimsel alanda işbirlikleri sağlamak gibi görevleri bulunmaktadır.¹⁹⁷ Dışişleri Bakanlığı'nın teşkilat yapısına şöyle bir göz attığımızda ise Bilgi ve Medya Birimi adlı bir birimin olduğunu görmekteyiz. Bu birimin Halkla İlişkiler Departmanı, Bilgi ve İnternet Departmanı, Bakanlık Sözcülüğü Ofisi ve Dış İlişkiler Departmanı gibi çalışma grupları bulunmaktadır. Bu gruplar görsel ve işitsel yayınlar ile özel projeler üretmekte, gerekli bilgiyi toplayarak zamanında yaymakta, yabancı basın, dış halklar ve örgütler ile iletişim kurmaktadır. Yine Bakanlık Kültürel ve Bilimsel İlişkiler Birimi ile belli ülkeler

¹⁹³ “Special Spin Body Gets Media on Message, Says Israel”, (Erişim) <http://www.guardian.co.uk/world/2009/jan/02/israel-palestine-pr-spin>, 25 Haziran 2012.

¹⁹⁴ İsrail Başbakanlığı Resmi Facebook Hesabı, <http://www.facebook.com/IsraeliPM?ref=sgm>

¹⁹⁵ İsrail Başbakanlığı Resmi Twitter Hesabı, <https://twitter.com/israelipm>

¹⁹⁶ İsrail Başbakanlığı Resmi Youtube Kanalı, <http://www.youtube.com/user/israelipm>

¹⁹⁷ İsrail Dışişleri Bakanlığı Resmi Sitesi, http://www.mfa.gov.il/MFA/MFAArchive/2000_2009/2003/10/Ministry+of+Foreign+Affairs.htm

için yabancı öğrencilere burs sağlanmaktadır. Burslar yaz dil programları için verildiği gibi bir akademik dönem ve araştırma için de sağlanmaktadır.¹⁹⁸ Yine Bilgi ve Medya Birimi aracılığıyla çeşitli kamu diplomasisi faaliyetlerinin yürütüldüğünü görmekteyiz. Örneğin, Dışişleri Bakanlığı tarafından üretilen videoların ödünç alınabilmesi mümkündür. Bu videolarda genel olarak İsrail hakkında bilgiler yer almaktadır. Tarihten toplumsal yapıya, bilim, kültür, sanat etkinliklerinden, dini anma günlerine ve eğitim alanına kadar çeşitli alanlarda videolar ödünç verilebilmektedir. Bakanlık, fotoğraf sergilerinin açılması noktasında da etkinliklere imzasını atmaktadır. En son 2010 yılında açılan “İsrail Hikayeleri” adlı sergide İsrail vatandaşlarının yaşam biçimleri konusunda bilgiler verilmektedir.

Dışişleri Bakanlığı da Başbakanlık gibi, Twitter, Youtube, Facebook gibi sosyal paylaşım sitelerinde aktif hesaplara sahiptir. Bu platformlardan bilgilendirme faaliyetleri yapılmakta ve tanıtıcı videoların erişime sunulduğu görülmektedir. Bakanlık Twitter hesabının yirmi binin üzerinde takipçisi bulunmaktadır.¹⁹⁹ Youtube video paylaşım sitesinde İngilizce, Arapça ve Rusça gibi dillerde İsrail’in temel sorunları hakkında bilgiler verilmektedir.²⁰⁰ Flickr hesabından devletin resmi görevlilerinin fotoğraflarının paylaşılması sağlanmakta,²⁰¹ Facebook sosyal paylaşım platformundan ise yine Bakanlık adına paylaşımlarda bulunulmakta hatta Facebook üzerinden online toplantılar gerçekleştirilebilmektedir.²⁰² Son olarak Bakanlık sitesinin ana sayfasından ulaşılabilen “İsrail Hakkında Gerçekler” adlı bir sayfada İsrail’de toplumsal yaşam, politika ve uluslararası ilişkiler alanlarında ayrıntılı bilgiler sunulmaktadır. Böylelikle, Bakanlığın sosyal medya araçlarını etkin bir

¹⁹⁸ “Scholarships Offered by the Israeli Government to Foreign Students”, (Erişim) <http://www.mfa.gov.il/mfa/about%20the%20ministry/scholarships/>, 15 Ağustos 2012.

¹⁹⁹ İsrail Dışişleri Bakanlığı Resmi Twitter Hesabı, <https://twitter.com/IsraelMfa>

²⁰⁰ İsrail Dışişleri Bakanlığı Resmi Youtube Kanalı, <http://www.youtube.com/IsraelMFA>

²⁰¹ İsrail Dışişleri Bakanlığı Resmi Flickr Hesabı <http://www.flickr.com/photos/israel-mfa/>

²⁰² Örneğin İsrail Dışişleri Bakanlığının resmi internet sitesinden duyurulan habere göre Dışişleri Bakanlığı sözcüsünün 3 Haziran 2010 tarihinde Mavi Marmara olayları ile ilgili açıklama yapmak üzere Facebook üzerinden bir web konferans gerçekleştireceği belirtilmiştir. Bilgi için: <http://www.mfa.gov.il/MFA/About%20the%20Ministry/MFA%20Spokesman/2010/MFA-web-conference-with-FACEBOOK-group-3-Jun-2010.htm>

şekilde kullanarak kamu diplomasisi faaliyetlerini desteklediği anlaşılmaktadır.

İsrail Savunma Kuvvetleri, bünyesinde bulunan basın sözcülüğü vasıtasıyla yabancı kamuoylarını bilgilendirerek İsrail'in kamu diplomasisi faaliyetlerinin önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Askeri kuvvetler, İsrail devlet yapısı gereği ülke politikasının şekillenmesinde çok önemli bir konuma sahiptir. Bu konumun bir sonucu olarak askeri gücün, bilgilendirme faaliyetlerinde devletin diğer organlarına göre daha etkin olduğu ve inisiyatif kullandığı görülmektedir. Aslında askeri gücün ismi bile başlı başına bir imaj çalışmasının ürünüdür. Zira İsrail, kendi silahlı gücünü savunma kuvvetleri olarak adlandırarak dünyaya savaş yanlısı bir tutum izlemediği, yalnızca dış tehditlere karşı kendi savunabilmek amacıyla askeri güce sahip olduğu gibi bir imaj aşılacak istemektedir. İşte bu anlayışın bir sonucu olarak İsrail ordusu iletişim alanında çeşitli mekanizmalar kurmuştur.

Bu mekanizmaların başında ordu sözcüsü olarak görev yapan birim gelmektedir. Birimin amacı; gerek iç kamuoyuna gerekse dış kamuoylarına İsrail ordusunun başarılarını ve etkinliklerini raporlamak, orduya karşı kamuoyu güveninin oluşmasını sağlamak ve genel olarak ordunun halkla ilişkiler ve kamuoyuna bilgi dağıtımını ile ilgili işlerinin ana yürütücüsü olarak görev yapmaktır.²⁰³ Birim, İsrail'in askeri eylemlerini meşrulaştırmak adına gazeteciler ve basın mensupları ile yakın temas içinde etkin bir halkla ilişkiler politikası yürütmek için kurulmuştur. Sözcülüğün, film yapımı ile uğraşan bir birimi de bulunmaktadır. Bu birim aracılığıyla ordunun internet sitesi, fotoğrafları ve videoları oluşturulmaktadır. Sözcülük, ordunun online iletişimini çeşitli sosyal platformlarda etkin bir şekilde sürdürmektedir. Öncelikle, orduya ait <www.idfblog.com> adlı resmi bir blog sitesi oluşturulmuştur. Buradan duyurular, videolar, istatistikler ile günlük haberler verilmektedir. Bunun haricinde sözcülüğün ikiyüz binden fazla kişi tarafından takip edilen twitter

²⁰³ İsrail Savunma Kuvvetleri Sözcülüğü Resmi İnternet Sitesi, <http://dover.idf.il/IDF/English/units/branches/amatz/Spokesperson/default.htm>

hesabı vardır.²⁰⁴ Yine fotoğraflar ve grafiklerin sunulduğu resmi Facebook hesabı²⁰⁵ ile ordunun sahadaki operasyonlarının fotoğraf albümünü içeren Flickr hesabı²⁰⁶ ve son olarak videoların gösterime sunulduğu bir Youtube kanalı²⁰⁷ bulunmaktadır. Sonuçta İsrail Savunma Kuvvetleri, sosyal medya araçları ile tüm iletişim kanallarını kullanarak dünyaya operasyonlarının meşruiyetini ispat etme çabası ile İsrail'in kamu diplomasisi çalışmalarında önemli bir yere sahiptir.

Son olarak 2009 yılında mevcut hükümet tarafından oluşturulan Kamu Diplomasisi ve Diaspora İşleri Bakanlığında söz edilmelidir. Bakanlığın, İsrail'de kamu diplomasisi çalışmalarına daha sistematik bir bakış açısı getirme ve bu işi İsrail'in ülke dışındaki en büyük gücü olan Diaspora topluluklarına yönelik faaliyetleri ile bağdaştırma anlayışı çerçevesinde kurulduğu gözlemlenmektedir. Bakanlık, İsrail politikalarını yaymanın yanı sıra ürettiği projeler ile İsrail'in ulusal marka çalışmalarına da katkı sağlamaktadır. Üretilen projeler, günümüz kamu diplomasisinin işbirliği yönüne de vurgu yapar niteliktedir.

Bakanlık, kendi kurumsal sitesi dışında İsrail'in tanıtımına yönelik ayrı bir internet sitesi kurmuştur. Bu site İbranice ve İngilizce olarak yayın yapmaktadır. Fotoğraf ve video gibi görseller ile zenginleştirilen sitede İsrail her yönüyle tanıtılmaktadır. Sitenin oluşturulmasındaki amaçların başında İsrail hakkında yanlış bilinenleri değiştirme isteği gelmektedir. Bu amaçla İsrail hakkında uydurulan efsanelerin aslında gerçek olmadığı tek tek açıklanmaya çalışılmış ve her bir yanlış bilinenin yerine kendilerince doğru görülen anlatılmıştır. Örneğin İsrail'in dini bir ülke olduğu ya da askeri diktatörlükle yönetildiği şeklindeki iddiaların doğru olmadığı, İsrail toplumunun çoğunluğunun seküler değerlere bağlı olduğu, İsrail ordusunun ise "Savunma Kuvvetleri" olarak anılmasından da anlaşılacağı üzere tek görevinin

²⁰⁴ İsrail Savunma Kuvvetleri Resmi Twitter Hesabı, <https://twitter.com/idfspokesperson>

²⁰⁵ İsrail Savunma Kuvvetleri Resmi Facebook Hesabı, <http://www.facebook.com/idfonline>

²⁰⁶ İsrail Savunma Kuvvetleri Resmi Flickr Hesabı, <http://www.flickr.com/photos/idfonline>

²⁰⁷ İsrail Savunma Kuvvetleri Resmi Youtube Kanalı, <http://www.youtube.com/idfnadesk>

topraklarını savunmak olduğu vurgulanmıştır. Yine İsrail'in ilkel bir toplum olmadığı, aksine ileri teknoloji ürünlerinin sahibi olup bilim, ekonomi ve kültürel değerler bakımından dünya sıralamasının üstlerinde yer aldığından bahsedilmiştir.²⁰⁸ Aynı platformda İsrail ile Arap dünyası arasındaki sorunların kökeni ve gelişimi, İsrail penceresinden detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Son olarak İsrail'in tarım, tıp ve teknoloji gibi alanlarda gerçekleştirdiği uluslararası başarılarına yer verilmiştir. Bakanlığın, medyayı da yakından takip ettiği anlaşılmaktadır. Örneğin Facebook sosyal paylaşım platformunda açılan Üçüncü İntifada²⁰⁹ adlı sayfanın kaldırılması noktasında girişimlerde bulunduğu ve giriştiği bu mücadeleden başarıyla ayrıldığı görülmektedir.²¹⁰ Öte yandan Bakanlığın, tüm vatandaşları online elçiler olarak gördüğü belirtilmiş ve onlara yurtdışında ülkelerini nasıl temsil edebileceklerine dair ipuçları verilmiştir. Youtube video paylaşım sitesinde Bakanın yapmış olduğu bir konuşmanın videosu yayınlanarak bu konunun önemsendiği gösterilmiştir.²¹¹

Sonuçta Bakanlığın kurulduktan kısa bir süre içerisinde gerçekleştirdiği faaliyetleri incelendiğinde İsrail'in yurtdışında tanıtımı için projeler geliştirme, seminer ve konferans gibi etkinlikler ile farkındalık yaratma amaçlı çalışmalar yürüteceği anlaşılmaktadır. Ancak yukarıda bahsedilen birimlerin önüne geçecek şekilde İsrail'in kamu diplomasisi faaliyetlerini bütünüyle sırtına alması gibi bir durumun söz konusu olmadığı görülmektedir. Zira İsrail politikalarının ana stratejisini belirleyen söz konusu kurumlar, açıklama yapma noktasında yeni Bakanlığın üzerinde bir konuma sahiptir. Bakanlığa ayrılan yıllık bütçe de bu anlayışı doğrular niteliktedir. Bakanlığın 2012 yılı bütçesi 40 milyon NIS yani yaklaşık 10 milyon dolar olarak tespit edilmiştir.²¹²

²⁰⁸ "Myths and Facts", (Erişim) http://masbirim.gov.il/eng/i_myth.html, 10 Ağustos 2012.

²⁰⁹ Filistin ayaklanmaları anlamında kullanılmaktadır.

²¹⁰ İsrail Kamu Diplomasisi ve Diaspora İşleri Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.hasbara.gov.il>

²¹¹ "Israel's Minister of Public Diplomacy in a Special Address to Israel Online Ambassadors", (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=JnjRP-Oohk0>, 22 Ağustos 2012.

²¹² "Israel's Public Diplomacy Budget: NIS 40 Million", (Erişim) <http://www.alternativenews.org/english/index.php/news/israeli-society/4849-israels-public-diplomacy-budget-nis-40-million-.html>, 22 Ağustos 2012.

Bu durum muhalefet tarafından da eleştirilmiştir. Zira İsrail gibi ciddi bir kamu diplomasisi yönetimine sahip olması gerektiği düşünülen bir ülke için ayrılan bütçenin çok az olduğu ifade edilmiştir. Bu olay bile aslında yeni kurulan Bakanlığın bir çatı örgütü olarak faaliyet gösteremeyeceğini ispatlamakta, bir Bakanlıktan ziyade İsrail'in ulusal marka ve bazı kamu diplomasisi çalışmalarını yürüten bir Genel Müdürlük seviyesinde kaldığını göstermektedir. Ancak ilerisi için açıklanan bir öngörü olmadığı da not edilmelidir.

İsrail Yayıncılık Kurumu ise İsrail'in uluslararası yayıncılığına sunduğu katkı ile kamu diplomasisi çalışmalarının içerisinde yer almaktadır. 1950'lerde özellikle Diaspora topluluklarına yönelik İngilizce, Fransızca ile Amerika ve Avrupa'daki bazı Yahudiler tarafından konuşulan Yidiş dillerinde kısa dalga radyo yayınlarına başlamıştır. Kuruma bağlı İsrail'in Sesi Radyosu bünyesinde uluslararası yayıncılığın bir ayağı olarak kurulan "Reka" bugün 13 dilde yayın yapmaktadır.²¹³ Radyo, 2004 yılından itibaren de internet üzerinden canlı yayınlara başlamıştır.

2. Devlet Dışı Örgütler

Devlet dışı örgütler, başta Amerika olmak üzere çeşitli ülkelerde sahip oldukları güçlü organizasyonlar ile bugün İsrail kamu diplomasisi faaliyetlerine büyük katkılar sağlamaktadır. Yahudi diasporası, İsrail devleti ile diğer ülkeler arasındaki uluslararası ilişkiler müzakerelerinde fazlasıyla rol oynamakta iken kamu diplomasisi faaliyetlerinin de doğal bir parçası olmaktadır. Bu örgütlerin içerisinde İsrail devletinin kurulması için çaba sarf eden, kökeni 19. yüzyılın sonlarına kadar giden ve bugün halen aktif bir şekilde faaliyetlerine devam eden diaspora örgütleri bulunduğu gibi yalnızca İsrail'in dış ülkelerdeki imajını arttırmaya yönelik ve son yıllarda sayıları hızla artan kar amacı gütmeyen örgütler de bulunmaktadır. Bu noktada İsrail için

²¹³ IBA Dünya Servisi Resmi İnternet Sitesi,
<http://www.iba.org.il/world/Reka.aspx?lang=&classto=allfortype&type=206&page=259>

önemli ve kamu diplomasisi faaliyetlerinin bir parçası olan örgütlere değinilecek olursa bunların başında 1906 yılında kurulan Amerikan Yahudi Komitesi (American Jewish Committee-AJC) gelecektir. Bugün bulunulan coğrafyada Siyonist bir devlet kurulması için kurulduğu günden bu yana çalışan örgüt, tüm dünyadaki Yahudilerin haklarını koruma ve onlara sahip çıkma güdüsü ile hareket etmiştir. 100 yılı aşkıdır faaliyetlerini sürdüren örgüt bugün İsrail devletinin güvenliğinin sağlanması, demokratik değerlerin ve çoğulculuğun aşılması, Anti-Semitizm ile mücadele edilmesi gibi alanlarda çalışmalarını sürdürmektedir.²¹⁴ Örgüt, pek çok alanda İsrail'in kamu diplomasisi faaliyetlerine katkı sunmakta iken somut projeler ile de bu katkısını arttırmaktadır. 1982 yılında başlatılan "Project Interchange" adlı değişim projesi örnek olarak verilebilir. Bu proje ile çeşitli alanlarda lider kişiler, haftalık bir program ile İsrail'e götürülmekte ve İsrail hakkında yerinde bilgi edinebilme şansını elde edebilmektedirler. Bugüne kadar projeye 70 ülkeden 6 binden fazla insanın katıldığı belirtilmiştir.²¹⁵

Yine İsrail Devletinin kurulabilmesi için 1897 yılından beri Amerika'da faaliyet gösteren Amerikan Siyonist Örgütü (Zionist Organization of America-ZOA) İsrail çıkarlarını savunan en önemli örgütlerden biridir. Bu örgüt de çeşitli kamu diplomasisi projelerini yürütmektedir. Özellikle öğrencilere yönelik gezi ve eğitim programlarını kapsayan projeler ile İsrail hakkında bilgi edinilmesi sağlanmaktadır.²¹⁶

Amerika-İsrail ilişkilerini geliştirmeyi hedefleyen Amerikan İsrail Halkla İlişkiler Komitesi (AIPAC), Amerikan Yahudilerinin haklarını korumayı hedefleyen Yahudi Halkla İlişkiler Konseyi gibi pek çok lobi örgütü aynı zamanda kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmektedir. 1913 yılında Amerika'da kurulan Anti Hakaret Ligi (Anti Defamation League-ADL) aynı

²¹⁴ Amerikan Yahudi Komitesi Resmi İnternet Sitesi, http://www.ajc.org/site/c.ijITI2PHKoG/b.789093/k.124/Who_We_Are.htm

²¹⁵ "About Project Interchange", (Erişim) http://projectinterchange.org/?page_id=36, 16 Eylül 2012.

²¹⁶ "ZOA Campus Activism Network", (Erişim) <http://www.zoa.org/content/on-campus.asp>, 17 Eylül 2012.

şekilde Anti-Semitizm ile mücadele ve Yahudi halkına hakaret ile kötü muameleyi engellemek maksatlı olarak kurulmuştur.²¹⁷ İnsan hakları alanında çalışmalarını yoğunlaştıran örgüt, Amerika'nın çeşitli eyaletlerinde ve Rusya, İsrail ile İtalya'da çalışma ofislerine sahiptir. Diasporaya yönelik faaliyetlerini 80 yıldan beri yürüten İsrail Yahudi Ajansı (Jewish Agency for Israel-JAFI) da benzer örgütlerden biri olup birbirine bağlı bir Yahudi toplumunun geleceğini garanti altına almayı hedeflemektedir. Yahudi toplumu arasındaki bağları sıkılaştırarak onların İsrail devleti ile ilişkisini canlı tutmak amacıyla faaliyetlerini yürütmektedir.²¹⁸ 80 ülkede faaliyetlerini yürüten bu örgütün bir de "Masa Israel Journey" adlı gençlik programı vardır. Program ile dünyanın çeşitli bölgelerindeki Yahudi gençlerinin İsrail'e dönemlik çalışmalar için gelmesi hedeflenmektedir.²¹⁹ Bu programla eşanlı yürütülen "Real Life Israel" projesi de gençlerin, İsrail'de bir dönem boyunca ağırlanarak İbranice dil kurslarından, akademik eğitime kadar çeşitli kültürel araçlar ile yönlendirilmesini amaçlamaktadır.²²⁰

2000'li yıllar ile birlikte İsrail'in imajını yükseltmek ve özellikle kamu diplomasisi alanında faaliyet göstermek üzere sayıları hızla artan pek çok bağımsız örgüt, bugün İsrail kamu diplomasisine önemli katkılar sunmaktadır. Bunlardan bazılarını değinilecek olursa, başta yine Amerika'da faaliyet gösteren kuruluşlar gelmektedir. Bu kapsamda "İsrail Projesi" (The Israel Project), Amerika'da İsrail'in imajını yükseltmeyi hedefleyen başlıca kuruluşlardan biridir. Amerikan medyası ile yakın ilişkileri bulunan örgüt, önemli köşe yazarları ve editörlere sıkça İsrail yanlısı haberleri yollamakta, bu alanda faaliyet gösteren medya mensuplarını eğitmektedir.²²¹ Yine aynı amaçlarla kurulan "Israel21c" adlı bir örgüt bulunmaktadır.

²¹⁷ Anti Hakaret Ligi Resmi İnternet Sitesi, <http://www.adl.org/about.asp?s=topmenu>

²¹⁸ İsrail Yahudi Ajansı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.jafi.org.il/JewishAgency/English/About>

²¹⁹ Masa Israel Journey Resmi İnternet Sitesi, http://www.masaisrael.org/meet_masa_israel/about

²²⁰ Real Life Israel Resmi İnternet Sitesi, <http://www.reallifeisrael.com/about-rli/>

²²¹ Dov Shinar, **A Study on Israeli Public Diplomacy**, The Neaman Document, 2009, s.143.

Amerika'da İsrail ve Yahudiler ile ilgili çıkan haberleri takip eden kuruluşlar da bulunmaktadır. Bunlar arasında Amerika'da çıkan Ortadoğu haberlerinin doğruluğunu inceleyen "CAMERA" (Committee for Accuracy in Middle East Reporting in America), Ortadoğu Medya Araştırmaları Enstitüsü (MEMRI), "Honest Reporting" gibi pek çok kuruluş vardır. "Act For Israel" yine 21. yüzyıl gerçeklerinden hareketle İsrail'i dijital dünyada temsil eden bir numaralı organizasyon olarak yola çıkmıştır. İsrail'in savaşının yalnızca cephelerde değil internette de olduğu bilinciyle hareket eden grup, İsrail'i her cephede savunmayı ve anti-Siyonist etkinliklerle mücadeleyi misyonu olarak belirlemiştir.²²²

Bu örgütler dışında öğrencilere yönelik eğitim faaliyetleri ve bursları içeren kapsamlı programlar yürüten oluşumlar da bulunmaktadır. Örneğin "Hasbara Bursları" programı ile Amerika'dan yüzlerce öğrenci İsrail'e getirilmekte ve İsrail hakkında ilk elden bilgi sahibi olmaları sağlanmaktadır. Yine Batıdaki üniversite kampüslerinde yürütülen "Kampüste İsrail" programı ile İsrail hakkında tanıtım faaliyetleri yürütülmektedir.²²³ Avrupa'ya baktığımızda da bahsi geçen amaçlar doğrultusunda kurulan çok sayıda kuruluşa rastlamaktayız. "Avrupa Yakın Doğu Forumu" bunlardan ilkidir. Örgüt, İsrail'e geziler haricinde Avrupa Yahudilerinin haklarının korunması noktasında faaliyetlerini yürütmektedir. İngiliz kamuoyuna etki etmek için kurulan "BICOM", "Önyargı ile Mücadele", Birleşmiş Milletler kararlarını inceleyen "UN Watch" ve yine pek çok örgüt de Avrupa'da İsrail yanlısı faaliyetlerini sürdürmektedir.²²⁴

Ayrıca yabancı kamuoyuna yönelik kamu diplomasisi faaliyetlerini İsrail'den yürüten pek çok devlet dışı örgüt bulunmaktadır. İsrail ekonomisinin güçlenmesine katkı sağlayarak uluslararası imajı yükseltmeyi hedefleyen "Uluslararası İşbirliği için İş Ağı" (The Business Network for International

²²² Act for Israel Resmi İnternet Sitesi, <http://www.actforisrael.org/blog/blog/about-us/>

²²³ Shinar, **a.g.e.**, s. 144.

²²⁴ Shinar, **a.g.e.**, s.145.

Cooperation), çeşitli sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerini gözlemleyerek İsrail hakkındaki olumsuz yargı ve kanaatleri değiştirmeyi hedefleyen “NGO Monitor”, İsrail hakkındaki önyargı ile mücadele için kurulan “İsrail Hasbara Komitesi”, uluslararası örgütler, iş dünyası ve medya ile işbirliğini geliştirmeyi hedefleyen “İsrail Hareket Merkezi” (IAC), “Hasbara Gönüllüleri Konseyi” (CoHav) ve daha pek çok örgüt İsrail kamu diplomasisi denilince akla gelen büyük bir ağacın irili ufaklı dallarını oluşturmaktadır.²²⁵ Mazisi çok daha eskilere dayanan örgütler de bulunmaktadır. Örneğin, “Kudüs Halkla İlişkiler Merkezi” (Jerusalem Center For Public Affairs-JCPA) bunlardan biridir. 1976 yılında kurulan örgüt, kamu diplomasisi ve dış politika alanlarında faaliyetlerini sürdürmekte, küresel terörizm, ekonomik kalkınma modeli, savunulabilir sınırlar girişi gibi pek çok programı yürütmektedir.²²⁶ İsrail hakkında yanlış bilinenleri açıklamak, Anti Semitizm ile mücadele etmek üzere kurulan ve pek çok ülkede faaliyet gösteren “StandWithUs” adlı kar amacı gütmeyen kuruluş, 2000’li yıllarda kurulan ancak hızlı bir şekilde Amerika, İsrail, Birleşik Krallık ve Avustralya’da teşkilatlanarak Ortadoğu’da barışı sağlamayı hedefleyen aktif bir örgüt olarak karşımıza çıkmaktadır.²²⁷ Fotoğraflar, videolar ile görsel materyalleri ve sosyal medyayı iyi kullanan örgüt, konferanslar ve raporlar ile İsrail devletinin temel tezlerini meşrulaştırma ve savunma noktasında çalışmalar yürütmektedir.

Bugün İsrail yanlısı düşünce kuruluşları ve lobilerin oluşturduğu ve medya gözlemcisi kuruluşlara ait pek çok internet sitesi, İsrail’in yurtdışındaki imajını yükseltmek ve gerçekleştirdiği eğitim ve kültür projeleri ile İsrail kamu diplomasisine ciddi bir katkı sağlamaktadır.²²⁸ İsrail devletinin bu kuruluşlara doğrudan ya da dolaylı katkı sunarak bütüncül bir yaklaşımla hareket etmeyi sağladığı anlaşılmaktadır. Zira her krizde bu örgütlerle temas kuran İsrail devleti, diaspora topluluklarının devletin tezlerini buldukları ülkede meşru kılabilmeleri için gerekli argümanları onlara sağlamaktadır. Kültürel

²²⁵ Shinar, **a.g.e.**, s.145-147.

²²⁶ Kudüs Halkla İlişkiler Merkezi Resmi İnternet Sitesi, <http://jcpa.org/about/>

²²⁷ StandWithUs Resmi İnternet Sitesi, <http://www.standwithus.com/ABOUT/>

²²⁸ Bu sitelerin bir listesi için bakınız: Shinar, **a.g.e.**, s.148-150.

programlara verdiği destekle de pek çok Yahudi'nin İsrail devleti ile bağlarını kuvvetlendirmesine yardımcı olmaktadır.

II. MAVİ MARMARA BASKINI

Mavi Marmara Baskınına kadar giden süreç aslında Gazze bölgesinin Batı Şeria ile bağının kopması ve Filistin yönetiminin parçalı bir yapıya dönüşmesiyle başlamaktadır. Özellikle HAMAS örgütünün kazandığı siyasi başarı sonrasında İsrail'in HAMAS'ı meşru temsilci olarak görmemesi sonucunda çıkan çatışma ile İsrail'in kendi güvenliğini sağlama bahanesiyle Gazze bölgesini karadan ve denizden ablukaya alması, bölgede ciddi insanlık trajedilerinin yaşanmasına sebep olmuştur. Devrik Lider Hüsnü Mübarek döneminde Mısır'ın Gazze sınır kapısını da kapatması ile Gazze Şeridi iyice yalnızlığa terk edilmiştir.

İsrail'in işgalleri sonucunda Gazze şeridinde Filistin'in kontrolünde yer alan bölgeye göç eden mültecilerin bölgenin yüzde 75'ini oluşturması, bölgede insani krizlerin artmasına sebep olmuştur.²²⁹ Esasında 1995 yılında Oslo Anlaşmalarıyla Gazze ve Batı Şeria, Filistin yönetimine bırakılırken İsrail, Gazze üzerindeki kontrolünü sürdüreceğinin işaretlerini vermiş ve bu iki bölge birbiriyle ayırık bir şekilde yaşamaya başlamıştır.²³⁰

Filistin'in kurtuluşunda askeri gücün sembolü olan HAMAS örgütünün 2000'li yıllar ile birlikte siyasete katılmaya karar vermesi ve bunun sonucunda 2006 yılında yapılan seçimlerde büyük bir başarı elde etmesi, bölgedeki dengeleri tümüyle değiştirmiştir. HAMAS'ın bu başarıya ulaşmasında ve halk desteğini elde etmesinde şüphesiz "İkinci İntifada" olarak adlandırılan ve

²²⁹ Mehmet Dalar, "Gazze Sorunu, İsrail Ablukası, Uluslararası Hukuk, Palmer Raporu ve Türkiye'nin Yaklaşımı", (Erişim) http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/2011127_orsamreportt_71_tr.pdf, 10 Ağustos 2012, s.7.

²³⁰ Dalar, **a.g.m.**, s.6-7.

Filistin Ayaklanmasını sembolize eden eylem etkili olmuştur.²³¹ 2006 yılı genel seçimlerinde HAMAS, 132 sandalyeli parlamentonun 74 sandalyesini kazanmış, El Fetih ise 45 sandalyede kalmıştır. Söz konusu seçimler demokratiklik bakımından övgüyle bahsedilen seçimler olmuştur. Ancak sonuçlar İsrail ve ABD kanadında hayal kırıklığı yaratmıştır. İsrail tarafı *“...mevcut şekliyle İsrail’in yok edilmesi çağrısında bulunan bir terör örgütü konumunda olan HAMAS’ın silahsızlanmadan Filistin yönetiminde rol oynamasını kabul edemeyiz.”* şeklinde bir açıklama yapmıştır. Aynı şekilde ABD, HAMAS’ın terörist bir oluşum olduğunu ve silahını bırakmadığı sürece muhatap olarak kabul edilmeyeceğini belirtmiştir.²³² Bu olay neticesinde İsrail, Filistin’e yaptığı vergi transferlerini durdurmuş, aynı şekilde ABD ve Avrupalı ülkeler de Filistin hükümetine yaptığı doğrudan mali yardımları askıya almıştır. Bu durum ise İsrail’e bağlı Filistin ekonomisini zor durumda bırakmıştır.

HAMAS’ın uluslararası arenada yalnızlığa itilmesi, Mahmud Abbas’ın lideri olduğu El Fetih’in destek görmesine neden olmuştur. Şubat 2007’de Suudi Arabistan’ın araya girmesi sonucunda HAMAS ve El Fetih, Milli Birlik Hükümetini kurabilmiştir. Ancak bu gelişmede Batı ve İsrail tarafından kabul görmemiş ve yalnızca El Fetihli bakanların muhatap alındığı ifade edilmiştir. İsrail bu süreçte HAMAS’ın açıkça İsrail devletini tanımasını beklemiştir. İki grup arasında oluşan gergin ortam, ekonomik sıkıntılar ve iktidar mücadelesi ise Filistin’i, fiili olarak Gazze’de HAMAS’ın, Batı Şeria’da ise El-Fetih’in hüküm sürdüğü bir toprak haline getirmiştir.²³³ Gazze’de HAMAS’ın yönetimi ele geçirmesi ve İsrail’in bölgeye uyguladığı tecrit politikası sonucunda sıkışan yönetim, çareyi Mısır’a yer altından tüneller açmakta bulmuş, bu tüneller ile bölgenin ticareti yönlendirilmeye başlanmıştır.²³⁴

²³¹ Ali Burhan, “Filistin-İsrail Çatışması ve Hamas”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, 2008, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s.110.

²³² Bahadır Dinçer, “11 Eylül Sonrası Terör ve Demokrasi: Hamas Örneği”, **11 Eylül Sonrası Ortadoğu**, (Ed: Sedat Laçiner, Arzu Celalifer Ekinci), Usak Yayınları, Ankara, 2011, s.260-261.

²³³ Türel Yılmaz, **Uluslararası Politikada Ortadoğu**, Barış Platin Kitabevi, Ankara, 2009, s.344-345.

²³⁴ Dalar, **a.g.m.**, s.8.

2008 yılının sonlarına gelindiğinde ise HAMAS'ın attığı el yapımı füzeler ile sivillerin zarar görmesi sebebiyle İsrail'in tarafından başlatılan ve 22 gün süren ağır ve şiddetli saldırı neticesinde kent yıkılmış, çoğu kadın ve çocuk 1300 kişi yaşamını yitirmiştir. 200 bin ev zarar görmüş, 50 bin insan evsiz kalmıştır.²³⁵ İsrail'in, yaptığı operasyonlar ve bölgeye uyguladığı abluka sonucunda Gazze halkının cezalandırılması gibi bir sonuç ortaya çıkmış ve bölgede ciddi insani krizler yaşanır olmuştur.

Bölgede yaşanan bu kriz üzerine bazı uluslararası insani yardım kuruluşları gelişmelere tepkisiz kalmamış ve ablukayı geçerek bölgeye yardım götürmeyi amaçlamıştır. Bunlardan en bilineni ise çeşitli ülkelerdeki insan hakları örgütlerinin birleşiminden oluşan "Gazze'ye Özgürlük Hareketi" olarak ortaya çıkan oluşumdur. Örgüt, 2008 yılı Ağustos ayından itibaren tam on kez ablukayı aşmayı denemiş, bunlardan beşinde de Gazze'ye girmeyi başarmıştır.²³⁶ Bu organizasyonlardan biri de 2010 yılı Mayıs ayında gerçekleştirilmeye karar verilen ve hareketin Türkiye ayağını yürüten İnsan Hak ve Hürriyetleri ve İnsani Yardım Vakfı (İHH) tarafından Mavi Marmara adlı büyük yük gemisi ile katılım sağlanan organizasyondur. İnsani yardımı, Gazze'ye ulaştırabilmek amacıyla 600'ü aşkın yolcu taşıyan 6 gemiden oluşan bir filo Kıbrıs açıklarında buluşarak Gazze'ye yola çıkmış, 26 Mayıs 2010 tarihinde İstanbul'dan yola çıkan Mavi Marmara da bu filonun içerisinde yer almıştır.²³⁷

Filodaki gemiler içerisindeki en büyüğü olan Mavi Marmara, 10 bin ton civarında insani yardım malzemesi taşımaktaydı. 32 ülkeden yolcuların yer aldığı bu gemide Avrupalı parlamenterler, yazarlar ve hatta Nobel Barış ödülü sahibi Mairead Corrigan-Maguire da katılımcılar arasındaydı. Filo yola çıkmadan önce İsrail askeri makamları, filonun Gazze'ye girişine izin vermeyeceğini ve filoyu bir İsrail limanına yönlendireceğini ifade etmiştir.

²³⁵ Dalar, **a.g.m.**, s.10-11.

²³⁶ Gazze'ye Özgürlük Hareketi İnternet Sitesi, <http://www.freegaza.org/>

²³⁷ Dalar, **a.g.m.**, s.15.

Organizatörler ise geminin İsrail kara sularını ihlal etmeyeceğini, uluslararası sularda seyir halinde olmak ve Gazze'ye ulaşmak için İsrail'in onayına ihtiyaç olmadığını, Gazze ablukasının yasal olmadığını ve uluslararası hukuk uyarınca insan hakkı ihlali anlamına geldiğini vurgulamışlardır.²³⁸ Dolayısıyla filo daha yola çıkmadan önce taraflar arasında gerginlik sinyalleri verilmiştir.

İsrail ordusu, filoya nasıl müdahale edeceğine ilişkin senaryolar üretmiş, en sonunda İsrail komandolarını indirerek kontrolü sağlamayı ve gemileri kendi limanlarına çekmeyi kararlaştırmıştır. İsrail ordusu bu yöntemle pasif bir direnişle karşılaşacağını ancak kontrolü kısa sürede sağlayacağını düşünmüştür. Operasyon, 31 Mayıs 2010 tarihinde sabah saatlerinde İsrail kara sularına 70-80 mil açıkta yani uluslararası sularda başlamış, İsrail güçleri, diğer gemilerde kontrolü sağlayarak Mavi Marmara'ya yönelmiştir. Mavi Marmara'ya çıkarma yapıldığında gemide küçük bir grup İsrail askerlerine şiddetli tepki göstermiş ancak İsrail bu direnişle silahla müdahale ederek 9 kişinin ölümüne yol açmış ve olayda 30'dan fazla aktivistin de yaralanmasına sebep olmuştur.²³⁹

Olayın ardından Türkiye'nin çağrısı üzerine BM Güvenlik Konseyi toplanmış, hem buradan hem de NATO, İKÖ ve Avrupa Parlamentosu gibi uluslararası kuruluşlardan kınama mesajları yayınlanmıştır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Ban ki Moon tarafsız bir komisyonun kurulmasını ve olayın açıklığa kavuşturulmasını istemiştir. Türkiye, İsrail'in özür dilemesini, Gazze'deki ablukayı kaldırmasını ve bağımsız, tarafsız, şeffaf bir komisyon kurularak olayın araştırılmasını talep etmiştir.²⁴⁰ İsrail, olayın gerçekleşmesinden sonraki üç yıllık zaman diliminde Türkiye'den özür dilememiş ve Gazze üzerindeki ablukayı kaldırmamıştır. Resmen özür dilemeye kadar giden süreçte taraflar ilişkilerini dondurmuştur.

²³⁸ Ufuk Ulutaş, "Turkey and Israel in the Aftermath of the Flotilla Crisis", (Erişim) <http://www.setav.org/Ups/dosya/32957.pdf>, 1 Temmuz 2012, s.4.

²³⁹ Ulutaş, **a.g.m.**, s.3-5.

²⁴⁰ Ulutaş, **a.g.m.**, s.8-9.

III. MAVİ MARMARA BASKININDAN SONRA İSRAİL KAMU DİPLOMASİSİ

A. Devlet Aktörlerinin Faaliyetleri

Mavi Marmara Baskını, İsrail'in "hasbara" faaliyetlerinin ana aktörleri olan Başbakanlık, Dışişleri Bakanlığı ve İsrail Savunma Kuvvetlerinin sözcü biriminin kamu diplomasisi araçlarını yoğun şekilde kullandığı önemli bir olay olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu olay özelinde yabancı kamuoylarını konu hakkında bilgilendirmek amacıyla medya araçlarına başvurulmuş, özellikle internet ve sosyal medya aracılığıyla olayın çıkış sebebi ve sonuçları üzerinde değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Bu doğrultuda bizzat Başbakan'ın kolları sıvayıp kameralar karşısına geçerek dünya kamuoyunu bilgilendirmeye yönelik İngilizce mülakat vermesi dikkat çekicidir. Olaydan bir gün sonra yayınlanan videolarda Başbakan Netanyahu, eylemin meşruluğunu dünyaya anlatmak istemiştir. Bu amaçla yayınlanan ilk videoda²⁴¹ Başbakan olayın tamamıyla meşru müdafaa kapsamında olduğuna vurgu yapmaktadır. Akabinde Gazze'ye neden ambargo uygulandığını izah ederek konuşmasına devam etmektedir. Bu kapsamda terörist örgüt olan HAMAS'a silah, roket ve füze akışına İsrail'in izin vermeyeceğini, bu örgütün İran tarafından da desteklendiğini, HAMAS'ın zaten İsrail şehirlerine binlerce roket yollayarak şehri ateş altına aldığını ve daha binlercesini kaçak olarak Gazze'ye sokmaya çalıştığını, bu sebeple İsrail'in Gazze'ye giren malları kontrol etmek zorunda olduğunu ifade etmiştir.

Böylelikle Netanyahu'nun konuşmanın başında Mavi Marmara baskınına geçmeden önce İsrail'in Gazze ablukasının meşruluğunu dünyaya kanıtlamaya çalıştığını, bunu yaparken de HAMAS'ı terörist örgüt ilan ederek düşman olarak hedef tahtasına oturttüğünü görmekteyiz. Daha sonra Başbakan, olayın izahına geçmekte ve askerlerin teftiş amacıyla gemiye

²⁴¹ "Statement Regarding the Flotilla to Gaza by Netanyahu", (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=Tt-l2Q9GbYw&feature=plcp>, 17 Eylül 2012.

indiğini, ancak gemidekiler tarafından neredeyse linç edileceklerini, sopa, bıçak ve belki de ateşli silahlar ile saldırıya uğradıklarını, bu sebeple tamamen meşru müdafaa anlayışı çerçevesinde hareket ettiklerini ve İsrail'in askerlerinin linç edilmesine izin veremeyeceğini ifade etmiştir. Burada ateşli silah deyimi kullanılırken belki de diye ifade edilmesi dikkat çekici bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira Başbakan'ın olaydan bir gün sonra yaptığı açıklamada "İsrail, askerlerine net bir şekilde nasıl saldırıldığını bilmemekte miydi?" sorusu tam da burada belirlemektedir.

Bu açıklamadan bir gün sonra Başbakan Netanyahu bu sefer yabancı basın karşısına geçmiş ve olayı daha detaylı anlatmıştır. Bu açıklama²⁴², başta ABD olmak üzere birçok ülkede canlı olarak yayınlanmıştır. Açıklamada Netanyahu, sözlerine HAMAS'ın amaçları ve Gazze ablukasının nedenleri ile başlamıştır. HAMAS ve İran'ın bölgedeki terörist örgütleri beslediği tezi üzerinden ablukanın gerekliliğini vurgulamıştır. Terörist gruplara ve Akdeniz'de silahların konuşlandığı bir limana sahip olabilecek İran'a yardıma izin verilemeyeceği için gemilerde arama yapıldığını ifade etmiştir. Kendilerini eleştiren ülkelere, İsrail ve hatta Avrupa'nın yanı başında böyle bir üsse izin verilmesi halinde bir gün onların da bu grupların hedefi olabileceği şeklinde gözdağı vermiştir. Bu durum, Netanyahu'nun operasyonun meşruluğunu ispat ile gerekliliği noktasında Batı desteğini sağlamaya çalıştığını göstermektedir. Konuşmasının devamında Netanyahu, silah özelliği bulunmayan malzemenin Gazze'ye girişine izin verdiklerini, tonlarca yardım malzemesinin bölgeye girişi ile herhangi bir yemek, ilaç ya da başkaca bir mal kıtlığının yaşanmadığını ifade ederek Gazze'de insani boyutta bir sorun olmadığı vurgusunu yapmaya çalışmıştır.

Netanyahu, olaya dair detaylara inerek defalarca gemiyi uyardıklarını, güvenlik taramasının ardından geçişe izin verebileceklerini belirttiklerini, ancak bu taleplerin sürekli reddedildiğini ifade etmiştir. Dolayısıyla gemiye

²⁴² "Israeli PM Netanyahu Defends Gaza Flotilla Attack", (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=8aBjIMWRuoY&noredirect=1>, 17 Eylül 2012.

müdahale etmeye mecbur kalındığını belirten Netanyahu, askerlerin gemiye inişi ile birlikte ciddi bir şiddete maruz kalarak ölümden döndüklerini, askerlere müdahale eden grupların uluslararası terörist örgütlerle ilişkili olduklarını vurgulamıştır ki bu iddia, sonraları İsrail'in eylemi meşrulaştırmak için kullandığı başlıca argümanlardan olacaktır. Netanyahu, iddiayı bir adım ileri götürerek geminin HAMAS'a savaş malzemesi taşıdığını söylemiş ve dolayısıyla bu geminin sevgi değil bir nefret gemisi olduğunu, zira gemidekilerin Yahudilere karşı nefret dolu söylemlerle bıçak, demir çubuk ve diğer silahlarla saldırdıklarını ifade etmiştir. Burada diğer silahlar ibaresi de dikkat çekicidir. Netanyahu, son olarak yine bahsi kendini savunma olgusuna getirmekte ve dünya liderlerine seslenmektedir. "Aynı saldırılar sizin ülkenize olsa sizin de topraklarınıza füzeler yağsa, sizin de masum sivil halkınız tehdit altında olsa sizin askerleriniz nasıl davranırdı?" diye sormaktadır. Ayrıca olayla ilgili olarak yaşanan kayıplardan üzüntü duyduklarını ancak topraklarını savunmak için yapılan bu eyleme karşı asla özür dilemeyeceklerini belirtmiştir. Netice itibarıyla İsrail'in kamu diplomasisi faaliyetleri tepeden başlamış ve dünya kamuoyuna konu hakkında bilgi vererek İsrail'in haklılığı en üst mercilerce bizzat dünya kamuoyuna açıklanmaya çalışılmıştır.

Olayın ana aktörü İsrail Savunma Kuvvetleri olduğu için konu hakkındaki ilk çıktıları da esasen bu kurum dünya kamuoyuna sunmuştur. Bu çıktıların en önemlileri ise özellikle Youtube kanalı aracılığıyla sunulan videolardır. Burada değinilmesi gereken husus ise gemiye yapılan operasyon sonrasında gemidekilerin 48 saat süreyle gözaltına alındıklarıdır. Zira bu süre zarfında dünya kamuoyu, olayları yalnızca İsrail ordusu tarafından sunulan görseller ile öğrenme imkanı bulabilmiştir.²⁴³

²⁴³ Harriet, Straughen, "Image is Everything: The Importance of Public Diplomacy in the Israeli-Palestinian Conflict", (Erişim) http://www.miftah.org/Doc/SpecialStudies/2011/Image_is_everything.pdf, 21 Temmuz, 2012.

Olayın ilk günü yayınlanan bir dakikalık videoda helikopter ile gemiye inen askerlere göstericilerin nasıl şiddet uyguladıkları gösterilmeye çalışılmıştır.²⁴⁴ Yukarıdan ve gece görüş kameraları ile çekildiği anlaşılan videoda helikopterden inen ilk asker daire içine alınarak ve video üzerine not düşülerek olay anlatılmıştır. Gemiye inen ilk askerin nasıl şiddetle karşılandığı ve alt güverteye atıldığı gösterilmiştir. Daha sonra “onlarca isyancı” olarak adlandırılan ve kırmızı daire içine alınan grubun bir İsraili askere nasıl vurdukları ve askerlerin üzerine sersemletici bombanın bir gösterici tarafından atıldığı, yine askerlerin üzerine molotof kokteyli atıldığı gibi görüntüler sunularak göstericilerin, İsrail askerlerinin indiği andan itibaren şiddetle karşılık verdikleri açıklanmaya çalışılmıştır. Bu video, Youtube video paylaşım sitesinde yaklaşık bir milyon dört yüz bin kere izlenmiştir.

Benzer şekilde ve aynı gün siteye koyulan ve iki milyondan fazla kişinin izlediği bir diğer videoda ise deniz komandolarının botundan yapılan çekimde aynı anların kameraya alındığı, burada da göstericilerin metal nesne ve sandalyelerle askerlere vurdukları not düşülerek anlatılmıştır.²⁴⁵ Videonun açıklamasında, gemiye rotasını defalarca değiştirmesi yönünde telkinde bulunulmasına rağmen ikaza uyulmaması üzerine İsrail askerlerinin gemiyi kontrol edebilmek amacıyla inmesi akabinde göstericilerin nasıl şiddetle karşılık verdiklerinin görülebileceği ifadelerine yer verilmiştir. Yine videoda yolcuların büyük gruplar halinde İsrail askerlerine nasıl saldırdıkları, onları metal nesne ve sandalyelerle dövdükleri, bazı yolcuların askerlerin ellerindeki silahları alarak ateş ettikleri, bu olaylar sonucunda yedi askerin yaralandığı, dokuz yolcunun ise öldüğü ifade edilmiştir. “Gazze’ye Özgürlük Hareketi” niyetlerinin şiddet içermediği noktasında ısrarcı olsa da şiddet kullanma niyeti ile önceden tasarlanmış planlara sahip olduklarının anlaşıldığı, zira

²⁴⁴ “Demonstrators Use Violence Against Israeli Navy Soldiers Attempting to Board Ship”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=bU12KW-XyZE&lr=1>, 18 Eylül 2012.

²⁴⁵ “Close-up Footage of Mavi Marmara Pasengers Attacking IDF Soldiers”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?NR=1&v=gYjkLUcbJWo&feature=endscreen>, 18 Eylül 2012.

göstericilerin bıçaklar, metal çubuklar, molotof kokteyli gibi pek çok araç ve gerece sahibi oldukları belirtilmiştir.²⁴⁶

Olay günü yayınlanan bir diğer videoda ise İsrail deniz kuvvetlerinin, Mavi Marmara gemisi ile nasıl irtibat kurduğu ve açıklama yaparak gemiyi nasıl başka bir limana göndermeyi denedikleri gösterilmiştir. Buna göre bir İsrail askeri, Mavi Marmara gemisine deniz ablukasına alınmış bir savaş bölgesine yaklaştıklarını, Gazze'nin kıyı bölgesi ve limanı ile deniz trafiğine kapatıldığını, İsrail devletinin Gazze şeridindeki sivil insanlara yönelik yardım gönderilmesini desteklediğini, bu yüzden Ashdod Limanına gemiyi davet ettiklerini, yardımın talimatlara uygun bir şekilde resmi olarak ve kendi gözetimlerinde bölgeye ulaştırılacağını, ulaştırıldıktan sonra gelenlerin yine kendi gemileri ile evlerine dönebileceklerini belirtmiştir. Bu sırada karşıdan bir ses "Negatif, Negatif... bizim varış noktamız Gazze" demektedir.²⁴⁷

Gemi ile irtibata geçilmesi ve buna karşı gemilerden verilen cevaplara ilişkin videolara birkaç kez daha yer verildiği görülmektedir. Zira bu videolar ile gemilerden orduya verilen cevapların, göstericilerin nasıl kötü niyetli olduklarını göstermesi açısından önemli olduğu vurgulanmak istenmiştir. Örneğin 27 saniyelik kısa bir video, yine bir İsrail askerinin "Abluka altındaki bölgeye girmek istiyorsunuz" demesi üzerine, üç farklı sesin verdiği cevaplara ilişkindir. Bunlardan ilki, "Çeneni kapa Auschwitz'e geri dön" demektedir.²⁴⁸ Bir diğer ses, Gazze limanı yetkilisinden limana girmek için izin alındığını belirtmekte, son kişi ise "Amerika'ya karşı Araplara yardım ediyoruz, 11 Eylül'ü unutmayın beyler" demektedir. İsrail ordusu, bu videonun sahte olduğuna ilişkin söylentiler üzerine 5 Haziran 2010 günü blog sitesi üzerinden bir açıklama yaparak videonun gerçek olduğunu belirtmiş ve altı dakikalık

²⁴⁶ "Close-up Footage of Mavi Marmara Pasengers Attacking IDF Soldiers, 31 May 2010", (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/05/31/close-up-footage-of-mavi-marmara-passengers-attacking-idf-soldiers-31-may-2010/>, 18 Eylül 2012.

²⁴⁷ "Israeli Navy Addresses a Ship in the Flotilla and Offers It to Dock in the Ashdod Port", (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=qK0mLP4yHb4&feature=plcp>, 18 Eylül 2012.

²⁴⁸ Auschwitz, İkinci Dünya Savaşı sırasında Naziler tarafından kurulan Yahudi toplama kamplarından biridir.

kesilmemiş versiyonunu yayınlamıştır.²⁴⁹ Buna göre İsrail ordusunun Mavi Marmara ve Defne gemilerine yönelik uyarı mesajlarını gönderdiği ancak aynı kanal üzerinden filodaki diğer gemilerden kendilerini tanıtmayan kişilerin yukarıda belirtilen mesajları geçtikleri ifade edilmiştir.

İsrail askerleri gemiye inmeden önce Mavi Marmara yolcularının şiddete teşebbüs ettiklerini gösteren bir başka video da 2 Haziran 2010 tarihinde yayınlanmıştır. Bu sefer hücum botlarla gemiye çıkmaya çalışan askerlere atılan araç ve gereçler gösterilmiştir. Bu görüntülerde hortumlarla askerlerin üzerine su tutan aktivistlerin, tabak fırlattıkları, ses bombası attıkları görülmektedir.²⁵⁰ Temel olarak bu videolar ile İsrail, kendisinin iyi niyetli olduğunu ve müdahale öncesinde elinden geleni yaptığını ispatlamaya çalışmakta; aktivistlerin daha gemiye inmeden askerlere karşı şiddet eylemi içinde olduklarını göstererek çatışma neticesinde yaşanan olayları meşrulaştırma eğilimi göstermektedir.

İsrail ordusunun kendi eylemini meşrulaştırmak için yayınladığı görsel araçlar içerisinde en önemlilerden biri de gemide bulunan ve silah olarak tanıtılan araç ve gereçlerdir. Bu konuda önce bir video yayınlanmış;²⁵¹ ardından resimlerle olay desteklenmiştir. Olay günü yayınlanan iki resim ile gemiden çıkan tahta sopalar, bıçaklar ve çekiç, tornavida, İngiliz anahtarı gibi inşaat araç gereçleri, “Mavi Marmara Gemisinde Bulunan Silahların Resimleri” başlığı ile yayınlanmıştır.²⁵²

²⁴⁹ “Clarification/Correction Regarding Audio Transmission Between Israeli Navy and Flotilla on 31 May 2010”, (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/06/05/clarificationcorrection-regarding-audio-transmission-between-israeli-navy-and-flotilla-on-31-may-2010-posted-on-5-june-2010/>, 21 Eylül 2012.

²⁵⁰ “Mavi Marmara Passengers Attack IDF Before Soldiers Board Ship”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=B6sAEYpHF24>, 21 Eylül 2012.

²⁵¹ “Weapons Found on the Flotilla Ship Mavi Marmara Used by Activists Against IDF Soldiers”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=JvS9PXZ3RWM&feature=plcp>, 21 Eylül 2012.

²⁵² “Pictures of Weapons Found on the Mavi Marmara Flotilla Ship”, (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/05/31/pictures-of-weapons-found-on-the-mavi-marmara-flotilla-ship-31-may-2010/>, 23 Eylül 2012.

Resim 1. "Mavi Marmara Gemisinde Bulunan Silahlar"

Olayla ilgili yine İsrail ordusunun blog sitesinde yayınlanan fotoğraflarda ise daha detaya inildiği görülmektedir. Örneğin bir resimde

askerlere karşı kullanılan sapanlardan birinde “Hizbullah” yazmaktadır.²⁵³ Bu tip resimlerle amaç, göstericilerin terör örgütleri ile ilişkileri olduğunu vurgulamaktır.

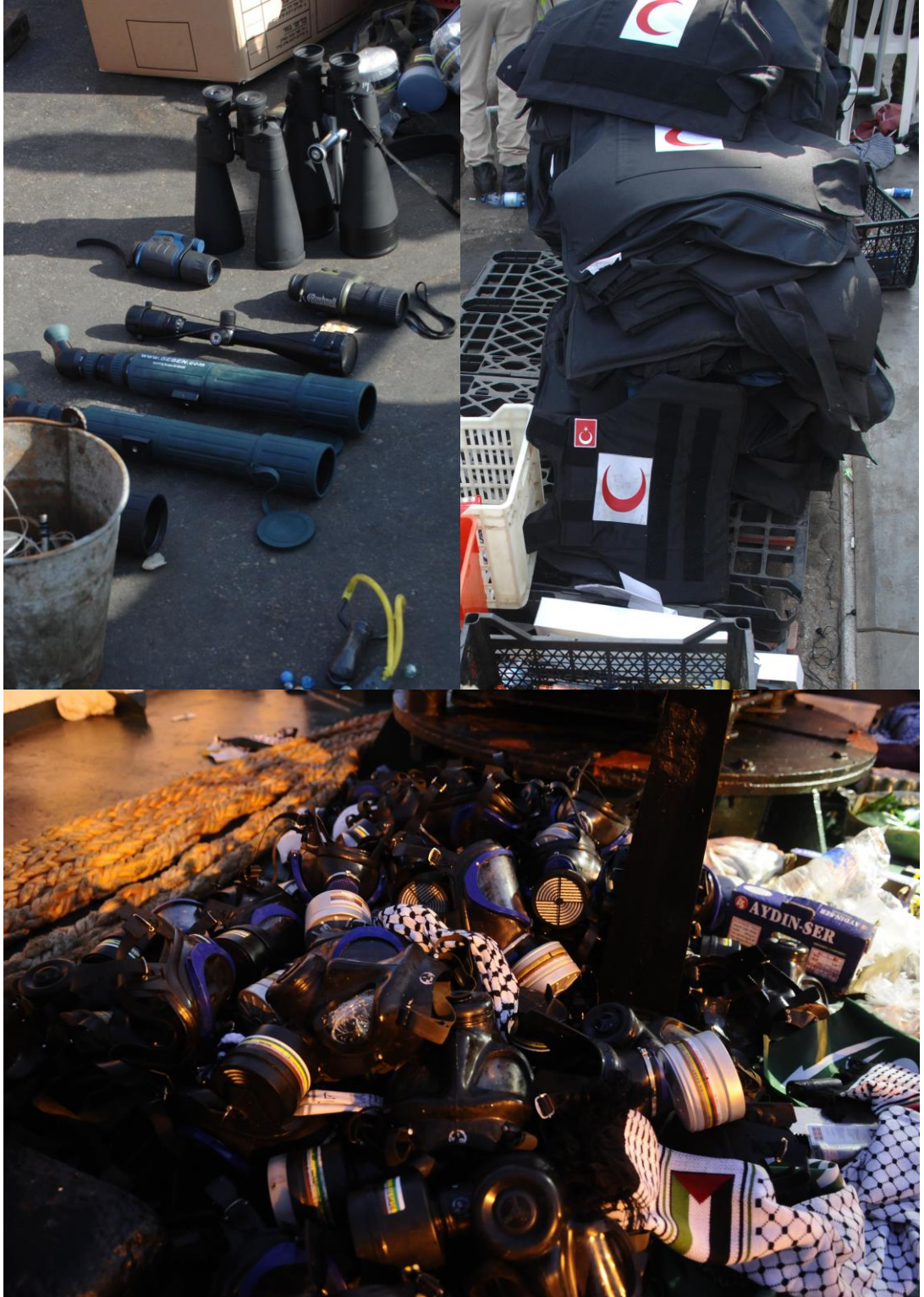

Resim 2. Hizbullah Yazılı Sapan

Yine göstericilerin sahip olduğu kesici aletler, ayrı bir fotoğrafta gösterildikten sonra diğer bir karede gemiden çıkan elektrikli testerelere yer verilerek bu testerelerin askerlere karşı silah gibi kullanıldıkları da ifade edilmiştir. Diğer fotoğraflarda ise çelik yelekler, gece görüşlü dürbünler ve gaz maskeleri gösterilmiştir.²⁵⁴ Buradaki amaç ise göstericilerin önceden tasarlayarak eylem yapmaya geldiklerini vurgulamaktır.

²⁵³ “Photos of Rioters’ Weapons Including Slingshot With “Hizbullah” Written Across Handle”, (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/06/02/photos-of-rioters-weapons-including-slingshot-with-hizbullah-written-across-handle-2-june-2010/>, 23 Eylül 2012.

²⁵⁴ “Photos of Bullet Proof Vests Sawn off Rods Night Vision Goggles and Rifle Scope Found on Mavi Marmara”, (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/06/02/photos-of-bullet-proof-vests-sawn-off-rods-night-vision-goggles-and-rifle-scope-found-on-mavi-marmara-2-june-2010/>, 23 Eylül 2012.

Resim 3. Gemiden Çıkan Gece Görüş Dürbünleri, Kurşun Geçirmez Yelekler ve Gaz Maskeleri

İsrail kuvvetleri, silah olarak adlandırdığı bu araçları sergilemekle birlikte önemli bir iddia daha ortaya atmıştır. O da gemideki aktivistlerin askerlerin elindeki iki tabancayı alarak askerlere karşı kullandığıdır. Buna ilişkin kanıt olarak da İsrail askerlerinin kendi aralarında konuştukları kayıtları içeren video yayınlanmıştır.²⁵⁵ Bu videoda askerlerin telsiz konuşmaları görülmekte, bir asker aktivistlerin gerçek silahlara sahip olduğunu belirtmekte ve panikle üzerlerine ateş açıldığını belirtmektedir. Bu video ile ilgili olarak yer alan açıklamada İsrail kuvvetleri, aktivistlerin askerlere karşı hazırlanmış bir şiddet eylemini yürüttüklerini belirtmektedir.

Başka bir videoda bu sefer gemideki aktivistlerin bu eyleme nasıl hazırlandıklarına dair gemi içinden çekilen görüntülere yer verilmiştir.²⁵⁶ İki dakikalık video, Mavi Marmara gemisinden çıkan ve silah diye belirtilen, yukarıda fotoğrafları gösterilen araçların kaydedilmiş görüntüleri ile başlamaktadır. Bir tarafında Hizbullah diğer tarafında HAMAS yazan saban, uzunca kayda alınmaktadır. Videonun devamında gemi içinde çekilen on saniyelik bir bölüm sunulmaktadır. Bu kısımda ise aktivistlerin elektrikli testere ile gemideki merdivenlerin metal parçalarını keserek gemiye inecek askerlere karşı hazırlandıkları gösterilmekte; akabinde gece görüşlü kameralar ile gemi dışından çekilen görüntülere dönülmekte ve bu metal parçalar ile askerlere vurulduğu ifade edilmektedir.

İsrail ordusu, doğrudan tanık göstermek suretiyle olayı açıklamaya devam etmiştir. Yüzleri kapatılmış, kolları sargıda iki İsrail askerinden birisi olay gününü anlatmış, çekilen video yine ordunun blog sayfasından dünyaya sunulmuştur.²⁵⁷ Bu videoda operasyonda görev yaptığı ifade edilen deniz

²⁵⁵ “Recording: IDF Soldiers Report Attacks from the Flotilla Activists on board the Marmara, 1 June 2010”, (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/06/01/recording-idf-soldiers-report-attacks-from-the-flotilla-activists-on-board-the-marmara-1-june-2010/>, 25 Eylül 2012.

²⁵⁶ “Video: Weaponry Overview and Footage of Mavi Marmara Passengers Preparing Weaponry, 3 June 2010”, (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/06/03/video-weaponry-overview-and-footage-of-mavi-marmara-passengers-preparing-weaponry-3-june-2010/>, 25 Eylül 2012.

²⁵⁷ “Israeli Navy Soldier Describes the Violent Mob Aboard Mavi Marmara, 1 Jun 2010”, (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/06/01/israeli-navy-soldier-describes-the-violent-mob-aboard-mavi-marmara-31-may-2010/>, 25 Eylül 2012.

komandosu, gemiye birer birer inmeye başladıklarında aşağıdan üç ya da dört kişinin kendilerini karşıladığını, bir arkadaşlarını neredeyse linç edeceklerini, sapan, demir sopa, bıçak ve cam objelerle üzerlerine geldiklerini, ayrıca aktivistlerin etrafa ateş ettiklerini belirtmektedir. Daha sonra kendisinin de gemiye indiğinde saldırıya uğradığını, metal çubuklarla dövüldüğünü ifade ederek göstericilerin saldırı amaçlı geldiğini tüm çabalarına rağmen onları ikna edemediklerini söylemektedir. Kendisinin de bir göstericinin üzerini ararken çok sayıda bıçak, metal obje ve biber gazı gibi araçları bulduğunu aktarmaktadır. Bu video ile de gemideki aktivistlerin masum olmadığı, saldırı amaçlı olarak organize bir şekilde hareket ettikleri, askerlere karşı birçok saldırı aracını çekinmeden kullandıkları; hatta askerlerin elindeki silahları dahi alıp ateş ettikleri, kısaca askerlerin kendini savunmak suretiyle duruma müdahale etmek zorunda kaldıkları aktarılmaya çalışılmaktadır.

6 Haziran 2010 tarihinde İsrail ordusu blogunda ilginç bir paylaşımda bulunmuştur.²⁵⁸ Gemideki aktivistler içinde El-Kaide, HAMAS ve diğer terörist organizasyonlar ile doğrudan ve aktif ilişkisi olan bazı yolcuların bulunduğu belirtilmiş ve beş kişinin ismi verilerek kısaca bu kişilere değinilmiştir. Bu beş ismin doğdukları tarihler ile kökenleri belirtilmiş ve ardından hangi terörist gruplar ile ilişkili oldukları ifade edilmiştir. Burada dikkat çekici nokta, her kişi hakkında ikişer satır bilgiye yer verilmesi ve bağlı oldukları örgütler ile olan ilişkilerine değinilirken detaya inilmemiş olmasıdır. Örneğin Türk vatandaşı olduğu belirtilen 1982 doğumlu Hasan İynasi'nin Filistin İslamcı Cihad Terör Örgütüne finansal yardım sağlayan bir Türk yardım örgütünde aktivist olduğu belirtilmiştir. Bu yardım örgütünün adı, ne şekilde finansal yardımda bulunduğu, adı geçeninin görevinin tam olarak ne olduğu gibi detaylara yer verilmemiştir. Bu beş isim, aleni bir şekilde terörist ilan edilerek gemiye

²⁵⁸ "Specific Flotilla Passangers Linked to Al-Qaeda, Hamas and Other Terror Organizations, 6 June 2010", (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/06/06/intel-specific-flotilla-passangers-linked-to-al-qaeda-hamas-and-other-terror-organizations-6-june-2010/>, 27 Eylül 2012.

yapılan müdahalenin teröristlere karşı meşru bir eylem olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır.

Mavi Marmara olayı akabinde gerek Türkiye gerekse dünya tarafından pek çok kere olay hakkında tarafsız bir soruşturma yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Ancak ilk soruşturmayı İsrail ordusu kendi içerisinde yapmış; olaydan yaklaşık bir ay sonra başlayan soruşturmayı İsrail'in eski generali Giora Eiland'ın başında olduğu bir ekip yürütmüştür. Soruşturma sonucunda yayınlanan raporu İsrail ordusu kendi blog sitesinden dünyaya duyurmuştur.²⁵⁹ Rapor, operasyon öncesinde gerekli hazırlıkların alternatif senaryoların hazırlanması ve gemilerin durdurulması için gerekli çabanın önceden sarfedilmesi noktasında eksiklikler bulunduğunu belirtmekte; fakat operasyon safhasını överek askerlerin başka çaresinin kalmadığına vurgu yapmaktadır. Ayrıca operasyon sonrasında da askerlerin, gemidekilere yaklaşım bakımından övgüyü hak ettiklerini ifade etmektedir. Kısaca Eiland bu raporla gemilerin durdurulması noktasında siyasi ve istihbari çalışmaların yetersiz kaldığını ifade ile askerlerin alternatif senaryolar hazırlamada noksanları olduğunu belirtse de, operasyonun meşru müdafaa gereği yapıldığını vurgulamaktadır. Aslında İsrail, tek taraflı yürüttüğü bu soruşturma ile operasyonu meşrulaştırma çabasını bir adım öteye taşımaktadır.

Bu rapor ile birlikte yeni bir görsel daha hazırlanmış hem Youtube hem de İsrail ordusunun blog sitesi aracılığıyla dünyaya sunulmuştur. Eiland ve ekibinin rapor ile birlikte hazırladığı bu video yaklaşık yirmi dakika sürmekte ve başından sonuna kadar olayı, üç boyutlu grafiklerle birlikte aktarmaktadır. Bu video olaya ilişkin hazırlanan en ciddi ve detaylı çalışma olarak karşımıza çıkmaktadır.²⁶⁰ Önce İbranice yayınlanan video, daha sonra İngilizce altyazı

²⁵⁹ "Maj. Gen. Res. Eiland Submits Conclusions of Military Examination Team Regarding Mavi Marmara", (Erişim), <http://www.idfblog.com/2010/07/12/maj-gen-res-eiland-submits-conclusions-of-military-examination-team-regarding-mavi-marmara-12-july-2010/>, 25 Eylül 2012.

²⁶⁰ "Videos Timeline of Flotilla Incident as Presented by Eiland Team of Experts (English Version), 13 July 2010", (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/07/15/videos-timeline-of-flotilla-incident-as-presented-by-eiland-team-of-experts-english-version-13-july-2010/>, 1 Ekim 2012.

ile sunulmuş, son olarak ise İngilizce konuşmalı versiyonu İsrail Savunma Kuvvetleri'nin Youtube kanalına koyulmuştur.

Video, yardım gemilerinin Gazze ablukasını delmek amacıyla yola çıkacakları bilgisi üzerine İsrail ordusunda yapılan hazırlıkları göstererek başlamaktadır. Burada askerlerin gemiye inme seçeneğinin ön planda olduğu belirtilmekle beraber İsrail Genelkurmay Başkanı'nın, Başbakan ve Savunma Bakanına gönderdiği mesajda askeri müdahalenin son seçenek olması gerektiğini ilettiği ifade edilmektedir. Ardından olayın detaylı açıklamasına geçilmektedir. Yardım gemilerinin hangi tarihlerde nereden yola çıktıkları, nasıl Akdeniz'de birleştikleri harita üzerinden anlatılmaktadır. Bu noktada İsrail devletinin, gemilerin yola çıkmaması için aylar öncesinden diplomatik temaslarda bulunduğu ifade edilmektedir. Ancak yine de yola çıkacağı anlaşılan gemilere karşı İsrail tarafından yapılan hazırlıklara değinilmektedir. Gemilerin yönlendirilmesinin planlandığı Ashdod Limanındaki hazırlıklar ile yolcuların ağırlanacağı yerler resmedilerek videoya yerleştirilmiştir. Ardından yine daha önce yayınlanan videolardan kesitler sunularak gemiler ile nasıl iletişim kurulduğu, Ashdod Limanına yönlendirilmeye çalışıldığı ve kendilerine nasıl tepkiler verildiği gösterilmiştir. Bu çabanın başarısızlığı sonrasında birden fazla gemi ile çok sayıda yolcunun bulunması sebebiyle, operasyonun ablukanın başlangıç noktasından önce kıyıda 70 ila 100 mil uzaklıkta başlatılmak zorunda kalındığı ifade edilmektedir. Bu arada askerlere hayati bir tehlike oluşmadıkça silah kullanmayacaklarının da emredildiği belirtilmektedir. Daha sonra olay ayrıntılı bir şekilde anlatılmaya başlanmaktadır. Önce ordu botlarının gemiye nasıl yanaştığı, gemidekiler tarafından nasıl şiddetle karşılandıkları, akabinde helikopterle askerlerin indirildiği ve onlara uygulanan şiddet detaylıca anlatıldıktan sonra önemli bir iddiaya yer verilmiştir.

İlk ateşin kim tarafından açıldığının aydınlatılması gerekli görülmüş olacak ki bu konuda değerlendirmeler yapıldığı görülmektedir. Helikopterden inen ikinci askerin midesinden vurulmasının muhtemelen olaydaki ilk silah

atışı olduğu belirtilmektedir. Zira daha sonra yapılan araştırmada silahın gemide içi boş bir şekilde bulunduğu ancak yaralı askerlerden hiç birinin silahı kullanmadığı düşünüldüğünde bu silahın yaralı askerlerden birinden alındığı ve içinde mermi kalmayacak şekilde kullanıldığı vurgulanmaya çalışılmaktadır. Dolayısıyla Eliand ve ekibinin yaptığı araştırmaya göre ilk ateş, yaralı askerlerin birinden alınan silahın aktivistler tarafından kullanılmasıyla açılmıştır. Yani bu bakışa göre İsrail askerleri ateşle karşılık vermeye zorlanılmıştır.

Son olarak aktivistlerin olası bir askeri müdahaleye ne şekilde hazırlandıkları, hangi araçları kullandıkları gösterilmeye devam edilmiştir. Bunların yanında gemidekilerin ruhsal olarak da askeri müdahaleye hazırlandıkları konusuna değinilerek gemideki aktivistlerden birinin görüntüsü ile grup liderlerinden birinin Arapça konuşmasına yer verilmiştir. Bu görüntülerde aktivist, şehit olmayı arzuladığını belirtmekte, grup lideri ise müdahale edeceği öğrenilen askerleri gemiden suya atacıklarını ifade etmektedir. Bu konuşmaya Allahuekber sloganları eşlik etmektedir. Video, müdahale sonrasındaki bilgileri vererek sonlanmaktadır. Bu video, olayı başından sonuna kadar yirmi dakika boyunca ayrıntılı bir şekilde İsrail perspektifinden sunan en derli toplu görsel olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak videonun, çeşitli versiyonları ile Youtube'da kırk bin, elli bin gibi sayılarla ifade edilen gösteriminin olduğu anlaşılmaktadır.

İsrail Savunma Kuvvetleri, Mavi Marmara baskınına meşrulaştırabilmek amacıyla yoğun olarak görsel araçlara başvurup dünya kamuoyunu bilgilendirmek suretiyle medya ve iletişim yolu ile kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmüştür. Böylelikle İsrail'in olay hakkında yabancı kamuoylarını bilgilendirme faaliyetleri içerisinde kuşkusuz en önemli yeri işgal etmiştir. Olayın bizzat tarafı olması ile olay anında ve sonrasında kaydettikleri görüntüler, baskının duyulması ile birlikte dünya çapında yayılan ilk görüntüler olmuştur.

İsrail Dışişleri Bakanlığı'nca da Mavi Marmara baskını ile ilgili olarak bilgilendirme yoluyla operasyonu meşrulaştırma çalışmalarının yürütüldüğü görülmektedir. Aslında İsrail Dışişleri Bakanlığı, filo yola çıkmadan önce konu ile ilgili uyarılarını dünya kamuoyuna iletmiştir. Hatta olaydan dört gün önce 27 Mayıs 2010'da yardım gemilerinin organizatörleri olan Türkiye, İsveç, İrlanda, Yunanistan ve Kıbrıs ülkelerinin İsrail'deki büyükelçileri Bakanlığa çağrılmış ve İsrail'in bu yardım filosunu provakasyon olarak gördüğü, Gazze'de insani yardım probleminin yaşanmadığı anlatılmıştır.²⁶¹ Bu doğrultuda organizatörler, yüklerini Ashdod limanına boşaltmak üzere davet edilmiş ve güvenlik kontrolünden sonra kargonun Gazze'ye ulaştırılabileceği belirtilmiştir.

Bu olaydan bir gün sonra dönemin Dışişleri Bakanı Lieberman yaptığı açıklamada Gazze'de insanlık sorunu yaşanmadığını, esas sorunun HAMAS tarafından İsrail topraklarına atılan ve İsrail vatandaşlarının yaşamını tehdit eden roketler olduğunu, yardım filosunun da İsrail'i provoke etmek için yola çıktığını ancak İsrail'in havada, karada ya da denizde egemenliğinin ihlaline izin vermeyeceğini belirtmiştir.²⁶² Bakanın açıklamasından hemen bir gün sonra bu defa Dışişleri Bakan Yardımcısı açıklama yaparak benzer ifadeleri kullanmış²⁶³, yardım gemisinin İsrail'e yaklaştığı 30 Mayıs 2010 tarihinde ise El-Cezire televizyonunda çıkan haberlerde yardım gemisinde yer alan bazı kişilerin anti-semitist sloganlar attığının görüldüğünü belirterek bu durumun gemidekilerin gerçek emellerini göstermesi bakımından önemli olduğunu ifade etmiştir. Bu tepkilerin ise yalnızca İsrail hükümetine karşı değil, Yahudilere ve Yahudi devletine olan nefretin bir yansıması olduğunu, zaten

²⁶¹ "Israel Invites the International Flotilla to Unload its Cargo in Ashdod Port", (Erişim) <http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/Israel-invites-the-international-flotilla-to-unload-its-cargo-in-Ashdod-port-27-May-2010>, 5 Ekim 2012.

²⁶² "FM Liberman: MFA is Following the Course of the Flotilla to Gaza", (Erişim) <http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/The-MFA-is-following-the-course-of-the-flotilla-to-Gaza-28-May-2010>, 5 Ekim 2012.

²⁶³ "DFM Ayalon: The Flotilla's Goal is the Delegitimization of Israel", (Erişim) <http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/The-flotillas-goal-is-the-delegitimization-of-Israel-29-May-2010>, 5 Ekim 2012.

yardımcı gemisini organize eden ana örgütün, HAMAS ile bağlantısı olan uç bir İslamcı örgüt olduğunu belirtmiştir.²⁶⁴

İsrail Dışişleri Bakanlığı'nın resmi internet sitesinde basın bildirimleri altında yayınlanan bu demeçler ile İsrail Dışişleri Bakanlığı'nın en yüksek seviyede olayın gerçekleşmesinden önce tedbir mahiyetinde bir takım açıklamalara imza attığını görmekteyiz. Aslında olaydan önce yapılan bu açıklamalar adeta baskının habercisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira baskını meşrulaştırmak için kullanılan argümanların büyük çoğunluğunu olayın öncesinde yapılan bu açıklamalarda görebilmekteyiz. Yardım gemilerinin birer kışkırtma aracı olduğu, gemileri organize edenlerin terör örgütleri ile irtibatlı olduğu, ayrıca niyetlerinin yardım etmek değil, İsrail'in egemenliğini tehdit etmek olduğu gibi hususlar baskından sonra yabancı kamuoylarını ikna amacıyla kullanılan başlıca argümanlardan olacaktır.

Baskından sonra Dışişleri Bakanlığı'nın en üst düzeyde temasları arttırdığı, bir yandan Dışişleri Bakanı Lieberman'ın mevkidaşları ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri ile görüşmeler yaparak olayı aydınlatmaya çalıştığı, diğer yandan ekiplerinin İsrail yanlısı gruplarla bir araya gelerek destek arayışlarına başladıkları anlaşılmaktadır. Yani Bakanlık kısa sürede geleneksel diplomasi ve kamu diplomasisi araçlarını kullanmaya başlamıştır. Nitekim 1 Haziran 2010 tarihinde Dışişleri Bakan Yardımcısı Ayalon'un bir teması Dışişleri Bakanlığı sitesinden özenle duyurulmuştur.²⁶⁵ Ayalon'un "Kendimizi savunduğumuz için özür dilemek zorunda değiliz." sözünün başlık haline getirilmesi ile yayınlanan haberde, Ayalon'un kırk farklı milletten İsrail destekçilerini içeren bir grupla buluştuğu belirtilmektedir. Ayrıca haberde "İsrail askerlerine saldırı için kullanılan Mavi Marmara gemisinde bulunan silahlar" alt yazısı ile yayınlanan ve gemiden çıkan sopa, bıçak ve testereler

²⁶⁴ "Dep FM Ayalon Condemns Anti-Semitic Chants Heard on Flotilla ", (Erişim) http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/DepFM_Ayalon_condemns_anti-Semitic_chants_flotilla_30-May-2010, 5 Ekim 2012.

²⁶⁵ "Deputy FM Ayalon: 'We Do Not Have to Apologize for Defending Ourselves'", (Erişim) http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/DepFM_Ayalon_No_apologY_for_defending_ourselves_1-Jun-2010, 5 Ekim 2012.

ile demir çubukları gösteren bir resim bulunmaktadır. Bu resim ile ilgili olarak Ayalon, hangi barış aktivistlerinin böyle uzun bıçaklar ve metal çubuklar taşıyarak başkalarını öldürmek isteyeceklerini sormakta ve göstericilerin pek çok kez ana amaçlarının insani yardım götürmek olmadığını söylediklerini, bu olayla birlikte bunun ne kadar doğru olduğunun anlaşıldığını ifade etmektedir.

Aynı gün Ayalon, telekonferans yöntemiyle Amerikalı Yahudi liderlerle bir görüşme yapmıştır. Bu görüşme 157 Yahudi Federasyonu ve 400 Yahudi Topluluğunu temsil eden Kuzey Amerika Yahudi Federasyonu tarafından organize edilmiştir. Ana gündemin Ortadoğu'daki gelişmeler olduğu konferansta bir gün önce gerçekleşen baskın ile ilgili olarak Ayalon, Yahudi liderlerini bilgilendirmiştir. Gazze ablukasının önemini anlatarak Gazze'de bir insanlık sorunu olmadığına değinen Ayalon, liderlerin bu konudaki sorularını da cevaplandırmıştır. Ayrıca görüşmede yardım organizasyonunun barış getirmek ziyade, HAMAS'ı güçlendirmek maksatlı düzenlendiği, İHH'nın HAMAS ve El-Kaide gibi terörist örgütler ile işbirliği yaptığı ve İsrail'in yaşamını yitirenler için üzgün olduğu fakat esas sorumluların organizasyonu gerçekleştirenler olduğu vurgulanmıştır.²⁶⁶ Olayın hemen ertesinde özellikle Amerika'daki Yahudi toplulukları için gerçekleştirilen bu organizasyon, İsrail'in baskını meşrulaştırma ve dünya kamuoyunu aydınlatmada daha fazla destekçi toplama amacını gösteren en çarpıcı etkinliklerden biridir.

3 Haziran 2010 tarihinde ise "Gazze Filosu- Dünya Gerçekleri Bilmeli" adlı Facebook grubunda Dışişleri Bakanlığı sözcüsünün bir web konferansa katılacağı bildirilmiştir. Haberde grubun olayın hemen akabinde kurulduğu ve üç günde 115 bin üyeye ulaştığı belirtilmektedir. Grubun amacının, Facebook üyeleriyle birlikte İsrail bakış açısını dünyaya yansıtmak olduğu ifade edilmiştir. Bu web konferansının ise İsrail yanlısı gruplara, baskın hakkındaki

²⁶⁶ "DFM Ayalon Holds Conference Call with US Jewish Leaders", (Erişim) http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/DFM_Ayalon_conference_call_US_Jewish_leaders_1-Jun-2010, 5 Ekim 2012.

doğru bilgileri aktarmak amacıyla gerçekleştirildiği belirtilmiştir.²⁶⁷ Facebook sosyal paylaşım platformunda gerçekleştirilen bu organizasyon, İsrail'in kamu diplomasisi çalışmalarında yeni nesil sosyal medya araçlarını kullanabilme kapasitesini göstermesi bakımından etkileyici bir örnektir. Sözü edilen Facebook grubu halen açık, ancak Facebook site yönetiminin grup formatına getirdiği değişiklik nedeni ile üye sayısının üç yüzün altına düştüğü anlaşılmaktadır. Kapalı grup şeklinde kurulmuş olan gruptaki yazışmalar dışarıdan görülememektedir. Ancak faaliyetlerinin azalmış olabileceği muhtemeldir.²⁶⁸

Mavi Marmara Baskınından bir hafta sonra 7 Haziran tarihinde Dışişleri Bakanlığı'nın Amerika Birleşik Devletleri'ne adeta çıkarma yaparak baskını meşrulaştırma çalışmalarına hız verdiği görülmektedir. Amerika, Kanada ve Birleşmiş Milletler nezdinde görev yapan büyükelçi ve diplomatlarla toplantı yapmak amacıyla New York'a giden Dışişleri Bakanı Lieberman ve beraberindeki heyet, Gazze yardım filosuna katılanlar, onları destekleyen ve finanse eden gruplar ile bu grupların küresel cihad örgütleriyle bağlantılarını anlatmayı hedeflemiştir. Gezide Bakanın Yahudi topluluk liderleri ile görüşmesi de planlanmıştır. Bunun yanında Amerikalı yönetici ve kanaat önderleri ile de bir araya gelerek destek çabalarının artırılması hedeflenmiştir.²⁶⁹ Bu çalışmalar, İsrail'in kamu diplomasisi faaliyetlerinin öncelikle Amerikan toplumuna yönelik yapıldığını göstermektedir. Zira Amerika'da yaşayan ve toplumsal hayatta önemli noktalarda yer alan Yahudi topluluklar, İsrail devletinin çıkarları için büyük önem taşımaktadır. Bunun bilincinde olan İsrail devleti bu olayda da öncelikle Amerika'ya yönelik faaliyetlere girişmiştir.

²⁶⁷ “MFA to Hold Live Web Conference with FACEBOOK Group”, (Erişim) <http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/MFA-web-conference-with-FACEBOOK-group-3-Jun-2010>, 5 Ekim 2012.

²⁶⁸ Gaza Flotilla Facebook Grubu, (Erişim) <http://www.facebook.com/groups/121348851234252/>, 20 Kasım 2012.

²⁶⁹ “FM Liberman and DFM Ayalon to Visit US “, (Erişim) http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/FM_Liberman_DFM_Ayalon_visit_New_York_US_6_Jun_2010, 5 Ekim 2012.

Yalnızca Yahudilerle değil Amerikan topluluklarına yönelik de çalışmalar yapan İsrail, süper gücün kendisine sağladığı daimi destek ile bu krizden de çıkmayı hedeflemiştir. Nitekim Lieberman'ın New York gezisiyle ilgili Bakanlık tarafından yapılan değerlendirmede Amerika'da yaşayan Yahudi toplumunun İsrail devleti için hayati derecede önemli olduğu, bu toplulukların İsrail devletinin bir parçası olduğu, bu sebeple bağların kuvvetlendirilmesi için çalışmaların artması gerektiği vurgulanmıştır.²⁷⁰ Aynı değerlendirmede Lieberman'ın temas kurduğu kişilerden bazılarının isimlerini de görebilmekteyiz. Bu kapsamda, Lieberman'ın Gazze ablukası ve yardım gemilerine yapılan müdahale ile ilgili olarak temasta bulunduğu kişiler arasında Birleşmiş Milletler nezdinde görev yapan Amerikan Büyükelçisi, Siyasi İşlerden Sorumlu Müsteşar, Amerikan Dışişleri Eski Bakanı Henry Kissinger ve Fox News Ceo'su yer almaktadır. Lieberman'ın bu gezisinin tam bir diplomatik çıkarma olduğunu söylemek abartılı olmayacaktır. Ayrıca görüştüğü kişilerin görevleri analiz edildiğinde Lieberman'ın amacının, İsrail tezlerinin Amerikan toplumuna yayılmasında kilit rol oynayabilecek kişilerle temas kurmak olduğu gözden kaçmamaktadır.

İsrail'in Amerika'da yürüttüğü faaliyetlere İsrail'in Amerika Büyükelçisi Michael Oren'in de katkıları bulunmaktadır. Olay günü Amerika'nın önemli basın yayın kuruluşlarından PBS kanalının haber bülteninde canlı yayına çıkan Oren, haberci Gwen Ifill'in sorularını cevaplandırmıştır.²⁷¹ Konuşmasına askerlerin kendilerini savunmaktan başka yapacak bir şeyleri olmadığını belirterek başlayan büyükelçi, ilk ateş açanın askerler olmadığını da ifade etmiştir. Bu noktada ordu tarafından yayınlanan Youtube videolarına atıf yapmış ve askerlerin nasıl demir çubuklarla dövüldüğünden bahsetmiştir. Ardından gemidekilerin amacının insani yardımda bulunmak değil provokasyon yapmak olduğunu belirtmiştir. Gazze ablukasına da değinen

²⁷⁰ "FM Liberman at End of US Visit", (Erişim) http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/FM_Liberman_end_US_visit_10_Jun_2010, 5 Ekim 2012.

²⁷¹ "Israeli Ambassador: Soldiers Had No Choice But to Defend Themselves", (Erişim) http://www.pbs.org/newshour/bb/politics/jan-june10/gaza3_05-31.html, 25 Eylül 2012.

büyükelçi, ablukanın uluslararası hukuka uygun olduğunu, Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın 51. maddesinin kendini savunma hakkı tanıdığını vurgulamıştır. Büyükelçi, aynı şekilde Amerika medyasında hatırı sayılır bir yere sahip Fox News kanalında da mülakat vermiş ve İsrail tezlerini iletmiştir.

Dışişleri Bakanlığınca yürütülen üst düzeydeki temasların bir takım olumlu sonuçlar verdiğini görmekteyiz. Öncelikle Amerika'da faaliyet gösteren Diaspora Toplulukları, İsrail tezlerini işleyen pek çok etkinliğe imza atmıştır. Bu konudaki detaylar bir sonraki bölümde işlenecektir. Bir diğer önemli sonuç da çeşitli basın yayın organlarında çıkan olumlu haberlerdir. Bunların en önemlilerinden biri Fox News adlı televizyon kanalında haber programı sunucusu Glenn Beck tarafından yapılan yaklaşık yirmi dakika süren programdır.

Programda Glenn Beck bir öğretmen edası ile iki kara tahtanın önüne geçerek olayı açıklamaya çalışmaktadır. Bu tahtaların ilkinde filo hareketini düzenleyen İHH ile Free Gaza organizasyonları ve Özgür Filo'yu oluşturan gemiler gösterilmekte, diğer tahtada ise tebeşirle çizilmiş bölgenin haritası yer almaktadır. Beck, İsrail tezlerini tam olarak özümsemiş olduğunu göstererek organizatörlerin özgürlük ve insani yardım hareketi olmaktan çok şiddet eğilimli ve terörist gruplar ile ilişkili örgütler olduğunu vurgulamaktadır. Bunu yaparken de İsrail kaynaklarınca sunulan iki belgeye atıf yapmaktadır. Bunlardan ilki Danish Institute tarafından sunulan belge, diğeri ise Amerika'da görülen bir dava ile ilgili olandır. Her iki belgede de İHH'nın terörist faaliyetlerde bulunduğu ve radikal İslami örgütlerle bağlantı olduğu vurgulanmaktadır.²⁷² Glenn Beck, programda sık sık İsrail ordusu tarafından dağıtılan olay görüntülerini içeren videoları da yayınlamaktadır. Bu noktadan bakıldığında dersine iyi çalışmış bir öğrenci görünümündeki Glenn Beck, İsrail'in baskını meşrulaştırmak için öne sürdüğü tezleri ustalıklarla programında

²⁷² “Glenn Beck Defending Israel Gaza Flotilla 2”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=ox43rgkxHLU>, 25 Eylül 2012.

işlemiştir. Bu durum, İsrail devletinin diplomatik çabalarının pozitif bir çıktısı olarak görülmektedir.

İsrail Dışişleri Bakanlığı kendi sitesinde yayınladığı görsel materyallerin yanı sıra, Youtube kanalı aracılığıyla da Mavi Marmara baskını hakkında videolar yayınlayarak bilgilendirme ve açıklama faaliyetlerine devam etmiştir. Bu videolardan bazılarında Mavi Marmara gemisinin kaptanı ve diğer görevlileri ile yapılan röportajlara yer verilmiştir. Baskın sonrasında gemidekiler gözaltına alındığı sırada çekildiği anlaşılan bu videolarda gemi personeli, özellikle İHH üyelerinin İsrail operasyonu başlamadan iki saat önce metal çubuklar ve diskler ile karşılaşmaya hazırlandıklarını ifade etmiştir.²⁷³ Ayrıca röportajların kesitler şeklinde yayınlandığı, yani baştan sona anlatılanların görülmediği dikkat çekmektedir. Videoların yayınlanma amacı ise gemidekilerin çatışmaya hazırlandıklarını göstermektir.

Yukarıda bahsedilen iki videoya destek olarak, Dışişleri Bakanlığı, Youtube kanalında yine olay öncesinde gemide çekilmiş bir videoyu yayınlamıştır. Bu videoda İHH görevlilerinin gemide küçük gruplar halinde nasıl organize oldukları, elektrikli testerelerle gemideki demir çubukları nasıl kestikleri, gaz maskeleri dağıtarak çatışmaya hazır hale geldikleri gösterilmeye çalışılmaktadır.²⁷⁴ Bu arada videoların, gemi İsrail limanına yönlendirildikten sonra el konan kameralardan çıktığı anlaşılmaktadır.

Bu şekilde elde edilen videoların bir diğerinde ise İHH lideri Bülent Yıldırım'ın gemide toplanan kalabalığa yaptığı konuşma yer almaktadır. Operasyondan bir gün önce yapıldığı anlaşılan konuşma, çarpışmaya hazırlık amacı taşıyan cesaret verici bir konuşma olarak tanımlanmaktadır. Oldukça duygusal ve dini öğeler barındıran konuşmasında Bülent Yıldırım şehitlerin,

²⁷³ “İHH Premeditated Violence - Testimony of Marmara Captain 1Jun10”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=1I6XL2pzguE>, 8 Ekim2012.; “İHH Premeditated Violence - Video Statements of Marmara Crew - 1Jun10”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=OkXDev2wXVA>, 8 Ekim 2012.

²⁷⁴ “İHH Members Planning Attack on Israeli Boarding Party 30-31May10”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=6TxchZ39e-s>, 8 Ekim 2012.

salihlerin ve sadıkların yolunda olduklarını belirterek bu olay sonrasında iki zaferden birinin kazanılacağını belirtmektedir. Burada sonuçlardan birinin şehit olmak olduğu anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda Yıldırım, Allah katında korkaklardan yazılmak istemediklerini belirterek korkak davranılmamasını öğütlemektedir. Bülent Yıldırım'dan sonra Arapça olarak başka bir konuşmacı benzer söylemleri toplananlara aktarmaktadır. Bülent Yıldırım, konuşmasının devamında İsrail devletinin yardım gemisini engellemek amacıyla yaptığı açıklamalardan bahsetmektedir. İsrail devletinin komandoları gemiye indireceği yönünde yaptığı açıklamaları değerlendiren Bülent Yıldırım, “eğer gemiye inerlerse bizde onları gemiden aşağı atacağız” demektedir.²⁷⁵ Bu görüntülerle İsrail, şüphesiz gemidekilerin farklı gayelerle yardım konvoyunu düzenlediği iddialarını kuvvetlendirmeye çalışmaktadır.

Baskına dair Dışişleri Bakanlığınca yayınlanan diğer videolarda yaralanan askerlere ilişkin görüntüler ile gemiden çıkan ve silah diye tanımlanan objelere yer verilmiş²⁷⁶, aktivistlerin elindeki bıçak ve sopalar ile askerlere nasıl vurdukları gösterilmiştir.²⁷⁷ Ayrıca bu videolarda İsrail Savunma Kuvvetlerinin çektiği ve yayınladığı görüntülere de yer verilmiştir. Videoların önemli bir kısmını da gemidekiler tarafından çekilen ve el konulan görüntüler oluşturmaktadır. Sonuç olarak çeşitli kesitlerin birleştirilmesiyle oluşturulan videolarda gerçek görüntülerin adeta bir senaryo haline getirildiği anlaşılmakta ve olayın başından sonuna kadar İsraili askerlere saldıran bir grubun olduğu gözler önüne serilmeye çalışılmaktadır.

Mavi Marmara baskını ile ilgili olarak İsrail kamu diplomasisini yönlendiren başlıca aktörler Başbakanlık, Dışişleri Bakanlığı ve Savunma Kuvvetleri olsa da Kamu Diplomasisi ve Diaspora İşleri Bakanlığınca da birtakım etkinlikler yapılmıştır. Kamu Diplomasisi ve Diaspora İşleri Bakanı

²⁷⁵ “Evidence: IHH Leader Urges Men to Throw Israelis Overboard 30May2010”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=wSYjuDEZw1w>, 5 Ekim 2012.

²⁷⁶ “Flotilla Members Attacking Israeli Boarding Party - 31May10”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=FzGiSpXmnQ0>, 5 Ekim 2012.

²⁷⁷ “Overview of Israel Navy Interception of Mavi Marmara - 31May10”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=pDUUgRnXZ9I>, 5 Ekim 2012.

Yuli Edelstein, soru cevap yolu ile olayı açıklamak için pek çok alanda kendisini göstermiştir.

Bunların ilki olaydan iki gün sonra 2 Haziran tarihinde Twitter sosyal paylaşım sitesinde gerçekleştirilen etkinliktir. “AskIsrael” etiketini oluşturan İsrail’in New York Başkonsolosluğu, Twitter hesabı üzerinden soruları almış ve bu sorular Yuli Edelstein tarafından cevaplanmıştır.²⁷⁸ “Twitter Basın Konferansı” olarak duyurulan etkinlikte Bakan, saldırının nasıl gerçekleştiği ile saldırının uluslararası yansımaları ve bölge politikalarına etkileri gibi pek çok alanda gelen sorulara İsrail tezlerini temel alarak cevap vermiştir. Bu olay ise, İsrail’in yeni nesil sosyal paylaşım sitelerine ne kadar önem verdiğini gösteren gelişme olarak karşımıza çıkmaktadır. 140 karakter kullanılarak yazı yazılabilen resmi olmayan bir platformda aslında kim tarafından geldiği belli olmayan sorulara bir devletin Bakanının bizzat cevap veriyor olması, İsrail’in 21. yüzyıl iletişim modellerine olan eğilimini göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Bu olaydan bir gün sonra New York Başkonsolosluğu resmi blog sitesinde zaman aşımı nedeniyle cevaplanamayan sorulara ilişkin cevapları da yayınlamış ve sorular ile yorumlarını gönderenlere teşekkür edilmiştir.²⁷⁹

Benzer şekilde Bakan Yuli Edelstein olay gününün ertesinde pek çok Yahudi ve Siyonist örgütün oluşturduğu New York Yahudi Toplumunu ile İlişkiler Konseyi üyelerine telekonferans yöntemi ile seslenmiştir. Bu ses kaydı, Konseyin resmi web sitesinden yayınlanmıştır.²⁸⁰ Yaklaşık on beş dakikalık bu ses kaydında Edelstein, olayın öncesinde çeşitli diplomatik kanallar ile filonun Ashdod limanına yönlendirildiği, denetimlerin akabinde yardımların Gazze bölgesine ulaştırılacağına belirtildiğini ifade etmektedir. Edelstein, yardım organizasyonunun başı olarak gözükken İHH’nın El-Kaide ile olan bağlantısına da atıf yapmış ve organizatörlerin asıl amacının yardım etmek

²⁷⁸ İsrail’in New York Başkonsolosluğu Resmi Twitter Hesabı, <https://twitter.com/IsraelinNewYork>

²⁷⁹ “More Q&A’s From Wednesday’s Twitter Press Conference”, (Erişim) <http://www.israelpolitik.org/2010/06/03/more-qas-from-wednesdays-twitter-press-conference/>, 10 Ekim 2012.

²⁸⁰ “JCRC-NY Conference Call with Minister Yuli Edelstein”, (Erişim) www.jcrcny.org/flotilla/79285400.mp3, 10 Ekim 2012.

olmadığını vurgulamıştır. Çağruların cevapsız kalmasının baskına sebebiyet vermiş olmasından kendilerinin de üzüntü duyduğunu belirten Bakan, direniş olmayan Mavi Marmara haricindeki gemilerin herhangi bir olay yaşanmadan kontrol altına alındığını da hatırlatmaktadır. Sonuç olarak İsrail'in haklı olduğunu, gemidekilerin kendilerine başka bir alternatif bırakmadığını belirtmektedir.

Edelstein, benzer bir görüşmeyi Avrupa'daki Yahudi toplulukları ile de gerçekleştirdiğini söylemektedir.²⁸¹ Bu çalışmalar, İsrail'in diaspora topluluklarına verdiği önemi bir kez daha göstermektedir. Olaydan hemen sonra resmi düzeyde gerçekleştirilen temaslar ile İsrail tezlerinin diaspora topluluklarınca da bilinmesi ve buldukları yerlerde bu şekilde savunma yapabilmeleri sağlanmıştır.

Edelstein'in görevinin verdiği sorumluluk ile dünya medyasında konu ile ilgili çıkan haberleri takip ettiği ve ekibinin gerektiğinde bazı haberlerin düzeltilmesi amacıyla çalışmalar yaptıkları anlaşılmaktadır. Örneğin Reuters Haber Ajansının, İsraili askerlere karşı gemidekilerin yaptığı müdahalelerde ellerinde bulunan bıçakların kırılarak bazı resimleri yayması üzerine Edelstein, Reuters Genel Yayın Yönetmenine bir mektup yazıp bu konuda İsrail devleti adına rahatsızlıklarını dile getirerek haberin düzeltileceğine olan inancını belirtmiştir.²⁸² Bu haberlerde ayrıca resimlerin orijinal hali ile kırılmış halleri de gösterilmiştir. Önce orijinal hali görülen resimlerin yanında Reuters tarafından kırılmış versiyonlara bakıldığında her iki resimde de yerde yatan İsrail askerlerini tutan gruptan birinin elinde bıçak olduğu ve Reuters tarafından yayınlanan versiyonlarda bu bıçak ile onu tutan elin kırıldığı görülmektedir.

²⁸¹ "Gov't Mulling Int'l Israeli News Channel", (Erişim) <http://www.jpost.com/Israel/Article.aspx?id=177783>, 21 Ekim 2012.

²⁸² "Edelstein Slams Reuters Crop Job", (Erişim) <http://www.jpost.com/Israel/Article.aspx?id=177772>, 21 Ekim 2012.

Resim 4. Reuters tarafından kıpıldığı belirtilen fotoğrafların orijinal halleri ile kırılmış halleri

Bu olay da göstermektedir ki başta Kamu Diplomasisi ve Diaspora İşleri Bakanlığı olmak üzere İsrail devleti, uluslararası medyada kendileri hakkında çıkan yanlış ya da eksik iletilen haberlere cevap verebilme yeteneğine sahiptir. Zaten İsrail'in en çok sitem ettiği konulardan biri de kendisinin dünya tarafından yanlış algılandığı olmuştur. Bu sebeple son dönemde kamu diplomasisi faaliyetlerine verdiği önem artmıştır. İsrail devleti, uluslararası medyanın bilerek ya da bilmeyerek İsrail karşıtı ön yargılı haberlere destek verdiği düşüncesiyle hareket etmekte ve yukarıda bahsedilen olaylarda olduğu gibi anında cevap mekanizması oluşturmaya çalışmaktadır.

B. Devlet Dışı Aktörlerin Faaliyetleri

İsrail devleti ile diaspora grupları ve Yahudi toplulukları arasındaki ilişkinin belki de dünyanın hiçbir ülkesinde rastlanmadığı kadar sıkı ve sistemli olduğu gerçeği Mavi Marmara baskını ile ortaya çıkan kriz yönetiminde kendisini göstermiştir. Yukarıda ortaya konmaya çalışıldığı üzere devlet yetkilileri tarafından yürütülen çalışmalar, anında etkisini göstermiş ve kısa zamanda devlet dışı aktörlerin sahiplendiği ve projelendirdiği çalışmalar olarak dünya gündeminde yer bulmuştur.

İsrail Yahudi Ajansı ve Dünya Siyonist Örgütü, beşyüze yakın temsilciliğine aynı anda mesaj geçerek İsrail'in kamu diplomasisi faaliyetlerine aktif bir şekilde katılmalarını ve olayla ilgili olarak İsrail devletini savunmalarını salık vermiştir. Öğrenci ve gençlik hareketlerine, Siyonist federasyonlara ve İsrail yanlısı devlet dışı örgütlere İsrail devleti resmi dokümanları ve görsel araçlarının aynı anda dağıtımını sağlamıştır.²⁸³ Ajans Başkanı, temsilciliklere baskın sonrasında İsrail aleyhine başlatılan kötü propagandaya karşı ayaklanmaları ve İsrail devletinin yanında olmaları çağrısında bulunmuştur. Yine İsrail'in Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Bakanlığı yetkililerinden gönderildiği belirtilen bir mesaj ajansın internet sitesinden yayınlanmıştır.²⁸⁴ Bu mesajda, İsrail devletinin kamu diplomasisi çabalarına katkı sunulması çağrısında bulunulmakta konu ile ilgili internet sitesi (gazafлотilla.wordpress.com), Twitter (gazafлотfacts hesabı ile) ve Facebook sayfalarının takip edilmesi istenmekte, ayrıca gazetelerde, bloglarda ve forumlarda İsrail lehine yazılar yazılması öğütlenmekte ve

²⁸³ “Jewish Agency Chairman Natan Sharansky to Emissaries Around the World: “I Call Upon You to Stand up Against the Hate Propaganda and Present the Side of the State of Israel”, (Erişim) <http://www.jewishagency.org/JewishAgency/English/About/Updates/Personal+Stories/Archive/2010/jun03?variety=eblast>, 24 Ekim 2012.

²⁸⁴ “Gaza Flotilla- Israeli Public Diplomacy Efforts”, (Erişim) <http://www.jewishagency.org/JewishAgency/English/Israel/Partnerships/News/2010/news-1006-Hasbara.htm>, 24 Ekim 2012.

İsrail'in çabalarına katkı sağlayabilecek her türlü materyalin yetkililere gönderilmesi talep edilmektedir.

İşte bu çabalar neticesinde ortaya çıkan çalışmalardan bir tanesi kendisini dünya Yahudilerinin haklarını korumaya ve Yahudilere karşı duyulan nefretle mücadeleye adanmış, 20. yüzyılın başlarında kurulan "Anti Hakaret Ligi" (Anti Defamation League-ADL)'nin çalışmalarıdır. Bu ve bundan sonra ortaya konacak benzer nitelikteki örgütler olaydan hemen sonra İsrail tezlerini işleyecek şekilde olayın açıklamasına girişmiş ve olayın üyeleri arasında hızlı bir şekilde yayılarak tezlerin anlaşılabilir olmasını sağlamıştır. Nitekim bu çalışmalar, İsrail devletinin Mavi Marmara baskınına dünya kamuoyu nezdinde meşrulaştırabilmesi için can alıcı görünmektedir.

Bu noktadan ADL'nin çalışmalarına baktığımızda, iki sayfa olarak hazırladığı ilk bildiriye üç bölüm şeklinde olay hakkında bilgiler verildiğini, filoları düzenleyenlerin kimler olduğuna değinildiğini ve Gazze ablukasının gerekçelerinin sıralandığını görmekteyiz.²⁸⁵ Bu bildiriye göre İsrail Savunma Kuvvetlerinin, defalarca yaptıkları uyarılara rağmen durmayan filoya müdahale etmek zorunda kaldığı, Mavi Marmara gemisinde askerlerin şiddetli bir direnişle karşılaştığı, silahlar ile askerlerin üzerine saldırılması üzerine çıkan çatışmada 9 aktivistin öldüğü ifade edilmiştir. İsrailli askerlerin kendini savunmak zorunda kaldığı vurgulanmıştır. Burada silahların neler olduğunu netleştirme gereği duyulduğu, bıçaklar ve metal objeler şeklinde ifade edilirken ateşli silah ibaresinin de geçtiği gözlerden kaçmamaktadır. Gemidekilerin amacının tamamıyla provokasyon olduğu belirtilmekle, organizatör İHH'nın HAMAS'la olan ilişkilerine de vurgu yapılmış ve İHH'nın bu örgütten önemli derecede fon aldığı ifade edilmiştir. Ayrıca bir İHH yetkilisinin herkesin şehit olmayı beklediğini ve umduğunu söylediği belirtilerek tanık gösterme yolu ile de İsrail devletinin haklılığı sergilenmeye çalışılmıştır. Bu bildiriye pdf dosyası olarak da erişilebilmektedir. Aynı siteden

²⁸⁵ "Background on the Gaza Flotilla", (Erişim) http://www.adl.org/main_Israel/gaza-flotilla.htm, 25 Ekim 2012.

bildirinin İspanyolca versiyonunun da yayınlandığı görülmektedir. Böylelikle bildirinin etki alanı genişletilmeye çalışılmaktadır.

ADL, resmi internet sitesinden oluşturduğu <<http://www.adl.org/flotilla/>> şeklindeki link ile olay hakkında kendi ürünleri olan tüm çalışmalara erişilmesini sağlamaktadır. Bunların içerisinde olay hakkında hazırlanan raporlar, analizler ve basın bildirimleri bulunmaktadır. Bu link üzerinden yapılan incelemede ilginç bulgulara rastlanmaktadır. Öncelikle, örgüt tarafından olay sonrasında Arap dünyasında çıkan İsrail karşıtı ve Anti-Semitist olarak tanımladıkları karikatürlere yer verilmekte ve olayın Müslüman dünyasınca İsrail ve Yahudi halkına duyulan nefreti göstermek amaçlı kullanıldığı ifade edilmektedir.²⁸⁶ Bu konu özellikle amaçları arasına girdiği için örgütün, olay sonrasında Müslüman dünyada çıkan haberleri dikkatle izlediği ve bunların Yahudi nefreti ile İsrail devletinin varoluşunu tehdit eder niteliğe sahip olduğunu ısrarla vurguladığı anlaşılmaktadır. Böylelikle örgüt, takipçilerine olayın basit bir insani yardım projesi olmadığını vurgulamakta ve Yahudi halkına yönelik tehditlerin varlığı ile buna yönelik korkuları canlı tutmaya çalışmaktadır. ADL, konu hakkında Amerikan basınında çıkan ve İsrail'i hedef alan bazı haberler ile ilgili olarak gazetelerin editörlerine birer mektup yollamıştır. Bu mektuplar da aynı siteden yayınlanmıştır.

ADL, olaydan iki hafta sonra 14 Haziran tarihinde Newyork Times gazetesine tam sayfa ilan vermiştir.²⁸⁷ “Gerçekleri Öğrenin” başlıklı yayınlanan bu ilanda da daha önceki basın bildirimlerinde kullanan ve yukarıda açıklanan önermelere yer verilmiştir. Olayın gerçekleşmesinden bir hafta

²⁸⁶ “Arab Cartoonists Turn Gaza Flotilla Affair Into A Cause Célèbre With Hateful Caricatures Of Israelis And Jews”, (Erişim) http://www.adl.org/PresRele/ASaw_14/5778_14.htm, 25 Ekim 2012.; “The Arab Media's Response to the Gaza Flotilla Affair”, (Erişim) http://www.adl.org/main_Arab_World/The+Arab+Medias+Response+to+the+Gaza+Flotilla.htm, 25 Ekim 2012.; “Gaza Flotilla Incident Sparks Anti-Semitism and Calls for Violence Online”, (Erişim) http://www.adl.org/main_Terrorism/gaza_flotilla_online_response.htm, 25 Ekim 2012.

²⁸⁷ “Before You Make up Your Mind About the FREE GAZA Flotilla Affair, Think About This”, (Erişim) http://www.adl.org/flotilla/Gaza_Flotilla_Incident_Ad.pdf, 27 Ekim 2012.

sonra ADL'nin resmi olarak Amerika Dışişleri Bakanlığına başvuruda bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu başvuruda ADL, filo organizatörlerinin terörist örgütler olarak kabul edilmesini talep etmiştir. Zira organizatörlerin HAMAS ile bağlantılarının açık olduğu vurgulanmıştır.²⁸⁸ Basın bildirisi ile dünyaya duyurulan bu gelişme, Yahudi diaspora topluluğu olan ADL'nin Amerika'da ne kadar aktif eylemlere girişebildiğini göstermesi bakımından anlamlıdır.

Yardım organizasyonunu düzenleyenlerden Mavi Marmara gemisini yola çıkaran İHH hakkında yapılan araştırmalar oldukça yüklüdür. Bu araştırmaların hemen hemen hepsinde aynı sonuca varılmaktadır. Buna göre, İHH başta HAMAS olmak üzere çeşitli radikal İslami örgütlerle ilişkilidir. İsrail devleti ve Yahudi topluluklarına göre ise bu durum İHH'nın terörist örgüt ilan edilmesi için yeterli bir sebeptir.

İHH hakkında yapılan en kapsamlı araştırmalardan birisi, Kudüs Halkla İlişkiler Merkezi tarafından yapılan araştırmadır. Bu rapor 120 sayfa olup Merkezin internet sitesinden rapora ulaşmak mümkündür.²⁸⁹ Rapordaki tespitler hayli dikkat çekicidir. Zira raporda İHH'nın küresel Müslüman topluluklar ve Türk hükümeti ile ilişkilerine değinilmiştir. Bu doğrultuda küresel çapta yaygınlaşan ve Mısır'da 1928'de doğan Müslüman Kardeşler ağı ile İHH ilişkilendirilmiştir. Türk hükümetinin de bu kanal aracılığıyla filoya destek verdiği kanaatine varılmıştır. Buna dayanak olarak da Türk hükümetinden yetkililerin ve hatta Başbakan Erdoğan'ın organizatörlerle filo yola çıkmadan önce yaptığı görüşmeler gösterilmiştir. Yine bu kapsamda İHH yöneticilerinin açıklamalarına yer verilmiştir. Örneğin İHH lideri Bülent Yıldırım'ın geminin Türk bayrağı altında yol aldığına değindiği ve gemiye yapılacak bir saldırının herhangi bir Türk konsolosluğuna yapılan saldırıdan farklı olmayacağına dair konuşması vurgulanmıştır.

²⁸⁸ "ADL Calls on State Department to Designate Main Flotilla Organizers as Terrorist Organizations", (Erişim) http://www.adl.org/PresRele/TerrorismIntl_93/5780_92.htm, 27 Ekim 2012.

²⁸⁹ Steven G. Merley, "Turkey, The Global Muslim Brotherhood and the Gaza Flotilla", Jerusalem Center for Public Affairs, 30 Kasım 2011, (Erişim) <http://jcpa.org/article/turkey-the-global-muslim-brotherhood-and-the-gaza-flotilla/>, 20 Ağustos 2012.

Ayrıca Mavi Marmara gemisinin hükümet partisinin kontrolünde olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nden alındığı da yine aynı raporda ifade edilmiştir. İHH yöneticilerinin oluşturduğu belgelerde yer alan ve Başbakan ile Bakanların kendilerini destekledikleri, herhangi bir zorlukta bu desteği daha da arttıracakları şeklinde ibarelerin yer aldığı altı çizilmiştir. Buradan iddia bir adım daha ileri götürülerek Türk hükümetince sağlanan bu desteğin şaşırtıcı olmadığı, zira AK Parti hükümeti ile birlikte göreve gelen Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun dış politika anlayışının buna müsait olduğu, kendisinin "Neo-Osmanlıcı fantezilere" sahip olduğu vurgulanmıştır. Ardından İHH'nın küresel çapta Müslüman Kardeşler ağı ile olan ilişkilerine vurgu yapılarak bu ağın El-Kaide'den HAMAS'a uzanan terörist gruplara verdiği destek hatırlatılmaktadır. Böylelikle İHH'nın organizasyonu yaparken yalnız olmadığı ve bu ağın ona kuvvetle destek verdiği belirtilmektedir.

Bu noktadan sonra İHH'nın aslında bir yardım kuruluşu olmadığı lafzına sıra gelmektedir. Bunu gerekçelendirmek için ise daha önce meydana gelen birkaç olaya atıf yapılmaktadır. Afganistan'da Sovyet ordusuna karşı savaşanlar ile birlikte 1990'lı yıllarda Bosna ordusunda yer aldıkları, birçok terör olayında silah ve patlayıcı taşıdıkları, Afganistan, Bosna ve Çeçenistan gibi savaş bölgelerinde cihatçı yetiştirdikleri iddia edilmiştir. Yine Irak Savaşı'nda Irak'ta yer alan El-Kaide yanlısı gruplara yardımlar gönderdikleri ve son olarak 2000 yılında Amerika'da görülen bir davada Los Angeles Uluslararası Havaalanına El-Kaide tarafından yapılması planlanan terör eyleminde önemli bir rol oynadıklarının tespit edildiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak İHH'nın İslamcı ve son derece politize olmuş bir örgüt olduğu belirtilmiştir. Raporda son olarak yardım filosunun amacının, Gazze ablukasını delerek İsrail'in bu yöndeki politikasının meşruiyetini kaybetmesini sağlamak olduğu anlatılmış ve bu olayın Türkiye'nin Batı ile olan ilişkilerinde de önemli sonuçlar doğuracağı vurgulanmıştır. Gazze yardım gemisi organizasyonunda ön sırada yer alan ve Mavi Marmara gemisinin sahibi olan

İHH'nin hedef tahtasına oturtulması ve İsrail tarafından terörist olarak etiketlenmesi, başta İsrail devleti olmak üzere İsrail yanlısı tüm grupların temel argümanıdır. Zira Mavi Marmara baskınının meşrulaştırılmasındaki en önemli argüman, İsrail askerleri ile karşı karşıya gelen grupların terörist olduğunu ispatlamaktır. Bu çerçevede söz konusu raporların okunması, maksadı daha anlaşılır kılmaktadır.

İHH üzerine yapılan analizlere, Amerika'da faaliyet gösteren bir asırlık dev kuruluş Amerikan Yahudi Komitesi de katkı sunmuştur.²⁹⁰ Komite yöneticilerinden Yehudit Barsky tarafından hazırlanan kısa raporda radikal İslamcı yardım kuruluşu olarak tanımlanan İHH'nin Gazze'ye İstanbul'dan yollanırken, oradaki ahalinin Filistin, Türk ve İHH bayrakları yanında iki terörist gruba ait bayrakları da salladıkları belirtilmiştir. Bu terörist gruplardan ilkinin Hizbullah, diğerinin ise El-Kaide tarafından eğitilen ve desteklenen İslami Büyükdoğu Akıncılar Cephesi (İBDA-C) olduğu ifade edilmiştir. Bu sırada göstericilerin Anti-Semitik sloganlar atmalarının ise buz dağının görünen ilk kısmı olduğu iddia edilmiştir. Ardından örgütün kuruluş aşamasına, Necmettin Erbakan'ın Milli Görüş hareketi ve dolayısıyla bu hareketten ayrılanların kurduğu Adalet ve Kalkınma Partisi ile olan bağlarına değinilmiştir. Gerek İHH lideri gerekse diğer yöneticilerin HAMAS ile Gazze, Suriye ve Türkiye'de birlikte çalıştıkları, hatta İHH'nin HAMAS tarafından kurulan ve ABD tarafından terör örgütleri listesine alınan Hayır Birliği'nin (Union of Good) de üyesi olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca İHH'nin El-Kaide ile bağları olduğu belirtilerek yukarıda bahsi geçen Los Angeles Uluslararası Havaalanına yapılması planlanan terör eylemiyle ilgili davaya atıfta bulunulmuştur.

Aynı şekilde Danish Institute for International Studies tarafından hazırlanan uluslararası terörist gruplar ile islami örgütler arasındaki ilişkileri

²⁹⁰ Yehudit Barsky, "IHH- A Terrorist Support Nexus", (Erişim) <http://www.ajc.org/atf/cf/%7B42D75369-D582-4380-8395-D25925B85EAF%7D/Yehudit-Barsky-IHH-Briefing-060610.pdf>, 30 Ekim 2012.

konu alan raporda,²⁹¹ İHH hakkında Bülent Yıldırım'ın ifadelerinden alınan bir takım istihbarati bilgilere yer verilmiştir. Buna göre İHH'nın bazı gençleri yetiştirilmek ve savaş deneyimi kazanmak üzere Müslüman ülkelerdeki savaş bölgelerine gönderdiği, ayrıca İHH'nın bu ülkelerden finansal yardım ile bıçak ve patlayıcı gibi araçları temin ettiği belirtilmiştir. Kısaca İHH'nın bir yardım kuruluşu olmadığı, terörist gruplar arasında finansal aracılık ve silah aracılığı yaptığı, dolayısıyla üyelerinin Mavi Marmara baskınının olduğu günde de planlı bir şekilde HAMAS adına İsrail kuvvetleri ile çarpışmak üzere hazırlandıkları vurgulanmıştır. Ayrıca Amerikan Yahudi Komitesi olay hakkında "Gazze Terör Filosu" başlığı ile yayınladığı internet sayfası ile çeşitli rapor ve analizler ile konu hakkında üyelerinin çıktığı tv ve radyo programlarından kesitlere yer vermiş, Youtube'da yayınlanan bazı videoları gösterime sunarak konu hakkında ziyaretçilerin bilgi edinmesini sağlamıştır.²⁹² Amerikan Yahudi Komitesinin de Amerikan Dışişleri Bakanlığına İHH'nın terörist gruplar ile bağlantılarının araştırılması amacıyla mektup yazdığı ve bu mektubu basın mensuplarına sunduğu görülmektedir.²⁹³

Amerika'daki en güçlü Yahudi topluluklarından biri olan Amerikan İsrail Halkla İlişkiler Komitesi (AIPAC), Mavi Marmara baskını akabinde hazırladığı ilk dokümanda bir zaman çizelgesi sunarak 25 Mayıs ile 1 Haziran tarihleri arasında geminin yola çıkmasından öncesini ve gemiye müdahaleyle ilgili olaylar dizisini ziyaretçilerine sunmuştur.²⁹⁴ Bu çerçevede gemi daha yoldayken aktivistlerin Filistin İntifada Marşını söyleyerek Anti-Semitik

²⁹¹ Evan F. Kolman, "The Role of Islamic Charities in International Terrorist Recruitment and Financing", Danish Institute of International Studies, Copenhagen, 2006, (Erişim) <http://www.diis.dk/graphics/Publications/WP2006/DIIS%20WP%202006-7.web.pdf>, 15 Kasım 2012.

²⁹² "The Gaza Flotilla", (Erişim) http://www.ajc.org/site/c.ijITI2PHKoG/b.6079405/k.71CC/The_Gaza_Terror_Flotilla.htm, 1 Kasım 2012.

²⁹³ "AJC Urges State Department to Investigate Turkish IHH Ties to Terror Groups", (Erişim) <http://www.ajc.org/site/apps/nlnet/content2.aspx?c=ijITI2PHKoG&b=849241&ct=8431973>, 1 Kasım 2012.

²⁹⁴ "Timeline: Gaza Flotilla", (Erişim) <http://www.aipac.org/~media/Publications-old/Policy%20and%20Politics/AIPAC%20Analyses/Issue%20Memos/2010/FlotillaTimeline.pdf>, 1 Kasım 2012.

sloganlar attıkları²⁹⁵ belirtilmiştir. Ardından Bülent Yıldırım'ın, bir Türk televizyonuna İsrail gemiye inmeye kalktığında güçlü bir direniş göstereceklerini belirttiği vurgulanmış ve olay anına değinilerek İsrail ordusunun Youtube'da yayınladığı bazı videolara bağlantı verilmiştir. 1 Haziran tarihinde de İsrail'in Mavi Marmara hariç diğer gemilerdeki yardım malzemesini Gazze'ye iletmeye karar verdiği ifade edilerek, bu taşıma işlemine ait video yayınlanmıştır.²⁹⁶ Amerikan İsrail Halkla İlişkiler Komitesi de İHH hakkında bir belge yayınlayarak HAMAS'la olan güçlü bağlarına vurgu yapmış, Bülent Yıldırım ile HAMAS lideri İsmail Haniye arasındaki buluşmaya ilişkin fotoğrafı yayınlayarak, Haniye'nin İHH'ya yardımlarından ötürü teşekkür ettiği konuşmasına yer vermiş ve İHH hakkında yukarıda diğer topluluklarca da ifade edilen iddiaları sıralamıştır.²⁹⁷

²⁹⁵ “Memri Flotilla Coverage: Al Jazeera TV Report from Freedom Flotilla Before Its Departure for Gaza: Activists on Board Chant Intifada Songs and Praise Martyrdom”, (Erişim) <http://www.memritv.org/clip/en/2489.htm>, 16 Kasım 2012.

²⁹⁶ “IDF Transfers Humanitarian Aid From Gaza Flotilla to Gaza Strip”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=EVrhQTiAJxM>, 3 Kasım 2012.

²⁹⁷ “Who was Behind the Gaza Flotilla”, (Erişim) <http://www.aipac.org/~media/Publications-old/Policy%20and%20Politics/AIPAC%20Analyses/Issue%20Memos/2010/IHHBackground.pdf>, 1 Kasım 2012.

Resim 5. Bülent Yıldırım ile İsmail Haniye'nin 2010 yılında Gazze'de gerçekleştirdikleri buluşmadan bir kare

Amerika Siyonist Örgütü, Mavi Marmara baskını akabinde Amerika'da kamuoyuna yönelik yoğun çalışmalar yapan örgütlerden bir diğeridir. Olaydan bir gün sonra yapılan ilk basın açıklamasında, baskın nedeniyle İsrail'i eleştiren yabancı basına yüklenilmiş, İHH'nın uluslararası terörist organizasyonlar ile bağı vurgulanmış ve Gazze ablukasının yasallığından bahsedilmiştir. Örgüt, iddiasını bir adım daha ileri götürerek yasal bir ablukayı delmek amacıyla yola çıkan filoya destek verdiği iddiası ile Türk devleti hakkında uluslararası hukuk çerçevesinde soruşturma açılmasını talep etmiştir.²⁹⁸ Örgüt, tüm üyelerine çağrıda bulunarak Senato ve Kongre üyeleri ile temasa geçmelerini ve İsrail'in baskınla ilgili tezlerini savunmalarını talep etmiştir.²⁹⁹ Oklarını Türkiye'ye çeviren örgüt, Amerikan kamuoyunda bu şekilde bir farkındalık yaratmaya çalışmış ve Amerikan-Türk işbirliğini de sorgulamıştır. Örgütün Başkanı, Türkiye'nin üç açıdan sorumluluğu bulunduğunu iddia etmiştir.³⁰⁰ Bunlardan ilki, uluslararası hukuka göre çeşitli terör örgütleriyle ilişkileri olduğu belirtilen İHH'nın faaliyetlerini durdurmamış olması, ikincisi Türk bayrağı ile seyahat eden Gazze filosunun planlanması ve yola koyulmasına destekçi olması ve son olarak gemiyi denetlediğini ve geminin yalnızca insani yardım malzemesi taşıdığını belirtmesine rağmen baskın sırasında gemiden çok sayıda silah çıkmış olmasıdır. Bu gibi gerekçelerle Türkiye'nin masum olmadığı vurgulanmaya çalışılmıştır. Bu iddiaların ortaya atılmasındaki temel gerekçe, olaydan sonra pek çok devlet yetkilisi tarafından dile getirilen uluslararası bağımsız bir soruşturma komisyonunun kurulmasına ilişkin teklifler değerlendirilirken bu iddiaların da soruşturmaya konu olmasını sağlamaktır.

²⁹⁸ "ZOA Condemns Terrorist Flotilla Which Refused Peaceful Option; Calls for Investigation of Turkey, Which Permitted Ship To Sail With Weapons & Violate Legal Blockade", (Erişim) http://www.zoa.org/sitedocuments/pressrelease_view.asp?pressreleaseID=1871, 3 Kasım 2012.

²⁹⁹ "Support IDF Lawful Defense Against "Gaza Flotilla", (Erişim) http://www.zoa.org/sitedocuments/actionalert_view.asp?actionalertID=1872, 3 Kasım 2012.

³⁰⁰ "ZOA Calls For Investigation Of Turkey For Permitting A Ship With Armed Extremists To Break Israel's Legal Blockade", (Erişim) http://www.zoa.org/sitedocuments/pressrelease_view.asp?pressreleaseID=1874, 3 Kasım 2012.

Amerika'da Ortadoğu hakkında çıkan haberlerin doğruluğunu ölçen CAMERA örgütü, İsrail devletinin Mavi Marmara gemisine yaptığı baskınla ilgili olarak yanlış bilinenler ile gerçekte ne olduğunu açıklamak maksadıyla bildirimler yayınlamıştır. 4 Haziran 2010 tarihinde yayınlanan bildirimde “Anti İsrail Aktiviteler”, “Abluka ve Filo'ya Müdahale” ve “Şiddet” adlı üç başlıkla olaya değinilmiştir.³⁰¹ Öncelikle yardım gemisinin insani yardım amacını taşıdığı, gemidekilerin de barış aktivistleri olduğu şeklindeki yorumların yanlış olduğu, çünkü gemidekilerin defalarca uyarılmasına rağmen geminin İsrail limanına çekilmesine ve malzemelerin oradan Gazze'ye iletilmesine karşı çıktıkları, gerçekte birçok yardım malzemesinin Gazze'ye gönderildiği, organizatörler İHH ve Özgür Gazze Hareketi'nin şiddet yanlısı ve terörist aktiviteler içerisinde oldukları vurgulanmıştır. Bu noktada Wall Street Journal adlı gazetede çıkan bir haberde gemidekilerin barış aktivistleri olarak adlandırılması eleştirilmiştir.

Diğer bölümde Gazze ablukasının uluslararası hukuka uygun olmadığı, İsrail'in uluslararası sularda yaptığı müdahale ile uluslararası hukuku çiğnediği şeklindeki önermelerin yanlış olduğu, ablukanın gerek uluslararası örf ve adet hukuku gerekse yazılı anlaşmalar çerçevesinde ve 1994 San Remo Kılavuzuna uygun olduğu, dolayısıyla filonun önünün uluslararası sularda kesilmesine herhangi bir mani olmadığı, zira geminin abluka uygulanan bir bölgeye barışçıl amaçlarla yaklaşmadığı ifade edilmiştir. Son olarak olay anına değinilmiştir. İsraili askerlerin gemiye iner inmez otomatik silahlar ile insanları öldürdükleri, Mavi Marmara yolcularının hiç silahları olmadığı ve direniş göstermedikleri gibi önermelerin yanlış olduğu belirtilerek, özellikle İsrail ordusu videolarına dayanacak şekilde gerçek anlatılmaya çalışılmıştır. Örgüt, yabancı medyada konu ile ilgili çıkan ve İsrail karşıtı buldukları haberleri tespit ederek kendi bakış açıları çerçevesinde düzelttikleri makaleleri yayınlayarak olay hakkında çalışmalar yürütmeye

³⁰¹ “The Gaza Flotilla: Falsehoods and Facts”, (Erişim) http://www.camera.org/index.asp?x_context=2&x_outlet=118&x_article=1862#peace, 4 Kasım 2012.

devam etmiştir.³⁰² Bu çalışmalar, Yahudi topluluklarının dünya medyasını güncel olarak takip ederek anında cevap verebilme kapasitesini göstermesi bakımından anlamlıdır.

İsrail hakkında yanlış bilindiğini iddia ettikleri gerçekleri açıklamak üzere pek çok örgütün kurulduğu anlaşılmaktadır. Bu örgütlerden birisi olan ve 2000’li yıllarda faaliyetlerine başlayan “StandWithUs” adlı örgüt, Mavi Marmara baskınıyla ilgili olarak yoğun hasbara faaliyetine girişmiştir. Örgüt, hazırlanan bültenler, el ilanları ve online aktivitelerle bu alanda faaliyet gösteren önemli yapılardan biri olarak göze çarpmaktadır. “Filo Gerçekleri” başlığı ile oluşturulan dokümanlarda kısa bilgiler ile olaya değinilmekte ve gerçekler İsrail gözlüğüyle kamuoyuna aktarılmaktadır. Bu kapsamda <www.flotillafacts.com> adlı bir site faaliyete sokulmuştur.³⁰³ Hazırlanan bildirimlerde yukarıda tekrar edilen önermelerin yanı sıra, yeni olarak HAMAS ile ilgili genel bilgilerin verildiği görülmektedir. Filistin ve Yahudi halkının çektiği sıkıntıların baş aktörü olarak HAMAS hedefe oturtulmakta ve ablukanın sebebi, HAMAS’ın İsrail’e karşı şiddet eylemlerini durdurmak olarak açıklanmaktadır. Yardım malzemesi adı altında gelen bazı malzemelerde bomba yapımında kullanılan potasyum nitratın bulunması sebebiyle gelen yardım malzemelerinin denetlenmesinin şart olduğu belirtilmektedir. Ayrıca ilginç bir anekdot olarak HAMAS tarafından kaçırılan İsraili asker Gilad Şalit’in avukatlarının, onun için de yardım götürülmesi yönünde yaptığı çağrılarını filo organizatörleri tarafından reddedildiğine değinilmektedir.³⁰⁴ Örgüt olayın ertesi günü Los Angeles şehrinde Türk Konsolosluğu önünde bir protesto gösterisi gerçekleştirilmesinde etkin rol

³⁰² Bu çerçevede yapılan çalışmalardan bazıları: “NBC News Fumbled the Flotilla Story”, (Erişim) http://www.camera.org/index.asp?x_context=55&x_article=1884, 4 Kasım 2012.; “Huwaida Arraf’s Flotilla Fable on BBC”, (Erişim) http://www.camera.org/index.asp?x_context=7&x_issue=81&x_article=1871; 4 Kasım 2012.; “Reuters Reports False Claims, But Ignores Flotilla Facts”, (Erişim) http://www.camera.org/index.asp?x_context=7&x_issue=81&x_article=1900, 4 Kasım 2012.; “Shapiro Uses News Hour to Distort Reality”, (Erişim) http://www.camera.org/index.asp?x_context=7&x_issue=81&x_article=1867, 4 Kasım 2012.

³⁰³ Söz konusu internet sitesine 2012 yılı sonu itibarıyla erişilememektedir. Ancak bahse konu internet sitesi, olay sonrası oluşturulmuş ve yaklaşık iki yıl yayında kalmıştır.

³⁰⁴ “Flotilla Facts”, (Erişim) <http://www.standwithus.com/flyers/pdfs/flotillafacts.pdf>, 6 Kasım 2012.

oynamıştır. Bu gösteriye ilişkin video, örgütün Youtube kanalından yayınlanmıştır.³⁰⁵

Tüm dünyadaki sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerine ve yayınlarına odaklanan “NGO Monitor” grubu, bu olaya ilişkin olarak da sivil toplum örgütlerinde çıkan haber ve yayınları inceleyerek bunlara cevap niteliği taşıyan çalışmalar yapmıştır. 3 Haziran 2010 tarihinde yayınlanan ilk çalışmada, çeşitli sivil toplum örgütleri ve insan hakları gruplarının tek yanlı ve sert ifadelerle İsrail’i eleştirdikleri ifade edilmiş ve bu grupların iddiaları çürütülmeye çalışılmıştır.³⁰⁶ Bu çerçevede dört iddiaya cevap verilmiştir. İddialardan ilki, İsrail’in aşırı ve orantısız güç kullandığı ile ilgilidir. Örneğin İsrail’deki Arap azınlıkların haklarını korumak amacıyla kurulan ADALAH’ın yayınladığı bildiriye, İsrail askerlerinin uluslararası hukuku ihlal ederek sivillere ateş açtığı ve orantısız güç kullandığı ifadelerine yer verildiği, bir insan hakları örgütü olan Amnesty International tarafından yayınlanan bildiriye ise İsrail güçlerinin her ne kadar kendilerini savunmak amacıyla müdahale ettiğini belirtse de ölümlerle sonuçlanan bu müdahalenin aşırı güç kullanımını içerdiğinin açık olduğu ifade edilmiştir. NGO Monitor ise bu iddialara verdiği cevapta İsrail askerlerinin gemide şiddetle karşılaştıklarını belirtmiş ve İsrail ordusu tarafından yayınlanan videolara atıfta bulunmuştur.

Diğer bir iddia, Gazze ablukasının yasal olmadığı ve toplu cezalandırma yöntemi olarak görüldüğü ile ilgilidir. Bu iddiayla ilgili olarak Amnesty International, Human Rights Watch, Center for Constitutional Rights ve War on Want adlı insan hakları ve sivil toplum örgütlerinin değerlendirmelerine yer verilerek iddiaya yanıt verilmiştir. Buna göre ablukanın toplu cezalandırma olarak adlandırılmayacağı, uluslararası hukuk çerçevesinde toplu cezalandırma teriminin ölüm cezaları ile ilgili olduğu,

³⁰⁵ “Demonstration to Support Israel”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=-Je9iQvqutQ>, 6 Kasım 2012.

³⁰⁶ “Lost at Sea: NGO Legal Distortions in the Wake of the Flotilla Incident”, (Erişim) <http://www.ngo-monitor.org/article/lost-at-sea-ngo-legal-distortions-in-the-wake-of-the-flotilla-incident#four>, 6 Kasım 2012.

abluka gibi yasal eylemlere atfedilemeyeceği, ayrıca İsrail'in yasal görevi olmamasına rağmen her gün Gazze'ye tonlarca yardım malzemesi gönderdiği, hatta Gazze'ye yardım filosunun taşıdığı yükün İsrail'in bir günde yaptığı yardıma eş değer olduğu ifade edilmiştir. Ablukanın yasallığı noktasında da San Remo Kılavuzunun 67. maddesi ile Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 1373 sayılı kararına atıfta bulunulmuştur.

İddialardan üçüncüsü, İsrail'in 2005 yılında Gazze'den çekildiğini belirtmesine rağmen aslında Gazze'nin hala İsrail işgali altında olduğu ile ilgilidir. Grup, bu iddiaya da cevap olarak uluslararası hukuku referans göstermekte, eğer İsrail'in Gazze'yi işgal ettiği öne sürülecekse Gazze'nin güney sınırını tutan Mısır'ın da Gazze'yi işgal altında tuttuğunun iddia edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Grup tarafından cevap verilen son iddia ise İsrail'in bu eyleminin korsanlık olarak görülmesi ile ilgilidir. Bu iddiaya da Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesinin korsanlık ile ilgili 101. maddesine atıf yapılarak cevap verilmiş ve korsanlığın bir devlet gemisi ile değil özel bir gemi ile yapılabileceği ya da devlet dışı aktörler tarafından ele geçirilen bir devlet gemisi ile yapılabileceği, İsrail ordusunun giriştiği eylemin ise bu kapsamda değerlendirilebilmesinin imkânsız olduğu ifade edilmiştir. NGO Monitor, sunduğu bir başka çalışmada ise 35 insan hakları örgütü ve sivil toplum örgütünün olaya ilişkin hazırladığı bildirimler ve yayınları incelemiştir. İncelemede bu grupların olay hakkında yaptığı yanlış ve yanlı olduğu düşünülen bazı iddialarına yer verilmiş ve yukarıda izah edilen İsrail tezleri işlenmiştir.³⁰⁷

2000'li yıllarda İsrail'in imajını iyileştirmek ve kamu diplomasisi faaliyetlerinde bulunmak üzere kurulan örgütlerden biri olan "İsrail Projesi" (The Israel Project), Mavi Marmara baskını ile ilgili çok sayıda dokümanda İsrail tarafının tezlerini Amerikan kamuoyuna sunmuştur. İHH hakkında yapılan çalışmalarda genel bilinenlerin haricinde 1996 tarihli bir CIA raporuna

³⁰⁷ "NGO Campaigns and the 'Free Gaza Flotilla'", (Erişim) http://www.ngo-monitor.org/article/ngo_campaigns_and_the_free_gaza_flotilla, 6 Kasım 2012.

değinilmiş ve İHH'nın, terörist aktivitelerle ilişkili 15 İslami sivil toplum örgütü içerisinde sayıldığı vurgulanmıştır. Ayrıca İHH'nın terörist gruplarla ilişkisi yüzünden Almanya'da faaliyetlerinin yasaklandığı belirtilmiştir.³⁰⁸ Olay sonrasında İsrail tarafından oluşturulan Turkel Komisyonu raporu sonrasında "Mavi Marmara'da Ne Oldu?" başlıklı haber ile baskın hakkında İsrail tezlerinin bağımsız bir araştırma grubu tarafından doğrulandığı yönünde açıklama yapılmıştır.³⁰⁹ Böylelikle İsrail devleti tarafından oluşturulan ve başkanlığını eski bir hâkimin yaptığı komisyonca hazırlanan rapor, yabancı kamuoylarına yönelik Mavi Marmara baskınını meşrulaştırabilmek amacıyla kullanılmıştır. Bu örgüt tarafından konuya ilişkin hazırlanan dokümanlarda, çeşitli yönleri ile olay ve tarafların bu konudaki politikaları hakkında bilgi alınabilmesi için İsrail ve Amerika'da ikamet eden uzman kişilerin iletişim bilgilerinin verilmesi dikkat çekicidir.³¹⁰ Böylelikle kamuoyunun ilk elden bilgi edinebilmesi sağlanmak istenmiştir.

Bu bölümde son olarak başka bir özel girişimin İsrail kamu diplomasisine nasıl katkı sunduğuna değinilecektir. Baskından iki gün sonra İsrail medyasında geçmişte görev yapmış gazeteci ve habercilerin oluşturduğu ve medya eleştirmenliği yapan Latma adlı sitenin yayınladığı video klip, çok kısa sürede tüm dünyaya erişmiş ve baskınla ilgili en renkli çalışma olarak arşivlerde yerini almıştır. 1983 yılının hit şarkısı olan Lionel Richie, Micheal Jackson ve Tina Turner gibi ünlüler tarafından okunmuş "We are the World" şarkısının "We Con the World" şeklinde değiştirilmesi ve filo baskınına ilişkin sözlerin yazılması ve parodi şeklinde klip çekilmesi ile ün yapmış çalışmayı, Youtube internet sitesinde iki buçuk milyonu aşkın

³⁰⁸ "Sailing into trouble: Behind the "PEACE" Flotilla, IHH: Terror and Violence", (Erişim) <http://www.theisraelproject.org/site/apps/nlnet/content2.aspx?c=hsJPKOPIJpH&b=7530713&ct=10887187>, 6 Kasım 2012.

³⁰⁹ "The Mavi Marmara: What Happened", (Erişim) <http://www.theisraelproject.org/site/apps/nlnet/content2.aspx?c=hsJPKOPIJpH&b=7530713&ct=10887193>, 6 Kasım 2012.

³¹⁰ "Protesters Who Attacked Israeli Soldiers aboard Ship Likely Turks Activists on Vessel Backed by Islamist Group Connected to Global Jihadi Networks", (Erişim) <http://www.theisraelproject.org/site/apps/nlnet/content2.aspx?c=hsJPKOPIJpH&b=689705&ct=8419873&printmode=1#StatsFacts>, 6 Kasım 2012.

kullanıcı izlemiştir.³¹¹ Bu şarkıyı ve video klibi İsrail kamu diplomasisi açısından önemli kılan gelişme ise videonun bağlantısının İsrail hükümetine ait sosyal ağlarda kısa süreliğine erişime sunulmasıdır. Erişim sağlandıktan hemen sonra düzeltilen durum sonrası basın sözcüleri yaptıkları açıklamada, videonun hükümetin resmi görüşünü yansıtmadığını defalarca vurgulamışlardır.³¹² Hatta bir sözcü, videoyu çocuklarına gönderdiğini çünkü çok eğlenceli bulduğunu, ayrıca İsraililerin düşüncelerini yansıttığını ancak konu ile ilgili hükümetin bir alakasının bulunmadığını belirtmiştir. Bu durum aslında söz konusu çalışmaya İsrail devletinin dolaylı da olsa destek verdiğini düşündürmektedir.

Videoya pek çok sivil toplum örgütünün internet adresinden erişim sağlanmış ve video İsrail ulusal medyası ile uluslararası medyada geniş yer bulmuştur. Gemideki göstericileri sembolize eden bir grubun söylediği şarkıda grup, yardım filosunun dünyaya şov yapmak için düzenlendiğini, milyonlarca dolarlık yardım almalarına rağmen Gazze'dekilerin peynir ve "füze" gibi temel ihtiyaçlarını karşılayamadıklarını belirtmekte ve ellerinde bıçaklarla barış için geldiklerini söylemektedir. "Tüm bunları kendi televizyonlarınızda göremezsiniz" diyerek de uluslararası medyaya gönderme yapmaktadır. Baştan sona alaycı bir üslubun benimsendiği şarkıda, İslam ve terör kelimelerinin de aynı cümlede kullanılması videonun eleştiri dozunu arttırdığını göstermektedir. Latma adlı site bir yıl sonra 1960'larda Beach Boys tarafından seslendirilen "Fun Fun Fun" adlı şarkıyı "Guns Guns Guns" olarak sözlerini değiştirerek yine Gazze filosuna yönelik bir video klip hazırlamıştır.³¹³

³¹¹ "Flotilla Choir presents: We Con the World", (Erişim) http://www.youtube.com/watch?v=FOGG_osOoVg, 10 Kasım 2012.

³¹² "Israel Apologises for Spoof Video Mocking Gaza Flotilla", (Erişim) <http://www.bbc.co.uk/news/10253357>, 12 Kasım 2012.

³¹³ "Latma Presents: The Audacity of Dopes Band Brings You 'Guns, Guns, Guns!'", (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=Y5CsGVY5JQ>, 10 Kasım 2012.

IV. MAVİ MARMARA BASKINI SONRASI ÖNEMLİ GELİŞMELER

Mavi Marmara baskını sonrasında gerek Türkiye gerekse diğer devletler olayı incelemek üzere uluslararası bağımsız bir komisyon kurulmasını talep etmişlerdir. İsrail başlangıçta böyle bir komisyon kurulmasına karşı çıkmıştır. Çünkü kendisi de bu konuda çalışmalar yapmayı planlamıştır. Nitekim ilk hamle İsrail'den gelmiş ve ordu adına soruşturma yapmak üzere eski General Giora Eiland görevlendirilmiştir. Bu raporda bir takım operasyonel başarısızlıklardan söz edilmiş ve direniş ihtimalinin yeterince dikkate alınmamış olmasının bir eksiklik olduğu vurgulanmıştır. Ancak raporda ilk ateşi karşı tarafın açtığı ve askerlerin kendini korumak amacıyla ateş etmek zorunda kaldıkları sonucuna varılmıştır.³¹⁴ 10 Ağustos 2010 tarihinde ise İsrail'in ikna olması ile BM Genel Sekreteri Ban Ki Moon himayesinde bir uluslararası soruşturma komisyonunun kurulması kararlaştırılmıştır. Yeni Zelanda eski Başbakanı Geoffrey Palmer'in başkanlık ettiği komisyonda bir Türk ve bir de İsrailli temsilci yer almıştır.³¹⁵

Bu arada olayın tarafları Türkiye ve İsrail'de kendi içerisinde bağımsız bir komisyon oluşturduğunu duyurmuştur. Türk tarafının oluşturduğu Türk Ulusal Araştırma ve İnceleme Komisyonu Büyükelçi Mithat Rende'nin başkanlığında kurulmuştur. İsrail tarafı ise emekli hâkim Jacob Turkel başkanlığında bir komisyon kurmuştur. İki taraf da kendi çalışmaları ve soruşturmalarını tamamlayıp kamuoyuna açıklamadan önce raporlarını BM komisyonuna sunma konusunda anlaşmıştır. Nitekim Türkiye, Eylül 2010'da raporunu tamamlayıp BM'ye sunmuştur. Ancak İsrail, Turkel Komisyonu tarafından hazırlanan raporu Türk tarafı ile paylaşmadan ve komisyona ulaştırmadan doğrudan kamuoyu ile paylaşmıştır.³¹⁶ Bu hamlenin yabancı kamuoylarına yönelik bir kamu diplomasisi çalışması olması muhtemeldir.

³¹⁴ Ahmet Cemal Ertürk, "İnsan Hakları Raporları Işığında Mavi Marmara Saldırısı", (Erişim) http://www.bilgesam.org/tr/index.php?option=com_content&view=article&id=1072:nsan-haklar-raporlar-inda-mavi-marmara-saldr&catid=77:ortadogu-analizler&Itemid=150, 12 Kasım 2012.

³¹⁵ "Seta Analiz 2010'da Türkiye", (Erişim) <http://arsiv.setav.org/ups/dosya/59657.pdf>, 5 Aralık 2012.

³¹⁶ Ceren Mutuş, "Mavi Marmara Saldırısına İki Farklı Bakış: Türkiye ve İsrail Ulusal Raporları", (Erişim) <http://www.usak.org.tr/myazdir.asp?id=1909>, 5 Aralık 2012.

Daha önce Eiland ve ekibi tarafından hazırlanan rapor da çeşitli görsel araçlarla İsrail tezlerini kuvvetlendirebilmek amacıyla kullanılmıştır. Burada da durum aynıdır. Zira raporun bulguları İsrail tezlerini tamamiyle meşrulaştırmaktadır. Raporda, öncelikle Gazze ablukasının uluslararası hukuka uygunluğu belirtilmekte, bu ablukadan dolayı İsrail askerlerince gemiye yapılan müdahalenin yine uluslararası örf ve adet hukuku uyarınca doğru olduğu, kullanılan gücün gerekli ve ölçülü olduğu, İHH aktivistlerince taşınan ve askerlere karşı kullanılan silahların öldürücü ve ciddi yaralanmalara sebep olabilecek türden olduğu, ayrıca aktivistlerin ateşli silah kullandığı sonuçlarına varılmıştır.³¹⁷ Görüldüğü üzere komisyon raporu, İsrail'i tamamen aklamakta ve baskını meşrulaştırma bakımından kuvvetli bir pozisyon sergilemektedir.

Bu sırada BM Palmer Komisyonunun nihai raporunun yayınlanması İsrail'in talebiyle sürekli ertelenmiştir. Türk ve İsrail taraflarının konu hakkındaki görüşmeleri sürmüştür. Hatta bir ara İsrail Başbakanı Netanyahu'nun özür dilemeye hazırlandığı ancak koalisyondaki çatlak seslerden dolayı bunu gerçekleştiremediği iddia edilmiştir.³¹⁸ Bu çabaların sonuçsuz kalmasının akabinde BM'nin hazırladığı rapor hakkında Amerika'da Newyork Times gazetesinde bir haber çıkmıştır. Bu haber ile raporun sonuç bulgularının sızdığına anlaşılmaya başlanmıştır. Raporun yayınlanması daha fazla geciktirilmemiştir. Raporun açıklanmasından önce Amerika Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'ın İsrail tarafını ikna etmeye yönelik çalışmalar yürüttüğü bilinmektedir. Ancak raporun İsrail'in lehine sonuçlar içermesi sebebiyle adeta gizli bir el, raporu basına sızdırmış ve tüm uzlaşma çabalarını sona erdirmiştir.

³¹⁷ “The Public Commission to Examine the Maritime Incident of 31 May 2010, The Turkel Commission Report Part One”, (Erişim) <http://www.turkel-committee.gov.il/files/worddocs/8808report-eng.pdf>, 7 Aralık 2012.

³¹⁸ “Seta Analiz 2011'de Türkiye”, (Erişim) <http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCsQFjAA&url=http%3A%2F%2Farsiv.setav.org%2Fpublic%2Findir.aspx%3Fvol%3D%252Fups%252Fdosya%252F101079.pdf%26baslik%3DSETA%2BAnaliz%253A%2B2011%2527de%2BT%25FCrkiye&ei=tc4GUfPPDO7r0QH9YFw&usg=AFQjCNH9umkwWFkohSAZQ4fukumkKtOGg>, 5 Aralık 2012.

Rapor, en başta Gazze ablukasının meşruluğunu ilan etmekle, İsrail'in elini güçlendirmektedir. Yardım filosunu organize eden İHH yetkililerinin umursamaz bir şekilde ablukayı delmeye çalıştıkları, gerek Türk gerekse İsrail tarafından böyle bir olayın vukuu bulmaması için olaydan önce daha çok çaba gösterilmiş olması gerektiği belirtilmiştir. Raporda İsrail'in aşırı ve gereksiz güç kullandığı teyit edilmiş, şiddet kullanma haricinde farklı alternatiflerin uygulamaya konulmuş olması gerektiği ancak bunun başarısız olduğu tespit edilmiştir. İsrail askerlerinin ise gemide organize olmuş şiddetli bir direniş ile karşılaştığı, üç askerin yakalandığı, kötü muamele edildiği ve birçoğunun yaralandığı belirtilmiştir. Ancak İsrail kuvvetlerinin kullandığı aşırı güç ile sebep olduğu ölümlerin kabul edilebilir olmadığı ve buna sebep olan İsrail tarafından sunulan gerekçelerin ise yetersizliğine değinilerek ölenlere birden fazla, arkadan veya yakın mesafeden ateş edildiğinin tespit edildiği vurgulanmıştır. Ayrıca gemi ele geçirildikten sonra da İsrail askerlerinin yolculara kötü davrandığı ifade edilmiştir. Son olarak İsrail'in olaylar nedeniyle üzgün olduğunu açıklamasının uygun olacağı, ölenlerin ve yaralananların ailelerine tazminat ödemesi gerektiği ile Türkiye ve İsrail'in Ortadoğu'da barışın tesisi için diplomatik görüşmelerini sürdürmeleri tavsiye edilmiştir.³¹⁹ İsrail tarafını haksız bulan bazı bulgulara sahip olsa da bu şekilde sonuçları olan bir raporun resmen açıklanmadan basına sızdırılması yoluyla İsrail'in bu noktada da kamuoyunu lehine çekmeyi hedeflemiş olması muhtemeldir. Zira rapor, Gazze ablukasını meşru kılarak bu ablukayı delmeye yönelik çabalara müdahale etmeyi meşrulaştırmaktadır. Dolayısıyla İsrail tarafı bir kez daha kamu diplomasisi çabalarına katkı sunacak bir gelişmeyi çekinmeden kullanmıştır.

Bu rapor ile birlikte Türkiye'nin Gazze ablukasının kaldırılması, olay nedeniyle İsrail tarafının özür dilemesi ve kayıplar nedeniyle tazminat ödemesi şeklindeki üç talebi büyük darbe görmüş, zira yalnızca tazminat

³¹⁹ "Report of the Secretary-General's Panel of Inquiry on the 31 May 2010 Flotilla Incident", (Erişim) http://www.un.org/News/dh/infocus/middle_east/Gaza_Flotilla_Panel_Report.pdf, 11 Aralık 2012.

talebi BM raporunda uygun karşılık bulmuştur. Zaten raporun açıklamasından hemen sonra Türk tarafı, İsrail ile olan diplomatik ilişkilerini ikinci katiplik düzeyine indirmiş, devlet büyükleri raporu yok hükmünde saydıklarını belirtmiştir.

Devlet denetleyicisi (State Comptroller) olarak görev yapan ve İsrail'in ombudsmanı olarak bilinen Micha Lindenstrauss, 2012 yılında Mavi Marmara olaylarını konu olan bir rapor hazırlamıştır. Raporda Başbakan Netanyahu'nun olaya müdahale ediş şekli ile karar alma süreçleri eleştirilmektedir. Olay öncesinde yeterli istişarenin yapılmadığı ve gerekli önlemlerin alınmadığı belirtilen raporda, gemide karşılaşılabilecek şiddete karşı yeterince hazırlık yapılmadığı ifade edilmektedir. Bu noktada Savunma Bakanı Ehud Barak da eleştirilmekte ve ordunun direnişe karşı yeterince hazırlıklı olup olmadığını kontrol etmediği belirtilmektedir.³²⁰ Operasyonun içeriğinden ziyade usul ve karar alma bakımından yapılan tespitleri içeren raporda, İsrail'in olay sonrasındaki kamu diplomasisi faaliyetlerine ilişkin birkaç noktaya da temas edilmektedir.

Öncelikle İsrail'in olayı açıklama noktasında yaklaşık yarım gün geç kaldığı, bu gecikmenin İsrail'in uluslararası kamuoyu gözündeki imajını zedelediği vurgulanmıştır. Akabinde Başbakanlık'taki Kamu Diplomasisi Bürosunun iç kamuoyuna verilen mesaj ile yabancı kamuoylarına verilen mesajları ayırt etmediği, ayrıca bu büronun 7/24 çalışabilecek kapasitede olmadığı, İsrail Ordu Sözcülüğünün ise diğer devlet organlarının gerektiği gibi işlememesi nedeniyle yetkisini aştığı, görsel materyallerin geç erişime sunulmasının ise hata olduğu belirtilmiştir. Yabancı basında konuyla ilgili çıkan yayınların takibi noktasında da eksikler olduğu belirtilen raporda, son olarak Arap devletleri ile iletişim konusunda bozukluklar olduğu ifade edilmiştir. Arapça dilinde yeterli kamu diplomasisi faaliyetinin yürütülmediği

³²⁰ "Israeli Watchdog Criticizes Government Over Gaza Flotilla Raid", (Erişim) http://www.nytimes.com/2012/06/14/world/middleeast/israeli-watchdog-criticizes-government-over-gaza-flotilla-raid.html?_r=0, 15 Aralık 2012.

sonuç olarak etkili bir kamu diplomasisi planının yapılması gerektiği tavsiyesiyle rapor sonlandırılmıştır.³²¹ Görüldüğü üzere rapor, İsrail'de konuyla ilgili hazırlanan ve en açık özeleştireli içeren bir çalışma olarak karşımıza çıkmaktadır. Operasyon öncesinde gerekli hazırlıkların yapılmamış olmasının doğurduğu sonuçların, İsrail'e sıkıntı yaşattığı belirtilmekte, İsrail'in izlediği kamu diplomasisi çalışmaları ise yine organizasyon bakımından eleştirilmektedir.

Mavi Marmara baskını sonrasındaki belki de en önemli gelişme olayın gerçekleşmesinden yaklaşık üç yıl sonra 22 Mart 2013 tarihinde yaşanmış ve İsrail Başbakanı, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile telefonda görüşerek İsrail devleti adına özür dilemiştir.³²² Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı da bu özrü resmen kabul etmiş ve taraflar, Türkiye'nin ikinci şartı olan tazminat meselesinde bir anlaşmaya varma hususunda mutabık kalmıştır. Yani İsrail devleti, hayatını kaybeden Türk vatandaşları için tazminat ödemeyi kabul etmiştir. Türkiye'nin öne sürdüğü üçüncü şart ise Gazze ablukasının kaldırılması idi. Bu hususla ilgili olarak ise Başbakanlığın resmi internet sitesinden yapılan açıklamada şu ifadeler yer verilmiştir: "Sayın Netanyahu ayrıca, İsrail'in, sivil halkın kullanacağı malların Gazze dâhil Filistin topraklarına girişine ilişkin kısıtlamaları esas itibariyle kaldırdığını ve sükûnet devam ettiği müddetçe bu durumun da devam edeceğini ifade etmiştir." Burada kullanılan ifadelerin Türkiye'nin öne sürdüğü şartı tam olarak karşılayıp karşılamadığı hususunda soru işaretleri olmakla birlikte Türkiye'nin özrü kabul etmesiyle birlikte Mavi Marmara sonrası kopan Türk-İsrail ilişkilerinde yeni bir dönem açılmıştır. Özür meselesi ile ilgili değinilmesi gereken bir diğer önemli husus ise olaydaki ABD etkisidir. Zira, ABD Başkanı Obama'nın ikinci kez Başkanlığa seçilmesinin ardından gerçekleştirdiği ilk ziyaret İsrail'e olmuş ve bu ziyaretin son gününde Obama İsrail'den

³²¹ "Comptroller: Israel Lost Flotilla Hasbara Battle", (Erişim) <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4241885,00.html>, 21 Aralık 2012.

³²² "T.C. Başbakanlık Basın Merkezi Basın Açıklaması", (Erişim) <http://www.bbm.gov.tr/Forms/pgNewsDetail.aspx?Type=1&Id=4541>, 22 Mart 2013.

ayrılmadan hemen önce İsrail Başbakanı Netanyahu, Obama'nın yanında Recep Tayyip Erdoğan ile telefon görüşmesi yapmıştır.

Mavi Marmara olayının gerçekleştiği 2010 yılından itibaren her iki ülkenin de bulunduğu coğrafyada çok önemli gelişmeler olmuştur. "Arap Baharı" olarak başlayan süreçte Tunus, Mısır ve Libya gibi gibi ülkelerde yılların diktatörleri devrilmiştir. Aynı coğrafyada yeni yönetimler başa gelmiştir. Halk hareketi olarak başlayan gösterilere dünya da destek vermiştir. Hatta Libya'da direnişe silahlı destek sağlanmış ve Kaddafi'nin kısa sürede devrilmesi başarılmıştır. Bu devrimlerin en sıkıntılısı ise Suriye meselesinde yaşanmıştır. Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ın kısa sürede devrileceği hesaplanırken evdeki hesap çarşıya uymamış ve kanlı çatışmaların yaşandığı ülkede arzulanan yönetim değişikliği sağlanamamıştır. Bunda özellikle Batılı devletler ve başta ABD'nin, Esad'ın yerine gelecek olası yönetime karşı duydukları kuşkunun payı çok fazladır. Böylelikle Suriye'de direniş yapanlara destek istenildiği gibi sağlanamamış ve Beşar Esad devrilememiştir. İran, Rusya gibi devletlerin de dahil oldukları süreçte Suriye, adeta denge politikası izlemekte ve 19. yüzyılın hasta adamı Osmanlı gibi sendelemekte ama düşmemektedir. Ancak Suriye'deki yangın, çevresindeki tüm devletleri içine çekebilecek potansiyele sahip çok önemli bir olaydır. Esad sonrasında yönetime gelecek olası adaylara karşı duyulan şüphe ve ülkedeki kimyasal silahlarının radikal grupların eline geçmesi hususundaki endişeler, Suriye'deki gelişmelere kısmen de olsa seyirci kalınmasına ve akan kanın devam etmesine yol açmaktadır.

İşte böyle bir konjonktürde İsrail devleti Ortadoğu'da yalnız kalmaktan korkmaktadır. Zira devrimler ile yönetime gelen gruplarda hissedilen Müslüman Kardeşler ağırlığı, İsrail'i endişelendirmektedir. Özellikle Mısır'da müttefiki Hüsnü Mübarek'in devrilmesi ve yerine Müslüman Kardeşler'in güçlenmesi İsrail devletinin endişesini arttırmıştır. Suriye'de yanı başında süren kriz de İsrail için önemli bir tehdit kaynağı olmuştur. Dolayısıyla böyle bir zaman diliminde eski müttefik Türkiye ile olan ilişkisizlik sürecinin özellikle

İsrail açısından sürdürülebilirliği kalmamıştır. Aynı şekilde ABD de Suriye ve İran gibi sorunlu bölgelerle yaşadığı gerilimli süreçte Ortadoğu'daki iki önemli müttefikinin birbiri arasında ilişki olmamasına daha fazla seyirci kalamamıştır. Sonuçta ABD'nin aracılığıyla İsrail devleti, Türkiye'den özür dilemiştir. Bu gelişmelerin yanında İsrail hükümetindeki değişimlerin de özür sürecine girilmesine yardımcı olduğu söylenebilir. Zira, seçimden sonra özür dilenmesine en karşı olan Dışişleri Bakanı Lieberman'ın partisinin seçimden sonra hükümet dışında kalması, Netanyahu'nun elini güçlendirmiştir.

Olayın gerçekleşmesinden sonraki üç yıllık süreçte Türkiye'nin kararlı duruşu ile gelen özür, ülkenin diplomatik başarısı olarak görülebilir. Ancak, unutulmamalıdır ki İsrail, gerek yaptığı diplomatik temaslar gerekse kamu diplomasisi faaliyetleri ile bu özrü tam üç yıl geciktirmiştir. Ve tam da konjonktürel olarak kendi işine geldiği dönemde Türkiye'den özür dilemiştir. Aslında İsrail için en kritik şartın Gazze ablukası olduğu aşikardır. Zaten BM Palmer Raporu'na kadar giden süreçte de İsrail'in özre hazırlandığı ama abluka konusunda taviz vermek istemediği bilinmektedir. Palmer Raporu da İsrail'in Gazze ablukasını meşru görerek İsrail devletinin elini güçlendirmiştir. Palmer Raporu ile birlikte İsrail'in özür dilemek için fırsat kolladığı bilinmektedir. Ancak üçüncü şart konusunda Türkiye taviz vermek istememiştir. Zira, Filistin ile olan ilişkilerde en belirleyici ve işlevsel şart, bu son şarttır. Sonuçta ara formül diyebileceğimiz bir çözüm bulunmuştur. Fakat bu konuda İsrail devletinin kararlılığı ileride ölçülebilecektir. Çünkü, kısa vadede şartın gerçekleşmesi beklenmemektedir. Zaten özür açıklamasına ilişkin resmi metinden de bu şartın tedricen gerçekleştirileceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Türkiye'nin öne sürdüğü iki şartın kabul edildiği, üçüncü şart için ise şimdilik bir soru işareti konulması gerektiği kanımızca yerinde olacaktır.

Sonuç olarak İsrail'in davasının haklılığı üzerine üç yıl boyunca yürüttüğü kamu diplomasisi stratejisi, büyük paradigma değişikliklerinin yaşandığı bölgede yeni bir yola doğru evrilmiştir. Bu yeni yolda İsrail devleti,

Filistin meselesi ile ilgili olarak da barışçıl olduğu mesajını verme ihtiyacı hissetmiştir.³²³ Dolayısıyla İsrail'in özürle birlikte yeni bir kamu diplomasisi stratejisi oluşturduğu ve olası diplomatik ve siyasal gelişmelere hazırlık yaptığı iddia edilebilir. Özetle, İsrail devletinin özrü dilemesi ile birlikte Türk-İsrail ilişkilerinde Mavi Marmara olayı bir dinamik olmaktan çıkmıştır.

³²³ Ufuk Ulutaş, "5 Soru: İsrail'in Türkiye Özrü", (Erişim) <http://setav.org/tr/5-soru-israilin-turkiye-ozru/yorum/4595>, 22 Mart 2013.

SONUÇ

Kamu diplomasisi, 21. yüzyıl uluslararası ilişkiler anlayışının vazgeçilmez bir ögesidir. Bir ülkenin uluslararası aktörlerinin, diğer bir ülkedeki kamuoyuna etki ederek o ülkeyi kendi menfaatleri ve çıkarları doğrultusunda etkileme süreci, kamu diplomasisi kavramını ortaya çıkarmaktadır. Günümüz dünyasının sağladığı olanaklar ile başka bir ülke kamuoyuna ulaşmanın bu kadar kolaylaştığı bir dönemde, böyle bir aracı kullanmamak devletlerin dış politika üretme çabasını ciddi şekilde sekteye uğratacaktır. Zira yeryüzündeki birçok ülke, bu vazgeçilmez aracın farkında ve bunu etkin bir şekilde kullanmaktadır. Bugün uluslararası ilişkiler denilince yalnızca bir devlet ile diğer devlet yetkilileri arasında gerçekleşen temasları hesaba katarsak yanılmış oluruz. Bir devletin başka bir ülkenin kamuoyu ile kurduğu temaslar, hatta bir ülkenin kamuoyu ile diğer ülkenin kamuoyu arasında kurulan ilişkiler, günümüz dış politika yorumlayıcıları tarafından mutlaka değerlendirilmelidir. Ancak bu şekilde sağlıklı bir dış politika analizi yapılabilecektir. Kamu diplomasisinin araçlarına baktığımızda ise medya, eğitim, kültür ve sanat ile ekonomi gibi çok geniş alanlarda uygulamalar olduğunu görmekteyiz. Bu durum ise kamu diplomasisinin başta sosyoloji olmak üzere çeşitli sosyal disiplinlerle yakın ilişkiye sahip olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla bu araçların etkileri hakkında analiz yapabilmek için sosyolojik açıdan da incelemeler yapılması gerekmektedir. Böylelikle günümüzde dış politikanın, kamu diplomasisi penceresinden çok farklı sosyal disiplinlere kucak açtığı anlaşılmaktadır.

Kamu diplomasisinin en önemli uygulama araçlarından biri medya ve iletişimdir. Yabancı kamuoylarına erişimi en kolay sağlayan araçlar iletişim araçlarıdır. Günümüzde bu araçlar çok çeşitlenmiştir. Özellikle internet teknolojisinin evlerimize girmesi, dünya üzerindeki bilgi akışını önemli ölçüde arttırmıştır. Görsel öğelerin hızlı aktarımı internet ile sağlanmaktadır. Böyle olunca da dünya üzerindeki bir gelişmeyi çok kısa sürede evlerimizden hem duyabilmekte hem de görebilmekteyiz. Ayrıca bugün internet, yalnızca tek

tarafli olarak bilgilerin bir yerden diğ er bir yere aktarıldığı bir ortam değıldir. Artık internet, kullanıcılarının karşılıklı olarak temas kurabildikleri, paylaşımda bulunabildikleri ve anlık iletişime geçebildikleri bir platformdur. Bu yönüyle de günün her saati canlıdır. Dolayısıyla her an, her saniye bilgi paylaşımı, zaman ve mekân sınırlaması olmadan sonsuz şekilde devam etmektedir.

Böyle bir iletişim mecrası, sosyal medya olarak adlandırılan platformların sayısını arttırmıştır. İnsanlar bugün çeşitli internet platformları aracılığıyla dünyanın dört bir yanından arkadaşlar edinebilmekte, fotoğraf ve videolar paylaşabilmektedir. Üstelik insanlar tüm bu işlemleri, evde otururken ücretsiz bir şekilde gerçekleştirebilmektedir. İşte böyle bir ortama devletler de kayıtsız kalamamış ve kendilerine yer edinebilme çabası içine girmişlerdir. Dünya ile doğrudan bağlanmaya yarayan ve sıradan insanların kullandığı sosyal medya araçlarında diğ er insanlar gibi profiller oluşturmakta ve bu profillerden görsel ve işitsel öğelerini paylaşmaktadırlar. Hatta bu sosyal platformlarda konferanslar düzenlemekte dünyanın dört bir tarafından gelen soruları doğrudan cevaplandırmaktadırlar. Yani sadece tek yönlü bir bilgi akışı değıl, çift yönlü bir paylaşım ortamı sağlanmaktadır.

Yukarıda aktarılmaya çalışılan gelişmeler kamu diplomasisi çalışmalarının da boyut değıştirmesine neden olmuş, artık devletlerin yabancı kamuoylarına erişmede kullandıkları iletişim mekanizmaları çeşitlenmiştir. İşte bu olgunun varlığını ortaya koymak adına seçtiğimiz örnek olayda, İsrail'in Mavi Marmara baskını akabinde uyguladığı ve eylemi meşrulaştırmak amacıyla izlediğı kamu diplomasisi çalışmaları izah edilmek istenmiştir. İsrail devleti, tüm dünyaya yayılmış ve kendisine destek veren devlet dışı örgütler ve diaspora toplulukları ile birlikte olayın gerçekleşmesinden sonraki yirmi dört saat içerisinde aktif bir kamu diplomasisi faaliyeti yürütmüştür. Olayın gerçekleşmesinden sonra çok kısa bir süre içerisinde dünya üzerindeki diaspora toplulukları ve sivil toplum örgütleri ile iletişime geçerek İsrail tezleri hakkında taraflar bilgilendirilmiştir. Böylelikle bu tezlerin dünya çapında tek bir ses halinde sunulması planlanmıştır. Ardından İsrail ordusunun operasyon

sırasında çektiği görüntüler erişime açılmıştır. Bu videolar ile İsrail askerlerine gemidekiler tarafından yöneltilen şiddet gösterilmeye çalışılmış, İsrail askerlerinin karşılaşılan bu şiddet nedeniyle kendilerini korumak maksadıyla ateş etmek zorunda kaldığı, bu sebeple ölümlerin meydana geldiği vurgulanmak istenmiştir.

İsrail daha sonra ortaya koyduğu çalışmalar ile yardım gemisini organize eden örgütlerin başında gelen İHH hakkında bilgilendirme yapmak amacıyla çeşitli raporlar ve görsel öğeleri dünya kamuoyuna sunmuştur. Yardım gemisini organize edenlerin terörist örgütler ile işbirliği yaptığı, bu eylemi gerçekleştirmelerinin sebebinin yardım ulaştırmaktan ziyade provokasyon yapmak olduğu bu çalışmalarda vurgulanmıştır. Devlet organları ve devlet dışı örgütler basın bildirimleri ile tüm dünyaya İsrail tezlerini sunmuş, devlet yetkilileri dünya televizyonlarına konuk olmuştur. Sosyal medyayı da ihmal etmeyen İsrail, Youtube adlı video paylaşım sitesinden tüm görsel öğeleri erişime açmış, Facebook ve Twitter üzerinden doğrudan bilgilendirme faaliyetlerine girişmiştir. Bu arada Mavi Marmara olayı dünyada Gazze ablukasının da tartışılmasına yol açmıştır. Dolayısıyla İsrail tarafından yürütülen kamu diplomasisi faaliyetleri, Gazze ablukasının neden meşru görülmesi gerektiği üzerine ayrıca yoğunlaşmıştır.

Kamu diplomasisi çalışmalarının başarılı olup olmadığının ölçülmesi bir takım zorlukları bünyesinde barındırmaktadır. Özellikle kısa vadeli kamu diplomasisi çalışmalarının etkileri konusunda tespitte bulunmak ve çoğu zaman propagandadan farklarını ortaya koymak güçleşmektedir. Ancak günümüz iletişim dünyası, yanlış bir bilginin hemen ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla izlenecek kamu diplomasisi politikalarının gerçeklere dayanmaması, ülkelerin kredisini ve itibarını ciddi anlamda düşürmektedir.

İsrail'in Mavi Marmara baskını ile ortaya koyduğu kamu diplomasisi çalışmalarının başarısının tespiti bakımından da aynı zorluklarla karşı

karşıyayız. Bu başarının tespiti için yabancı kamuoyları nezdinde çeşitli araştırmalar yapılması gerekir ki bu oldukça maliyetlidir. Nitekim böyle ayrıntılı bir çalışmaya rastlamamaktayız. Ayrıca başarı, elde edilen sonuçlar bakımından değerlendirilebilir. Ancak böyle bir değerlendirmede bile ulaşılmış bir başarı var ise bunun salt kamu diplomasisi çalışmalarından kaynaklanıp kaynaklanmadığının tespiti her zaman mümkün değildir. Olayımızda İsrail devleti, Türk devletinin koyduğu üç şartı yaklaşık üç yıl boyunca yerine getirmemiştir. Olay hakkında resmen özür dilemek ve tazminat ödemeye ikna olmak için üç yıl beklemiştir. Ayrıca Gazze ablukasının yasallığı konusunda da BM komisyonunun raporu yardımına koşmuştur. Bu noktada İsrail'in kendi istediği şekilde süreci yönettiği ve başarılı olduğu iddia edilebilecekse de bu başarının yalnızca İsrail'in kamu diplomasisi çalışmaları ile ulaşılan bir sonuç olup olmadığı hakkında net bir şey ortaya koyulamamaktadır. Nitekim en basitinden BM raporunun bu başarıya katkısı ortadadır. Öte yandan İsrail'in Türkiye'nin koyduğu şartları uzunca bir süre yerine getirmemiş olması bir başarı olarak görülmeyebilir zira İsrail devletinin Türkiye ile ilişkileri bu süreçte ciddi anlamda bozulmuştur. Dolayısıyla geciken özür ile birlikte İsrail-Türkiye ilişkilerinin giderek daha kötüye gitmesi, İsrail'in bölgedeki uzun vadeli çıkarları açısından en büyük başarısızlık olarak değerlendirilebilir.

İşte bu ve bunun gibi değerlendirmeler sebebiyle bu çalışmada daha ziyade İsrail'in uyguladığı kamu diplomasisi yöntemleri ve çalışmaları ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu noktadan hareket edildiğinde Mavi Marmara baskını sonrasında İsrail tarafından ortaya konulan görsel dokümanların gerçekliğinden söz edebiliriz. Ancak bu gerçek görüntülerin olayı tek taraflı olarak yansıttığına şüphe yoktur. Zira görüntüler, olaydan çeşitli kesitleri içermektedir. Bu kesitlerin İsrail'in işine gelecek şekilde ayarlandığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla gerçekler, seçme ve ayıklama yöntemi ile kamuoyuna sunulmuştur. Bu noktada yalnızca BM Palmer Komisyonunun ulaştığı bir takım bulguların İsrail'in tezlerinin doğruluğu bakımından dünya kamuoyunun dikkatini çektiği söylenebilir. Örneğin İsrail devletinin,

göstericilerin ateşli silaha sahip olduğu şeklindeki iddiası, BM raporu ile tamamen çürütülmüştür. İsrail devleti zaten bu konuda kafa karışıklığına sahiptir. Son dönemde de göstericilerin askerlerin elindeki silahlardan birini ele geçirerek kullandığı iddiasına yoğunlaşmıştır. BM raporu ile ortaya konan bir başka gerçek de geminin İsrail askerlerince ele geçirilmesi akabinde yolculara kötü muamele edilmesi ile ilgilidir. Çünkü İsrail gemi ele geçirildikten sonra sürekli yolculara şefkatle yaklaşıldığı tezini işlemiştir.

Görsel materyallerin yayınlanmasında gecikme yaşanması yukarıda izah edildiği üzere İsrail içerisinde de eleştirilere sebep olmuştur. Ancak bu sürenin gerekli ayıklamaların yapılması ile geçtiği tahmin edilebilir bir olgudur. Görüntülerin yayınlanması ile başlayan süreçte ise İsrail'in yeni nesil medya araçlarını kullanması bakımından başarılı olduğu söylenebilir. Sosyal medyada gündemi etkileyen İsrail hükümeti tezlerini kısa sürede kamuoyuna duyurmuştur. Diaspora toplulukları ile kurduğu ilişkiler ile onların da desteğini arkasına alan İsrail, özellikle Amerikan medyasını domine edebilmiştir. Bu olay, İsrail'in bir takım organizasyon sıkıntıları çekmiş olsa da, 21. yüzyıl medya ve bilgi toplumu bileşenlerine adaptasyonunu göstermesi bakımından dikkat çekici bir gelişme olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan bakıldığında ise İsrail'in bu bileşenleri etkin bir şekilde kullandığı görülmektedir. Ayrıca dünyanın dört bir yanına yayılmış Yahudi diasporası ile entegrasyon ve bu bileşimin kamu diplomasisine aktarımı, İsrail'in yabancı kamuoylarına etki kapasitesini arttıran bir gelişme olarak göze çarpmaktadır.

KAYNAKÇA

Act for Israel Resmi İnternet Sitesi,
<http://www.actforisrael.org/blog/blog/about-us/>

AKÇADAĞ, Emine, “ABD’nin Kamu Diplomasisi Stratejisi: Akıllı Güç...”, (Erişim) <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/abdkdstratejisi.pdf>, 25 Mart 2012.

AKÇADAĞ, Emine, “Dünya’da ve Türkiye’de Kamu Diplomasisi”, (Erişim) <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/emineakcadag.pdf>, 25 Şubat 2012.

AKÇADAĞ, Emine, “Yükselen Güç Çin’in Kamu Diplomasisi”, (Erişim) <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/cinkamudip.pdf>, 25 Mayıs 2012.

Amerikan Yahudi Komitesi Resmi İnternet Sitesi,
http://www.ajc.org/site/c.ijlTI2PHKoG/b.789093/k.124/Who_We_Are.htm

Anti Hakaret Ligi Resmi İnternet Sitesi,
<http://www.adl.org/about.asp?s=topmenu>

ARI, Tayyar, **Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika**, 9. Baskı, Mkm Yayıncılık, 2011.

AYDEDE, Ceyda, **Teorik ve Uygulamalı Halkla İlişkiler Kampanyaları**, 6. Baskı, Mediacat, 2009.

AYDOĞAN, Bekir, “Kamu Diplomasisi-2”, (Erişim) <http://politikadergisi.com/okur-makale/kamu-diplomasisi-2>, 30 Mart 2012.

BARSKY, Yehudit, “IHH- A Terrorist Support Nexus”, (Erişim) <http://www.ajc.org/atf/cf/%7B42D75369-D582-4380-8395-D25925B85EAF%7D/Yehudit-Barsky-IHH-Briefing-060610.pdf>, 30 Ekim 2012.

BERKOWITZ, Pere vd., “Brand China:Using the 2008 Olympic Games to Enhance China’s Image”, **Place Branding and Public Diplomacy**, Cilt 3, Sayı 2, 2007, s.164-178.

BERRIDGE, G.R., **Diplomacy: Theory and Practice**, 4. Baskı, Palgrave Macmillan, 2010.

Birleşik Devletler Uluslararası Kalkınma Ajansı Resmi İnternet Sitesi,
<http://www.usaid.gov/>

Birleşik Krallık Dışişleri Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi,
<http://www.fco.gov.uk/en/about-us/what-we-do/public-diplomacy/>

BROWN, John, "Arts Diplomacy", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2008.

BURHAN, Ali, "Filistin-İsrail Çatışması ve Hamas", Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, 2008, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s.110.

COWAN, Geoffrey, ARSENAULT, Amelia, "Moving from Monologue to Dialogue to Collaboration: The Three Layers of PublicDiplomacy", **The Annals of the American Academy of Political and Social Science**, Sayı 616, 2008, (Çevrimiçi), <http://ann.sagepub.com/content/616/1/55>, 23 Kasım 2011, s.10-30.

CULL, Nicholas J., "Film As Public Diplomacy", **The United States and Public Diplomacy: New Directions in Cultural and International History**, Ed. Kenneth A. Osgood, Brian C. Etheridge, Martinus Nijhoff Publishers, 2010.

CULL, Nicholas J., "How We Got Here", **Toward a New Public Diplomacy: Redirecting US Foreign Policy**, Ed. Philip Seib, Palgrave Macmillan, 2009.

CULL, Nicholas J., **Public Diplomacy: Lessons From the Past**, Figueroa Press, 2009, s.12, (Çevrimiçi), <http://uscpublicdiplomacy.org/publications/perspectives/CPDPerspectivesLessons.pdf>, 18 Mart 2012.

CULL, Nicholas J., "Public Diplomacy before Gullion: The Evolution of a Phrase", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2008.

CULL, Nicholas J., "Public Diplomacy: Seven Lessons for its Future from its Past", **Place Branding and Public Diplomacy**, Cilt 6, Sayı 1, 2010, s.11-17.

CULL, Nicholas J., "Wikileaks, Public Diplomacy 2.0 and The State of Digital Public Diplomacy", **Place Branding and Public Diplomacy**, Cilt 7, Sayı 1, 2011, s.1-8.

ÇELİKKAN, Osman, "Uluslararası Kriz Yönetimi", **Krizler ve Kriz Yönetimi**, Ed. Mehmet Seyfettin Erol, Ertan Efeğil, Barış Kitabevi, 2012.

D'HOOGHE, Ingrid, "Public Diplomacy in the People's Republic of China", **The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations**, Ed. Jan Melissen, Palgrave Macmillan, 2007.

D'HOOGHE, Ingrid, "Rise of China's Public Diplomacy", (Erişim) http://www.clingendael.nl/publications/2007/20070700_cdsp_paper_hooghe.pdf, 25 Mart 2012.

DALAR, Mehmet, "Gazze Sorunu, İsrail Ablukası, Uluslararası Hukuk, Palmer Raporu ve Türkiye'nin Yaklaşımı", (Erişim) http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/2011127_orsamreportt_71_tr.pdf, 10 Ağustos 2012.

DİNÇER, Bahadır, "11 Eylül Sonrası Terör ve Demokrasi: Hamas Örneği", **11 Eylül Sonrası Ortadoğu**, Ed: Sedat Laçiner, Arzu Celalifer Ekinci, Usak Yayınları, Ankara, 2011.

ERTÜRK, Ahmet Cemal, "İnsan Hakları Raporları Işığında Mavi Marmara Saldırısı", (Erişim) http://www.bilgesam.org/tr/index.php?option=com_content&view=article&id=1072:nsan-haklar-raporlar-inda-mavi-marmara-saldrs&catid=77:ortadoğu-analizler&Itemid=150, 12 Kasım 2012.

ERZEN, Meltem Ünal, **Kamu Diplomasisi**, Derin Yayınları, 2012.

FAN, Ying, "Branding The Nation: Towards A Better Understanding", **Place Branding and Public Diplomacy**, Cilt 6, Sayı 2, 2010, s. 97-103.

FISHER, Ali, "Four Seasons in One Day: The Crowded House of Public Diplomacy in the UK", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2008.

Gazze'ye Özgürlük Hareketi İnternet Sitesi, <http://www.freegaza.org/>

GILBOA, Eytan, "Public Diplomacy: The Missing Component of Israel's Foreign Policy", **Israel Affairs**, Cilt 12, Sayı 4, 2006, s.715-747.

GILBOA, Eytan, "Searching for a Theory of Public Diplomacy", **The Annals of the American Academy of Political and Social Science**, Sayı 616, 2008, (Çevrimiçi), <http://ann.sagepub.com/content/616/1/55>, 8 Kasım 2011, s. 55-77.

HELLER, Ken S., PERSSON, Liza M., "The Distinction Between Public Affairs and Public Diplomacy", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2008.

İBA Dünya Servisi Resmi İnternet Sitesi, <http://www.iba.org.il/world/Reka.aspx?lang=&classto=allfortype&type=206&page=259>

İNAN, Ece, "Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Eksenini", **Kamu Diplomasisi**, Ed. Abdullah Özkan, Tuğçe Ersoy Öztürk, Tasam Yayınları, 2012.

İsrail Başbakanlığı Resmi Facebook Hesabı, <http://www.facebook.com/IsraeliPM?ref=sgm>

İsrail Başbakanlığı Resmi Twitter Hesabı, <https://twitter.com/israelipm>

İsrail Başbakanlığı Resmi Youtube Kanalı, <http://www.youtube.com/user/israelipm>

İsrail Dışişleri Bakanlığı Resmi Sitesi, http://www.mfa.gov.il/MFA/MFAArchive/2000_2009/2003/10/Ministry+of+Foreign+Affairs.htm

İsrail Dışişleri Bakanlığı Resmi Flickr Hesabı <http://www.flickr.com/photos/israel-mfa/>

İsrail Dışişleri Bakanlığı Resmi Twitter Hesabı, <https://twitter.com/Israelmfa>

İsrail Dışişleri Bakanlığı Resmi Youtube Kanalı, <http://www.youtube.com/IsraelMFA>

İsrail Kamu Diplomasisi ve Diaspora İşleri Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.hasbara.gov.il>

İsrail New York Başkonsolosluğu Resmi Twitter Hesabı, <https://twitter.com/IsraelinNewYork>

İsrail Savunma Kuvvetleri Sözcülüğü Resmi İnternet Sitesi,
<http://dover.idf.il/IDF/English/units/branches/amatz/Spokesperson/default.htm>

İsrail Savunma Kuvvetleri Resmi Facebook Hesabı,
<http://www.facebook.com/idfonline>

İsrail Savunma Kuvvetleri Resmi Flickr Hesabı,
<http://www.flickr.com/photos/idfonline>

İsrail Savunma Kuvvetleri Resmi Twitter Hesabı,
<https://twitter.com/idfspokesperson>

İsrail Savunma Kuvvetleri Resmi Youtube Kanalı,
<http://www.youtube.com/idfnadesk>

İsrail Yahudi Ajansı Resmi İnternet Sitesi,
<http://www.jafi.org.il/JewishAgency/English/About>

İŞYAR, Ömer Göksel, "Definition and Management of International Crisis", **Perceptions**, 2008, (Çevrimiçi), <http://sam.gov.tr/wp-content/uploads/2012/02/OmerIsyasar.pdf>, 20 Kasım 2012.

Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Müsteşarlığı Resmi İnternet Sitesi,
<http://www.state.gov/r/>

KOLMAN, Evan F., "The Role of Islamic Charities in International Terrorist Recruitment and Financing", Danish Institute of International Studies, Copenhagen, 2006, (Erişim)
<http://www.diis.dk/graphics/Publications/WP2006/DIIS%20WP%202006-7.web.pdf>, 15 Kasım 2012.

KIROVA, Iskra, "New Developments in Public Diplomacy", (Erişim)
<http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/newdevelopments.pdf>, 20 Mart 2012.

Kudüs Halkla İlişkiler Merkezi Resmi İnternet Sitesi,
<http://jcpa.org/about/>

L'ETANG, Jacquie, "Public Relations and Diplomacy in a Globalized World: An Issue of Public Communication", **American Behavioral Scientist**, Cilt 53, Sayı 4, 2009, (Çevrimiçi), <http://ann.sagepub.com/content/53/4/607>, 23 Kasım 2011, s. 607-626.

LEONARD, Mark vd., **Public Diplomacy**, Foreign Policy Centre, 2002.

LIMA, Antonio F., "The Role of International Educational Exchanges in Public Diplomacy", **Place Branding and Public Diplomacy**, Cilt 3, Sayı 3, 2007, s.234-251.

LORD, Carter of Coles, "Public Diplomacy Review", (Erişim) <http://www.britishcouncil.org/home-carter-report>, 6 Ağustos 2012.

Masa Israel Journey Resmi İnternet Sitesi, http://www.masaisrael.org/meet_masa_israel/about

MELISSEN, Jan, **The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations**, Palgrave Macmillan, 2007.

MERLEY, Steven G., "Turkey, The Global Muslim Brotherhood and the Gaza Flotilla", Jerusalem Center for Public Affairs, 30 Kasım 2011, (Erişim) <http://jcpa.org/article/turkey-the-global-muslim-brotherhood-and-the-gaza-flotilla/>, 20 Ağustos 2012.

MUTUŞ, Ceren, "Mavi Marmara Saldırısına İki Farklı Bakış: Türkiye ve İsrail Ulusal Raporları", (Erişim) <http://www.usak.org.tr/myazdir.asp?id=1909>, 5 Aralık 2012.

NAKAMURA, Kennon H., Matthew C. Weed, "U.S. Public Diplomacy: Background and Current Issues", (Erişim) <http://www.fas.org/sgp/crs/row/R40989.pdf>, 25 Mart 2012.

NYE, Joseph S., "Public Diplomacy and Soft Power", **The Annals of the American Academy of Political and Social Science**, Sayı 616, 2008, (Çevrimiçi), <http://ann.sagepub.com/content/616/1/55>, 23 Kasım 2011, s. 94-109.

OKUR, Mehmet Akif, **Emperyalizm, Hegemonya, İmparatorluk**, Binyıl Yayıncılık, 2010.

OLINS, Wally, "Making a National Brand", **The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations**, Ed. Jan Melissen, Palgrave Macmillan, 2007.

ORAN, Baskın, **Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, Cilt 1, 7. Baskı, İletişim Yayınları, 2003.

ÖZTÜRK, Tuğçe Ersoy, “Dış Politikadaki Etkin Unsur: Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Etkinliği”, (Erişim) <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/tugceersoyozturk.pdf>, 3 Mart 2012.

PIGMAN, Geoffrey Allen, **Contemporary Diplomacy: Representation and Communication in a Globalized World**, Polity Press, 2010.

PLAISANCE, Patrick Lee, “The Propaganda War on Terrorism: An Analysis of the United States Shared Values Public Diplomacy Campaign After September 11, 2001”, **Journal of Mass Media Ethics**, Cilt 20, Sayı 4, 2005, s.250-268.

POTTER, Evan, H., **Branding Canada: Projecting Canada's Soft Power through Public Diplomacy**, McGill –Queen's University Press, 2009.

RAWNSLEY, Gary D., “China Talks Back: Public Diplomacy and Soft Power for the Chinese Century”, **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2008.

Real Life Israel Resmi İnternet Sitesi, <http://www.reallifeisrael.com/about-rli/>

SCHNEIDER, Cynthia P., “Culture Communicates: US Diplomacy That Works”, **The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations**, Ed. Jan Melissen, Palgrave Macmillan, 2007.

SHINAR, Dov, **A Study on Israeli Public Diplomacy**, The Neaman Document, 2009, s.143.

SMITH, Giles Scott, “Exchange Programs and Public Diplomacy”, **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2008.

SÖNMEZOĞLU, Faruk, **Uluslararası İlişkiler Sözlüğü**, 4. Baskı, Der Yayınları, 2010.

StandWithUs Resmi İnternet Sitesi, <http://www.standwithus.com/ABOUT/>

STRAUGHEN, Harriet, “Image is Everything: The Importance of Public Diplomacy in the Israel-Palestinian Conflict”, (Erişim),

http://www.miftah.org/Doc/SpecialStudies/2011/Image_is_everything.pdf, 20 Mart 2012.

SZONDI, Gyorgy, "Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences", (Erişim) <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/nationbranding.pdf>, 20 Mart 2012.

TAYLOR, Philip M., "Public Diplomacy and Strategic Communications", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2008.

THEAKER, Alison, **Halkla İlişkilerin El Kitabı**, Çev: Murat Yaz, 2. Baskı, Mediacat, 2008.

TURAN, Yıldırım, "Tibet: Dünyanın Çatısında Özgürlük Mücadelesi", **Dünya Çatışmaları Çatışma Bölgeleri ve Konuları**, Ed. Kemal İnat vd., Cilt: 2, Nobel, 2010.

ULUTAŞ, Ufuk, "Turkey and Israel in the Aftermath of the Flotilla Crisis", (Erişim) <http://www.setav.org/Ups/dosya/32957.pdf>, 1 Temmuz 2012.

ULUTAŞ, Ufuk, "5 Soru: İsrail'in Türkiye Özrü", (Erişim) <http://setav.org/tr/5-soru-israilin-turkiye-ozru/yorum/4595>, 22 Mart 2013.

WANG, Yiwei, "Public Diplomacy and the Rise of Chinese Soft Power", **The Annals of the American Academy of Political and Social Science**, Sayı 616, 2008, s.259, (Çevrimiçi), <http://ann.sagepub.com/content/616/1/55>, 9 Nisan 2012, s. 257-273.

WERTHER, Charlotte, "Rebranding Britain: Cool Britannia, the Millennium Dome and the 2012 Olympics", (Erişim) <http://ojs.ub.gu.se/ojs/index.php/modernasprak/article/viewFile/664/616>, 20 Mart 2012.

WILLIAMS, Abiodun, "The U.S. Military and Public Diplomacy", **Toward a New Public Diplomacy: Redirecting US Foreign Policy**, Ed. Philip Seib, Palgrave Macmillan, 2009.

YAĞMURLU, Aslı, "Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi", **İletişim Araştırmaları Dergisi**, (Çevrimiçi), <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/halkla-iliskiler-ve-kamu-diplomasisi.pdf>, 20 Mart 2012, s. 9-38.

YILMAZ, Türel, **Uluslararası Politikada Ortadoğu**, Ankara, Barış Platin Kitabevi, 2009.

“About Confucius Institutes”, (Erişim) http://english.hanban.org/node_7716.htm, 27 Temmuz 2012.

“About Project Interchange”, (Erişim) http://projectinterchange.org/?page_id=36, 16 Eylül 2012.

“About Wilton Park”, (Erişim) <http://www.wiltonpark.org.uk/en/about-wilton-park/>, 4 Ağustos 2012.

“ADL Calls on State Department to Designate Main Flotilla Organizers as Terrorist Organizations”, (Erişim) http://www.adl.org/PresRele/TerrorismIntl_93/5780_92.htm, 27 Ekim 2012.

“AJC Urges State Department to Investigate Turkish IHH Ties to Terror Groups”, (Erişim) <http://www.ajc.org/site/apps/nlnet/content2.aspx?c=ijlTI2PHKoG&b=849241&ct=8431973>, 1 Kasım 2012.

“Arab Cartoonists Turn Gaza Flotilla Affair Into A Cause Célèbre With Hateful Caricatures Of Israelis And Jews”, (Erişim) http://www.adl.org/PresRele/ASaw_14/5778_14.htm, 25 Ekim 2012.

“Background on the Gaza Flotilla”, (Erişim) http://www.adl.org/main_Israel/gaza-flotilla.htm, 25 Ekim 2012.

“BBC World Service”, (Erişim) <http://www.fco.gov.uk/en/about-us/what-we-do/public-diplomacy/world-service>, 3 Ağustos 2012.

“BBC World Service Annual Review 2011/12”, (Erişim) http://downloads.bbc.co.uk/worldservice/annual_review/bbc_world_service_annual_review_2011_12.pdf, 3 Ağustos 2012.

“BBC World Service the 1930s”, (Erişim) http://www.bbc.co.uk/worldservice/history/story/2007/02/070123_html_1930s.shtml, 3 Ağustos 2012.

“Beijing Olympics: China Designates Special Protest Zones”, (Erişim) <http://www.telegraph.co.uk/sport/olympics/2529489/Beijing-Olympics-China-designates-special-protest-zones.html>, 28 Temmuz 2012.

"Beijing Olympics: China Stages Tibet Opera During Games", (Erişim) <http://www.telegraph.co.uk/sport/olympics/2587550/Beijing-Olympics-China-stages-Tibet-opera-during-Games.html>, 28 Temmuz 2012.

"Before You Make up Your Mind About the FREE GAZA Flotilla Affair, Think About This", (Erişim) http://www.adl.org/flotilla/Gaza_Flotilla_Incident_Ad.pdf, 27 Ekim 2012.

"British Council", (Erişim) <http://www.fco.gov.uk/en/about-us/what-we-do/public-diplomacy/british-council/>, 04 Ağustos 2012.

"British Council: Annual Report 2010-11", (Erişim) <http://www.britishcouncil.org/new/PageFiles/13001/2010-11%20Annual-Report2.pdf>, 4 Ağustos 2012.

"British Council: Management and Structure ", (Erişim) <http://www.britishcouncil.org/about/management>, 04 Ağustos 2012.

"British Council: Our History", (Erişim) <http://www.britishcouncil.org/about/history>, 04 Ağustos 2012.

"Broadcasting Board of Governors 2011 Annual Report Part 2", (Erişim) http://www.bbg.gov/wp-content/media/2012/06/BBGAnnualReport_LoRes_Part2.pdf, 12 Temmuz 2012.

"Chevening Scholarships: Frequently Asked Questions", (Erişim) <http://www.chevening.org/faqs#What%20are%20Chevening%20Scholarships>, 3 Ağustos 2012.

"China Focus: Tibet Ready to Greet Olympic Torch", (Erişim) http://news.xinhuanet.com/english/2008-06/19/content_8402031.htm, 28 Temmuz 2012.

"Chinese Canadians Protest against Tibet Riots, Media's Distorted Coverage", (Erişim) http://news.xinhuanet.com/english/2008-04/14/content_7973357.htm, 29 Temmuz 2012.

"Clarification/Correction Regarding Audio Transmission Between Israeli Navy and Flotilla on 31 May 2010", (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/06/05/clarificationcorrection-regarding-audio->

transmission-between-israeli-navy-and-flotilla-on-31-may-2010-posted-on-5-june-2010/, 21 Eylül 2012.

“Close-up Footage of Mavi Marmara Pasengers Attacking IDF Soldiers”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?NR=1&v=gYjkLUcbJWo&feature=endscreen>, 18 Eylül 2012.

“Close-up Footage of Mavi Marmara Pasengers Attacking IDF Soldiers, 31 May 2010”, (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/05/31/close-up-footage-of-mavi-marmara-passengers-attacking-idf-soldiers-31-may-2010/>, 18 Eylül 2012.

“Comptroller: Israel Lost Flotilla Hasbara Battle”, (Erişim) <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4241885,00.html>, 21 Aralık 2012.

“Demonstration to Support Israel”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=-Je9iQvqutQ>, 6 Kasım 2012.

“Demonstrators Use Violence Against Israeli Navy Soldiers Attempting to Board Ship”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=bU12KW-XyZE&lr=1>, 18 Eylül 2012.

“Dep FM Ayalon Condemns Anti-Semitic Chants Heard on Flotilla “, (Erişim) <http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/DepF+M+Ayalon+condemns+anti-Semitic+chants+flotilla+30-May-2010>, 5 Ekim 2012.

“Deputy FM Ayalon: ‘We Do Not Have to Apologize for Defending Ourselves’”, (Erişim) <http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/DepF+M+Ayalon+No+apologY+for+defending+ourselves+1-Jun-2010>, 5 Ekim 2012.

“Developments in the Year to May 2003”, (Erişim) <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200203/cmselect/cmfaff/859/85906.htm>, 6 Ağustos 2012.

“DFM Ayalon Holds Conference Call with US Jewish Leaders”, (Erişim)

http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/DFM_Ayalon_conference_call_US_Jewish_leaders_1-Jun-2010, 5 Ekim 2012.

“DFM Ayalon: The Flotilla’s Goal is the Delegitimization of Israel”, (Erişim)

<http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/The-flotillas-goal-is-the-delegitimization-of-Israel-29-May-2010>, 5 Ekim 2012.

“Edelstein Slams Reuters Crop Job”, (Erişim)

<http://www.jpost.com/Israel/Article.aspx?id=177772>, 21 Ekim 2012.

“Education: Muslim Schools”, (Erişim)

<http://infousa.state.gov/education/overview/muslimlife/education2.htm>, 24 Temmuz 2012.

“Executive Budget Summary: Fiscal Year 2012”, (Erişim)

<http://www.state.gov/documents/organization/156214.pdf>, 15 Temmuz 2012.

“Evidence: IHH Leader Urges Men to Throw Israelis Overboard 30May2010”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=wSYjuDEZw1w>, 5 Ekim 2012.

“Family Life: The Tagouris One Family’s Story”, (Erişim)

<http://infousa.state.gov/education/overview/muslimlife/tagouris.htm>, 24 Temmuz 2012.

“Flotilla Choir presents: We Con the World”, (Erişim)

http://www.youtube.com/watch?v=FOGG_osOoVg, 10 Kasım 2012.

“Flotilla Facts”, (Erişim)

<http://www.standwithus.com/flyers/pdfs/flotillafacts.pdf>, 6 Kasım 2012.

“Flotilla Members Attacking Israeli Boarding Party - 31May10”, (Erişim)

<http://www.youtube.com/watch?v=FzGiSpXmnQ0>, 5 Ekim 2012.

“FM Liberman and DFM Ayalon to Visit US “, (Erişim)

http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/FM_Liberman_DFM_Ayalon_visit_New_York_US_6_Jun_2010, 5 Ekim 2012.

“FM Liberman at End of US Visit”, (Erişim)

http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/FM_Liberman_end_US_visit_10_Jun_2010, 5 Ekim 2012.

“FM Liberman: MFA is Following the Course of the Flotilla to Gaza”, (Erişim)

<http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/The-MFA-is-following-the-course-of-the-flotilla-to-Gaza-28-May-2010>, 5 Ekim 2012.

“Gaza Flotilla Incident Sparks Anti-Semitism and Calls for Violence Online”, (Erişim)

http://www.adl.org/main_Terrorism/gaza_flotilla_online_response.htm, 25 Ekim 2012.

“Gaza Flotilla- Israeli Public Diplomacy Efforts”, (Erişim)

<http://www.jewishagency.org/JewishAgency/English/Israel/Partnerships/News/2010/news-1006-Hasbara.htm>, 24 Ekim 2012.

“Glenn Beck Defending Israel Gaza Flotilla 2”, (Erişim)

<http://www.youtube.com/watch?v=ox43rgkxHLU>, 25 Eylül 2012.

“Gov’t Mulling Int’l Israeli News Channel”, (Erişim)

<http://www.jpost.com/Israel/Article.aspx?id=177783>, 21 Ekim 2012.

“Hanban: About Us”, (Erişim)

http://english.hanban.org/node_7719.htm, 27 Temmuz 2012.

“Huwaida Arraf’s Flotilla Fable on BBC”, (Erişim)

http://www.camera.org/index.asp?x_context=7&x_issue=81&x_article=1871; 4 Kasım 2012.

“IDF Transfers Humanitarian Aid From Gaza Flotilla to Gaza Strip”,

(Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=EVrhQTiAJxM>, 3 Kasım 2012.

“IHH Members Planning Attack on Israeli Boarding Party 30-

31May10”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=6TxchZ39e-s>, 8 Ekim 2012.

“IHH Premeditated Violence - Testimony of Marmara Captain 1Jun10”,

(Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=1I6XL2pzguE>, 8 Ekim 2012.

“IHH Premeditated Violence - Video Statements of Marmara Crew -

1Jun10”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=OkXDev2wXVA>, 8 Ekim 2012.

“Into the Mainstream: In the Words of President W. Bush”, (Erişim) <http://infousa.state.gov/education/overview/muslimlife/bushword.htm>, 24 Temmuz 2012.

“Israeli Ambassador: Soldiers Had No Choice But to Defend Themselves”, (Erişim) http://www.pbs.org/newshour/bb/politics/jan-june10/gaza3_05-31.html, 25 Eylül 2012.

“Israel Apologises for Spoof Video Mocking Gaza Flotilla”, (Erişim) <http://www.bbc.co.uk/news/10253357>, 12 Kasım 2012.

“Israel’s Minister of Public Diplomacy in a Special Address to Israel Online Ambassadors”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=JnjRP-Oohk0>, 22 Ağustos 2012.

“Israeli Navy Addresses a Ship in the Flotilla and Offers It to Dock in the Ashdod Port”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=gKOmLP4yHb4&feature=plcp>, 18 Eylül 2012.

“Israeli Navy Soldier Describes the Violent Mob Aboard Mavi Marmara, 1 Jun 2010”, (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/06/01/israeli-navy-soldier-describes-the-violent-mob-aboard-mavi-marmara-31-may-2010/>, 25 Eylül 2012.

“Israeli PM Netanyahu Defends Gaza Flotilla Attack”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=8aBjIMWRuoY&noredirect=1>, 17 Eylül 2012.

“Israel’s Public Diplomacy Budget: NIS 40 Million”, (Erişim) <http://www.alternativenews.org/english/index.php/news/israeli-society/4849-israels-public-diplomacy-budget-nis-40-million-.html>, 22 Ağustos 2012.

“Israel Invites the International Flotilla to Unload its Cargo in Ashdod Port”, (Erişim) <http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/MFA+Spokesman/2010/Israel-invites-the-international-flotilla-to-unload-its-cargo-in-Ashdod-port-27-May-2010>, 5 Ekim 2012.

“Israeli Watchdog Criticizes Government Over Gaza Flotilla Raid”, (Erişim) <http://www.nytimes.com/2012/06/14/world/middleeast/israeli->

[watchdog-criticizes-government-over-gaza-flotilla-raid.html? r=0](#), 15 Aralık 2012.

“JCRC-NY Conference Call with Minister Yuli Edelstein”, (Erişim) [www.jcrcny.org/flotilla/79285400.mp3](#), 10 Ekim 2012.

“Jewish Agency Chairman Natan Sharansky to Emissaries Around the World: “I Call Upon You to Stand up Against the Hate Propaganda and Present the Side of the State of Israel”, (Erişim) [http://www.jewishagency.org/JewishAgency/English/About/Updates/Personal+Stories/Archive/2010/jun03?variety=eblast](#), 24 Ekim 2012.

“Latma Presents: The Audacity of Dopes Band Brings You ‘Guns, Guns, Guns!’”, (Erişim) [http://www.youtube.com/watch?v=Y5CsGViY5JQ](#), 10 Kasım 2012.

“Learn English in Your Country”, (Erişim) [http://www.britishcouncil.org/learning-learn-english-your-country.htm](#), 04 Ağustos 2012.

“Letter to the Chairman of the Committee from Chris Bryant MP, Parliamentary Under-Secretary of State, Foreign and Commonwealth Office”, (Erişim) [http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200910/cmselect/cmfaff/145/145we26.htm](#), 6 Ağustos 2012.

“Lost at Sea: NGO Legal Distortions in the Wake of the Flotilla Incident”, (Erişim) [http://www.ngo-monitor.org/article/lost-at-sea-ngo-legal-distortions-in-the-wake-of-the-flotilla-incident#four](#), 6 Kasım 2012.

“Maj. Gen. Res. Eiland Submits Conclusions of Military Examination Team Regarding Mavi Marmara”, (Erişim), [http://www.idfblog.com/2010/07/12/maj-gen-res-eiland-submits-conclusions-of-military-examination-team-regarding-mavi-marmara-12-july-2010/](#), 25 Eylül 2012.

“Marka”, (Erişim) [http://www.tpe.gov.tr/portal/default2.jsp?sayfa=220](#), 22 Mart 2012.

“March 14: The Lhasa Riots”, (Erişim) <http://www.cctv.com/english/special/tibetriots/01/index.shtml>, 29 Temmuz 2012.

“Mavi Marmara Passengers Attack IDF Before Soldiers Board Ship”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=B6sAEYpHF24>, 21 Eylül 2012.

“Memri Flotilla Coverage: Al Jazeera TV Report from Freedom Flotilla Before Its Departure for Gaza : Activists on Board Chant Intifada Songs and Praise Martyrdom”, (Erişim) <http://www.memritv.org/clip/en/2489.htm>, 16 Kasım 2012.

“More Q&A’s From Wednesday’s Twitter Press Conference”, (Erişim) <http://www.israelpolitik.org/2010/06/03/more-qas-from-wednesdays-twitter-press-conference/>, 10 Ekim 2012.

“Myths and Facts”, (Erişim) http://masbirim.gov.il/eng/i_myth.html, 10 Ağustos 2012.

“NBC News Fumbled the Flotilla Story”, (Erişim) http://www.camera.org/index.asp?x_context=55&x_article=1884, 4 Kasım 2012.

“NGO Campaigns and the ‘Free Gaza Flotilla’”, (Erişim) http://www.ngo-monitor.org/article/ngo_campaigns_and_the_free_gaza_flotilla_, 6 Kasım 2012.

“Number of Mosques in the United States by State”, (Erişim) <http://infousa.state.gov/education/overview/muslimlife/musmap.htm>, 24 Temmuz 2012.

“Overview of Israel Navy Interception of Mavi Marmara - 31May10”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=pDUUgRnXZ9I>, 5 Ekim 2012.

“Photos of Bullet Proof Vests Sawn off Rods Night Vision Goggles and Rifle Scope Found on Mavi Marmara”, (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/06/02/photos-of-bullet-proof-vests-sawn-off-rods-night-vision-goggles-and-rifle-scope-found-on-mavi-marmara-2-june-2010/>, 23 Eylül 2012.

“Photos of Rioters’ Weapons Including Slingshot With “Hizbullah” Written Across Handle”, (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/06/02/photos-of-rioters-weapons-including-slingshot-with-hizbullah-written-across-handle-2-june-2010/>, 23 Eylül 2012.

“Pictures of Weapons Found on the Mavi Marmara Flotilla Ship”, (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/05/31/pictures-of-weapons-found-on-the-mavi-marmara-flotilla-ship-31-may-2010/>, 23 Eylül 2012.

“Protesters Who Attacked Israeli Soldiers aboard Ship Likely Turks Activists on Vessel Backed by Islamist Group Connected to Global Jihadi Networks”, (Erişim) <http://www.theisraelproject.org/site/apps/nlnet/content2.aspx?c=hsJPK0PIJpH&b=689705&ct=8419873&printmode=1#StatsFacts>, 6 Kasım 2012.

“Public Diplomacy”, (Erişim) <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200506/cmselect/cmfaff/903/90305.htm>, 6 Ağustos 2012.

“Public Diplomacy”, (Erişim) <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200506/cmselect/cmfaff/1371/137110.htm>, 6 Ağustos 2012.

“Recording: IDF Soldiers Report Attacks from the Flotilla Activists on board the Marmara, 1 June 2010”, (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/06/01/recording-idf-soldiers-report-attacks-from-the-flotilla-activists-on-board-the-marmara-1-june-2010/>, 25 Eylül 2012.

“Report of the Secretary-General’s Panel of Inquiry on the 31 May 2010 Flotilla Incident”, (Erişim) http://www.un.org/News/dh/infocus/middle_east/Gaza_Flotilla_Panel_Report.pdf, 11 Aralık 2012.

“Reuters Reports False Claims, But Ignores Flotilla Facts”, (Erişim) http://www.camera.org/index.asp?x_context=7&x_issue=81&x_article=1900, 4 Kasım 2012.

“Sailing into trouble: Behind the “PEACE” Flotilla, IHH: Terror and Violence”, (Erişim)

<http://www.theisraelproject.org/site/apps/nlnet/content2.aspx?c=hsJPK0PIJpH&b=7530713&ct=10887187>, 6 Kasım 2012.

“Scholarships Offered by the Israeli Government to Foreign Students”, (Erişim) <http://www.mfa.gov.il/mfa/about%20the%20ministry/scholarships/>, 15 Ağustos 2012.

“Seta Analiz 2010’da Türkiye”, (Erişim) <http://arsiv.setav.org/ups/dosya/59657.pdf>, 5 Aralık 2012.

“Seta Analiz 2011’de Türkiye”, (Erişim) <http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCsQFjAA&url=http%3A%2F%2Farsiv.setav.org%2Fpublic%2Findir.aspx%3Fyol%3D%252FUps%252Fdosya%252F101079.pdf%26baslik%3DSETA%2BAnaliz%253A%2B2011%2527de%2BT%25FCrkiye&ei=tc4GUfPPDO7r0QHp9YFw&usq=AFQjCNH9umwkwWFkohSAZQ4fukumkKtOGg>, 5 Aralık 2012.

“Shapiro Uses News Hour to Distort Reality”, (Erişim) http://www.camera.org/index.asp?x_context=7&x_issue=81&x_article=1867, 4 Kasım 2012.

“Shared Values”, (Erişim) <http://archive.org/details/SharedValues>, 24 Temmuz 2012.

“Specific Flotilla Passangers Linked to Al-Qaeda, Hamas and Other Terror Organizations, 6 June 2010”, (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/06/06/intel-specific-flotilla-passangers-linked-to-al-qaeda-hamas-and-other-terror-organizations-6-june-2010/>, 27 Eylül 2012.

“Special Spin Body Gets Media on Message, Says Israel”, (Erişim) <http://www.guardian.co.uk/world/2009/jan/02/israel-palestine-pr-spin>, 25 Haziran 2012.

“Statement Regarding the Flotilla to Gaza by Netanyahu”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=Tt-l2Q9GbYw&feature=plcp>, 17 Eylül 2012.

“Support IDF Lawful Defense Against "Gaza Flotilla", (Erişim) http://www.zoa.org/sitedocuments/actionalert_view.asp?actionalertID=1872, 3 Kasım 2012.

“T.C. Başbakanlık Basın Merkezi Basın Açıklaması”, (Erişim) <http://www.bbm.gov.tr/Forms/pgNewsDetail.aspx?Type=1&Id=4541>, 22 Mart 2013.

“The Arab Media's Response to the Gaza Flotilla Affair”, (Erişim) http://www.adl.org/main_Arab_World/The+Arab+Medias+Response+to+the+Gaza+Flotilla.htm, 25 Ekim 2012.

“The Gaza Flotilla”, (Erişim) http://www.ajc.org/site/c.ijlTI2PHKoG/b.6079405/k.71CC/The_Gaza_Terror_Flotilla.htm, 1 Kasım 2012.

“The Gaza Flotilla: Falsehoods and Facts”, (Erişim) http://www.camera.org/index.asp?x_context=2&x_outlet=118&x_article=1862#peace, 4 Kasım 2012.

“The Mavi Marmara: What Happened”, (Erişim) <http://www.theisraelproject.org/site/apps/nlnet/content2.aspx?c=hsJPK0PIJpH&b=7530713&ct=10887193>, 6 Kasım 2012.

“The Public Commission to Examine the Maritime Incident of 31 May 2010, The Turkel Commission Report Part One”, (Erişim) <http://www.turkel-committee.gov.il/files/wordocs/8808report-eng.pdf>, 7 Aralık 2012.

“Tibetan Woman Carries Torch for Third Time in 18 Years”, (Erişim) http://news.xinhuanet.com/english/2008-06/21/content_8411866.htm, 28 Temmuz 2012.

“Timeline: Gaza Flotilla”, (Erişim) <http://www.aipac.org/~media/Publications-old/Policy%20and%20Politics/AIPAC%20Analyses/Issue%20Memos/2010/FlotillaTimeline.pdf>, 1 Kasım 2012.

“Weapons Found on the Flotilla Ship Mavi Marmara Used by Activists Against IDF Soldiers”, (Erişim) <http://www.youtube.com/watch?v=JvS9PXZ3RWM&feature=plcp>, 21 Eylül 2012.

“What Issue is Tibet Issue?”, (Erişim) <http://english.people.com.cn/90001/90780/91342/6393934.html>, 29 Temmuz 2012.

“White Papers”, (Erişim) http://english.gov.cn/official/2005-08/17/content_24165.htm, 28 Temmuz 2012.

“Who was Behind the Gaza Flotilla”, (Erişim) <http://www.aipac.org/~media/Publications-old/Policy%20and%20Politics/AIPAC%20Analyses/Issue%20Memos/2010/IH-HBackground.pdf>, 1 Kasım 2012.

“Varieties of Worship: Demographic Facts”, (Erişim) <http://infousa.state.gov/education/overview/muslimlife/demograp.htm>, 24 Temmuz 2012.

“Videos Timeline of Flotilla Incident as Presented by Eiland Team of Experts (English Version), 13 July 2010”, (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/07/15/videos-timeline-of-flotilla-incident-as-presented-by-eiland-team-of-experts-english-version-13-july-2010/>, 1 Ekim 2012.

“Video: Weaponry Overview and Footage of Mavi Marmara Passengers Preparing Weaponry, 3 June 2010”, (Erişim) <http://www.idfblog.com/2010/06/03/video-weaponry-overview-and-footage-of-mavi-marmara-passengers-preparing-weaponry-3-june-2010/>, 25 Eylül 2012.

“Yunus Emre Türkçe Eğitim ve Öğretim Merkezi (YETEM)”, (Erişim) http://yunusemreenstitusu.org/turkiye/index.php?lang=tr&page=66&anllcat_1=0&anllitm_1=1, 24 Mart 2012.

“ZOA Calls For Investigation Of Turkey For Permitting A Ship With Armed Extremists To Break Israel's Legal Blockade”, (Erişim) http://www.zoa.org/sitedocuments/pressrelease_view.asp?pressreleaseID=1874, 3 Kasım 2012.

“ZOA Campus Activism Network”, (Erişim) <http://www.zoa.org/content/on-campus.asp>, 17 Eylül 2012.

“ZOA Condemns Terrorist Flotilla Which Refused Peaceful Option; Calls for Investigation of Turkey, Which Permitted Ship To Sail With Weapons & Violate Legal Blockade”, (Erişim) http://www.zoa.org/sitedocuments/pressrelease_view.asp?pressreleaseID=1871, 3 Kasım 2012.

EKLER

Ek-la: Mavi Marmara'da Bulunan ve Silah Olarak Adlandırılan Araçlar

Ek-1b

EK-II: İsrail Kamu Diplomasisi ve Diaspora İşleri Bakanı'nın Reuters Haber Ajansına Yazdığı Mektup

MK YULI YOEL EDELSTEIN
MINISTER OF PUBLIC DIPLOMACY AND DIASPORA AFFAIRS

June 7, 2010
 Sivan 25 5770
 2010-2213-הס : מסמכתא

Mr. Tom Glocer
Chief Executive, Thomson Reuters
3 Time Square,
New York 10036 USA
Fax: 646 223 7784

Dear Tom,

I am writing to you to express the grave concern of the Government of Israel, at what is alleged to be the abuse of photo-imagery by Reuters picture service.

I am sure you are aware that pictures – originally produced by the violent activists aboard the Mavi Marama and published in the Turkish media - clearly show the use of knives against Israeli servicemen. However, when these pictures were initially distributed on the wires by Reuters picture service they were cropped to exclude the knives and blood that bore evidence of the violent intentions of those who participated in the attacks, and provided vital evidence in support of Israel's claims.

We understand that since this incident was brought to light, Reuters has distributed the original images. That withstanding, there is of course great concern that the altering of the images distributed could have been done with intent rather than due to mistakes in the editorial process.

We urge you to make a full clarification to ensure adherence to the high standards of journalism and reportage associated with Reuters.

I wish to reiterate the desire of the State of Israel to maintain good relations with your organization, as part of our firm belief in a free and open press.

My Government views this matter with the utmost importance and would greatly appreciate you giving the issue your most urgent attention.

Yours Sincerely,

MK Yuli Edelstein
Minister of Public Diplomacy
And Diaspora Affairs

cc: Mr. David Thomson, Chairman Thomson Reuters
 Alistair MacDonald, Jerusalem Bureau Chief

Ek-III: ADL'nin New York Times Gazetesine Verdiği Reklam

Ad appeared in The New York Times – June 14, 2010

BEFORE YOU MAKE UP YOUR MIND ABOUT THE FREE GAZA FLOTILLA AFFAIR, THINK ABOUT THIS:

- A major organizer and funder of the “humanitarian” Free Gaza flotilla, the Turkish group İnsani Yardım Vakfı (IHH), is a significant fundraiser for Hamas—the terrorist group that controls the Gaza Strip and is committed by charter to Israel’s destruction.
- IHH maintains direct contacts with senior Hamas officials and has been implicated in providing logistical support for global terror plots—including the Dec. 31, 1999 plot against the Los Angeles International Airport.
- Activists on the flotilla ship Mavi Marmara were committed to a violent confrontation with the Israeli Navy. As one IHH official put it, “Everybody wanted and was ready to become a martyr.”
- The governments of Israel and Egypt made repeated attempts, both before the flotilla sailed and while it was at sea, to avoid confrontation with the ships and deliver their cargo to Gaza through the Israeli port of Ashdod or the Egyptian port of El-Arish. Israel sought assistance from the government of Turkey, which refused to cooperate with efforts to have the cargo off-loaded at the alternative ports.
- The Israeli soldiers who boarded the Mavi Marmara were violently attacked by passengers with knives, metal rods, clubs and guns, and needed to react quickly to save their own lives.
- To date, Hamas has refused to allow the humanitarian aid from the flotilla ships to be delivered to Gaza.

**GET THE FACTS. GO TO
www.adl.org/flotilla**

www.adl.org

Robert G. Sugarman
National Chair

Abraham H. Foxman
National Director

ÖZET

SIRT, Erhan, İsrail'in Mavi Marmara Baskınına Kamu Diplomasisi Aracılığıyla Meşrulaştırma Çabaları, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2013.

Diplomasi, bir devletin görüş ve düşüncelerini diğer devletin karar alıcılara iletilmesi süreci şeklinde tanımlanmaktadır. Ancak bugünün dünyasında devletler dış politikalarını oluştururken yabancı kamuoylarına ulaşmaya çalışmaktadırlar çünkü uluslararası ilişkiler yönetiminde kamuoyu tepkisi önemli hale gelmiştir. Bu sebeptendir ki devletler karar almadan önce kamuoyu tepkilerini ölçmek için büyük dikkat göstermekte ve zaman harcamaktadır. Kamuoyu tepkisinin ölçülmesindeki önemin bu denli artmasının birden çok sebebi bulunmaktadır. Bunlardan ilki yeryüzündeki demokratik rejimlerin artmasıdır. Bir diğer nedeni hayatımızın her alanını saran küresel eğilimlerdir. İletişim platformlarının çeşitlenmesi ve kültürel, sosyal ve ekonomik değerlerin paylaşımı ile dünya üzerindeki insanlar artık daha fazla birbirlerine bağlıdırlar. İşte bu eğilimler bizi kamu diplomasisi kavramı ile tanıştırmaktadır. Kamu diplomasisi, bir ülkenin yabancı kamuoylarını etkileyerek başka bir ülkenin kararlarını kendi isteği doğrultusunda değiştirmesi için yaptığı çalışmaları kapsamaktadır. Fakat, kamu diplomasisi, bugün sadece devletlerin dahil olduğu değil, uluslararası örgütler, devlet dışı organizasyonlar ve hatta küresel şirketlerin bile dahil olduğu çok aktörlü bir süreci içermektedir.

Kamu diplomasisinin anlamını keşfetmek adına bu çalışmada İsrail'in Mavi Marmara baskını akabinde yaptığı kamu diplomasisi çalışmaları örnek olay olarak seçilmiştir. Gerek devlet organları gerekse devlet dışı örgütler İsrail'in bu eylemini meşrulaştırabilmek amacıyla önemli hamleler yapmışlardır. Yabancı kamuoylarına İsrail devletinin tezlerini yaymak konusunda işbirliği içerisinde hareket etmişlerdir. Medya ve internet aracılığıyla videolar, fotoğraflar, çok sayıda rapor ve belgeler tüm dünyaya yayılmıştır. Ayrıca sosyal medya araçlarını da iyi kullanmışlardır. Özellikle

Yahudi diasporasının yoğun olduğu Amerika gibi ülkelerde medya gündemini belirlemişlerdir. Söz konusu kamu diplomasisi çalışmalarının başarılı olup olmadığını ortaya koymak zordur. Zira dış politikada elde edilen sonuçları etkileyen birden fazla faktör bulunmaktadır. Ancak yine de bu örnek olay ile birlikte İsrail devletinin 21. yüzyıl bilgi paylaşımı araçlarına erişim kapasitesini ve Yahudi diasporası ile olan etkileşiminin kamu diplomasisi politikalarına yansımalarını ölçmek mümkündür.

Anahtar Kelimeler

1. Kamu diplomasisi
2. İsrail
3. Mavi Marmara
4. Gazze filosu
5. Türkiye

ABSTRACT

SIRT, Erhan, Israel's Justification Efforts of Mavi Marmara Raid via Public Diplomacy, Master's Thesis, Ankara, 2013.

Diplomacy is defined as a process which transmits opinions and thoughts of a government to the other government's decision makers. However, in today's world, governments also try to reach foreign publics to shape their foreign politics because public attitude have become important when managing international relations. That is why governments pay attention and give so much time to measure public attitudes before taking a decision. There are many factors for this increase in importance of measuring public attitude. Rise on number of democratic countries is one reason but global trends are also important factors for paying attention to the publics. People are more connected to the increasing communications platforms, sharing cultural, social and economic values throughout the world today. Those trends introduce us with public diplomacy term. Public diplomacy means influencing foreign publics to affect their government's decision makers in a desirable way. However, today, public diplomacy business is not only something that runs between governments. International organizations, non-governmental organizations and even global firms are the both employers and employees as the today's international actors.

To explore the importance of public diplomacy, this thesis tries to analyse it on a study case which is about Israeli public diplomacy after Mavi Marmara raid. Both government actors and non governmental organizations played important role to legitimize Israel's action on Mavi Marmara. They cooperated and collaborated on the arguments that were spread to foreign publics. Videos, photographs, documents and many reports were distributed through media and via internet. They actively used social media tools to explain their ideas and dominated the media agenda especially some countries like USA which contains a huge Jewish diaspora. It is not easy to

say that this public diplomacy attack became successful because there are various factors to affect total output of the foreign politics of states. However, we can say that this case shows us state of Israel's capability of touching information tools in 21st century and also its integration with Jewish diaspora on public diplomacy targets.

Key Words

1. Public diplomacy
2. Israel
3. Mavi Marmara
4. Gaza flotilla
5. Turkey